

**GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU**

**DOJAZDY DO PRACY
W POLSCE**

**TERYTORIALNA IDENTYFIKACJA
PRZEPIŃYWÓW LUDNOŚCI
ZWIĄZANYCH Z ZATRUDNIENIEM**

pod redakcją
Kazimierza Kruszki

POZNAŃ 2010

Publikacja przygotowana w Ośrodku Statystyki Miast
Urzędu Statystycznego w Poznaniu – na podstawie wyników badania
„Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w 2006 r.” (PBSSP 2008 – 1.23.18) –
– przez Zespół w składzie:

***Kaya Akcelikli, Krzysztof Basarbowicz, Sylwia Filas-Przybył, Karolina Franków,
Maciej Kaźmierczak, Kazimierz Kruszka, Dorota Stachowiak***

Okładka, skład komputerowy i elektroniczna wersja publikacji przygotowana
w Wielkopolskim Ośrodku Badań Regionalnych
Urzędu Statystycznego w Poznaniu przez Zespół w składzie:

***Ewa Kowalka, Maciej Pilarski, Leszek Siwka,
Krzysztof Toboła, Gabriela Wyrwas***

PROSIMY O PODANIE ŹRÓDŁA PRZY PUBLIKOWANIU DANYCH US

ISBN 978-83-61264-12-5

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU

ul. Jana H. Dąbrowskiego 79, 60-959 POZNAŃ

Kontakt: tel. 61 27 98 320, 61 27 98 325;
fax 61 27 98 360
e-mail: SekretariatUSPOZ@stat.gov.pl

Adres w Internecie: <http://www.stat.gov.pl/poznan>

Druk:

ZAKŁAD WYDAWNICTW STATYSTYCZNYCH

al. Niepodległości 208, 00-925 WARSZAWA

Kontakt: tel. 022 608 31 45;
fax 022 608 31 83

Adres w Internecie: <http://www.stat.gov.pl>

PRZEDMOWA

Przepływy ludności związane z zatrudnieniem (dojazdy do pracy) w skali ogólnopolskiej były przed transformacją ustrojową po raz ostatni badane przez statystykę państwową w 1988 r. Coraz silniej odczuwany w następnych latach brak możliwie aktualnych danych o tym rodzaju migracji wahadłowych skłonił Urząd Statystyczny w Poznaniu do podjęcia próby oszacowania kierunków i natężenia dojazdów do pracy, najpierw w województwie wielkopolskim (2004 r.), a następnie dla całego kraju (2006 r.). Na szczególne podkreślenie zasługuje przy tym fakt, że w obu przypadkach jako źródło danych wykorzystano rejestr administracyjny, jakim była baza systemu podatkowego POLTAX, co jest zupełną nowością w dotychczasowej praktyce polskiej statystyki publicznej.

Niniejsza publikacja zawiera ogólną charakterystykę metodyki przeprowadzonego badania dojazdów do pracy w 2006 r. oraz niektóre jego wyniki. Pokazano je w formie licznych kartogramów z komentarzami oraz tabel z danymi opisującymi wybrane aspekty badanego przedmiotu. Układ i kolejność prezentacji danych umożliwiają dokonanie porównań w skali całego kraju oraz w przekroju wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Specjalną część opracowania poświęcono miastom wojewódzkim.

W innym ujęciu i stopniu szczegółowości wyniki badania zrealizowanego przez Ośrodek Statystyki Miast Urzędu Statystycznego w Poznaniu znajdują się również w Banku Danych Regionalnych (zob. http://www.stat.gov.pl/bdr_n/app/strona.indeks). Rezonans ich opublikowania (medialny i w postaci zamówień na dane) oraz liczne głosy specjalistów na konferencjach naukowych pozwalają sądzić, że informacje o przepływach ludności związanych z zatrudnieniem trafiły w oczekiwania profesjonalistów z wielu dziedzin nauki i praktyki.

Rekomendując niniejszą publikację, pragnę podziękować Ministerstwu Finansów za udostępnienie odpowiednio przygotowanych danych do badania statystycznego, a Izbie Skarbowej w Poznaniu za opracowanie aplikacji umożliwiającej ich pobranie z urzędów skarbowych. Szczególne podziękowanie należy się zespołowi pracowników Ośrodka Statystyki Miast Urzędu Statystycznego w Poznaniu zarówno za przygotowanie koncepcji badania dojazdów do pracy, jak i za jej realizację z uporem towarzyszącym nowatorskim przedsięwzięciom. Ocena publikacji należy, oczywiście, do jej Czytelników, których gorąco zachęcam do podzielenia się uwagami po lekturze tego opracowania.

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

prof. dr hab. Józef Oleński

SPIS TREŚCI

	<u>Str.</u>
PRZEDMOWA	3
I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA BADANIA PRZEPLYWÓW LUDNOŚCI ZWIĄZANYCH Z ZATRUDNIENIEM W 2006 R.	7
1. Wstęp	7
2. Źródło danych i metodyka opracowania	7
3. Konstrukcja i wykorzystanie macierzy przepływów ludności związanych z zatrudnieniem	11
II. TERYTORIALNE ZRÓŻNICOWANIE DOJAZDÓW DO PRACY	12
1. Wprowadzenie	12
2. Dojazdy do pracy w ujęciu ogólnopolskim	14
2.1. Przekrój wojewódzki	14
2.2. Przekrój powiatowy	22
2.3. Przekrój gminny	31
3. Elementy rankingu gmin w przekroju wojewódzkim	38
3.1. Województwo dolnośląskie	38
3.2. Województwo kujawsko-pomorskie	40
3.3. Województwo lubelskie	41
3.4. Województwo lubuskie	42
3.5. Województwo łódzkie	43
3.6. Województwo małopolskie	44
3.7. Województwo mazowieckie	45
3.8. Województwo opolskie	46
3.9. Województwo podkarpackie	48
3.10. Województwo podlaskie	49
3.11. Województwo pomorskie	50
3.12. Województwo śląskie	51
3.13. Województwo świętokrzyskie	52
3.14. Województwo warmińsko-mazurskie	54
3.15. Województwo wielkopolskie	55
3.16. Województwo zachodniopomorskie	56
3.17. Podsumowanie	57

4. Dojazdy do pracy w miastach wojewódzkich	58
4.1. Ujęcie zbiorcze	58
4.2. M. st. Warszawa	60
4.3. Białystok	65
4.4. Bydgoszcz	69
4.5. Gdańsk	73
4.6. Gorzów Wielkopolski	77
4.7. Katowice	81
4.8. Kielce	85
4.9. Kraków	89
4.10. Lublin	93
4.11. Łódź	97
4.12. Olsztyn	101
4.13. Opole	105
4.14. Poznań	109
4.15. Rzeszów	113
4.16. Szczecin	117
4.17. Toruń	121
4.18. Wrocław	125
4.19. Zielona Góra	129
4.20. Podsumowanie	133
III. STREFY DOJAZDÓW DO PRACY W DUŻYCH MIASTACH (na przykładzie Poznania i Krakowa w 2006 r.)	135
1. Przyjeżdżający do pracy w Poznaniu według odległości od miejsca zamieszkania	135
2. Wyjeżdżający do pracy z Poznania według odległości do miejsca pracy	139
3. Przyjeżdżający do pracy w Krakowie według odległości od miejsca zamieszkania	142
4. Wyjeżdżający do pracy z Krakowa według stref odległości do miejsca pracy	143
5. Porównanie sytuacji w Poznaniu i Krakowie	148
IV. UWAGI KOŃCOWE	150
SPIS TABLIC	152
SPIS WYKRESÓW	155

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA BADANIA PRZEPIYWÓW LUDNOŚCI ZWIĄZANYCH Z ZATRUDNIENIEM W 2006 R.

1. Wstęp

Dojazdy do pracy są jednym z głównych kryteriów delimitacji przestrzeni społeczno-ekonomicznej. W zasobach informacyjnych polskiej statystyki publicznej brakowało od 1988 roku danych o tym zjawisku w skali całego kraju. Nie uwzględniono dojazdów do pracy w kolejnych spisach powszechnych ani w badaniach specjalnych, choć potrzebę ich statystycznego ujęcia sygnalizowały organy samorządu terytorialnego i inne podmioty. Dostrzeżenie tej luki, która ujawniła się również w związku z europejskim projektem Urban Audit (zob. <http://www.urbanaudit.org/>), skłoniło do podjęcia próby określenia możliwości oszacowania natężenia i kierunków dojazdów do pracy przy wykorzystaniu tzw. źródeł administracyjnych. Badanie w tym zakresie podjęto i zrealizowano w Ośrodku Statystyki Miast Urzędu Statystycznego w Poznaniu.

Metodyka badania została określona na podstawie przeprowadzonych wcześniej prac studialnych nad przepływami ludności związanymi z zatrudnieniem w województwie wielkopolskim w 2004 r., które również wykonano w Urzędzie Statystycznym w Poznaniu. Zdobyte w ten sposób doświadczenia wykorzystano następnie w badaniu ogólnopolskim. Tym razem – w skali całego kraju – badane były przepływy osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII 2006 r. W obu przypadkach sięgnięto po źródła administracyjne, wykorzystując dane z systemu podatkowego zgromadzone w bazie POLTAX.

Wyniki przeprowadzonego badania zostały już częściowo opublikowane w Banku Danych Regionalnych (zob. http://www.stat.gov.pl/bdr_n/app/strona.indeks). W niniejszej publikacji główny nacisk położono na wizualizację danych (kartogramy) i takie ich ujęcie, by możliwe było prowadzenie porównań w przekroju terytorialnym.

2. Źródło danych i metodyka opracowania

Na podstawie zapisu w „Programie badań statystycznych statystyki publicznej” Ministerstwo Finansów udostępniło na potrzeby badania informacje znajdujące się na formularzach podatkowych dotyczących roku 2006, które wpłynęły do urzędów skarbowych na terenie całego kraju, a sporządzone zostały wyłącznie przez pracodawców. Były to następujące formularze:

- PIT-11/8B – Informacja o dochodach oraz pobranych zaliczkach na podatek dochodowy;
- PIT-40 – Roczne obliczenie podatku od dochodu uzyskanego przez podatnika w roku podatkowym.

Odpowiednie zbiory informacji zostały utworzone przez wszystkie urzędy skarbowe według aplikacji przygotowanej przez Izbę Skarbową w Poznaniu, a Ministerstwo Finansów, z zachowaniem wszelkich procedur ochrony danych, przekazało je do statystyki publicznej. W 401 plikach zawarte były dane dla ponad 19 mln rekordów. Rekord obejmował 67 zmiennych (według zapisów znajdujących się na formularzach podatkowych). W strukturze zbioru dla każdego rekordu uwzględnione zostały wszystkie niezbędne informacje pozwalające na realizację badania zgodnie z metodologią opracowaną i przetestowaną wcześniej w postępowaniu pilotażowym. Dane dla rekordu zawierały m.in. informacje zamieszczone poniżej.

Opis zawartości rekordu
Kod Urzędu Skarbowego
Numer Identyfikacji Podatkowej Płatnika
Rodzaj płatnika (O – płatnik będący osobą fizyczną, J – płatnik niebędący osobą fizyczną)
Kod kraju płatnika wg oznaczeń terytorialnych
Kod województwa płatnika wg oznaczeń terytorialnych
Kod powiatu płatnika wg oznaczeń terytorialnych

Opis zawartości rekordu (cd.)
Kod gminy płatnika wg oznaczeń terytorialnych
Ulica zamieszkania płatnika
Numer domu płatnika
Numer mieszkania płatnika
Miejscowość płatnika
Kod pocztowy płatnika
Poczta płatnika
Numer Identyfikacji Podatkowej Podatnika
Kod kraju podatnika wg oznaczeń terytorialnych
Kod województwa podatnika wg oznaczeń terytorialnych
Kod powiatu podatnika wg oznaczeń terytorialnych
Kod gminy podatnika wg oznaczeń terytorialnych
Ulica zamieszkania podatnika
Numer domu podatnika
Numer mieszkania podatnika
Miejscowość podatnika
Kod pocztowy podatnika
Poczta podatnika
Rodzaj dokumentu – WARTOŚCI: PIT-11, PIT8B, PIT-40 (lub PIT11B)
Wariant dokumentu
Data początku okresu rozliczeniowego (format daty: dd. mm. rrrr)
Data końca okresu rozliczeniowego (format daty: dd. mm. rrrr)
Rodzaj kosztów uzyskania przychodów
Wartości:
0 – nie podano informacji o kosztach
1 – koszty uzyskania przychodów przysługują od jednego zakładu pracy
2 – koszty uzyskania przychodów przysługują od więcej niż jednego zakładu pracy
3 – koszty uzyskania przychodów przysługują od jednego zakładu pracy i są podwyższone w związku z zamieszkiwaniem podatnika poza miejscowością, w której znajduje się zakład pracy
4 – koszty uzyskania przychodów przysługują od więcej niż jednego zakładu pracy i są podwyższone w związku z zamieszkiwaniem podatnika poza miejscowością, w której znajduje się zakład pracy
5 – koszty uzyskania przychodów nalicza się na podstawie wydatków faktycznie poniesionych, udokumentowanych wyłącznie imiennymi biletami okresowymi
PRZYCHÓD (część 1) – należności ze stosunku: pracy, służbowego, spółdzielczego i z pracy nakładczej, a także zasiłki pieniężne z ubezpieczenia społecznego wypłacane przez zakład pracy
PRZYCHÓD (część 2) – należności ze stosunku: pracy, służbowego, spółdzielczego i z pracy nakładczej, a także zasiłki pieniężne z ubezpieczenia społecznego wypłacane przez zakład pracy
PRZYCHÓD – należności z tytułu członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub innej a także zasiłki pieniężne z ubezpieczenia społecznego wypłacane przez zakład pracy
PRZYCHÓD – przychody z osobiście wykonywanej działalności, w tym z umowy zlecenie i o dzieło

Opis zawartości rekordu (dok.)
PRZYCHÓD – czynności związane z pełnieniem obowiązków społecznych lub obywatelskich
PRZYCHÓD – udział w organach stanowiących osób prawnych
PRZYCHÓD – kontrakt menadżerski, umowa o zarządzanie przedsiębiorstwem lub umowa o podobnym charakterze
PRZYCHÓD – prawa autorskie i inne prawa
KOSZTY UZYSKANIA PRZYCHODÓW (część 1) – należności ze stosunku: pracy, służbowego, spółdzielczego i z pracy nakładczej, a także zasiłki pieniężne z ubezpieczenia społecznego wypłacane przez zakład pracy
KOSZTY UZYSKANIA PRZYCHODÓW (część 2) – należności ze stosunku: pracy, służbowego, spółdzielczego i z pracy nakładczej, a także zasiłki pieniężne z ubezpieczenia społecznego wypłacane przez zakład pracy
KOSZTY UZYSKANIA PRZYCHODÓW – z osobiście wykonywanej działalności, w tym z umowy zlecenie i o dzieło
KOSZTY UZYSKANIA PRZYCHODÓW – czynności związane z pełnieniem obowiązków społecznych lub obywatelskich
KOSZTY UZYSKANIA PRZYCHODÓW – udział w organach stanowiących osób prawnych
KOSZTY UZYSKANIA PRZYCHODÓW – kontrakt menadżerski, umowa o zarządzanie przedsiębiorstwem lub umowa o podobnym charakterze
KOSZTY UZYSKANIA PRZYCHODÓW – prawa autorskie i inne prawa
DOCHÓD – należności ze stosunku: pracy, służbowego, spółdzielczego i z pracy nakładczej, a także zasiłki pieniężne z ubezpieczenia społecznego wypłacane przez zakład pracy
DOCHÓD – należności z tytułu członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub innej spółdzielni zajmującej się produkcją rolną oraz zasiłki pieniężne z ubezpieczenia społecznego
DOCHÓD – przychody z osobiście wykonywanej działalności, w tym z umowy zlecenie i o dzieło
DOCHÓD – czynności związane z pełnieniem obowiązków społecznych lub obywatelskich
DOCHÓD – udział w organach stanowiących osób prawnych
DOCHÓD – kontrakt menadżerski, umowa o zarządzanie przedsiębiorstwem lub umowa o podobnym charakterze
DOCHÓD – prawa autorskie i inne prawa

Implementacji projektu dokonano przy pomocy systemu zarządzania bazami danych programu Microsoft Access i programu SAS, otrzymując bazę danych do dalszego przetwarzania.

Biorąc pod uwagę cel badania i wyżej scharakteryzowane administracyjne źródło danych, przyjęto, że *zbiorowość dojeżdżających do pracy będzie obejmowała pracowników najemnych, którzy mieszkają w gminie innej niż ta, gdzie znajduje się ich miejsce pracy, i jednocześnie mają zwiększone koszty uzyskania przychodu z tytułu dojazdów do pracy*¹. Generowanie tak zdefiniowanej zbiorowości wymagało etapowości prac zmierzających do jak najlepszej identyfikacji tworzących ją jednostek.

Etap pierwszy obejmował kontrolę całego zbioru pod względem formalnym i logicznym. Chodziło przede wszystkim o kompletność zapisów w polach określających płatnika oraz podatnika (w tym numeru NIP płatnika i podatnika), poprawność i kompletność wypełnienia pól zawierających okres, za który wypełniono dokument, a także o powiązania logiczne między zapisem w dziale „Informacja o kosztach uzyskania przychodu” i faktycznymi (wyrażonymi kwotowo) kosztami uzyskania przychodu wykazanymi w dziale „Dochody podatnika i zaliczka pobrana przez płatnika”.

¹ Zgodnie z Ustawą z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz.176 z późn. zm.), osoby dojeżdżające do pracy w innej miejscowości niż zamieszkują, mają prawo do zwiększonych kosztów uzyskania przychodów.

Założono, że tzw. momentem krytycznym badania będzie 31 XII 2006 r. Zbiór informacji, ze względu na jego wielkość, przed podjęciem dalszych czynności kontrolnych został ograniczony do rekordów (formularzy), które w polu zamykającym okres rozliczeniowy zawierały tę datę. Zastosowanie kwerendy eliminującej skutkowało zmniejszeniem liczby rekordów do 14,5 miliona. Na takim zbiorze prowadzono następnie prace sprawdzające zgodność słownych zapisów cech adresowych płatnika oraz podatnika z zastosowanymi symbolami terytorialnymi z rejestru TERYT². Porównania dokonano w oparciu o wykaz jednostek podziału terytorialnego kraju według stanu na 1.01.2007 r. Podstawowymi jednostkami terytorialnymi, pomiędzy którymi następował przepływ ludności związany z zatrudnieniem, w omawianym badaniu były gminy. W przypadku gmin miejsko-wiejskich dla potrzeb podatkowych wystarczający jest symbol terytorialny obejmujący całą gminę. W badaniu przepływów ludności istotna jest jednak także relacja „miasto-wieś”. Stąd, wykorzystując wszystkie cechy adresowe występujące na formularzach podatkowych, w oparciu o zawartość rejestru TERYT (wykaz miejscowości, wykaz ulic) dokonano podziału na część miejską i wiejską we wszystkich gminach miejsko-wiejskich. **Każdą z tych części w analizie traktowano jako odrębną jednostkę terytorialną nazywając ją również – dla uproszczenia zapisu – gminą.** W ten sposób utworzona zbiorowość gmin liczyła 3062 jednostki, czyli o 584 więcej, niż by to wynikało z formalno-prawnego ujęcia gminy jako wspólnoty samorządowej.

Zgodnie z przyjętymi założeniami, zbiorowość *dojeżdżających do pracy* miała obejmować tylko pracowników najemnych. Jednakże informacje zawarte na formularzach PIT 11/8B i PIT-40 dotyczyły populacji szerszej zakresowo pod względem źródeł dochodu. Zapisy ustawowe powodowały również, że ten sam podatnik mógł wystąpić w bazie danych kilkakrotnie z tymi samymi lub różnymi źródłami dochodu. Dlatego w kolejnym etapie prac – z przygotowanego wcześniej zbioru rekordów – programowo wygenerowana została baza danych z unikatowymi numerami NIP tych podatników, dla których źródłem przychodu w 2006 r. była praca najemna. Trafiły do niej tylko te rekordy, które w dziale dotyczącym przychodów miały wypełniony wiersz uwzględniający wynagrodzenia ze stosunku: pracy, służbowego, spółdzielczego i z pracy nakładczej, a także zasiłki pieniężne z ubezpieczenia społecznego wypłacane przez zakład pracy. Równocześnie wyeliminowane zostały powtarzające się numery NIP podatnika z wypełnioną pozycją dotyczącą wynagrodzeń, do czego wykorzystano kryterium wysokości dochodu. Przygotowany program uwzględniał również te sytuacje, gdzie dla jednego podatnika w zbiorze występował więcej niż jeden rekord z wypełnionym polem dotyczącym wynagrodzeń. W tych przypadkach programowo wybrano do badania ten, w którym występowała najwyższa wartość przychodu podatnika w 2006 r.

W opisany powyżej sposób powstał zbiór podatników liczący w skali kraju ponad 9,5 mln osób. Stanowił on bazę danych, z której wyodrębniono zbiorowość osób dojeżdżających do pracy, tzn. pracowników najemnych mieszkających w gminie innej niż ta, w której znajdowało się miejsce ich pracy, i jednocześnie mających zwiększone koszty uzyskania przychodu z tytułu dojazdu do pracy. Taka zbiorowość dojeżdżających do pracy w 2006 r. liczyła 2,3 mln osób.

W końcowym etapie opracowania danych przystąpiono do weryfikacji otrzymanych wcześniej wyników, głównie pod kątem prawidłowej lokalizacji miejsca pracy, wykorzystując do tego celu informacje zawarte w BJS³. W rezultacie otrzymano skorygowaną macierz przepływu pracowników najemnych, którzy dojeżdżają do pracy poza gminę swojego zamieszkania.

² TERYT – Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju. Identyfikatory tego rejestru stanowią obowiązujący standard identyfikacji terytorialnej dla organów prowadzących urzędowe rejestry i systemy informacyjne administracji publicznej. W tabelach prezentowanych w niniejszej publikacji podane zostały odpowiednie kody terytorialne dla województw, powiatów i gmin, z uwzględnieniem podziału gmin miejsko-wiejskich na część miejską i wiejską.

³ BJS – Baza Jednostek Statystycznych. Jest to rejestr statystyczny utworzony w oparciu o zakres podmiotowy Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON jako operat do wszelkich badań realizowanych przez statystykę publiczną na zbiorowości podmiotów gospodarki narodowej.

3. Konstrukcja i wykorzystanie macierzy przepływów ludności związanych z zatrudnieniem

Dla ustalenia uwagi przypomnijmy, że *zatrudnieni (pracownicy najemni)* to osoby, których źródłem przychodu są wynagrodzenia ze stosunku: pracy, służbowego, spółdzielczego, z pracy nakładczej, a także zasiłki pieniężne z ubezpieczenia społecznego wypłacane przez zakład pracy. Spośród tej kategorii pracujących wyodrębnieni zostali *dojeżdżający do pracy*, tzn. ci zatrudnieni, których siedziba pracodawcy znajduje się poza granicami administracyjnymi ich gminy zamieszkania i z tego tytułu mają prawo do zwiększonych kosztów uzyskania przychodu (wykazanych w zeznaniach podatkowych PIT). W ten sposób utworzona została analizowana dalej zbiorowość statystyczna, której liczebność określała rozmiary (natężenie) badanego zjawiska w różnych przekrojach terytorialnych, z pominięciem kierunku przepływów ludności związanych z zatrudnieniem.

Określenie kierunku dojazdów do pracy było jednak możliwe dzięki identyfikacji adresowej miejsca zamieszkania i miejsca pracy badanych jednostek statystycznych. Wykorzystując te informacje, można było ustalić liczbę wyjeżdżających i przyjeżdżających do pracy z uwzględnieniem rozpatrywanego podziału terytorialnego. W takim kontekście *wyjeżdżający do pracy* to pracownicy najemni (zatrudnieni), którzy wyjeżdżają z gminy (powiatu, województwa) zamieszkania do innej gminy (powiatu, województwa), gdzie jest ich miejsce pracy. Natomiast *przyjeżdżający do pracy* to pracownicy najemni (zatrudnieni), którzy przyjeżdżają z gminy (powiatu, województwa) swojego zamieszkania do innej gminy (powiatu, województwa), gdzie jest ich miejsce pracy.

Dogodnym narzędziem prezentacji danych o dojazdach do pracy jest tablica łącząca miejsce zamieszkania i miejsce zatrudnienia badanych pracowników, którą nazwano *macierzą przepływów ludności związanych z zatrudnieniem*. Schemat takiej tablicy w ujęciu gminnym przedstawiono poniżej.

MACIERZ PRZEPLÝWÓW ZWIĄZANYCH Z ZATRUDNIENIEM

Numer gminy miejsca zamieszkania (i)	Numer gminy miejsca pracy (j)						W_i
	1	2	3	4	...	m	
1	–	a_{12}	a_{13}	a_{14}	...	a_{1m}	W_1
2	a_{21}	–	a_{23}	a_{24}	a_{2m}	W_2
3	a_{31}	a_{32}	–	a_{34}	a_{3m}	W_3
4	a_{41}	a_{42}	a_{43}	–	a_{4m}	W_4
...	
n	a_{n1}	a_{n2}	a_{n3}	a_{n4}	–	W_n
P_j	P_1	P_2	P_3	P_4		P_m	$\sum_{j=1}^m P_j = \sum_{i=1}^n W_i$

Objaśnienia: $i = 1, 2, 3, \dots, n$ – numer gminy miejsca zamieszkania;

$j = 1, 2, 3, \dots, m$ – numer gminy miejsca pracy;

a_{ij} – liczba dojeżdżających do pracy w poszczególnych gminach;

$W_i = \sum_{j=1}^m a_{ij}$ – liczba wszystkich wyjeżdżających do pracy z gminy i -tej;

$P_j = \sum_{i=1}^n a_{ji}$ – liczba wszystkich przyjeżdżających do pracy w gminie j -tej.

Macierz przepływów ludności związanych z zatrudnieniem w przekroju gminnym bezpośrednio informuje o tym, ilu jest dojeżdżających do pracy w skali całego kraju ($\sum_{j=1}^m P_j = \sum_{i=1}^n W_i$), a także o natężeniu i kierunkach

dojazdów do pracy w odniesieniu do poszczególnych gmin (liczby a_{ij} mówią, ilu pracowników najemnych z gminy i -tej wyjeżdża do pracy w gminie j -ej, jednocześnie informując, ilu takich pracowników z gminy i -tej przyjeżdża do pracy w gminie j -ej). Na podstawie takiej tablicy, odpowiednio agregując gminy, można oszacować również tzw. przepływy międzypowiatowe lub międzywojewódzkie.

Dane o liczbie zatrudnionych oraz wyjeżdżających i przyjeżdżających do pracy (w ujęciu gminnym, powiatowym, wojewódzkim lub w innym przekroju terytorialnym wykorzystującym podział według gmin), odpowiednio zgrupowane w tablicy przepływu pracowników najemnych, umożliwiają obliczenie szeregu wskaźników charakteryzujących różne aspekty badanego zjawiska. W niniejszej publikacji znalazły zastosowanie niżej podane konstrukcje takich charakterystyk liczbowych. Należą do nich:

Z_i – liczba zatrudnionych mieszkających w danej jednostce terytorialnej (w gminie, w powiecie, w województwie, w kraju itd.),

D_i – liczba dojeżdżających do pracy, tj. liczba zatrudnionych mieszkających w danej jednostce terytorialnej (powyżej gminy) i wyjeżdżających do pracy zarówno w jej granicach, jak i poza nie,

P_j – liczba przyjeżdżających do pracy (w gminie, powiecie, województwie itp.),

W_i – liczba wyjeżdżających do pracy (z gminy, powiatu, województwa itp.),

$M_i = \frac{D_i}{Z_i}$ – wskaźnik przestrzennej mobilności zatrudnienia,

$I_i = \frac{P_i}{W_i}$ – iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem (dla danej jednostki terytorialnej w kraju),

$u_i = \frac{a_{ij}}{W_i}$; $u_j = \frac{a_{ji}}{P_j}$; $U_i = \frac{W_i}{\sum_{i=1}^n W_i}$; $U_j = \frac{P_j}{\sum_{j=1}^m P_j}$ – wskaźniki przestrzennej struktury wyjeżdżających oraz przyjeżdżających do pracy.

dających do pracy.

Wartości liczbowe zapisanych powyżej charakterystyk, odpowiednio ujęte na kartogramach i w tablicach statystycznych, przedstawiono w następnej części tej publikacji.

II. TERYTORIALNE ZRÓŻNICOWANIE DOJAZDÓW DO PRACY

1. Wprowadzenie

Wyniki badania przepływów ludności związanych z zatrudnieniem (dojazdów do pracy) umożliwiają dokonanie charakterystyki ich struktury przestrzennej w różnych przekrojach administracyjnych, a także określenie kierunku i natężenia tych migracji. W niniejszej publikacji zdecydowano się naświetlić te aspekty głównie za pomocą wykresów i tablic statystycznych, które w odpowiednim ujęciu agregatowym pozwalają dostrzec pewne prawidłowości cechujące badane zjawisko. W ten sposób powstał swoisty atlas dojazdów do pracy uzupełniony tablicami oraz komentarzem podkreślającym niektóre spostrzeżenia wynikające z analizy kartograficznego i tabelarycznego opisu rozpatrywanych przepływów zatrudnienia.

Prezentowane dalej wyniki badania opracowano w taki sposób, by najpierw można było pokazać terytorialne zróżnicowanie dojazdów do pracy w skali całego kraju, poczynając od przekroju wojewódzkiego, przez układ powiatowy do ujęcia gminnego. Następnie omówione zostały niektóre elementy rankingu gmin w przekroju wojewódzkim, a w końcu eksponowane są miasta wojewódzkie⁴ na tle kraju i w skali danego województwa.

⁴ Miasta, które od 1 stycznia 1999 r. są siedzibą wojewody i (lub) sejmiku województwa.

Na kartogramach dla Polski w podziale wojewódzkim uwzględnione zostały następujące wskaźniki:

D_i , który charakteryzuje rozkład na poszczególne województwa ogólnej liczby dojeżdżających do pracy w Polsce w 2006 r.;

P_j oraz W_i , które informują o liczbie przyjeżdżających do pracy w danym województwie (P_j) i wyjeżdżających z niego (W_i), co pozwala określić tzw. przepływy międzywojewódzkie związane z zatrudnieniem;

M_i , który opisuje mobilność zatrudnionych w poszczególnych województwach; im większa część zatrudnionych zamieszkujących gminy danego województwa dojeżdża do pracy (w granicach tego województwa i poza nie), tym większą wartość liczbową przyjmuje ten wskaźnik.

Analogicznie do ujęcia wojewódzkiego skonstruowane są kartogramy w przekroju powiatowym.

Dla gmin, których w 2006 r. było 3062 (z uwzględnieniem podziału gmin miejsko-wiejskich na część miejską i wiejską), pokazano zróżnicowanie w liczbie przyjeżdżających (P_j) i wyjeżdżających (W_i) do pracy oraz ilorazy przepływów związanych z zatrudnieniem (I_i). Wskaźnik $I=1$ oznacza, że liczby przyjeżdżających do pracy w danej gminie i wyjeżdżających z niej są takie same (te przypadki występują bardzo rzadko). Jeśli liczba przyjeżdżających jest większa od liczby wyjeżdżających, to iloraz przepływów $I>1$, a daną gminę można zaliczyć do grupy „przyciągających” na swój rynek pracy. Odwrotnie jest wtedy, gdy $I<1$ (gmina „wypycha” zamieszkujących w niej pracowników najemnych ze swego rynku pracy).

Dla każdego miasta wojewódzkiego zbudowano cztery kartogramy. Dwa z nich obrazują udział pracowników najemnych przyjeżdżających do pracy do danego miasta w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania (jeden w skali kraju, drugi w skali odpowiedniego województwa). Dwa dalsze pokazują, jaki jest udział pracowników najemnych wyjeżdżających do pracy z danego miasta w liczbie zatrudnionych zamieszkałych na jego terenie (jeden w skali kraju, drugi – w skali województwa, którego to miasto jest stolicą).

W tabelach znajdujących się w niniejszej części opracowania zawarte zostały dane uzupełniające prezentację kartograficzną oraz rozszerzające możliwości porównań przestrzennych. Uwzględnione w nich kody terytorialne umożliwiają identyfikację i przyporządkowanie powiatów oraz gmin do właściwego województwa.

Konstrukcja większości tabel została tak pomyślana, by eksponować elementy rankingu województw, powiatów i gmin według określonych kryteriów. W odniesieniu do województw jest to pełen ranking według liczby dojeżdżających do pracy (D_i), przyjeżdżających do pracy (P_j) i wyjeżdżających do pracy (W_i) oraz według ilorazu przepływów (I_i). Powiaty są opisane przez listy obejmujące po 20 pozycji z największą i najmniejszą wartością wskaźników D_i , P_j , W_i oraz I_i . Dla miast wojewódzkich podano ranking według liczby przyjeżdżających (P_j) i wyjeżdżających (W_i) do pracy oraz według poziomu ilorazu przepływów związanych z zatrudnieniem (I_i).

W przypadku gmin dla całego kraju zamieszczono listy zawierające po 20 jednostek z największą wartością wskaźników P_j , W_i oraz I_i . Dla gmin w ramach każdego województwa analogiczne listy mają po 10 pozycji.

Należy zwrócić uwagę, że w kodzie terytorialnym dla gmin (zob. tab. 13–16 oraz tab. 17–80) ostatnia cyfra oznacza: 1 – miasto (gminę miejską), 2 – gminę wiejską, 4 – część miejską gminy miejsko-wiejskiej, 5 – część wiejską gminy miejsko-wiejskiej. Przykładowo, zaglądając do tab. 15, odczytamy, że: a) Krosno ma kod terytorialny 1861011, co oznacza, że jest to miasto (gmina miejska); b) Powidz ma kod terytorialny 3023052, czyli jest to gmina wiejska; c) Ostrzeszów ma kod 3018074, a zatem jest to część miejska gminy miejsko-wiejskiej Ostrzeszów; d) Gogolin ma kod 1605015, więc jest to część wiejska gminy miejsko-wiejskiej Gogolin. W przypadku gmin miejsko-wiejskich w odpowiednich tablicach oprócz kodu terytorialnego obok nazwy gminy umieszczono również zapis informujący o tym, której części (miejskiej czy wiejskiej) dotyczą dane.

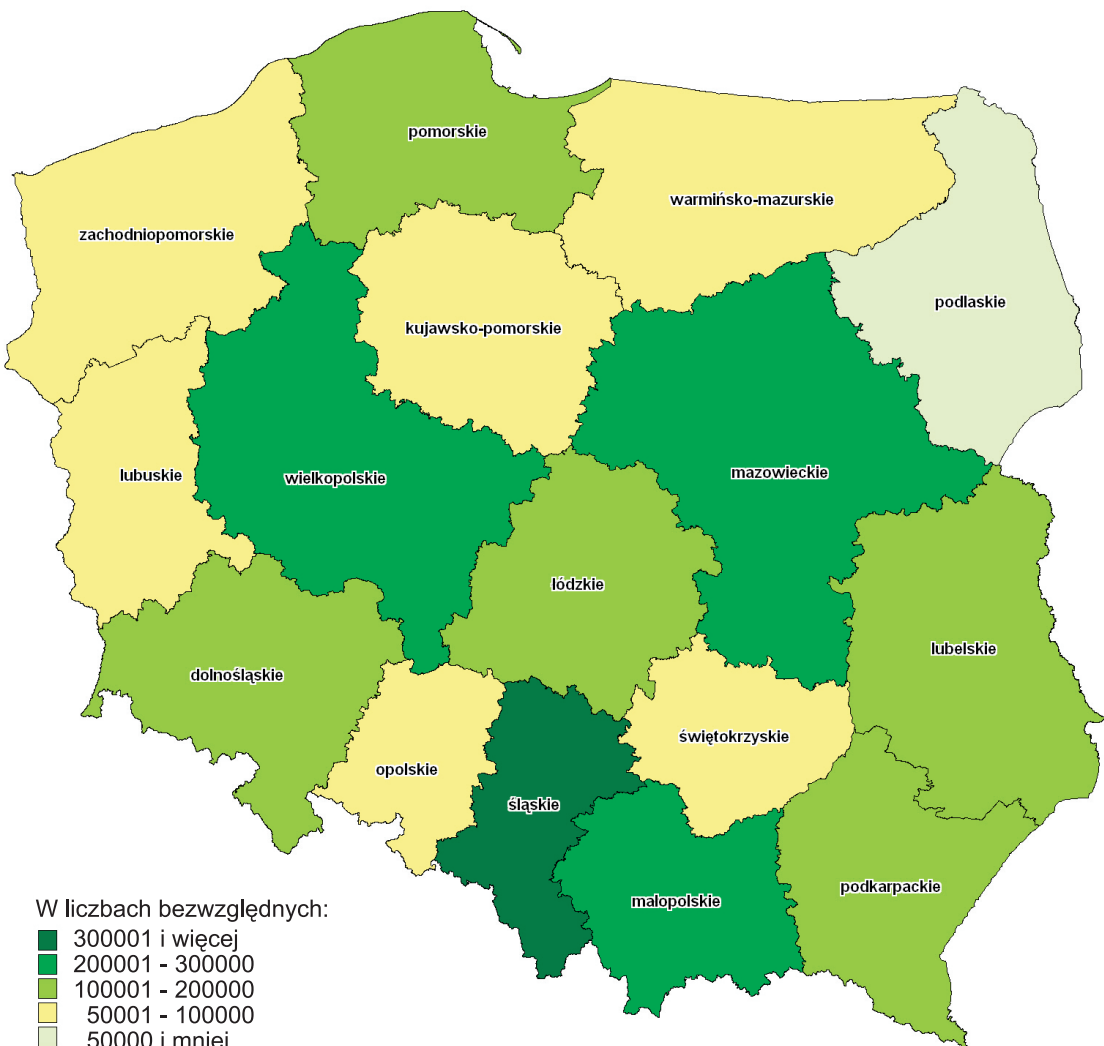
2. Dojazdy do pracy w ujęciu ogólnopolskim

2.1. Przekrój wojewódzki

Z przeprowadzonego badania wynika, że w Polsce w końcu 2006 r. dojeżdżało do pracy ponad 2,3 mln zatrudnionych, co stanowiło około 25% ogółu pracowników najemnych. Rozmiary i natężenie dojazdów do pracy wykazywało znaczne zróżnicowanie przestrzenne, którego poziom związany był z rozpatrywanym przekrojem terytorialnym i kształtował się w zależności od tego, czy brano pod uwagę województwa, powiaty, gminy bądź inne jednostki.

Strukturę dojeżdżających do pracy według województw, w których znajduje się ich miejsce zamieszkania, obrazują ryc. 1 i tabl. 1. Zgodnie z przyjętą metodyką badania, w liczbie dojeżdżających do pracy uwzględnione zostały zarówno przepływy między gminami danego województwa, jak i do gmin innych województw.

Ryc. 1. Polska – Dojeżdżający do pracy według województw w 2006 r.

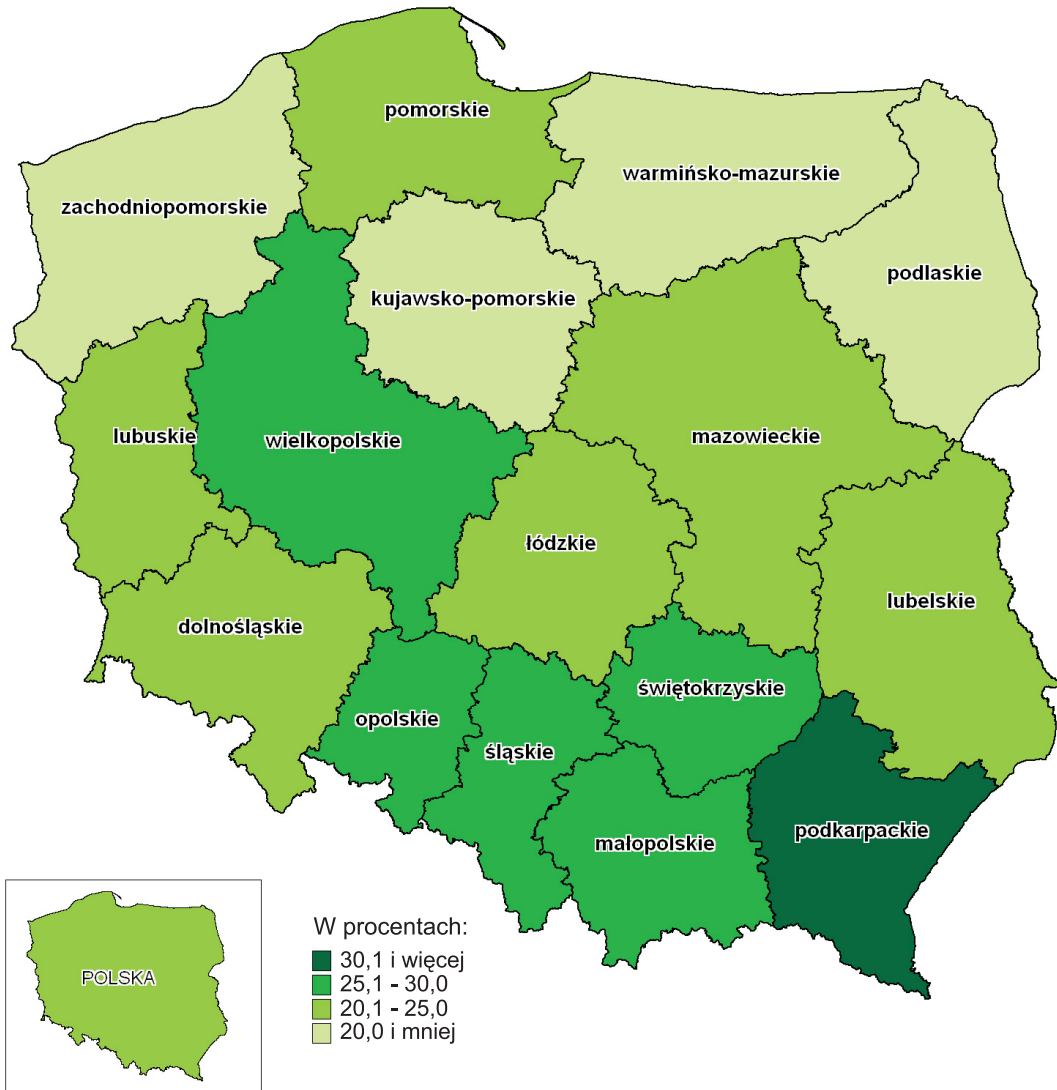
Tab. 1. Dojeżdżający do pracy według województw w 2006 r.

Kod terytorialny	WOJEWÓDZTWA	W liczbach bezwzględnych	Polska=100	Kolejność
x	POLSKA	2339743	100,0	x
02	Dolnośląskie	175946	7,5	5
04	Kujawsko-pomorskie	92916	4,0	10
06	Lubelskie	103966	4,4	9
08	Lubuskie	57406	2,5	15
10	Łódzkie	145225	6,2	7
12	Małopolskie	235294	10,1	4
14	Mazowieckie	265373	11,3	3
16	Opolskie	59862	2,6	14
18	Podkarpackie	170048	7,3	6
20	Podlaskie	33451	1,4	16
22	Pomorskie	134327	5,7	8
24	Śląskie	394073	16,8	1
26	Świętokrzyskie	74011	3,2	11
28	Warmińsko-mazurskie	60823	2,6	13
30	Wielkopolskie	269192	11,5	2
32	Zachodniopomorskie	67830	2,9	12

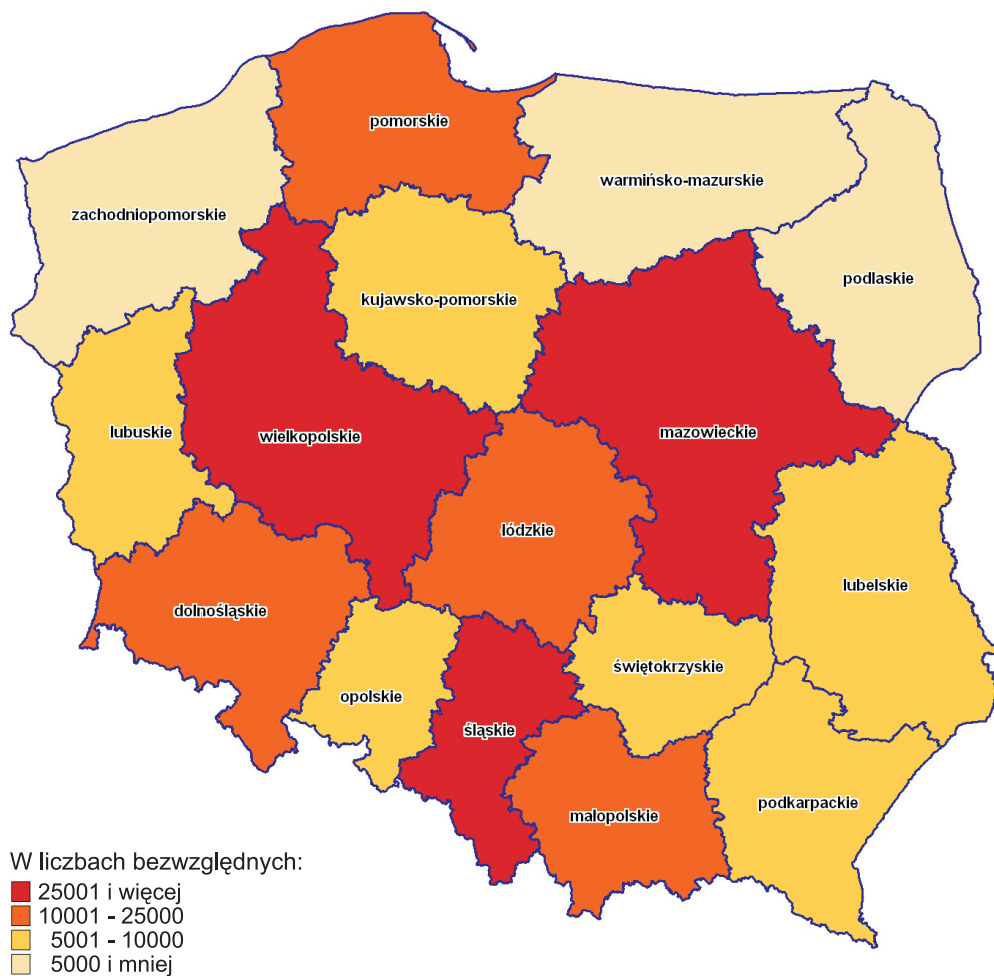
Wśród dojeżdżających do pracy najczęściej zatrudnionych (blisko 17%) mieszkało w województwie śląskim, gdzie ponad 394 tys. pracowników najemnych dojeżdżało do pracy poza granice gminy, w której mieszkają. Znaczną liczbę dojeżdżających do pracy zanotowano w województwach: wielkopolskim, mazowieckim i małopolskim (odpowiednio: 269 tys., 265 tys., 235 tys.). Najmniej takich osób zamieszkiwało w województwie podlaskim (33 tys.) i lubuskim (57 tys.).

W przekroju wojewódzkim (zob. ryc. 2) wskaźnik udziału dojeżdżających do pracy w ogólnej liczbie zatrudnionych (M_i) zamykał się w przedziale od 13,5% (woj. podlaskie) do 37,0% (woj. podkarpackie). Wysoki udział (25,1% – 30,0%) wystąpił w województwach: małopolskim, śląskim, wielkopolskim, opolskim i świętokrzyskim, co świadczy o dużej mobilności przestrzennej pracowników najemnych mieszkających w tych województwach.

Ryc. 2. Polska – Udział dojeżdżających do pracy w liczbie zatrudnionych w 2006 r. według województw

Ryc. 3. Polska – Przyjeżdżający do pracy według województw w 2006 r.
(przepływy międzywojewódzkie)

Tab. 2. **Przyjeżdżający do pracy według województw w 2006 r. (przepływy międzywojewódzkie)**

Kod terytorialny	Województwa	W liczbach bezwzględnych	Kolejność
02	Dolnośląskie	19379	5
04	Kujawsko-pomorskie	6431	12
06	Lubelskie	5225	13
08	Lubuskie	7369	10
10	Łódzkie	10199	7
12	Małopolskie	22088	4
14	Mazowieckie	87519	1
16	Opolskie	6617	11
18	Podkarpackie	8524	8
20	Podlaskie	2529	16
22	Pomorskie	11422	6
24	Śląskie	38409	2
26	Świętokrzyskie	7475	9
28	Warmińsko-mazurskie	3958	15
30	Wielkopolskie	25090	3
32	Zachodniopomorskie	4006	14

Największą liczbę przyjeżdżających do pracy z terenu innego województwa odnotowano w województwie mazowieckim (ok. 88 tys.), w tym szczególnie do Warszawy. W drugiej grupie (powyżej 25 tys. przyjeżdżających do pracy) było województwo śląskie i wielkopolskie. W trzecim zespole (10 tys. – 25 tys. przyjeżdżających do pracy) znalazły się cztery województwa: małopolskie, dolnośląskie, pomorskie i łódzkie. W pozostałych województwach liczba przyjeżdżających do pracy wynosiła mniej niż 10 tys. Najmniej zatrudnionych przyjeżdżało do pracy w województwie podlaskim (ok. 2,5 tys. osób) oraz warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim (po ok. 4 tys. osób).

Biorąc pod uwagę pracowników najemnych, którzy wyjeżdżają do pracy poza województwo, w którym mieszkają (zob. ryc. 4 i tab. 3), należy zanotować, że najwięcej takich osób (powyżej 25 tys.) było w trzech województwach: małopolskim, śląskim i łódzkim. Do grupy województw, gdzie liczba wyjeżdżających do pracy mieściła się w przedziale od 15 tys. do 25 tys., należały: wielkopolskie, mazowieckie, lubelskie, dolnośląskie i podkarpackie. W pozostałych województwach liczba wyjeżdżających do pracy była mniejsza od 15 tys., a najmniej takich osób (ok. 5 tys.) mieszkało w województwie podlaskim.

Tab. 3. Wyjeżdżający do pracy według województw w 2006 r. (przeływy międzywojewódzkie)

Kod terytorialny	Województwa	W liczbach bezwzględnych	Kolejność
02	Dolnośląskie	16502	7
04	Kujawsko-pomorskie	12690	10
06	Lubelskie	16937	6
08	Lubuskie	9268	15
10	Łódzkie	25182	3
12	Małopolskie	34376	1
14	Mazowieckie	16995	5
16	Opolskie	11227	12
18	Podkarpackie	15532	8
20	Podlaskie	5409	16
22	Pomorskie	12604	11
24	Śląskie	32727	2
26	Świętokrzyskie	13741	9
28	Warmińsko-mazurskie	11116	13
30	Wielkopolskie	22460	4
32	Zachodniopomorskie	9474	14

Stosunek liczby przyjeżdżających do pracy w danym województwie do liczby osób, które wyjeżdżają z niego do pracy w innym województwie, można potraktować jako swoisty wskaźnik atrakcyjności określonego rynku pracy (zob. tab. 4).

Tab. 4. Liczba osób przyjeżdżających do pracy przypadająca na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy według województw w 2006 r.

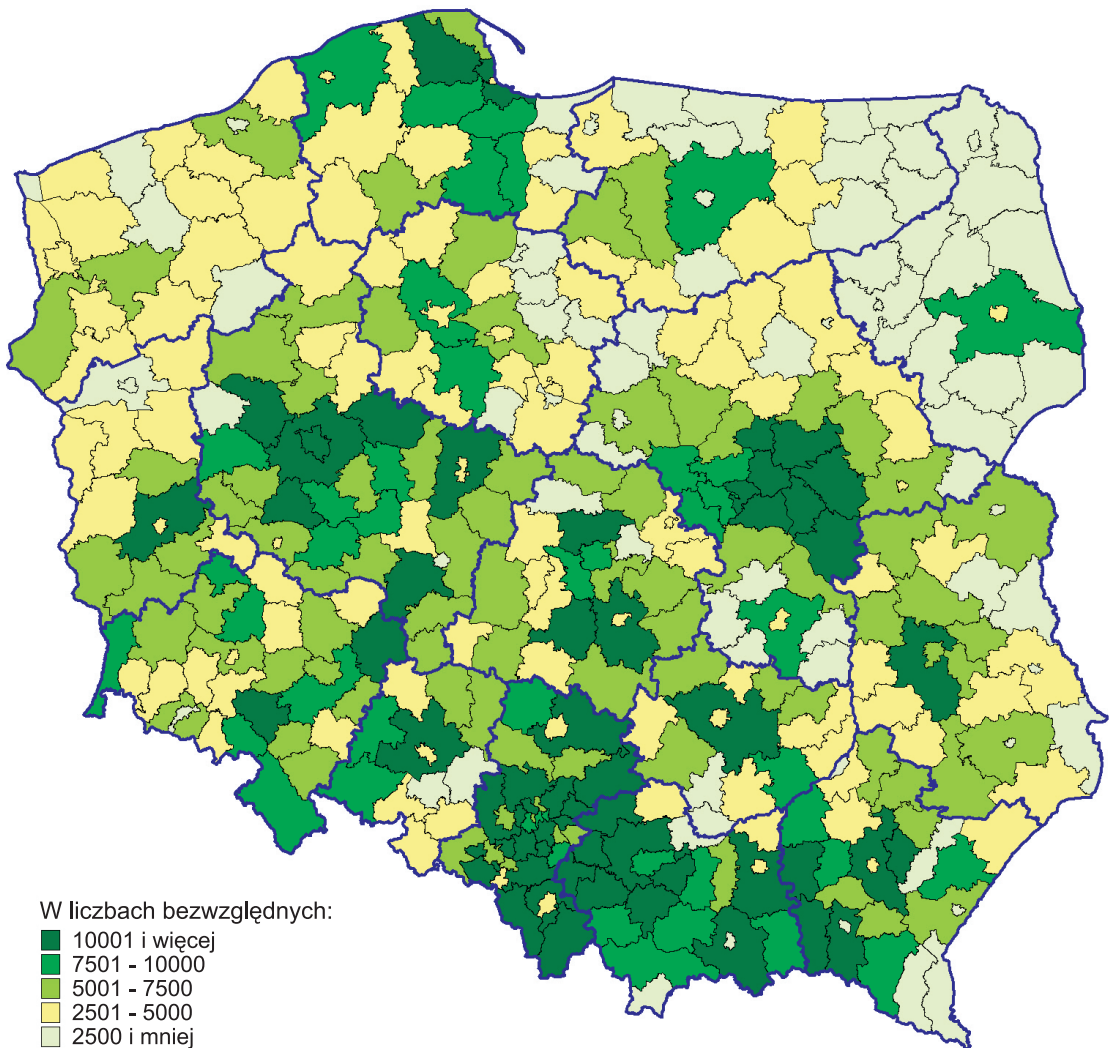
Kod terytorialny	Województwa	W liczbach bezwzględnych	Kolejność
02	Dolnośląskie	1,17	2
04	Kujawsko-pomorskie	0,51	11
06	Lubelskie	0,31	16
08	Lubuskie	0,80	6
10	Łódzkie	0,41	14
12	Małopolskie	0,64	7
14	Mazowieckie	5,15	1
16	Opolskie	0,59	8
18	Podkarpackie	0,55	9
20	Podlaskie	0,47	12
22	Pomorskie	0,91	5
24	Śląskie	1,17	3
26	Świętokrzyskie	0,54	10
28	Warmińsko-mazurskie	0,36	15
30	Wielkopolskie	1,12	4
32	Zachodniopomorskie	0,42	13

Z danych w tab. 4 wynika, że najwyższą wartość rozpatrywanego wskaźnika w 2006 r. miało województwo mazowieckie (na jedną osobę wyjeżdżającą do pracy z tego województwa przypadało przeciętnie 5 osób przyjeżdżających tutaj do pracy z innych województw). Dużo niższymi wartościami tego ilorazu, ale nadal powyżej jedności, charakteryzowały się województwa: dolnośląskie, śląskie oraz wielkopolskie (średnio na jednego wyjeżdżającego przypadało w nich, odpowiednio: 1,17; 1,17 i 1,12 osób przyjeżdżających do pracy). Najniższe wartości omawianego tu wskaźnika, a co za tym idzie, najmniejszą „siłę przyciągania” miały dwa województwa: lubelskie i warmińsko-mazurskie, gdzie liczba wyjeżdżających do pracy w innym województwie była 3-krotnie wyższa od liczby przyjeżdżających do tych województw.

2.2. Przekrój powiatowy

Rozpatrując przepływy ludności związane z zatrudnieniem w przekroju powiatowym (zob. ryc. 5 oraz tab. 5 i 6), można zauważyć, że największą liczbą dojeżdżających do pracy (powyżej 10 tys. osób) w 2006 r. charakteryzowały się powiaty położone wokół dużych miast i ważnych ośrodków gospodarczych, tj. w sąsiedztwie Warszawy, Poznania, Gdańska, Konina czy Zielonej Góry, oraz duża część powiatów w województwie śląskim i małopolskim. W skali całego kraju liczba dojeżdżających do pracy w powiatach mieściła się najczęściej w przedziale od 2,5 tys. do 7,5 tys. osób.

Ryc. 5. Polska – Dojeżdżający do pracy według powiatów w 2006 r.

Tab. 5. Powiaty z największą liczbą dojeżdżających do pracy w 2006 r.

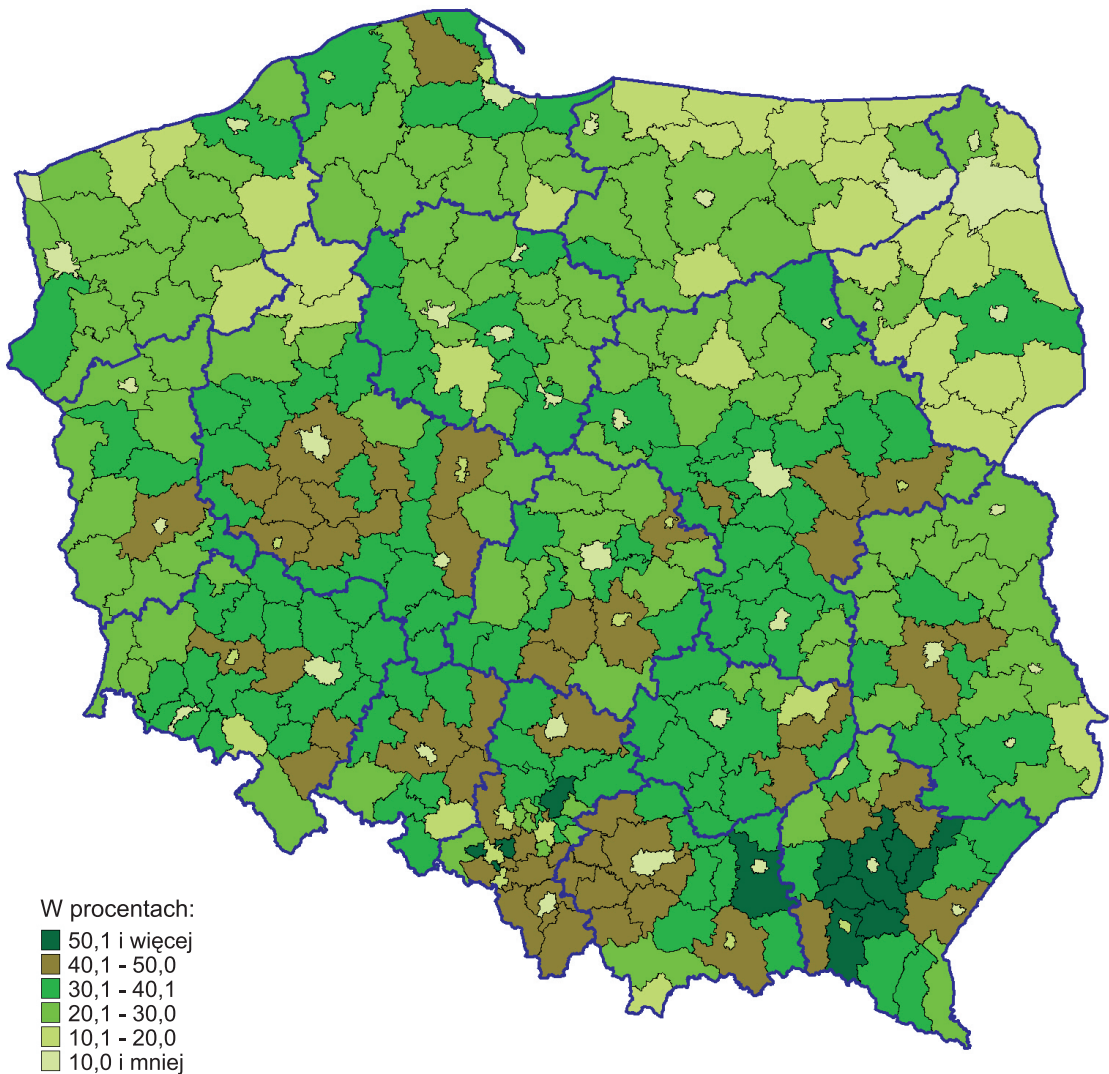
Kod terytorialny	Powiaty	Liczba dojeżdżających
3021	Poznański	42893
1206	Krakowski	26757
1434	Wołomiński	23592
2402	Bielski	22694
2475	m. Sosnowiec	22584
2401	Będziński	22482
1816	Rzeszowski	22173
1213	Oświęcimski	21938
2215	Wejherowski	20899
2403	Cieszyński	20704
1216	Tarnowski	20486
1218	Wadowicki	20357
2417	Żywiecki	19046
2415	Wodzisławski	18662
1807	Krośnieński	18656
1210	Nowosądecki	18225
1421	Pruszkowski	16841
1412	Miński	16546
1001	Bełchatowski	16357
2604	Kielecki	15509

Tab. 6. Powiaty z najmniejszą liczbą dojeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Powiaty	Liczba dojeżdżających
3263	m. Świnoujście	271
1605	Krapkowicki	357
1611	Strzelecki	410
2009	Sejneński	572
0861	m. Gorzów Wielkopolski	665
2818	Gołdapski	692
1814	Przeworski	725
3014	Międzychodzki	884
2819	Węgorzewski	946
2008	Moniecki	960
2001	Augustowski	1033
2006	Kolneński	1033
2004	Grajewski	1059
2063	m. Suwałki	1093
2010	Siemiatycki	1118
2014	Zambrowski	1165
1461	m. Ostrołęka	1218
1801	Bieszczadzki	1301
0464	m. Włocławek	1308
2811	Nidzicki	1313

Powiaty z najmniejszą liczbą dojeżdżających do pracy (poniżej 2500) zlokalizowane były w północno-wschodniej części kraju, głównie w województwie podlaskim, oraz we wschodniej i północnej części województwa warmińsko-mazurskiego. Do tej samej grupy należały także pojedyncze powiaty województw: kujawsko-pomorskiego, mazowieckiego oraz zachodniopomorskiego, oddalone od miast dużych i posiadających największą liczbę miejsc pracy w tych województwach.

Ryc. 6. Polska – Udział dojeżdżających do pracy w liczbie zatrudnionych w 2006 r. według powiatów

Wskaźnik udziału dojeżdżających do pracy w liczbie zatrudnionych (zob. ryc. 6) miał najwyższe wartości (50,1% i więcej) w powiatach województwa podkarpackiego, położonych wokół dwóch największych miast tego województwa, tj. Rzeszowa i Przemyśla. Udział powyżej 50% wystąpił również w niektórych powiatach województwa śląskiego i małopolskiego; były to powiaty leżące w sąsiedztwie dużych miast, tj. Katowic czy Tarnowa.

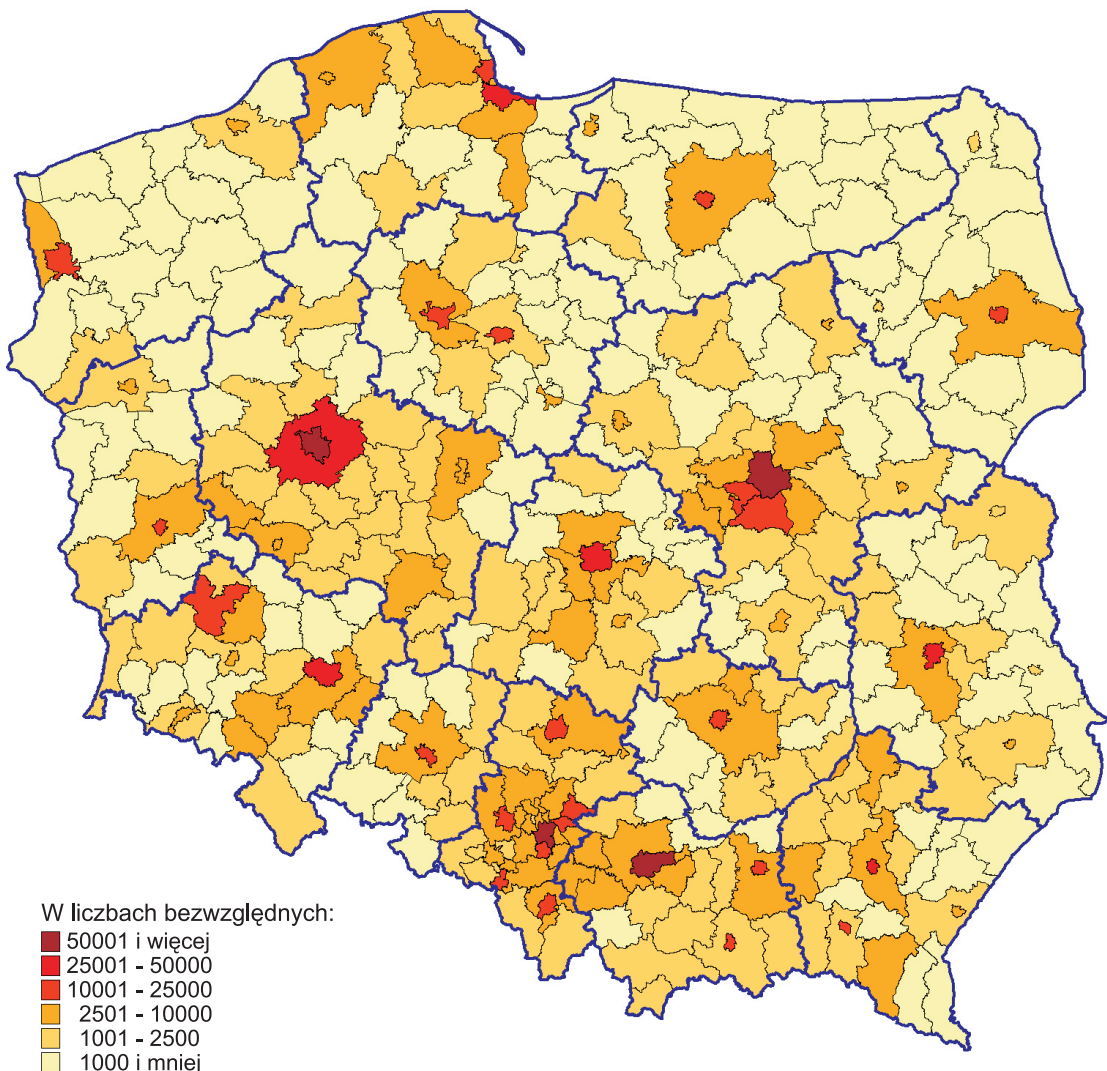
Wysokie wartości rozpatrywanego tu wskaźnika (między 40% a 50%) występowały w powiatach wokół największych polskich miast, jak i ośrodków o dużym znaczeniu gospodarczym, tj. w sąsiedztwie Warszawy, Poznania, Wrocławia, Lublina, Bełchatowa, Legnicy, Trójmiasta, Krakowa i miast aglomeracji śląskiej. W pozostałej części kraju wskaźnik udziału dojeżdżających do pracy w liczbie zatrudnionych, w przekroju według powiatów, kształtował się na poziomie około 20%–30%.

Najniższy udział (poniżej 10%) występował w powiatach Polski północno-wschodniej oraz w większości dużych miast na prawach powiatu.

Ryc. 7 oraz tab. 7 i 8 informują o liczbie przyjeżdżających do pracy w danym powiecie z gmin leżących w innych powiatach. Biorąc pod uwagę tak rozumiane przepływy międzypowiatowe, największą liczbę przyjeżdżających do pracy (ok. 170 tys.) zanotowano w Warszawie. Blisko 105 tys. osób przyjeżdżało do pracy w Katowicach. Relatywnie wysoka okazała się liczba takich pracowników w Krakowie i Poznaniu (po ok. 62 tys.), a nieco mniej (z przedziału 26 tys. – 42 tys.) było ich w kilku innych miastach na prawach powiatu (Wrocław, Rzeszów, Łódź, Gdańsk, Lublin).

Liczba przyjeżdżających do pracy w 2006 r. była w zdecydowanej większości powiatów mniejsza od 2,5 tys., a najmniejszą zanotowano w powiecie sejneńskim (poniżej 100 osób).

Ryc. 7. Polska – Przyjeżdżający do pracy według powiatów w 2006 r. (przepływy międzypowiatowe)

Tab. 7. Powiaty z największą liczbą osób przyjeżdżających do pracy w 2006 r.

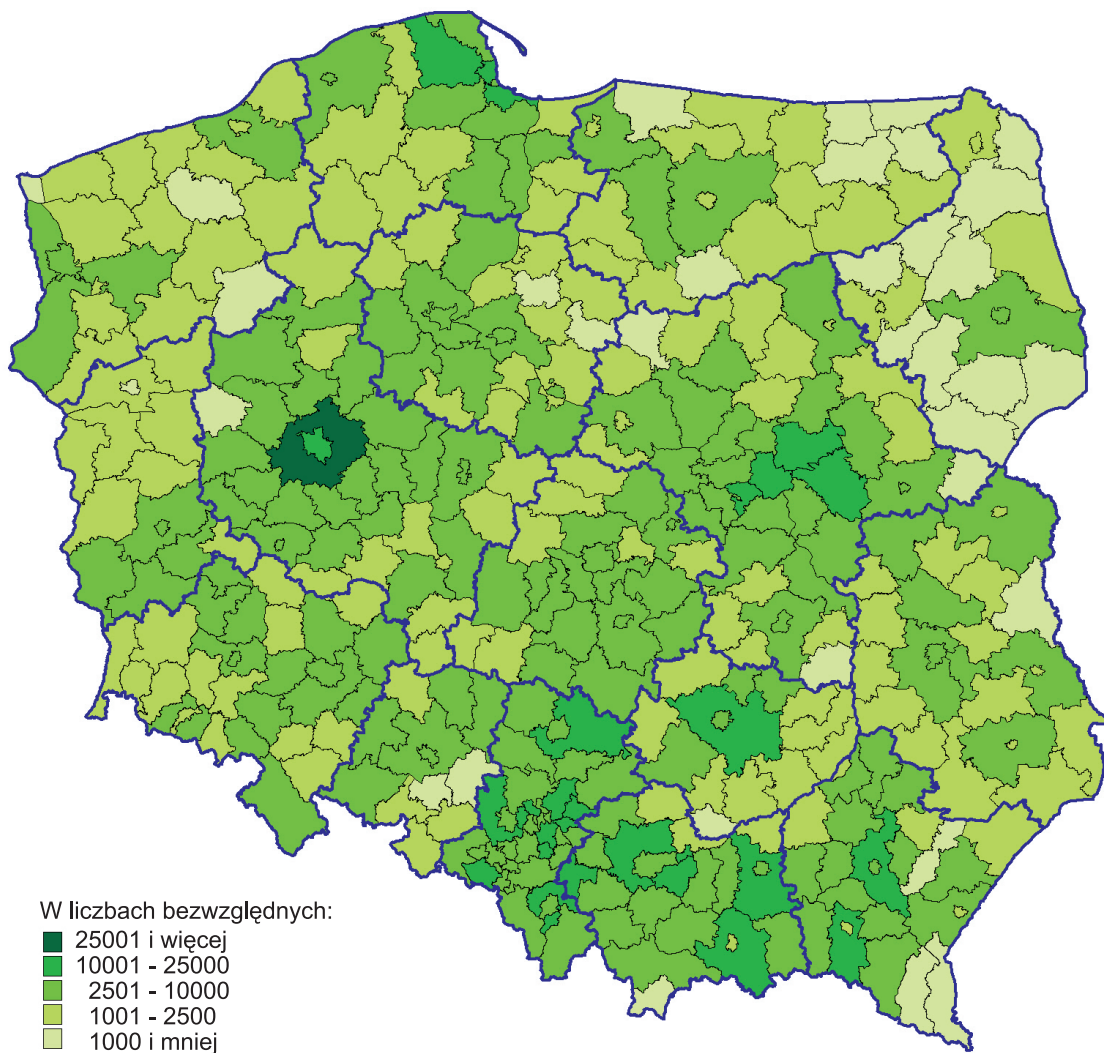
Kod terytorialny	Powiaty	Liczba przyjeżdżających
1465	m.st. Warszawa	167407
2469	m. Katowice	104228
1261	m. Kraków	61863
3064	m. Poznań	61488
0264	m. Wrocław	41845
1863	m. Rzeszów	34746
1061	m. Łódź	31967
2261	m. Gdańsk	30744
0663	m. Lublin	26789
3021	Poznański	26523
2461	m. Bielsko-Biała	24302
2262	m. Gdynia	21878
2466	m. Gliwice	20558
0461	m. Bydgoszcz	19700
1263	m. Tarnów	16726
2661	m. Kielce	16649
1861	m. Krosno	16158
1661	m. Opole	15772
3262	m. Szczecin	15338
2464	m. Częstochowa	14836

Tab. 8. Powiaty z najmniejszą liczbą osób przyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Powiaty	Liczba przyjeżdżających
2009	Sejneński	87
2818	Gołdapski	88
2010	Siemiatycki	105
2819	Węgorzewski	109
1437	Żuromiński	118
2816	Piski	135
2006	Kolneński	137
2811	Nidzicki	140
3202	Choszczeński	146
1809	Lubaczowski	156
0604	Hrubieszowski	157
2802	Braniewski	164
0619	Włodawski	178
2003	Bielski	192
0613	Parczewski	197
0411	Radziejowski	198
2809	Lidzbarski	230
0204	Górowski	242
0413	Sępoleński	243
0417	Wąbrzeski	251

Liczba osób wyjeżdżających do pracy w przekroju powiatowym (zob. ryc. 8 oraz tab. 9 i 10) w 2006 r. oscylowała między ok. 200 (pow. krapkowicki i strzelecki) a 31000 (pow. poznański). Więcej niż 20 tys. zatrudnionych wyjeżdżało do pracy z Sosnowca i powiatu krakowskiego. W zdecydowanej większości powiatów liczba wyjeżdżających do pracy mieściła się w przedziale od 2 tys. do 15 tys.

Ryc. 8. **Polska – Wyjeżdżający do pracy według powiatów w 2006 r.**
(przepływy międzypowiatowe)

Tab. 9. Powiaty z największą liczbą osób wyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Powiaty	Liczba wyjeżdżających
3021	Poznański	30588
2475	m. Sosnowiec	22584
1206	Krakowski	22060
2401	Będziński	19097
2402	Bielski	18553
1816	Rzeszowski	18530
1434	Wołomiński	17394
1216	Tarnowski	17224
1807	Krośnieński	15385
2215	Wejherowski	14467
3064	m. Poznań	14209
2415	Wodzisławski	13986
1421	Pruszkowski	13623
1210	Nowosądecki	13379
2604	Kielecki	13250
2462	m. Bytom	12997
1465	m.st. Warszawa	12808
2478	m. Zabrze	12475
2261	m. Gdańsk	12250
2404	Częstochowski	11986

Tab. 10. Powiaty z najmniejszą liczbą osób wyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Powiaty	Liczba wyjeżdżających
1605	Krapkowicki	166
1611	Strzelecki	206
3263	m.Świnoujście	271
2818	Gołdapski	312
3014	Międzychodzki	359
1814	Przeworski	372
2009	Sejneński	388
2001	Augustowski	499
2008	Moniecki	499
2010	Siemiatycki	506
2004	Grajewski	509
2819	Węgorzewski	535
1801	Bieszczadzki	571
2014	Zambrowski	620
2006	Kolneński	628
2813	Olecki	643
0861	m.Gorzów Wielkopolski	665
1410	Łosicki	691
2811	Nidzicki	759
0619	Włodawski	811

W przekroju powiatowym obliczono również tzw. ilorazy przepływów ludności związanych z zatrudnieniem, które informują, jaki jest stosunek liczby przyjeżdżających do pracy w danym powiecie do liczby wyjeżdżających stąd do pracy poza jego granicami. Powiaty zajmujące 20 kolejnych miejsc w rankingu według tego wskaźnika ułożono w tab. 11.

Tab. 11. Powiaty z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Powiaty	Iloraz przepływów
1465	m.st. Warszawa	13,07
1605	Krapkowicki	10,51
1861	m. Krosno	8,91
2469	m. Katowice	8,73
1863	m. Rzeszów	8,52
1261	m. Kraków	6,99
0264	m. Wrocław	6,12
1263	m. Tarnów	5,93
0861	m. Gorzów Wielkopolski	5,80
1262	m. Nowy Sącz	5,52
2862	m. Olsztyn	5,27
2461	m. Bielsko-Biała	5,17
1611	Strzelecki	5,16
1661	m. Opole	5,12
0862	m. Zielona Góra	4,85
0663	m. Lublin	4,69
2467	m. Jastrzębie-Zdrój	4,57
2661	m. Kielce	4,34
3064	m. Poznań	4,33
0461	m. Bydgoszcz	4,32

Największą wartość ilorazu przepływów związanych z zatrudnieniem miała Warszawa, gdzie na jednego wyjeżdżającego do pracy przypadało przeciętnie 13 przyjeżdżających. Nieco niższym wskaźnikiem (10,5) charakteryzował się powiat krapkowicki. W trzech powiatach w kraju wartość tego ilorazu była bliska 9 (m. Krosno, m. Katowice, m. Rzeszów).

Tab. 12. Powiaty z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Powiaty	Iloraz przepływów
3202	Choszczeński	0,09
1819	Strzyżowski	0,11
1802	Brzozowski	0,11
2816	Piski	0,12
1009	Pajęczański	0,12
0204	Górowski	0,13
1807	Krośnieński	0,13
1433	Węgrowski	0,13
0604	Hrubieszowski	0,13
1435	Wyszkowski	0,14
1437	Żuromiński	0,14
1809	Lubaczowski	0,14
0608	Lubartowski	0,14
1403	Garwoliński	0,15
1208	Miechowski	0,15
3206	Gryfiński	0,15
0611	Łukowski	0,15
1412	Miński	0,16
1601	Brzeski	0,16
1005	Łowicki	0,16

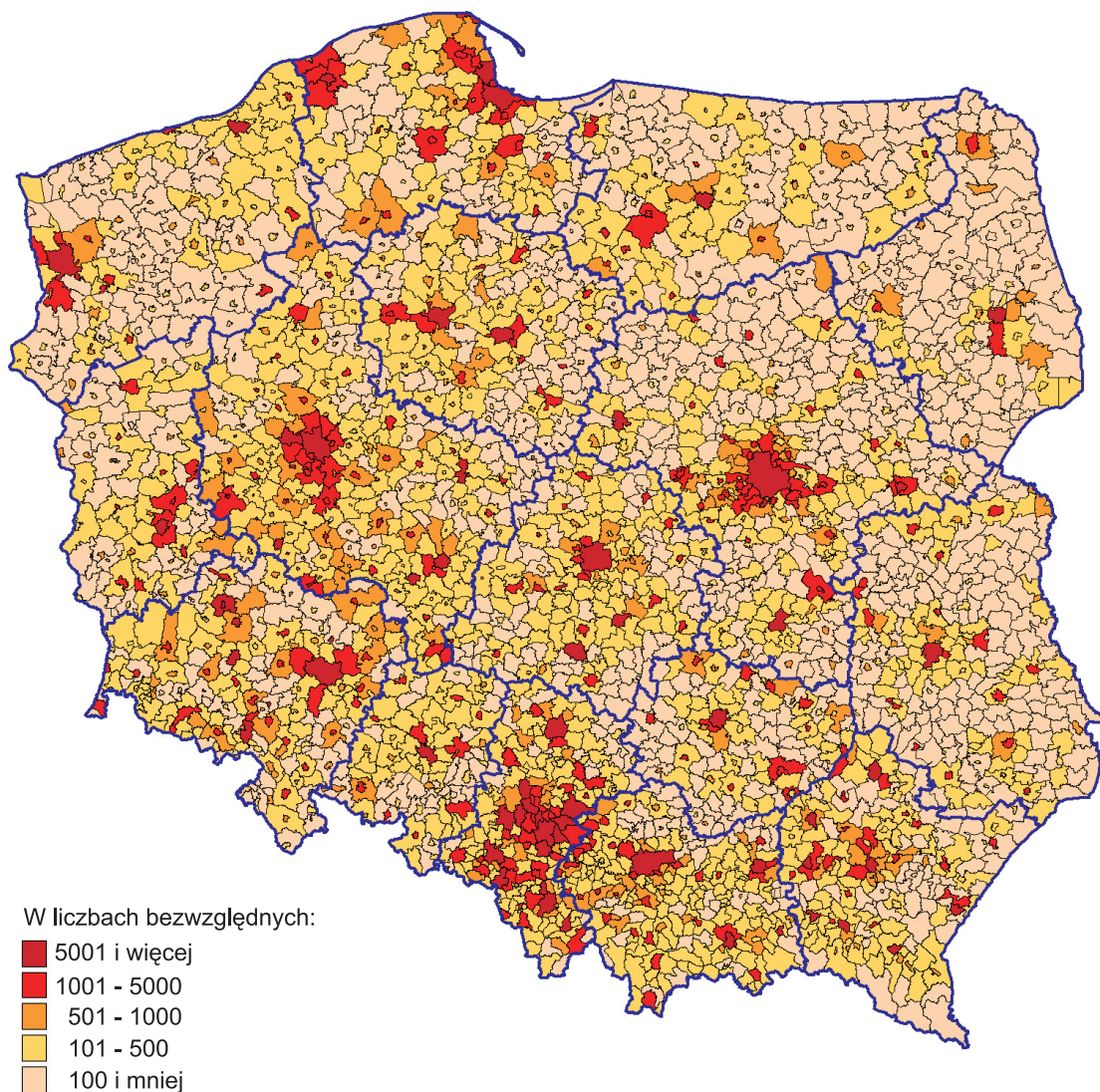
W tab. 12 sklasyfikowano 20 powiatów, gdzie odnotowano największą przewagę liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy. W tej grupie najniższą wartość ilorazu przepływów (0,09) wystąpiła w powiecie choszczeńskim (woj. zachodniopomorskie). W 12 powiatach wskaźnik ten mieścił się w przedziale 0,11–0,14, z czego cztery powiaty wchodziły w skład woj. podkarpackiego, trzy należały do woj. mazowieckiego, dwa do woj. lubelskiego, a trzy pozostałe – do innych województw. W przedziale 0,15–0,16 było 7 powiatów, w tym dwa z woj. mazowieckiego.

2.3. Przekrój gminny

Zauważalne jest duże zróżnicowanie między poszczególnymi gminami w kraju pod względem liczby przyjeżdżających do pracy (zob. ryc. 9 i tab. 13). Zdecydowanie największe strumienie tych osób kierują się w stronę dużych ośrodków miejskich (zwłaszcza do Warszawy i Katowic). Wyraźnie największym natężeniem przepływu pracowników najemnych charakteryzują się gminy o relatywnie bogatej infrastrukturze gospodarczej; są to głównie gminy sąsiadujące z dużymi miastami.

Najmniejszą liczbą przyjeżdżających do pracy (w wartościach bezwzględnych) charakteryzowały się gminy województw: podlaskiego, warmińsko-mazurskiego, lubelskiego i mazowieckiego.

Ryc. 9. Polska – Przyjeżdżający do pracy według gmin w 2006 r.

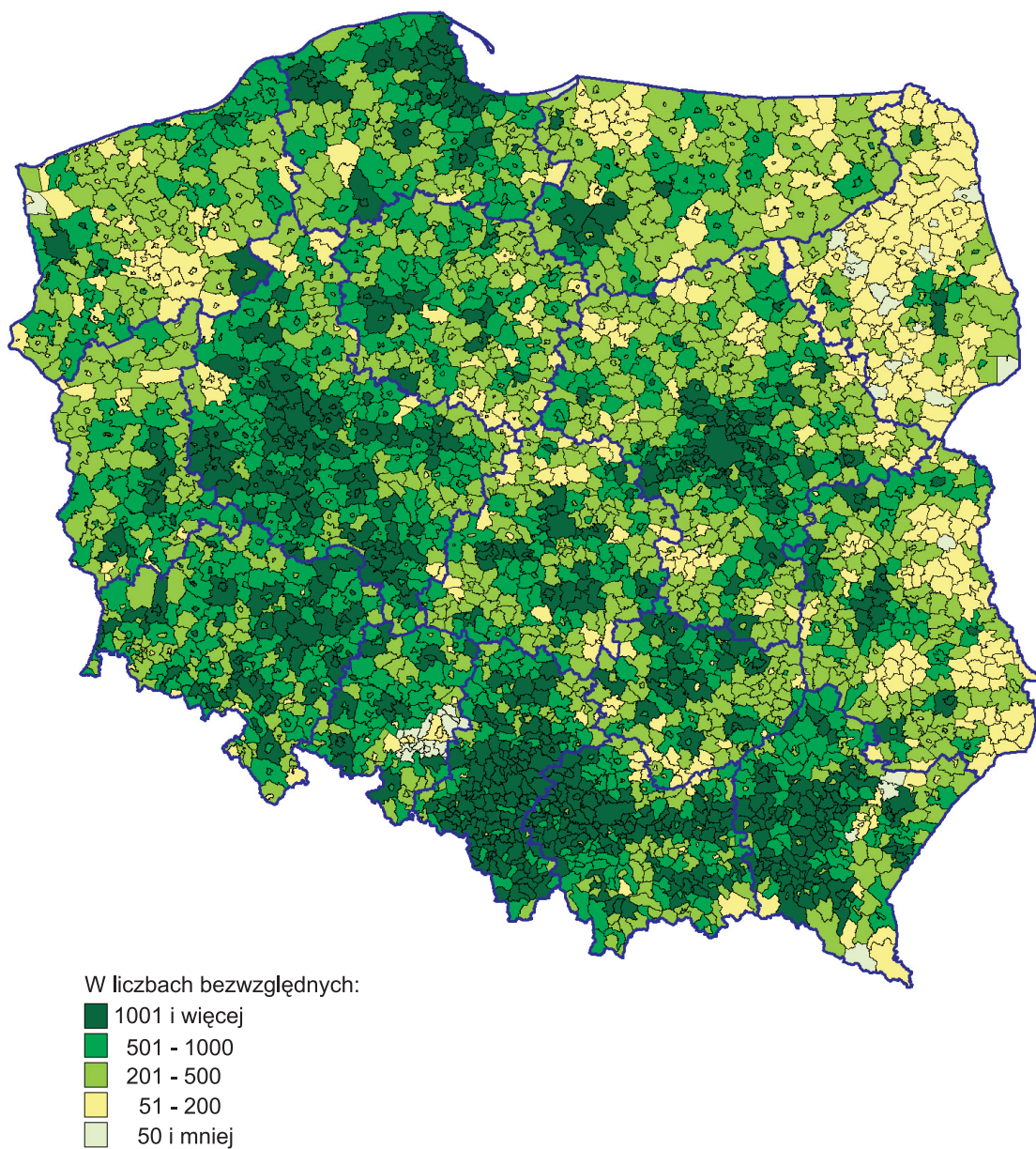
Tab. 13. Gminy w Polsce z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Lp.	Kod terytorialny	Gmina	Liczba przyjeżdżających
1	1465011	M. st. Warszawa	167407
2	2469011	Katowice	104228
3	1261011	Kraków	61863
4	3064011	Poznań	61488
5	0264011	Wrocław	41845
6	1863011	Rzeszów	34746
7	1061011	Łódź	31967
8	2261011	Gdańsk	30744
9	0663011	Lublin	26789
10	2461011	Bielsko-Biała	24302
11	2262011	Gdynia	21878
12	2466011	Gliwice	20558
13	0461011	Bydgoszcz	19700
14	1263011	Tarnów	16726
15	2661011	Kielce	16649
16	1861011	Krosno	16158
17	1001042	Kleszczów	15851
18	1661011	Opole	15772
19	3262011	Szczecin	15338
20	2464011	Częstochowa	14836

Uwzględniając liczbę zatrudnionych, którzy pracują w gminie innej niż ta, gdzie znajduje się ich miejsce zamieszkania, również dostrzega się wyraźną dyferencjację przestrzenną (zob. ryc. 10 i tab. 14). W 2006 r. znaczną liczbą wyjeżdżających do pracy (ponad 1000 zatrudnionych) charakteryzowała się większość gmin w województwach: śląskim, małopolskim i wielkopolskim. Najwięcej takich osób zanotowano w dużych miastach oraz w gminach sąsiadujących z nimi.

W większości gmin województwa podlaskiego, lubelskiego i zachodniopomorskiego liczba wyjeżdżających do pracy poza gminę zamieszkania była mniejsza od 200, a w wielu gminach nie przekraczała 50.

Ryc. 10. Polska – Wyjeżdżający do pracy według gmin w 2006 r.

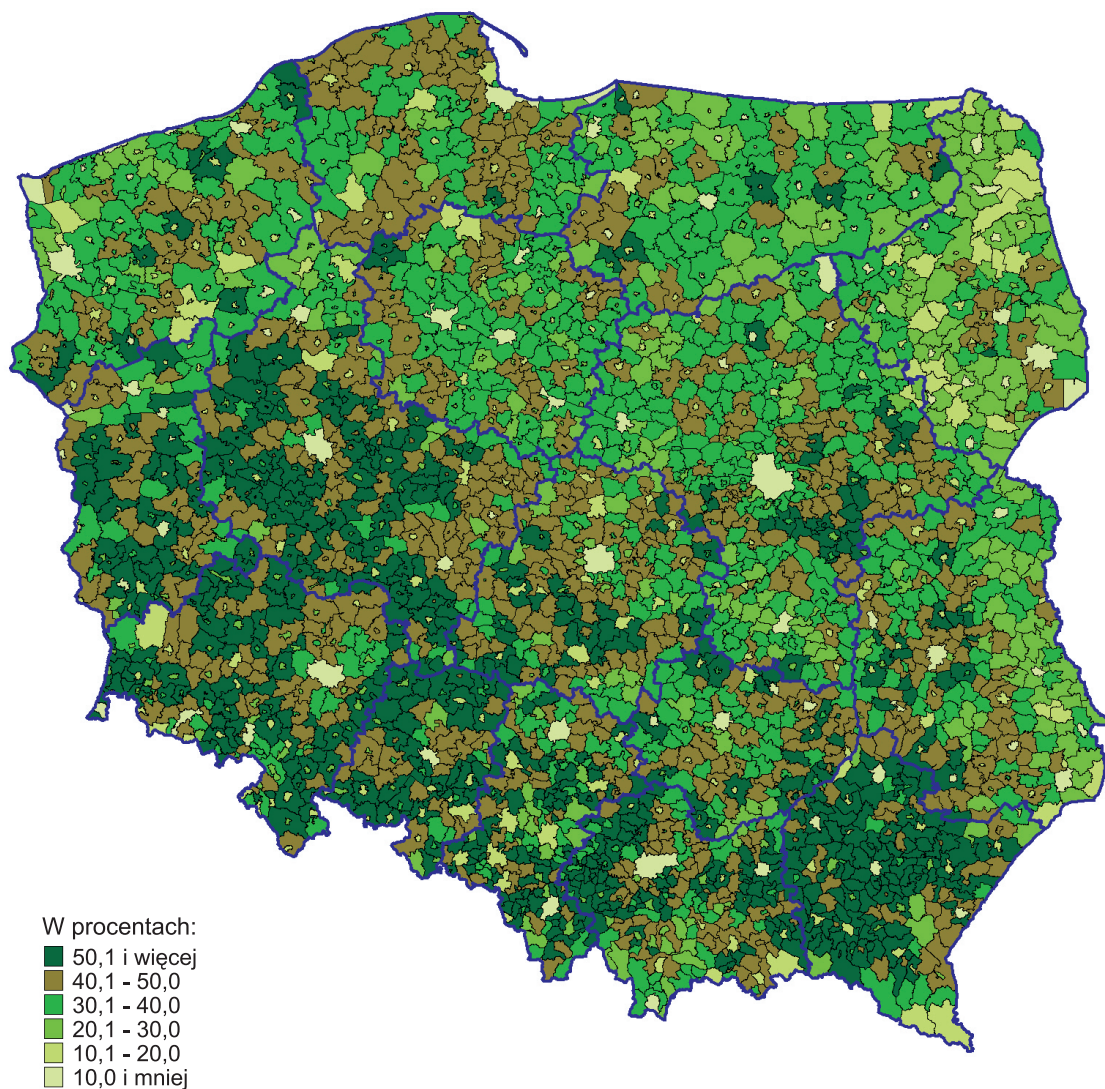
Tab. 14. Gminy w Polsce z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Lp.	Kod terytorialny	Gmina	Liczba wyjeżdżających
1	2475011	Sosnowiec	22584
2	3064011	Poznań	14209
3	2462011	Bytom	12997
4	1465011	M. st. Warszawa	12808
5	2478011	Zabrze	12475
6	2261011	Gdańsk	12250
7	2469011	Katowice	11936
8	2477011	Tychy	11812
9	1001011	Bełchatów	10610
10	2465011	Dąbrowa Górnicza	10518
11	2262011	Gdynia	10438
12	2472011	Ruda Śląska	9591
13	1061011	Łódź	8934
14	2474011	Siemianowice Śląskie	8905
15	1261011	Kraków	8855
16	2463011	Chorzów	8778
17	2401011	Będzin	7733
18	2466011	Gliwice	7484
19	2479011	Żory	7273
20	2473011	Rybnik	6947

W przekroju gminnym znaczne było też zróżnicowanie pod względem udziału wyjeżdżających do pracy w liczbie zatrudnionych (zob. ryc. 11). Koncentracja gmin, w których ten wskaźnik uzyskuje wartość nie mniejszą niż 40,1%, występowała w pasie od zachodniej, przez południowo-zachodnią, aż do południowo-wschodniej części kraju. Największa liczba takich gmin należała do województw: podkarpackiego, wielkopolskiego, opolskiego i dolnośląskiego. W gminach pozostałej części kraju dominował wskaźnik na poziomie 30%–40%.

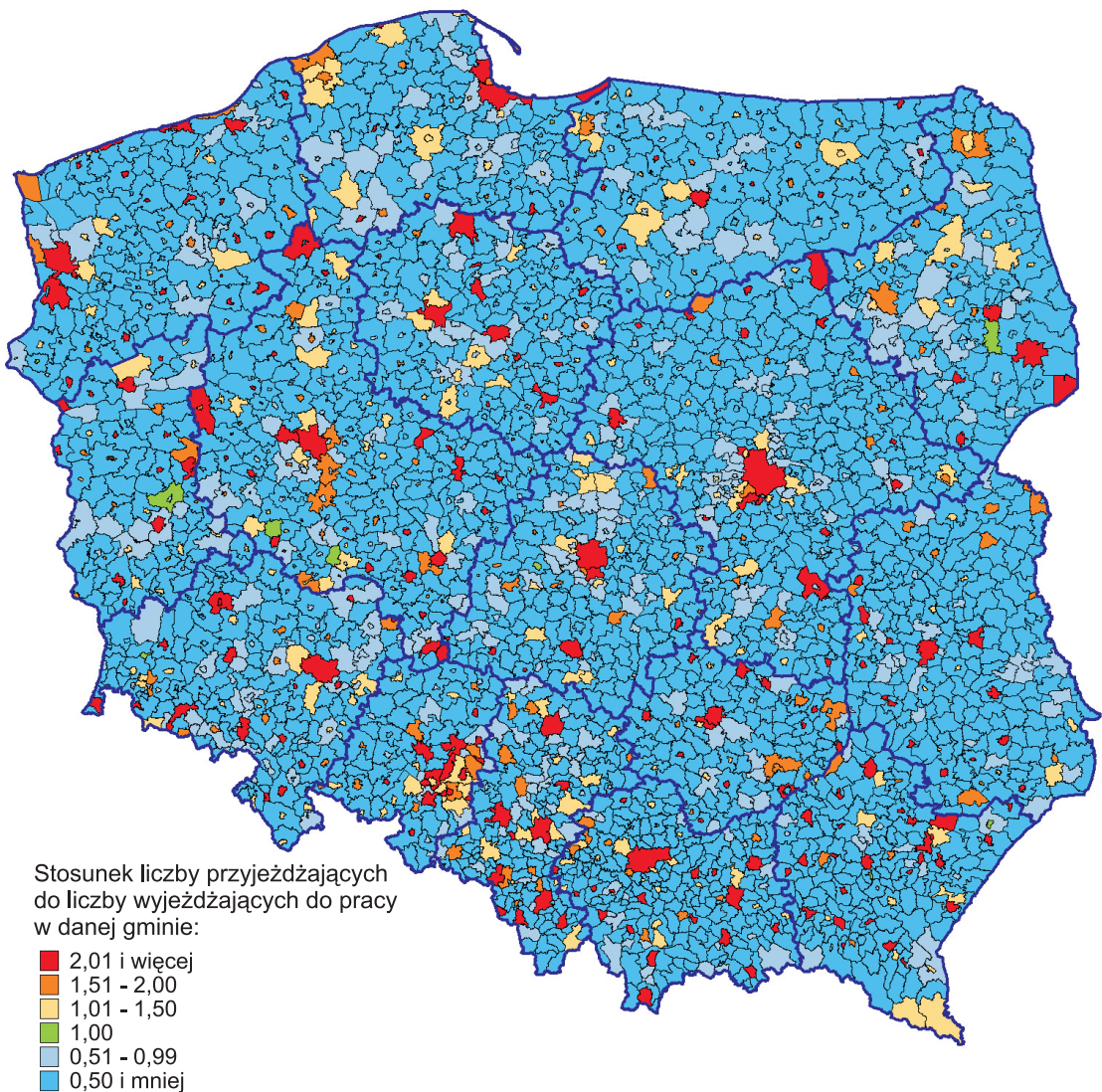
Najniższym udziałem wyjeżdżających do pracy w liczbie zatrudnionych charakteryzowały się duże ośrodki miejskie oraz gminy województwa podlaskiego i lubelskiego, leżące głównie w obszarach przygranicznych.

Ryc. 11. Polska – Udział wyjeżdżających do pracy w liczbie zatrudnionych w 2006 r. według gmin

O stosunku liczby przyjeżdżających do pracy w danej gminie i liczby osób wyjeżdżających do pracy z tej gminy informuje iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem (zob. ryc. 12 oraz tab. 15 i 16). Z przeprowadzonego badania wynika, że w 2006 r. iloraz równy 1,0 (mówiący o równowadze liczby przyjeżdżających i wyjeżdżających do pracy) wystąpił zaledwie w 4 polskich gminach.

Ryc. 12. Polska – Iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem w 2006 r. według gmin

Tab. 15. Gminy w Polsce z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Lp.	Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
1	1001042	Kleszczów	96,07
2	0225034	Bogatynia - miasto	17,93
3	0610052	Puchaczów	17,50
4	1605024	Krapkowice - miasto	15,81
5	0216045	Polkowice - obszar wiejski	14,18
6	1465011	M. st. Warszawa	13,07
7	3010044	Kleczew - miasto	12,84
8	2005082	Narew	12,63
9	1611074	Zawadzkie - miasto	12,07
10	1814022	Adamówka	12,00
11	1605054	Zdzieszowice - miasto	11,41
12	1861011	Krosno	8,91
13	2469011	Katowice	8,73
14	1863011	Rzeszów	8,52
15	2613064	Włoszczowa - miasto	7,95
16	3023052	Powidz	7,46
17	2612055	Połaniec - obszar wiejski	7,13
18	1261011	Kraków	6,99
19	1605015	Gogolin - obszar wiejski	6,91
20	3018074	Ostrzeszów - miasto	6,73

Tab. 16. Gminy w Polsce z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Lp.	Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
1	2802035	Frombork - obszar wiejski	0,00
2	2005075	Kleszczele - obszar wiejski	0,00
3	3211035	Nowe Warpno - obszar wiejski	0,00
4	2011095	Suchowola - obszar wiejski	0,00
5	1416092	Szulborze Wielkie	0,00
6	1401065	Wyśmierzyce - obszar wiejski	0,00
7	2003052	Brańsk	0,01
8	1416045	Brok - obszar wiejski	0,01
9	0418065	Chodecz - obszar wiejski	0,01
10	3214055	Ińsko - obszar wiejski	0,01
11	1602045	Kietrz - obszar wiejski	0,01
12	2404065	Koniecpol - obszar wiejski	0,01
13	0807025	Lubniewice - obszar wiejski	0,01
14	1433055	Łochów - obszar wiejski	0,01
15	1414045	Nasielsk - obszar wiejski	0,01
16	3217045	Tuczno - obszar wiejski	0,01
17	0618125	Tyszowce - obszar wiejski	0,01
18	3214035	Dobrzany - obszar wiejski	0,02
19	1007025	Drzewica - obszar wiejski	0,02
20	2206022	Dziemiany	0,02

We wszystkich miastach wojewódzkich liczba przyjeżdżających do pracy była większa od liczby wyjeżdżających ($I > 1$), a wśród nich najwyższą wartość miał badany wskaźnik w Warszawie, gdzie na jednego wyjeżdżającego przypadało średnio 13 przyjeżdżających do pracy. Wysokie wartości ilorazu przepływów występowały też w innych ośrodkach miejskich, które wykazują się dużym zapotrzebowaniem na pracowników najemnych.

W skali całego kraju liczba gmin, gdzie rozpatrywany wskaźnik osiąga wartości powyżej jedności (gminy, w których więcej osób przyjeżdża do pracy niż wyjeżdża), jest mała. Największą wartość liczbową (96,07) miał on w gminie Kleszczów (woj. łódzkie). Oznacza to, że tutaj na jednego zatrudnionego wyjeżdżającego do pracy przeciętnie przypadało 96 przyjeżdżających, co można wiązać z działającą w tej gminie kopalnią węgla brunatnego.

Iloraz przepływów z wartością w przedziale między 11 a 18 miało 10 gmin w Polsce, a w 9 gminach znajdował się on w granicach między 7 i 10. Każdy z tych przypadków wymaga odrębnego potraktowania, choć ogólnie można zauważyć, że są to głównie duże miasta (Warszawa, Katowice, Rzeszów, Kraków) lub ośrodki z zakładami zatrudniającymi wielu pracowników najemnych (kopalnie, zakłady przetwórstwa przemysłowego, lotniska itp.).

W przeważającej większości gmin iloraz przepływów w 2006 r. miał wartość poniżej 0,5. Wśród 20 gmin o najniższym ilorazie przepływów związanych z zatrudnieniem (zob. tab. 16) było 17 wydzielonych z nich terenów wiejskich. W tych obszarach gmin miejsko-wiejskich przeciętnie na jednego przyjeżdżającego do pracy przypadało 100 wyjeżdżających do pracy w innej gminie lub w miejskiej części danej gminy.

3. Elementy rankingu gmin w przekroju wojewódzkim

Przedstawioną dotąd charakterystykę terytorialnego zróżnicowania dojazdów do pracy w przekroju gminnym można uszczegółowić w odniesieniu do każdego województwa w Polsce. Z tą myślą w niniejszej części publikacji zamieszczono tablice zawierające listy 10 gmin, które w danym województwie zajmują czołowe lokaty pod względem liczby przyjeżdżających i wyjeżdżających do pracy, oraz tak samo liczne wykazy gmin z największą i najmniejszą wartością ilorazu przepływów związanych z zatrudnieniem. Przypomnijmy, że w kodzie terytorialnym dla gmin (zob. tab. 17–80) ostatnia cyfra oznacza: 1 – miasto (gminę miejską), 2 – gminę wiejską, 4 – część miejską gminy miejsko-wiejskiej, 5 – część wiejską gminy miejsko-wiejskiej.

Wspomniane tablice uzupełniono poniżej zapisanym krótkim komentarzem podkreślającym niektóre spostrzeżenia wynikające z ich treści. Można sądzić, że taki zabieg zwiększa zasób informacji o dojazdach do pracy w 2006 r., a także stwarza kolejną platformę do porównań między województwami.

3.1. Województwo dolnośląskie

Wśród 10 gmin województwa dolnośląskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy (zob. tab. 17) na pierwszym miejscu znajdował się Wrocław (prawie 42 tys. osób). W każdej z pozostałych 9 gmin liczba takich pracowników była mniejsza od 9 tys. Przewodził w tej grupie Wałbrzych, a za nim znajdowały się trzy gminy leżące w Legnicko-Głogowskim Okręgu Miedziowym (Polkowice, Legnica oraz Lubin).

W zespole 10 gmin o największej liczbie wyjeżdżających do pracy (zob. tab. 18) czołowe miejsca zajmowały: Wrocław, Lubin i Głogów (5,4 tys. – 6,8 tys. zatrudnionych). Liczba wyjeżdżających do pracy z pozostałych 7 gmin lokuje się w przedziale od 2 tys. do 3 tys.

Tab. 17. **Gminy województwa dolnośląskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba przyjeżdżających
0264011	Wrocław	41845
0221091	Wałbrzych	8440
0216045	Polkowice - obszar wiejski ..	7260
0262011	Legnica	6503
0211011	Lubin	6377
0216044	Polkowice - miasto	5460
0261011	Jelenia Góra	4400
0225034	Bogatynia - miasto	4268
0219011	Świdnica	4171
0208021	Kłodzko	3445

Tab. 18. **Gminy województwa dolnośląskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba wyjeżdżających
0264011	Wrocław	6836
0211011	Lubin	5974
0203011	Głogów	5408
0262011	Legnica	3089
0214011	Oleśnica	2817
0219011	Świdnica	2766
0225021	Zgorzelec	2748
0221091	Wałbrzych	2545
0215011	Oława	2428
0219072	Świdnica	2148

Dwoma gminami o największej przewadze liczby przyjeżdżających do pracy w stosunku do liczby wyjeżdżających z nich były: Bogatynia – miasto oraz Polkowice – obszar wiejski (zob. tab. 19). W tych gminach iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem osiągnął wartości wyraźnie większe od pozostałych (Bogatynia – 17,93; Polkowice – 14,18), co można łączyć z istotnym wpływem zlokalizowanego tutaj przemysłu wydobywczego na strukturę zatrudnienia. Są to bowiem gminy należące do dwóch największych okręgów przemysłowych województwa dolnośląskiego.

W grupie pozostałych 8 gmin wyszczególnionych w tab. 19 wyróżnia się Wrocław z ilorazem 6,12, a reszta ma te wskaźniki w przedziale 2,83–4,49.

Tab. 19. **Gminy województwa dolnośląskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
0225034	Bogatynia - miasto	17,93
0216045	Polkowice - obszar wiejski ..	14,18
0264011	Wrocław	6,12
0208021	Kłodzko	4,49
0214054	Międzybórz - miasto	3,77
0216044	Polkowice - miasto	3,69
0221091	Wałbrzych	3,32
0208051	Polanica-Zdrój	3,29
0210021	Świeradów-Zdrój	3,03
0224074	Złoty Stok - miasto	2,83

Tab. 20. **Gminy województwa dolnośląskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
0211045	Ścinawa - obszar wiejski ...	0,03
0226045	Świerzawa - obszar wiejski ..	0,03
0212025	Lubomierz - obszar wiejski ..	0,04
0220025	Prusice - obszar wiejski	0,05
0216055	Przemków - obszar wiejski ..	0,05
0207035	Lubawka - obszar wiejski ...	0,06
0225045	Pieńsk - obszar wiejski	0,06
0221011	Boguszów-Gorce	0,07
0216022	Gaworzycze	0,07
0223032	Jordanów Śląski	0,07

Najniższymi wartościami ilorazu przepływów związanych z zatrudnieniem (zob. tab. 20) w województwie dolnośląskim charakteryzowały się obszary wiejskie gmin: Ścinawa, Świerzawa i Lubomierz, gdzie przeciętnie na 100 osób wyjeżdżających do pracy z danej gminy przypadały nie więcej niż 4 osoby przyjeżdżające tutaj do pracy. W pozostałych 7 gminach wymienionych w tab. 20 iloraz przepływów mieścił się w przedziale 0,05–0,07.

3.2. Województwo kujawsko-pomorskie

W województwie kujawsko-pomorskim najwięcej zatrudnionych (prawie 20 tys.) przyjeżdżało do pracy w Bydgoszczy (zob. tab. 21). Także liczba wyjeżdżających do pracy z tego miasta (ok. 4,5 tys.) była największa w skali województwa (zob. tab. 22). W rezultacie iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem (zob. tab. 23) był tu najwyższy (4,32), a zatem stolica województwa okazała się wśród wszystkich jego gmin miastem najbardziej „przyciągającym” do pracy.

Drugą lokatę pod względem liczby przyjeżdżających i wyjeżdżających do pracy zajmował Toruń, ale iloraz przepływów ludności związanych z zatrudnieniem, choć wysoki (3,03), plasował to miasto na 5 miejscu w całym województwie kujawsko-pomorskim. Trzecią pozycję na liście gmin z największą liczbą przyjeżdżających do pracy zajmował Włocławek (blisko 5 tys.), który okazał się relatywnie „atrakcyjniejszy” od Torunia, gdyż iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem (3,75) dawał mu drugie miejsce, po Bydgoszczy.

Tab. 21. **Gminy województwa kujawsko-pomorskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba przyjeżdżających
0461011	Bydgoszcz	19700
0463011	Toruń	10149
0464011	Włocławek	4911
0407011	Inowrocław	2804
0402011	Brodnica	2557
0462011	Grudziądz	2327
0414094	Świecie - miasto	2005
0403012	Białe Błota	1845
0410034	Nakło nad Notecią - miasto ..	1181
0415042	Lubicz	1179

Tab. 22. **Gminy województwa kujawsko-pomorskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba wyjeżdżających
0461011	Bydgoszcz	4558
0463011	Toruń	3352
0407011	Inowrocław	2738
0462011	Grudziądz	2182
0415042	Lubicz	1680
0410034	Nakło nad Notecią - miasto ..	1600
0410035	Nakło nad Notecią - obszar wiejski	1408
0403012	Białe Błota	1389
0410055	Szubin - obszar wiejski	1332
0464011	Włocławek	1308

Tab. 23. **Gminy województwa kujawsko-pomorskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
0461011	Bydgoszcz	4,32
0464011	Włocławek	3,75
0402011	Brodnica	3,45
0404032	Kijewo Królewskie	3,26
0463011	Toruń	3,03
0414072	Osie	2,76
0408011	Lipno	2,61
0413024	Sępólno Krajeńskie - miasto	2,60
0401021	Ciechocinek	2,39
0414094	Świecie - miasto	2,20

Tab. 24. **Gminy województwa kujawsko-pomorskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
0418065	Chodecz - obszar wiejski	0,01
0402055	Górzno - obszar wiejski	0,02
0418092	Kowal	0,04
0408062	Lipno	0,04
0418115	Lubień Kujawski - obszar wiejski	0,04
0415032	Czernikowo	0,07
0418125	Lubraniec - obszar wiejski ..	0,07
0411055	Piotrków Kujawski - obszar wiejski	0,08
0410055	Szubin - obszar wiejski	0,08
0414042	Jeżewo	0,09

Biorąc pod uwagę wykazy podane w tab. 21–24, można ogólnie zanotować, że strumienie przyjazdów do pracy w województwie kujawsko-pomorskim kierowały się głównie w stronę gmin miejskich, a zwłaszcza do dużych miast. Najniższe ilorazy przepływów związanych z zatrudnieniem (0,01–0,09) miały gminy wiejskie i wiejskie części gmin miejsko-wiejskich, gdzie liczba wyjeżdżających bardzo znacznie przewyższała liczbę przyjeżdżających do pracy.

3.3. Województwo lubelskie

W czołowej dziesiątce gmin województwa lubelskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy (zob. tab. 25) było 9 gmin miejskich. Jedyną w tej grupie gminą wiejską jest Puchaczów, gdzie znajduje się kopalnia węgla kamiennego. Najwięcej zatrudnionych w 2006 r. przyjeżdżało do pracy w Lublinie (około 27 tys.). Przyjeżdżających do pracy w Zamościu czy Biłgoraju (2. i 3. miejsce) było prawie sześciokrotnie mniej niż w stolicy województwa. Liczba wyjeżdżających do pracy okazała się również największa w Lublinie (blisko 6 tys.) i od dwóch do prawie czterech razy przekraczała stany w pozostałych gminach wyszczególnionych w tab. 26.

Tab. 25. **Gminy województwa lubelskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba przyjeżdżających
0663011	Lublin	26789
0664011	Zamość	4356
0602011	Biłgoraj	4123
0610052	Puchaczów	3816
0614011	Puławy	3494
0661011	Biała Podlaska	2498
0607011	Kraśnik	2293
0617011	Świdnik	2226
0611011	Łuków	1972
0618011	Tomaszów Lubelski	1935

Tab. 26. **Gminy województwa lubelskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba wyjeżdżających
0663011	Lublin	5714
0617011	Świdnik	3110
0610034	Łęczna - miasto	3091
0620142	Zamość	1826
0662011	Chełm	1689
0664011	Zamość	1590
0661011	Biała Podlaska	1569
0609112	Niemce	1566
0611052	Łuków	1487
0602032	Biłgoraj	1486

Tab. 27. **Gminy województwa lubelskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
0610052	Puchaczów	17,50
0602011	Biłgoraj	6,30
0663011	Lublin	4,69
0605054	Janów Lubelski - miasto ...	3,76
0618011	Tomaszów Lubelski	3,26
0614084	Nałęczów - miasto	3,20
0606011	Krasnystaw	2,82
0664011	Zamość	2,74
0612054	Opole Lubelskie - miasto ...	2,62
0614011	Puławy	2,61

Tab. 28. **Gminy województwa lubelskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
0618125	Tyszowce - obszar wiejski ...	0,01
0618072	Rachanie	0,04
0603082	Rejowiec Fabryczny	0,04
0601172	Tuczna	0,04
0615032	Czemierniki	0,05
0602055	Frampol - obszar wiejski ...	0,05
0620022	Grabowiec	0,05
0615052	Komarówka Podlaska	0,05
0614085	Nałęczów - obszar wiejski ...	0,06
0611042	Krzywdą	0,07

Relatywnie największą „siłę przyciągania zatrudnionych” w województwie lubelskim miała wyżej wspomniana gmina wiejska Puchaczów, gdzie iloraz przepływów (17,5) był wielokrotnie wyższy niż w pozostałych gminach, które ujęto w tab. 27 (wszystkie są gminami miejskimi z ilorazem od 2,61 do 6,30). Najniższe wartości ilorazu przepływów związanych z zatrudnieniem w województwie lubelskim zanotowano w gminach wiejskich lub w wiejskiej części gmin miejsko-wiejskich (zob. tab. 28), gdzie wyjeżdżających było znacznie więcej niż przyjeżdżających do pracy.

3.4. Województwo lubuskie

Największą liczbę przyjeżdżających do pracy w województwie lubuskim (blisko 13 tys.) zanotowano w Zielonej Górze (zob. tab. 29). Była ona trzykrotnie większa niż w Gorzowie Wielkopolskim, a ponad czterokrotnie przewyższała stan w Żarach, Świebodzinie czy Nowej Soli.

W grupie gmin z największą liczbą wyjeżdżających do pracy (zob. tab. 30) nie dostrzega się wielkich różnic. Znajdują się w niej 4 gminy miejskie, 2 gminy wiejskie oraz 4 obszary wiejskie i jeden obszar miejski gminy miejsko-wiejskiej. Wyjeżdżało z nich do pracy od ok. 900 do 2600 zatrudnionych.

Tab. 29. **Gminy województwa lubuskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba przyjeżdżających
0862011	Zielona Góra	12859
0861011	Gorzów Wielkopolski	3855
0811021	Żary	3202
0808054	Świebodzin - miasto	2976
0804011	Nowa Sól	2306
0809102	Zielona Góra	1337
0807044	Sulęcín - miasto	1243
0802064	Krosno Odrzańskie - miasto	1214
0810021	Żagań	1197
0808065	Zbąszynek - obszar wiejski . .	1162

Tab. 30. **Gminy województwa lubuskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba wyjeżdżających
0862011	Zielona Góra	2654
0809102	Zielona Góra	2333
0804011	Nowa Sól	1693
0809064	Sulechów - miasto	1678
0811102	Żary	1400
0808055	Świebodzin - obszar wiejski	1258
0810021	Żagań	1115
0809065	Sulechów - obszar wiejski . . .	1027
0806045	Strzelce Krajeńskie - obszar wiejski	886
0811021	Żary	867

Tab. 31. **Gminy województwa lubuskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
0861011	Gorzów Wielkopolski	5,80
0862011	Zielona Góra	4,85
0811021	Żary	3,69
0801011	Kostrzyn nad Odrą	3,65
0808054	Świebodzin - miasto	3,57
0807044	Sulęcín - miasto	3,35
0801074	Witnica - miasto	3,18
0805054	Słubice - miasto	2,96
0810044	Łłowa - miasto	2,90
0808065	Zbąszynek - obszar wiejski . .	2,81

Tab. 32. **Gminy województwa lubuskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
0807025	Lubniewice - obszar wiejski	0,01
0810055	Małomice - obszar wiejski . .	0,02
0806045	Strzelce Krajeńskie - obszar wiejski	0,04
0812025	Szlichtyngowa - obszar wiejski	0,04
0801022	Bogdaniec	0,05
0811045	Jasień - obszar wiejski	0,05
0810045	Łłowa - obszar wiejski	0,06
0804025	Bytom Odrzański - obszar wiejski	0,07
0804045	Kożuchów - obszar wiejski . .	0,07
0803012	Bledzew	0,08

Pracowników najemnych w województwie lubuskim najbardziej „przyciągał” Gorzów Wielkopolski, do którego przyjeżdżało ich prawie sześciokrotnie więcej, niż wyjeżdżało (zob. tab. 31). Wśród 10 gmin z najwyższym ilorazem przepływu zatrudnionych (tab. 31) było 9 ośrodków miejskich (w tym Zielona Góra) i jeden obszar wiejski (Zbąszynek), natomiast w tej grupie, gdzie ten iloraz był najmniejszy (tab. 32), znalazły się tylko gminy i obszary wiejskie.

3.5. Województwo łódzkie

Wśród 10 gmin z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w województwie łódzkim (zob. tab. 33) w 2006 r. ujęto 9 miast i jedną gminę wiejską (Kleszczów). Na pierwszym miejscu znajdowała się Łódź, do której przyjeżdżało blisko 32 tys. zatrudnionych, czyli dwukrotnie więcej niż do Kleszczowa (2. miejsce), 5-krotnie więcej niż do Piotrkowa Trybunalskiego (3. miejsce) i 15-krotnie więcej niż do Radomska (10. miejsce). Wysoka pozycja Kleszczowa związana jest głównie z lokalizacją kopalni węgla brunatnego i elektrowni na terenie tej gminy wiejskiej.

Na liście 10 gmin z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r. (tab. 34) jest 9 miast i jeden obszar wiejski (w gminie Opoczno). Pierwsze miejsce na niej zajmuje Bełchatów (blisko 11 tys. wyjeżdżających do pracy, głównie do pobliskiej kopalni). Z Łodzi (2. miejsce) wyjeżdżało około 9 tys. zatrudnionych, a z obszaru wiejskiego Opoczna (10. miejsce) wyjeżdżających do pracy było prawie 2 tys.

Tab. 33. **Gminy województwa łódzkiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba przyjeżdżających
1061011	Łódź	31967
1001042	Kleszczów	15851
1062011	Piotrków Trybunalski	6597
1017094	Wieluń - miasto	4270
1014011	Sieradz	3281
1008021	Pabianice	3058
1019011	Zduńska Wola	2695
1007044	Opoczno - miasto	2506
1063011	Skierniewice	2493
1012011	Radomsko	2349

Tab. 34. **Gminy województwa łódzkiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba wyjeżdżających
1001011	Bełchatów	10610
1061011	Łódź	8934
1020031	Zgierz	4031
1008021	Pabianice	3493
1062011	Piotrków Trybunalski	3321
1063011	Skierniewice	3131
1019011	Zduńska Wola	2184
1016011	Tomaszów Mazowiecki	2072
1020044	Aleksandrów Łódzki - miasto	1971
1007045	Opoczno - obszar wiejski ...	1916

Na pierwszym miejscu wśród gmin z największym ilorazem przepływu zatrudnionych (zob. tab. 35) w województwie łódzkim (i w Polsce) w 2006 r. znajdowała się gmina wiejska Kleszczów, gdzie na jednego wyjeżdżającego przeciętnie przypadają 96 przyjeżdżających do pracy. Odkrywka węgla brunatnego, elektrownia, strefy przemysłowe, liczne przedsiębiorstwa – dają tu miejsca pracy dla wielu pracowników najemnych i przyciągają ich z innych gmin. Pozostałych 9 czołowych miejsc, z ilorazem przepływu zatrudnionych od 4,89 (Wieluń) do 1,86 (Sieradz), w województwie łódzkim zajmują miasta.

Na wykazie 10 gmin z najmniejszą wartością tego wskaźnika (0,02–0,10) znalazły się tylko gminy i obszary wiejskie (zob. tab. 36).

Tab. 35. Gminy województwa łódzkiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
1001042	Kleszczów	96,07
1017094	Wieluń - miasto	4,89
1061011	Łódź	3,58
1018074	Wieruszów - miasto	3,36
1006104	Rzgów - miasto	2,34
1009014	Działoszyn - miasto	2,21
1007044	Opoczno - miasto	2,14
1062011	Piotrków Trybunalski	1,99
1011034	Poddębice - miasto	1,94
1014011	Sieradz	1,86

Tab. 36. Gminy województwa łódzkiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
1007025	Drzewica - obszar wiejski ...	0,02
1007062	Poświętne	0,04
1015092	Słupia	0,06
1005042	Domaniewice	0,07
1009062	Siemkowice	0,08
1017102	Wierzchnas	0,08
1010012	Aleksandrów	0,10
1013032	Cielądz	0,10
1005052	Kiernozia	0,10
1005072	Łowicz	0,10

3.6. Województwo małopolskie

Wśród gmin województwa małopolskiego pierwsze miejsce pod względem liczby przyjeżdżających do pracy zajmował Kraków (prawie 62 tys.). Było ich tutaj (zob. tab. 37) blisko 4 razy więcej niż w Tarnowie (2. miejsce), 5-krotnie więcej niż w Nowym Sączu (3. miejsce) i 15-krotnie więcej niż w Myślenicach (10. miejsce).

W Krakowie mieszkało też najwięcej zatrudnionych (ok. 9 tys.), którzy wyjeżdżali do pracy w innych gminach (zob. tab. 38). Prawie 4,5 tys. takich osób zanotowano na obszarze wiejskim gminy Wieliczka, a nieco ponad 3 tys. w Oświęcimiu.

Tab. 37. Gminy województwa małopolskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Liczba przyjeżdżających
1261011	Kraków	61863
1263011	Tarnów	16726
1262011	Nowy Sącz	12776
1218094	Wadowice - miasto	5939
1205011	Gorlice	5034
1213024	Brzeszcze - miasto	4279
1203034	Chrzanów - miasto	4019
1213011	Oświęcim	4002
1218014	Andrychów - miasto	3991
1209034	Myślenice - miasto	3890

Tab. 38. Gminy województwa małopolskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Liczba wyjeżdżających
1261011	Kraków	8855
1219055	Wieliczka - obszar wiejski ..	4493
1212054	Olkusz - miasto	4379
1218015	Andrychów - obszar wiejski	3894
1213011	Oświęcim	3695
1203034	Chrzanów - miasto	3368
1216092	Tarnów	3222
1206065	Krzeszowice - obszar wiejski	3181
1218095	Wadowice - obszar wiejski ..	3117
1213062	Oświęcim	3093

Tab. 39. Gminy województwa małopolskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
1261011	Kraków	6,99
1217011	Zakopane	6,48
1205011	Gorlice	5,94
1263011	Tarnów	5,93
1207011	Limanowa	5,55
1262011	Nowy Sącz	5,52
1218094	Wadowice - miasto	4,80
1218034	Kalwaria Zebrzydowska - - miasto	4,61
1216144	Zakliczyn - miasto	4,30
1210074	Krynica-Zdrój - miasto	4,09

Tab. 40. Gminy województwa małopolskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
1204025	Dąbrowa Tarnowska - obszar wiejski	0,04
1208032	Kozłów	0,05
1215032	Budzów	0,06
1201032	Drwinia	0,06
1207082	Łukowica	0,07
1216162	Szerzyny	0,07
1213052	Osiek	0,08
1206132	Sułoszowa	0,08
1212062	Trzyciąż	0,08
1216145	Zakliczyn - obszar wiejski ..	0,08

W grupie 10 gmin z najwyższym ilorazem przepływu zatrudnionych w województwie małopolskim były tylko miasta (zob. tab. 39). Przeciętnie na jednego wyjeżdżającego do pracy przypadało 7 przyjeżdżających w Krakowie i Zakopanem, 6 – w Gorlicach, Tarnowie, Limanowej i Nowym Sączu, około 5 – w Wadowicach i Kalwarii Zebrzydowskiej, a 4 – w Zakliczynie i Krynicy Zdroju.

Najniższe ilorazy przepływu zatrudnionych (od 0,04 do 0,08) zanotowano w gminach i obszarach wiejskich (zob. tab. 40).

3.7. Województwo mazowieckie

Na pierwszym miejscu w województwie mazowieckim (zarazem w całej Polsce) pod względem liczby przyjeżdżających do pracy było m. st. Warszawa. W 2006 r. zanotowano ich tutaj ok. 167 tys. (zob. tab. 41), a wyjeżdżających z Warszawy do pracy w innych gminach było blisko 13 tys. (zob. tab. 42). Iloraz przepływu zatrudnionych wynosił więc 13,07 (zob. tab. 44), czyli na jednego wyjeżdżającego do pracy z Warszawy przypadało przeciętnie około 13 przyjeżdżających do niej pracowników najemnych.

Drugie miejsce wśród gmin województwa mazowieckiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy zajmowało Piaseczno (12 tys.), które miało też drugą lokatę pod względem ilorazu przepływu zatrudnionych (6,49). Na kolejnych miejscach w tab. 41 ujęto 8 miast oraz jedną gminę wiejską (Raszyn), a na liście 10 gmin z największą liczbą wyjeżdżających do pracy (tab. 42) były tylko miasta, w większości leżące w pobliżu Warszawy.

Tab. 41. **Gminy województwa mazowieckiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba przyjeżdżających
1465011	M. st. Warszawa	167407
1418044	Piaseczno - miasto	12011
1462011	Płock	7531
1463011	Radom	6354
1464011	Siedlce	6059
1421021	Pruszków	4442
1403011	Garwolin	3597
1434124	Wołomin - miasto	3549
1421062	Raszyn	3361
1405044	Grodzisk Mazowiecki - - miasto	3305

Tab. 42. **Gminy województwa mazowieckiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba wyjeżdżających
1465011	M. st. Warszawa	12808
1421021	Pruszków	6132
1408011	Legionowo	5909
1438011	Żyrardów	4282
1417021	Otwock	4096
1412011	Mińsk Mazowiecki	4023
1434124	Wołomin - miasto	3925
1428011	Sochaczew	3600
1463011	Radom	3538
1421011	Piastów	3385

Tab. 43. **Gminy województwa mazowieckiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
1465011	M. st. Warszawa	13,07
1418044	Piaseczno - miasto	6,49
1415072	Łyse	6,06
1409034	Lipsko - miasto	3,94
1462011	Płock	3,77
1422024	Chorzele - miasto	3,51
1429011	Sokołów Podlaski	3,08
1438024	Mszczonów - miasto	2,82
1432055	Łomianki - obszar wiejski . . .	2,75
1422011	Przasnysz	2,64

Tab. 44. **Gminy województwa mazowieckiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
1416092	Szulborze Wielkie	0,00
1401065	Wyśmierzyce - obszar wiejski	0,00
1416045	Brok - obszar wiejski	0,01
1433055	Łochów - obszar wiejski	0,01
1414045	Nasielsk - obszar wiejski	0,01
1429055	Kosów Lacki - obszar wiejski	0,02
1437042	Lutocin	0,02
1434115	Thuszcz - obszar wiejski	0,02
1426055	Mordy - obszar wiejski	0,03
1416052	Małkinia Górna	0,04

W grupie 10 gmin z największą przewagą liczby przyjeżdżających nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r. (tab. 43) zanotowano w województwie mazowieckim 8 miast oraz gminę wiejską Łyse i obszar wiejski gminy Łomianki. Najniższe ilorazy przepływu zatrudnionych (od 0,0 do 0,04) miały gminy i obszary wiejskie wykazane w tab. 44.

3.8. Województwo opolskie

Najwięcej zatrudnionych (prawie 16 tys.) w 2006 r. przyjeżdżało do pracy z innych gmin do Opola. Ich liczba była od 6 do 11 razy większa niż w innych miastach wymienionych w tab. 45. Uwagę zwracają również dwie gminy: Dobrzeń Wielki (gmina wiejska) oraz Ozimek (obszar wiejski), do których przyjeżdżało po około 2 tys. pracowników najemnych, znajdujących zatrudnienie w położonych tutaj zakładach pracy.

Wśród gmin województwa opolskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r. (zob. tab. 46) na pierwszym miejscu była jego stolica (ok. 3 tys. osób). Z Brzegu i Kędzierzyna-Koźła wyjeżdżało po blisko 2 tys. zatrudnionych, których miejsce pracy znajdowało się poza granicami tych gmin. W pozostałych gminach z tab. 46 liczba takich osób mieściła się w przedziale od 1,1 tys. do 1,6 tys.

Tab. 45. **Gminy województwa opolskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba przyjeżdżających
1661011	Opole	15772
1607054	Nysa - miasto	2561
1609085	Ozimek - obszar wiejski	2065
1603011	Kędzierzyn-Koźle	1999
1604024	Kluczbork - miasto	1848
1609032	Dobrzeń Wielki	1826
1608034	Olesno - miasto	1767
1602034	Głubczyce - miasto	1755
1601011	Brzeg	1652
1606024	Namysłów - miasto	1376

Tab. 46. **Gminy województwa opolskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba wyjeżdżających
1661011	Opole	3080
1601011	Brzeg	2232
1603011	Kędzierzyn-Koźle	1849
1607054	Nysa - miasto	1591
1607055	Nysa - obszar wiejski	1360
1604024	Kluczbork - miasto	1354
1609042	Komprachcice	1217
1607015	Głucholazy - obszar wiejski	1151
1606025	Namysłów - obszar wiejski ..	1150
1609022	Dąbrowa	1126

Tab. 47. **Gminy województwa opolskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
1605024	Krapkowice - miasto	15,81
1611074	Zawadzkie - miasto	12,07
1605054	Zdzieszowice - miasto	11,41
1605015	Gogolin - obszar wiejski	6,91
1611054	Strzelce Opolskie - miasto ...	6,60
1608034	Olesno - miasto	5,89
1608014	Dobrodzień - miasto	5,15
1661011	Opole	5,12
1611044	Leśnica - miasto	4,67
1607034	Korfantów - miasto	4,49

Tab. 48. **Gminy województwa opolskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
1602045	Kietrz - obszar wiejski	0,01
1602015	Baborów - obszar wiejski ...	0,03
1610045	Prudnik - obszar wiejski	0,05
1607065	Otmuchów - obszar wiejski ..	0,07
1608072	Zębowice	0,07
1608062	Rudniki	0,08
1610025	Głogówek - obszar wiejski ..	0,10
1604015	Byczyna - obszar wiejski	0,13
1607022	Kamiennik	0,13
1607035	Korfantów - obszar wiejski ..	0,13

Trzy miasta w województwie opolskim, tj. Krapkowice, Zawadzkie i Zdzieszowice, wyróżniały się wysokim ilorazem przepływu zatrudnionych, który wynosił, odpowiednio: 15,81; 12,07 i 11,41 (zob. tab. 47). Oznacza to, że tutaj średnio na jednego wyjeżdżającego przypadało, odpowiednio: 16, 12 i 11 przyjeżdżających do pracy. W pozostałych miastach z tab. 47 ilorazy te były mniejsze i mieściły się w granicach od 4,49 (Korfantów) do 6,60 (Strzelce Opolskie). Relatywnie wysoką (6,91) wartość tego wskaźnika w obszarze wiejskim gminy Gogolin można wiązać z położonymi tutaj zakładami przemysłu cementowo-wapienniczego (Górażdże).

Wśród 10 gmin województwa opolskiego z najmniejszą wartością ilorazu przepływu zatrudnionych (od 0,01 do 0,13) były tylko gminy wiejskie lub obszary wiejskie gmin miejsko-wiejskich (tab. 48).

3.9. Województwo podkarpackie

W województwie podkarpackim najwięcej przyjeżdżających do pracy z innych gmin (blisko 35 tys.) w 2006 r. miał Rzeszów. Ich liczba była dwukrotnie większa niż w Krośnie i 4-krotnie większa niż w Stalowej Woli czy Jaśle. Po około 7 tys. takich osób zanotowano w Sanoku, Dębicy i Mielcu, a w granicach 3–5 tys. było ich w Tarnobrzegu, Jarosławiu i Przemyślu (zob. tab. 49).

Najwięcej zatrudnionych wyjeżdżało do pracy w 2006 r. ze stolicy województwa (ok. 4 tys.). Kolejne miejsca na wykazie podanym w tab. 50 zajmowały tylko gminy i obszary wiejskie, a liczba wyjeżdżających stąd do pracy w innych gminach mieściła się w przedziale od 2,4 tys. (Miejsce Piastowe) do 3,4 tys. (Łańcut).

Tab. 49. **Gminy województwa podkarpackiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba przyjeżdżających
1863011	Rzeszów	34746
1861011	Krosno	16158
1818011	Stalowa Wola	7953
1805011	Jaśło	7603
1817011	Sanok	7219
1803011	Dębica	6971
1811011	Mielec	6606
1862011	Przemyśl	5033
1804011	Jarosław	4146
1864011	Tarnobrzeg	3425

Tab. 50. **Gminy województwa podkarpackiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba wyjeżdżających
1863011	Rzeszów	4078
1810042	Łańcut	3358
1816032	Boguchwała	3207
1803042	Dębica	2812
1816122	Świlcza	2792
1802015	Brzozów - obszar wiejski ...	2755
1816132	Trzebownisko	2676
1805042	Jaśło	2570
1807012	Chorkówka	2521
1807072	Miejsce Piastowe	2397

Tab. 51. **Gminy województwa podkarpackiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
1814022	Adamówka	12,00
1861011	Krosno	8,91
1863011	Rzeszów	8,52
1817011	Sanok	6,00
1802014	Brzozów - miasto	5,88
1814011	Przeworsk	5,84
1805011	Jaśło	5,64
1811011	Mielec	5,12
1818011	Stalowa Wola	5,03
1806024	Kolbuszowa - miasto	4,95

Tab. 52. **Gminy województwa podkarpackiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
1804072	Pruchnik	0,05
1805022	Brzyska	0,06
1802042	Haczów	0,06
1816072	Hyżne	0,06
1817022	Besko	0,07
1816025	Błażowa - obszar wiejski ...	0,07
1807012	Chorkówka	0,07
1803052	Jodłowa	0,07
1810052	Markowa	0,07
1819032	Niebylec	0,07

Relatywnie największą „siłę przyciągania” w województwie podkarpackim miała gmina wiejska Adamówka, gdzie przeciętnie na jednego wyjeżdżającego przypadało 12 przyjeżdżających do pracy. Pozostałe 9 czołowych miejsc według największej wartości ilorazu przepływu zatrudnionych (od 4,95 do 8,91) zajmowały gminy miejskie (zob. tab. 51). Najmniejsze wartości takiego ilorazu (od 0,05 do 0,07) miały gminy wiejskie, których listę podano w tab. 52.

3.10. Województwo podlaskie

W 2006 r. w województwie podlaskim najwięcej zatrudnionych przyjeżdżało do pracy w Białymstoku (11,4 tys.). Było ich tutaj około 8 razy więcej niż w Łomży lub w Suwałkach. Na 10. miejscu znalazła się gmina wiejska Piątnica, w której zatrudnionych było ok. 600 pracowników najemnych mieszkających w innych gminach.

Również pod względem liczby wyjeżdżających do pracy na pierwszym miejscu w województwie podlaskim był Białystok (4,3 tys. osób), a drugą pozycję miała Łomża (1,4 tys.). Wśród pozostałych gmin w tab. 54 ujęto 5 miast (z liczbą wyjeżdżających między 0,7 tys. a 1,2 tys.) oraz jedną gminę wiejską (1,2 tys.) i dwa obszary wiejskie gmin miejsko-wiejskich (po 0,8 tys. wyjeżdżających).

Tab. 53. **Gminy województwa podlaskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba przyjeżdżających
2061011	Białystok	11402
2062011	Łomża	1420
2063011	Suwałki	1386
2002052	Juchnowiec Kościelny	1217
2005082	Narew	897
2002095	Supraśl - obszar wiejski	777
2011084	Sokółka - miasto	735
2002014	Choroszcz - miasto	729
2004011	Grajewo	667
2007052	Piątnica	581

Tab. 54. **Gminy województwa podlaskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba wyjeżdżających
2061011	Białystok	4330
2062011	Łomża	1355
2002052	Juchnowiec Kościelny	1213
2063011	Suwałki	1093
2005011	Hajnówka	946
2002095	Supraśl - obszar wiejski	811
2002134	Wasilków - miasto	810
2002064	Łapy - miasto	774
2002015	Choroszcz - obszar wiejski ..	771
2003011	Bielsk Podlaski	688

Tab. 55. **Gminy województwa podlaskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
2005082	Narew	12,63
2005022	Białowieża	3,32
2061011	Białystok	2,63
2003021	Brańsk	2,28
2010011	Siemiatycze	2,12
2002014	Choroszcz - miasto	1,80
2004011	Grajewo	1,75
2008064	Mońki - miasto	1,67
2007052	Piątnica	1,65
2013011	Wysokie Mazowieckie	1,64

Tab. 56. **Gminy województwa podlaskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
2005075	Kleszczewo - obszar wiejski ..	0,00
2011095	Suchowola - obszar wiejski ..	0,00
2003052	Brańsk	0,01
2007062	Przytuły	0,03
2012082	Szypliszki	0,05
2009052	Sejny	0,06
2005032	Czeremcha	0,08
2002025	Czarna Białostocka - obszar wiejski	0,09
2002112	Turośń Kościelna	0,09
2012092	Wiżajny	0,09

W województwie podlaskim największą przewagą liczby przyjeżdżających nad liczbą wyjeżdżających do pracy (zob. tab. 55) zanotowano w gminie wiejskiej Narew, gdzie iloraz przepływu zatrudnionych w 2006 r. wynosił 12,63 (prawie 13 przyjeżdżających przypadało w niej średnio na 1 wyjeżdżającego do pracy). Można to

wiązać z działającym tutaj dużym przedsiębiorstwem produkcyjno-handlowym (m. in. produkcja oraz sprzedaż maszyn rolniczych i sprzętu, hurtownia wyrobów hutniczych, handel zagraniczny). W pozostałych 9 gminach z tab. 55 iloraz przepływu zatrudnionych, który można traktować jako swoistą miarę atrakcyjności gminy na rynku pracy, znajdował się w przedziale od 1,64 (Wysokie Mazowieckie) do 3,32 (Białowieża).

W grupie 10 gmin z najmniejszym ilorazem przepływu zatrudnionych (od 0,00 do 0,09) w województwie podlaskim były tylko gminy i obszary wiejskie. Liczba wyjeżdżających znacznie przekraczała tu liczbę przyjeżdżających do pracy (zob. tab. 56).

3.11. Województwo pomorskie

W 2006 r. prawie 31 tys. zatrudnionych przyjeżdżało z innych gmin do pracy w Gdańsku, blisko 22 tys. w Gdyni, a po ok. 6 tys. w Słupsku i Sopocie. W pozostałych miastach z tab. 57 liczba takich osób mieściła się w granicach od 2,1 tys. do 3,7 tys.

Wyjeżdżających do pracy (zob. tab. 58) również najwięcej było w Gdańsku (12,3 tys.) i Gdyni (10,4 tys.). Drugą grupę – z liczbą wyjeżdżających należącą do przedziału od 4,2 tys. do 5,6 tys. – tworzyły miasta: Tczew, Wejherowo i Rumia. W Słupsku i Sopocie było ich po 3,6 tys., w Redzie – 2,8 tys., a w Pruszczu Gdańskim – 2,3 tys. W czołowej dziesiątce pod względem liczby wyjeżdżających do pracy w województwie pomorskim znalazła się też gmina wiejska Puck (2,6 tys.).

Tab. 57. **Gminy województwa pomorskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba przyjeżdżających
2261011	Gdańsk	30744
2262011	Gdynia	21878
2263011	Słupsk	6171
2264011	Sopot	5863
2215031	Wejherowo.....	3744
2214011	Tczew	3307
2207011	Kwidzyn.....	3091
2204011	Pruszcz Gdański	2944
2213031	Starogard Gdański	2873
2202011	Chojnice	2122

Tab. 58. **Gminy województwa pomorskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba wyjeżdżających
2261011	Gdańsk	12250
2262011	Gdynia	10438
2215021	Rumia	5650
2215031	Wejherowo	4511
2214011	Tczew	4188
2264011	Sopot	3631
2263011	Słupsk	3609
2215011	Reda	2843
2211072	Puck	2584
2204011	Pruszcz Gdański	2279

Największą w województwie pomorskim przewagę liczby przyjeżdżających nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r. zanotowano w 10 miastach wymienionych w tab. 59. Na pierwszym miejscu był Kwidzyn, gdzie iloraz przepływu zatrudnionych wynosił 4,99, co oznacza, że na 1 wyjeżdżającego przypadało tu przeciętnie 5 przyjeżdżających do pracy z innych gmin. Jest to zapewne związane z dużą liczbą miejsc pracy zlokalizowanych tutaj w specjalnych strefach ekonomicznych i poza nimi. Nieco mniejszą „siłę przyciągania” do pracy miały miasta Bytów i Łeba (ilorazy ok. 4,3). W pozostałych 7 miastach z tab. 59 liczba przyjeżdżających była 2-3 razy większa od liczby wyjeżdżających do pracy.

Wśród 10 gmin z najmniejszą w województwie pomorskim wartością ilorazu przepływu zatrudnionych (od 0,02 do 0,08) w 2006 r. znalazły się tylko gminy i obszary wiejskie (zob. tab. 60).

Tab. 59. **Gminy województwa pomorskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
2207011	Kwidzyn	4,99
2201024	Bytów - miasto	4,38
2208021	Łeba	4,33
2210011	Krynica Morska	2,76
2203011	Człuchów	2,68
2261011	Gdańsk	2,51
2262011	Gdynia	2,10
2213021	Skórcz	1,92
2202011	Chojnice	1,81
2211011	Hel	1,72

Tab. 60. **Gminy województwa pomorskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
2206022	Dziemiany	0,02
2204052	Przywidz	0,05
2213112	Smętowo Graniczne	0,05
2203045	Debrzno - obszar wiejski	0,06
2203025	Czarne - obszar wiejski	0,07
2212042	Główczyce	0,07
2203052	Koczała	0,07
2213072	Osieczna	0,07
2207022	Gardeja	0,08
2206082	Stara Kiszewa	0,08

3.12. Województwo śląskie

Najwięcej przyjeżdżających do pracy w województwie śląskim w 2006 r. (zob. tab. 61) zanotowano w Katowicach (nieco ponad 104 tys.). W gminach zajmujących dalsze 7 miejsc było ich łącznie prawie tyle samo, co w Katowicach (około 106 tys.). Ogółem we wszystkich 10 miastach wymienionych w tab. 61 przyjeżdżało do pracy 228 tys. zatrudnionych.

W województwie śląskim wśród 10 gmin z największą liczbą wyjeżdżających do pracy (zob. tab. 62) również znalazły się tylko miasta. W czterech z nich (Będzin, Chorzów, Siemianowice Śląskie i Ruda Śląska) wyjeżdżających było między 7,7 tys. i 9,6 tys. osób, w pięciu (Dąbrowa Górnicza, Tychy, Katowice, Zabrze, Bytom) – między 10,5 tys. i 13,0 tys., a największą ich liczbę (22,6 tys.) zanotowano w Sosnowcu.

Tab. 61. **Gminy województwa śląskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba przyjeżdżających
2469011	Katowice	104228
2461011	Bielsko-Biała	24302
2466011	Gliwice	20558
2464011	Częstochowa	14836
2467011	Jastrzębie-Zdrój	13384
2465011	Dąbrowa Górnicza	12162
2477011	Tychy	10299
2475011	Sosnowiec	10125
2463011	Chorzów	9176
2478011	Zabrze	9079

Tab. 62. **Gminy województwa śląskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba wyjeżdżających
2475011	Sosnowiec	22584
2462011	Bytom	12997
2478011	Zabrze	12475
2469011	Katowice	11936
2477011	Tychy	11812
2465011	Dąbrowa Górnicza	10518
2472011	Ruda Śląska	9591
2474011	Siemianowice Śląskie	8905
2463011	Chorzów	8778
2401011	Będzin	7733

Tab. 63. Gminy województwa śląskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
2469011	Katowice	8,73
2461011	Bielsko-Biała	5,17
2467011	Jastrzębie-Zdrój	4,57
2408042	Ornontowice.	4,23
2417011	Żywiec	3,89
2464011	Częstochowa	3,20
2466011	Gliwice.	2,75
2403011	Cieszyn	2,46
2401074	Siewierz - miasto	2,34
2403021	Ustroń	2,25

Tab. 64. Gminy województwa śląskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
2404065	Koniecpol - obszar wiejski . .	0,01
2417052	Koszarawa	0,04
2406042	Miedźno	0,06
2416085	Szczekociny - obszar wiejski	0,06
2416055	Łazy - obszar wiejski	0,07
2409055	Żarki - obszar wiejski	0,07
2417062	Lipowa	0,08
2417092	Milówka	0,08
2412022	Gaszowice	0,09
2403082	Hażlach	0,09

Największy w województwie śląskim iloraz przepływu zatrudnionych w 2006 r. miały Katowice (8,73), gdzie na 1 wyjeżdżającego przypadało przeciętnie 9 przyjeżdżających do pracy (zob. tab. 63). Relatywnie wysoki był ten iloraz (około 5) w miastach Bielsko-Biała i Jastrzębie-Zdrój, a w pozostałych gminach miejskich z tab. 63 znajdował się on w granicach 2–4. Iloraz nieco wyższy od 4 zanotowano w gminie wiejskiej Ornontowice, gdzie znajduje się kopalnia węgla kamiennego.

Na wykazie gmin z najmniejszą wartością ilorazu przepływu zatrudnionych (zob. tab. 64) znalazły się tylko gminy i obszary wiejskie. Wyjeżdżających do pracy z tych gmin było znacznie więcej niż przyjeżdżających do nich (ilorazy od 0,01 do 0,09).

3.13. Województwo świętokrzyskie

Wśród 10 gmin województwa świętokrzyskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r. (zob. tab. 65) ujęto 9 miast i jeden obszar wiejski (Połaniec). Czołową pozycję na tym wykazie zajmowały Kielce, gdzie przyjeżdżających pracowników najemnych było ok. 17 tys. W miastach zajmujących dalsze miejsca (Skarżysko-Kamienna, Starachowice, Końskie i Sandomierz) ich liczba była 4 i 5 razy mniejsza, a w dalszej grupie (Ostrowiec Świętokrzyski, Staszów, Busko-Zdrój i Włoszczowa) – od 6 do 9 razy mniejsza niż w stolicy województwa.

Również wyjeżdżających do pracy z Kielc było najwięcej (ok. 3,9 tys.). W pozostałych gminach rozpatrywanej grupy (zob. tab. 66) ich liczba mieściła się w przedziale od 1,3 tys. (gmina wiejska Brody) do 1,9 tys. (obszar wiejski gminy Końskie).

Tab. 65. Gminy województwa świętokrzyskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Liczba przyjeżdżających
2661011	Kielce	16649
2610011	Skarżysko-Kamienna	4527
2611011	Starachowice	3724
2605034	Końskie - miasto	3423
2609011	Sandomierz	3233
2607011	Ostrowiec Świętokrzyski	2746
2612074	Staszów - miasto	2472
2601014	Busko-Zdrój - miasto	2092
2613064	Włoszczowa - miasto	1828
2612055	Połaniec - obszar wiejski	1789

Tab. 66. Gminy województwa świętokrzyskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Liczba wyjeżdżających
2661011	Kielce	3839
2605035	Końskie - obszar wiejski	1922
2607011	Ostrowiec Świętokrzyski	1794
2612074	Staszów - miasto	1580
2601015	Busko-Zdrój - obszar wiejski	1531
2612054	Połaniec - miasto	1496
2604142	Piekoszów	1443
2610011	Skarżysko-Kamienna	1412
2611042	Pawłów	1372
2611022	Brody	1316

Tab. 67. Gminy województwa świętokrzyskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
2613064	Włoszczowa - miasto	7,95
2612055	Połaniec - obszar wiejski	7,13
2661011	Kielce	4,34
2605034	Końskie - miasto	3,93
2606044	Opatów - miasto	3,80
2601014	Busko-Zdrój - miasto	3,35
2609011	Sandomierz	3,35
2610011	Skarżysko-Kamienna	3,21
2611011	Starachowice	3,17
2604172	Sitkówka-Nowiny	2,47

Tab. 68. Gminy województwa świętokrzyskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
2608015	Działoszyce - obszar wiejski	0,04
2612012	Bogoria	0,05
2607045	Ćmielów - obszar wiejski	0,06
2613065	Włoszczowa - obszar wiejski	0,06
2606022	Iwaniska	0,07
2611032	Mirzec	0,07
2612045	Osiek - obszar wiejski	0,07
2603055	Skalbmierz - obszar wiejski	0,07
2609045	Koprzywnica - obszar wiejski	0,08
2604025	Bodzentyń - obszar wiejski	0,09

Prawie ośmiu przyjeżdżających do pracy przypadało średnio na jednego wyjeżdżającego we Włoszczowie (zob. tab. 67). Niewiele mniejszy był iloraz przepływu zatrudnionych w części wiejskiej gminy Połaniec (7,13), gdzie znajduje się duża elektrownia i towarzyszą jej liczne zakłady przemysłowe. Relatywnie wysoki poziom tego wskaźnika (2,47) w gminie wiejskiej Sitkówka-Nowiny (jednej z najbogatszych gmin w województwie świętokrzyskim) można łączyć z działającymi tu zakładami przemysłu cementowo-wapienniczego.

Najniższe wartości ilorazu przepływu zatrudnionych w województwie świętokrzyskim (0,04–0,09) miały gminy i obszary wiejskie wymienione w tab. 68. Tutaj liczba wyjeżdżających znacznie przewyższała liczbę przyjeżdżających do pracy.

3.14. Województwo warmińsko-mazurskie

W czołowej dziesiątce pod względem liczby przyjeżdżających do pracy w 2006 r. (zob. tab. 69) była w województwie warmińsko-mazurskim tylko jedna gmina wiejska (Ostróda). Z innych gmin przyjeżdżało tutaj 1,6 tys. pracowników najemnych. Obok Ostródy do tab. 69 trafiło 9 miast, ze stolicą województwa na czele. Najwięcej zatrudnionych (prawie 12 tys.) przyjeżdżało do Olsztyna. W pozostałych miastach tej grupy ich liczba znajdowała się w przedziale od 1,1 tys. (Dobre Miasto) do 3,0 tys. (Elbląg).

Na liście 10 gmin z największą liczbą wyjeżdżających do pracy (tab. 70) znalazło się 6 spośród tych, gdzie również największa była liczba przyjeżdżających do pracy (por. tab. 69). Są to miasta: Olsztyn, Elbląg, Ostróda i Działdowo oraz gmina wiejska Ostróda. W tych ośrodkach znaczne przepływy zatrudnionych odbywały się w obu kierunkach (do gminy i z niej).

Tab. 69. **Gminy województwa warmińsko-mazurskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba przyjeżdżających
2862011	Olsztyn	11870
2861011	Elbląg	2975
2807021	Lubawa	2376
2807011	Hawa	1911
2815011	Ostróda	1569
2815092	Ostróda	1562
2803011	Działdowo	1320
2808011	Kętrzyn	1227
2813044	Olecko - miasto	1145
2814034	Dobre Miasto - miasto	1092

Tab. 70. **Gminy województwa warmińsko-mazurskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba wyjeżdżających
2862011	Olsztyn	2251
2815011	Ostróda	1914
2861011	Elbląg	1495
2815092	Ostróda	1357
2807052	Lubawa	1175
2803011	Działdowo	1057
2807032	Hawa	1015
2812052	Nowe Miasto Lubawskie	1004
2807011	Hawa	965
2815085	Morąg - obszar wiejski	941

Tab. 71. **Gminy województwa warmińsko-mazurskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
2807021	Lubawa	6,49
2862011	Olsztyn	5,27
2810024	Mikołajki - miasto	3,28
2807074	Zalewo - miasto	3,16
2814024	Biskupiec - miasto	2,78
2818034	Gołdap - miasto	2,23
2813044	Olecko - miasto	2,17
2815064	Miłakowo - miasto	2,08
2814034	Dobre Miasto - miasto	1,99
2861011	Elbląg	1,99

Tab. 72. **Gminy województwa warmińsko-mazurskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
2802035	Frombork - obszar wiejski	0,00
2815065	Miłakowo - obszar wiejski	0,03
2815032	Grunwald	0,04
2813052	Świątajno	0,04
2818012	Banie Mazurskie	0,05
2814025	Biskupiec - obszar wiejski	0,05
2802072	Wilczęta	0,05
2809055	Orneta - obszar wiejski	0,06
2817022	Dźwierzuty	0,07
2804065	Młynary - obszar wiejski	0,08

W województwie warmińsko-mazurskim najwyższy iloraz przepływu zatrudnionych w 2006 r. (zob. tab. 71) miały dwa miasta: Lubawa (6,49) i Olsztyn (5,27), gdzie na jednego wyjeżdżającego przypadało przeciętnie 6 przyjeżdżających do pracy. Trzy dalsze pozycje, z ilorazem bliskim 3, zajmowały miasta: Mikołajki, Zalewo i Biskupiec. Iloraz zbliżony do 2 zanotowano w pięciu miastach: Gołdap, Olecko, Miłakowo, Dobre Miasto i Elbląg.

Można powiedzieć, że ośrodki wymienione w tab. 71 charakteryzowały się największą w województwie warmińsko-mazurskim „siłą przyciągania” pracowników najemnych z innych gmin. Na przeciwnym krańcu znajdowały się gminy podane w tab. 72, gdzie liczba wyjeżdżających znacznie przewyższała liczbę przyjeżdżających do pracy (ilorazy od 0,00 do 0,08).

3.15. Województwo wielkopolskie

W województwie wielkopolskim najwięcej zatrudnionych przyjeżdżało w 2006 r. do pracy w Poznaniu (61,5 tys.), a na drugim miejscu (8,4 tys. przyjeżdżających do pracy) była podpoznańska gmina wiejska Tarnowo Podgórne. Pozostałe 8 pozycje w tab. 73 zajmowały duże ośrodki miejskie, w tym trzy stolice byłych województw (Kalisz, Konin, Leszno).

Wśród gmin z największą liczbą wyjeżdżających do pracy (zob. tab. 74) również na pierwszym miejscu był Poznań, skąd wyjeżdżało 14,2 tys. zamieszkałych tu pracowników najemnych. Trzy dalsze pozycje należały do podpoznańskich gmin: Swarzędz (miasto), Czerwonak (gmina wiejska) oraz Luboń (po ok. 4,5 tys. wyjeżdżających). Pozostałe 6 miejsc zajmowały gminy, z których wyjeżdżało do pracy po około 3 tys. zatrudnionych.

Tab. 73. **Gminy województwa wielkopolskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba przyjeżdżających
3064011	Poznań	61488
3021172	Tarnowo Podgórne	8375
3061011	Kalisz	7548
3062011	Konin	7091
3017011	Ostrów Wielkopolski	7012
3063011	Leszno	6197
3010044	Kleczew - miasto	4020
3018074	Ostrzeszów - miasto	3720
3003011	Gniezno	3551
3006024	Jarocin - miasto	3390

Tab. 74. **Gminy województwa wielkopolskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.**

Kod terytorialny	Gmina	Liczba wyjeżdżających
3064011	Poznań	14209
3021164	Swarzędz - miasto	4569
3021042	Czerwonak	4389
3021011	Luboń	4324
3026044	Śrem - miasto	3488
3062011	Konin	3261
3003011	Gniezno	3117
3017011	Ostrów Wielkopolski	3020
3063011	Leszno	3001
3006025	Jarocin - obszar wiejski	2905

Największą „siłą przyciągania” w województwie wielkopolskim w 2006 r. (zob. tab. 75) miała miejska część gminy Kleczew, gdzie na 1 wyjeżdżającego przeciętnie przypadało 13 przyjeżdżających do pracy, co kojarzy się z działalnością kopalni węgla brunatnego na jej terenie. Wysoki iloraz przepływu zatrudnionych (7,46) w gminie wiejskiej Powidz można wiązać z położoną tutaj bazą lotniczą, a w miejskiej części gminy Ostrzeszów (6,73) – ze specjalną strefą ekonomiczną. W pozostałych siedmiu gminach z tab. 75 przyjeżdżających do pracy było 3–5 razy więcej niż wyjeżdżających.

Najniższe ilorazy przepływu zatrudnionych (od 0,02 do 0,08) miały gminy i obszary wiejskie podane w tab. 76, gdzie liczba wyjeżdżających pracowników najemnych była znacznie większa od liczby przyjeżdżających do pracy.

Tab. 75. Gminy województwa wielkopolskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
3010044	Kleczew - miasto	12,84
3023052	Powidz	7,46
3018074	Ostrzeszów - miasto	6,73
3021172	Tarnowo Podgórne	4,68
3064011	Poznań	4,33
3013044	Rydzyzna - miasto	4,07
3009011	Koło	3,59
3027011	Turek	3,27
3002011	Czarnków	3,22
3014035	Międzychód - obszar wiejski	3,21

Tab. 76. Gminy województwa wielkopolskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
3004065	Pogorzela - obszar wiejski . . .	0,02
3028035	Gołańcz - obszar wiejski	0,03
3024065	Pniewy - obszar wiejski	0,05
3009045	Dąbie - obszar wiejski	0,06
3017082	Sośnie	0,06
3010082	Rzgów	0,07
3010142	Wilczyn	0,07
3027092	Władysławów	0,07
3009022	Babiak	0,08
3009092	Olszówka	0,08

3.16. Województwo zachodniopomorskie

W grupie 10 gmin z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w województwie zachodniopomorskim w 2006 r. (zob. tab. 77) było 8 miast. Ich listę otwierał Szczecin, do którego przyjeżdżało z innych gmin 15,3 tys. pracowników najemnych. Na drugim miejscu znajdował się Koszalin (5,8 tys. przyjeżdżających do pracy), a dalsze pozycje zajmowały miasta, do których przyjeżdżało od 1,2 tys. (Police) do 1,8 tys. (Kołobrzeg) zatrudnionych. Znaczną liczbę takich osób w obszarze wiejskim gminy Gryfino (2,3 tys.) można tłumaczyć związkiem z położoną tutaj dużą elektrownią węglową i otaczającą ją strefą przemysłową, a także lokalizacją w pobliżu zachodniej granicy państwa. Również przygraniczne położenie gminy wiejskiej Dobra (Szczecińska), gdzie do 2007 r. znajdowały się dwa przejścia na granicy z Niemcami, mogło wpływać na liczbę (1,3 tys.) przyjeżdżających tu do pracy.

Wśród 10 gmin województwa zachodniopomorskiego, skąd do pracy wyjeżdżało najwięcej zatrudnionych (zob. tab. 78), było 7 miast, z których 5 znajdowało się również w tab. 77 (Szczecin, Stargard Szczeciński, Koszalin, Police i Goleniów), a dwóch nie było na tej liście (Gryfino i Białogard). Liczba wyjeżdżających do pracy z tych miast obejmowała przedział od 0,9 tys. (Białogard) do 3,6 tys. (Szczecin). W tab. 78 ujęto również 3 gminy wiejskie (Wałcz, Sławno i Będzino), z których do pracy wyjeżdżało po około 1,0 tys. zatrudnionych.

Tab. 77. Gminy województwa zachodniopomorskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Liczba przyjeżdżających
3262011	Szczecin	15338
3261011	Koszalin	5832
3206045	Gryfino - obszar wiejski	2256
3208011	Kołobrzeg	1752
3214011	Stargard Szczeciński	1387
3217011	Wałcz	1376
3211012	Dobra (Szczecińska)	1327
3215011	Szczecinek	1257
3204024	Goleniów - miasto	1223
3211044	Police - miasto	1179

Tab. 78. Gminy województwa zachodniopomorskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Liczba wyjeżdżających
3262011	Szczecin	3617
3214011	Stargard Szczeciński	3037
3206044	Gryfino - miasto	2778
3261011	Koszalin	1933
3211044	Police - miasto	1717
3204024	Goleniów - miasto	1108
3217052	Wałcz	1040
3213062	Sławno	935
3201011	Białogard	918
3209012	Będzino	849

Tab. 79. Gminy województwa zachodniopomorskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
3210014	Barlinek - miasto	4,61
3262011	Szczecin	4,24
3217044	Tuczno - miasto	3,78
3218044	Resko - miasto	3,52
3206045	Gryfino - obszar wiejski	3,25
3203014	Czaplinek - miasto	3,05
3217011	Wałcz	3,05
3261011	Koszalin	3,02
3216034	Połczyn-Zdrój - miasto	2,97
3205072	Rewal	2,65

Tab. 80. Gminy województwa zachodniopomorskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.

Kod terytorialny	Gmina	Iloraz przepływów
3211035	Nowe Warpno - obszar wiejski	0,00
3214055	Ińsko - obszar wiejski	0,01
3217045	Tuczno - obszar wiejski	0,01
3214035	Dobrzany - obszar wiejski . . .	0,02
3204045	Nowogard - obszar wiejski . .	0,03
3214115	Suchań - obszar wiejski	0,03
3212035	Lipiany - obszar wiejski	0,04
3201022	Białogard	0,06
3215035	Biały Bór - obszar wiejski . . .	0,06
3217052	Wałcz	0,06

Na liście gmin województwa zachodniopomorskiego z największą w 2006 r. wartością ilorazu przepływu zatrudnionych (zob. tab. 79) zanotowano 8 miast, jeden obszar wiejski (Gryfino, z ilorazem 3,25) i jedną gminę wiejską (Rewal, z ilorazem 2,65). W Barlinku, który w tym wykazie był na pierwszym miejscu, około 5 przyjeżdżających do pracy przypadało średnio na 1 wyjeżdżającego. W Szczecinie, Tucznie i Resku odpowiednia relacja kształtowała się jak 4:1, a w Czaplinku, Wałczu, Koszalinie i Połczynie-Zdroju przyjeżdżających do pracy było około 3 razy więcej niż wyjeżdżających. Relatywnie dużą „siłę przyciągania do pracy” w gminie Rewal wiązać można z rozbudowaną tutaj bazą turystyczną.

W zespole 10 gmin województwa zachodniopomorskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających (zob. tab. 80) znalazły się tylko gminy wiejskie i obszary wiejskie gmin miejsko-wiejskich. Ilorazy przepływu zatrudnionych w tych gminach wynosiły od 0,0 (Nowe Warpno, część wiejska) do 0,06 (gmina wiejska Wałcz).

3.17. Podsumowanie

Przegląd sytuacji we wszystkich województwach, przeprowadzony na podstawie wykazów zawierających po 10 gmin zajmujących czołowe pozycje pod względem liczby przyjeżdżających i wyjeżdżających do pracy, a także uwzględniających największe i najmniejsze wartości ilorazu przepływów związanych z zatrudnieniem (zob. tab. 17–80), potwierdza spostrzeżenie, że w 2006 r. największe było natężenie dojazdów do pracy w ośrodkach miejskich, a zwłaszcza w tzw. miastach wojewódzkich.

We wszystkich 18 stolicach województw (z Gorzowem Wielkopolskim i Toruniem) liczba przyjeżdżających do pracy była największa i znacznie wyższa niż w pozostałych gminach. Również pod względem liczby wyjeżdżających do pracy z tych miast czołowe pozycje zajmowało 15 stolic województwa (wysokie, ale nie najwyższe miejsca miały: Gorzów Wielkopolski, Katowice i Łódź). Dodajmy, że we wszystkich miastach wojewódzkich liczba przyjeżdżających była kilka razy większa od liczby wyjeżdżających do pracy.

Wśród 160 gmin (po 10 w każdym województwie) najwyższe lokaty pod względem liczby przyjeżdżających do pracy zajmowało 141 gmin miejskich, a 19 miejsc przypadło gminom wiejskim i wiejskim częściom gmin miejsko-wiejskich. Biorąc pod uwagę liczbę wyjeżdżających do pracy, na czołowych pozycjach zanotowano 107 gmin miejskich i 53 gminy oraz obszary wiejskie.

Pod względem największej wartości ilorazu przepływu zatrudnionych w rozpatrywanej grupie 160 gmin na pierwszych miejscach znalazło się 139 gmin miejskich (w tym 6 miast wojewódzkich) oraz 21 gmin wiejskich

i obszarów wiejskich gmin miejsko-wiejskich, natomiast końcowe pozycje przypadły 159 gminom i obszarom wiejskim oraz jednej gminie miejskiej. Świadczy to o wyraźnie większej „sile przyciągania” do pracy w miastach niż na wsi, co nie jest zaskakującą konstatacją, jeśli uwzględni się przestrzenną strukturę polskiego osadnictwa i rynku pracy.

4. Dojazdy do pracy w miastach wojewódzkich

4.1. Ujęcie zbiorcze

Dotychczasowe ustalenia wskazują na bardzo znaczącą wagę miast wojewódzkich w strukturze przepływów ludności związanych z zatrudnieniem. W Polsce w 2006 r. do pracy w tych miastach łącznie przyjeżdżało 678,7 tys. pracowników najemnych (zob. tab. 81). Prawie 25% tej liczby stanowili przyjeżdżający do pracy w Warszawie, a 15% – przyjeżdżający w tym celu do Katowic. Na trzecim miejscu (z udziałem około 9%) był Kraków, a tuż za nim ulokował się Poznań (4. miejsce, udział podobny jak w Krakowie).

Wśród miast wojewódzkich z najmniejszą liczbą przyjeżdżających do pracy były: Gorzów Wielkopolski (blisko 4 tys. zatrudnionych), Toruń (około 10 tys.) oraz Białystok (ponad 11 tys.).

Tab. 81. **Przyjeżdżający do pracy w miastach wojewódzkich w 2006 r.**

MIASTA WOJEWÓDZKIE	W liczbach bezwzględnych	Ogółem=100	Kolejność
OGÓLEM	678671	100,0	x
M. st. Warszawa	167407	24,7	1
Białystok	11402	1,7	16
Bydgoszcz	19700	2,9	10
Gdańsk	30744	4,5	8
Gorzów Wielkopolski	3855	0,6	18
Katowice	104228	15,3	2
Kielce	16649	2,4	11
Kraków	61863	9,1	3
Lublin	26789	4,0	9
Łódź	31967	4,7	7
Olsztyn	11870	1,7	15
Opole	15772	2,3	12
Poznań	61488	9,1	4
Rzeszów	34746	5,1	6
Szczecin	15338	2,3	13
Toruń	10149	1,5	17
Wrocław	41845	6,2	5
Zielona Góra	12859	1,9	14

Wyjeżdżających do pracy z miast wojewódzkich w 2006 r. było łącznie prawie 114 tys. (zob. tab. 82). Najwięcej spośród nich (około 12,5%) stanowili wyjeżdżający z Poznania. Drugą co do liczebności grupą byli pracownicy wyjeżdżający z Warszawy (11,2%), na trzecim miejscu był Gdańsk (10,7%), a na czwartym znalazły się Katowice (10,5%). Ostatnią pozycję zajmował Gorzów Wielkopolski, skąd do pracy wyjeżdżało ponad 20-krotnie mniej osób niż z Poznania.

Tab. 82. Wyjeżdżający do pracy z miast wojewódzkich w 2006 r.

MIASTA WOJEWÓDZKIE	W liczbach bezwzględnych	Ogółem=100	Kolejność
OGÓLEM	113966	100,0	x
M. st. Warszawa	12808	11,2	2
Białystok	4330	3,8	10
Bydgoszcz	4558	4,0	9
Gdańsk	12250	10,7	3
Gorzów Wielkopolski	665	0,6	18
Katowice	11936	10,5	4
Kielce	3839	3,4	12
Kraków	8855	7,8	6
Lublin	5714	5,0	8
Łódź	8934	7,8	5
Olsztyn	2251	2,0	17
Opole	3080	2,7	15
Poznań	14209	12,5	1
Rzeszów	4078	3,6	11
Szczecin	3617	3,2	13
Toruń	3352	2,9	14
Wrocław	6836	6,0	7
Zielona Góra	2654	2,3	16

Przeciętnie na jednego wyjeżdżającego do pracy z miast wojewódzkich przypadało w 2006 r. blisko 6 przyjeżdżających do nich pracowników najemnych; w Warszawie było ich 13, a w Gdańsku około 3 (zob. tab. 83).

Tab. 83. Stosunek liczby przyjeżdżających i wyjeżdżających do pracy w miastach wojewódzkich w 2006 r.

MIASTA WOJEWÓDZKIE	Iloraz przepływów	
	przyjeżdżający / wyjeżdżający	kolejność
M. st. Warszawa	13,07	1
Białystok	2,63	17
Bydgoszcz	4,32	13
Gdańsk	2,51	18
Gorzów Wielkopolski	5,80	6
Katowice	8,73	2
Kielce	4,34	11
Kraków	6,99	4
Lublin	4,69	10
Łódź	3,58	15
Olsztyn	5,27	7
Opole	5,12	8
Poznań	4,33	12
Rzeszów	8,52	3
Szczecin	4,24	14
Toruń	3,03	16
Wrocław	6,12	5
Zielona Góra	4,85	9

W grupie miast wojewódzkich z ilorazem przepływów bliskim 9 były Katowice i Rzeszów. Przeciętnie około 7 przyjeżdżających przypadało na 1 wyjeżdżającego do pracy w Krakowie, a blisko 6 – we Wrocławiu i w Gozrowie Wielkopolskim. W Olsztynie, Opolu, Zielonej Górze i Lublinie było ich około 5, a w pozostałych 7 miastach iloraz przepływów mieścił się w przedziale od 2,63 (Białystok) do 4,34 (Kielce).

Rozwinięciem i uszczegółowieniem przedstawionej dotąd charakterystyki dojazdów do pracy w miastach wojewódzkich jest dla każdego z nich analiza przepływów ludności związanych z zatrudnieniem w odniesieniu do województwa, którego jest stolicą, jak i w skali całego kraju. Zastosowano w niej dwa rodzaje wskaźników o podobnej konstrukcji. Pierwszy z nich, oznaczmy go przez u_p , informuje, jaką część (jaki odsetek) ogólnej liczby pracowników najemnych zamieszkałych w danej gminie (na terenie całego kraju lub tylko w ramach rozpatrywanego województwa) stanowią przyjeżdżający z niej do określonego miasta wojewódzkiego. Drugi wskaźnik (u_w) opisuje, jaki odsetek ogólnej liczby pracowników najemnych zamieszkałych w określonym mieście wojewódzkim wyjeżdża z niego do pracy w innej gminie (na terenie całego kraju lub tylko w ramach rozpatrywanego województwa). Wyniki takiego postępowania omówiono poniżej. Można sądzić, że okażą się one przydatne zwłaszcza w charakterystyce rynku pracy, ale również w innych zastosowaniach.

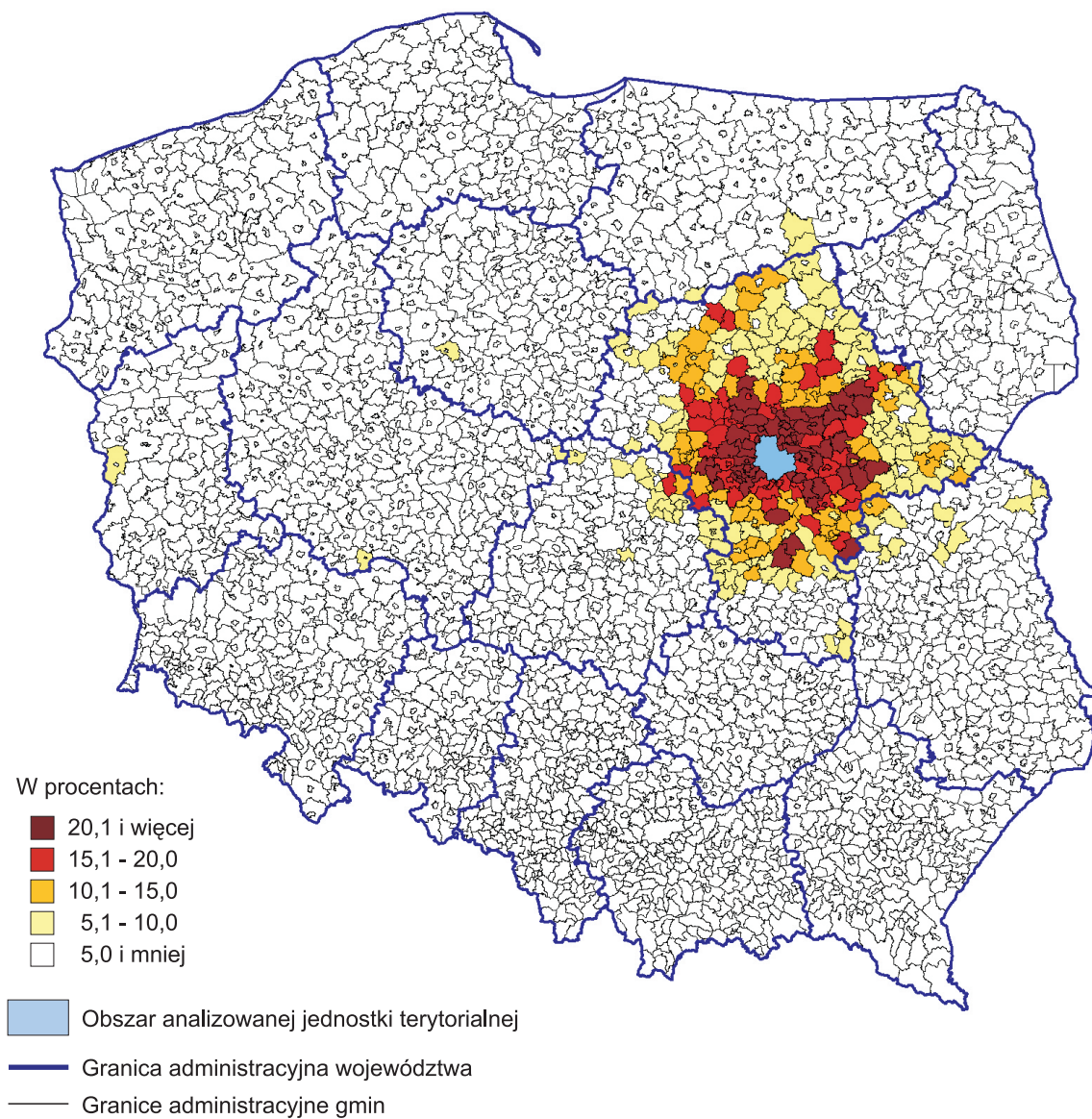
4.2. M. st. Warszawa

Kartogram na ryc. 13 pokazuje, w skali kraju, jaki udział (u_p) przyjeżdżający do pracy w Warszawie mają w liczbie pracowników najemnych mieszkających w gminach znajdujących się poza stolicą Polski. Można na jego podstawie stwierdzić, że zamieszkują oni głównie województwo mazowieckie. W 65 gminach (traktując oddzielnie miasto i obszar wiejski w gminach miejsko-wiejskich) tego województwa rozpatrywany tu wskaźnik udziału przekraczał 20%, w 50 gminach mieścił się w granicach od 15,1% do 20,0%, w 56 gminach zamykał się w przedziale pomiędzy 10,1% i 15,0%, w 107 – między 5,1% i 10%, a w 85 był niższy od 5%.

Warszawa „przyciągała” również pracowników najemnych mieszkających na terenie innych województw. W 2006 r. przyjeżdżali oni tutaj do pracy z jednej spośród 2529 gmin położonych na terenie wszystkich województw, co stanowiło 82,3% ogólnej liczby gmin w Polsce (z uwzględnieniem podziału gmin miejsko-wiejskich na część miejską i wiejską). Najliczniej wśród przyjeżdżających spoza województwa mazowieckiego były reprezentowane województwa: wielkopolskie (290 gmin, tj. 11,5% z 2529), lubelskie (232 gminy; 9,2%), małopolskie (216; 8,5%), dolnośląskie (210; 8,3%) i łódzkie (202; 8,0%).

Grupę 10 gmin spoza województwa mazowieckiego charakteryzujących się największą wartością wskaźnika uwzględnionego na ryc. 13 tworzyły jednostki z województw łódzkiego i lubelskiego Czołową pozycję na ich liście (z udziałem w granicach 15,1%–20,0%) zajmowała gmina wiejska Nieborów (województwo łódzkie). W granicach od 10,1% do 15,0% znalazły się gminy wiejskie Bolimów (województwo łódzkie) i (Stoczek Łukowski (województwo lubelskie). Do przedziału 5,1%–10,0% trafiły trzy gminy województwa lubelskiego (Terespol-miasto, Wola Mysłowska-gmina wiejska, Stoczek Łukowski-miasto) oraz cztery gminy wiejskie województwa łódzkiego (Łyszkowice, Maków, Kowiesy i Łowicz).

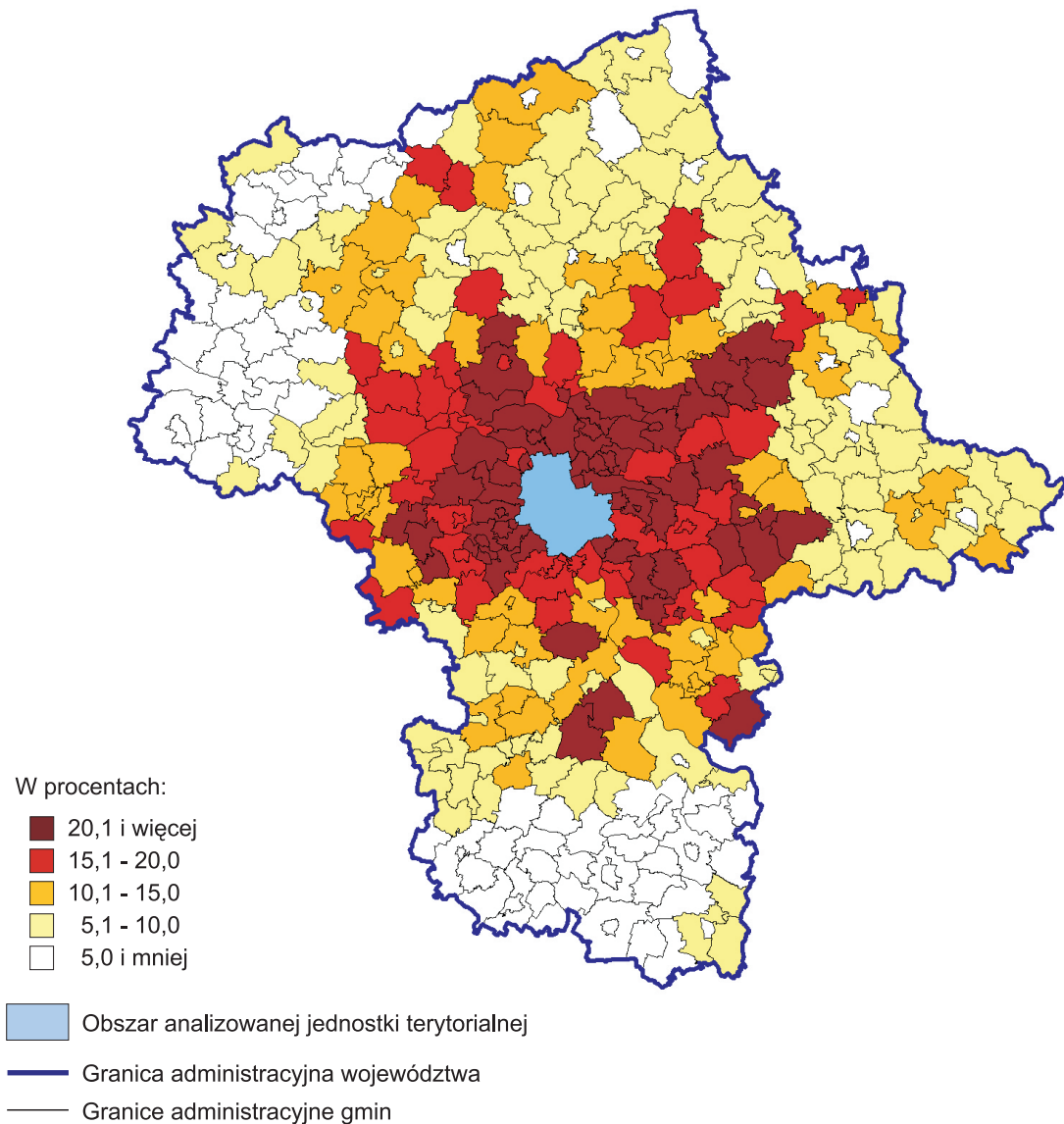
Ryc. 13. **Udział przyjeżdżających do pracy do Warszawy w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

W 2006 r. odnotowano także przepływy zatrudnionych do Warszawy z innych miast wojewódzkich. Największe ich strumienie kierowały się do stolicy kraju z Łodzi, Gdańska, Poznania, Wrocławia, Katowic i Krakowa.

Biorąc pod uwagę tylko gminy województwa mazowieckiego, ustalono również, jaki udział pracownicy najemni przyjeżdżający do pracy w Warszawie mają w liczbie osób zatrudnionych w tych gminach, gdzie mieszkają (zob. ryc. 14).

Ryc. 14. **Udział przyjeżdżających do pracy do Warszawy w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa mazowieckiego)**

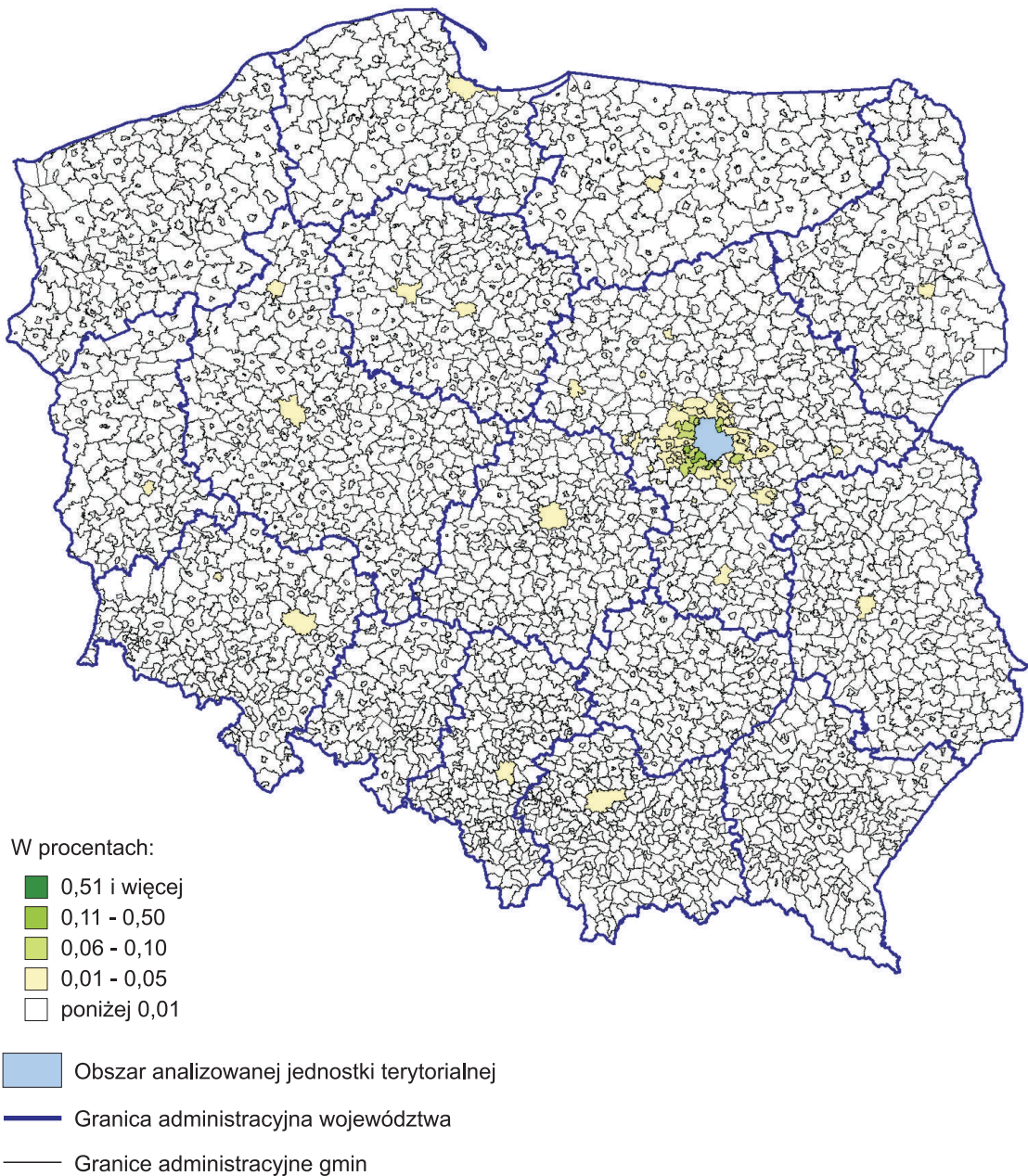

Największe wartości (powyżej 30%) wskaźnika uwzględnionego na ryc. 14 zanotowano w 2006 r. w następujących gminach: Halinów (gmina miejsko-wiejska), Sulejówkę, Piastów i Ząbki (gminy miejskie) oraz Mrozy i Stroniec (gminy wiejskie). Są to gminy graniczące z Warszawą lub położone w jej pobliżu.

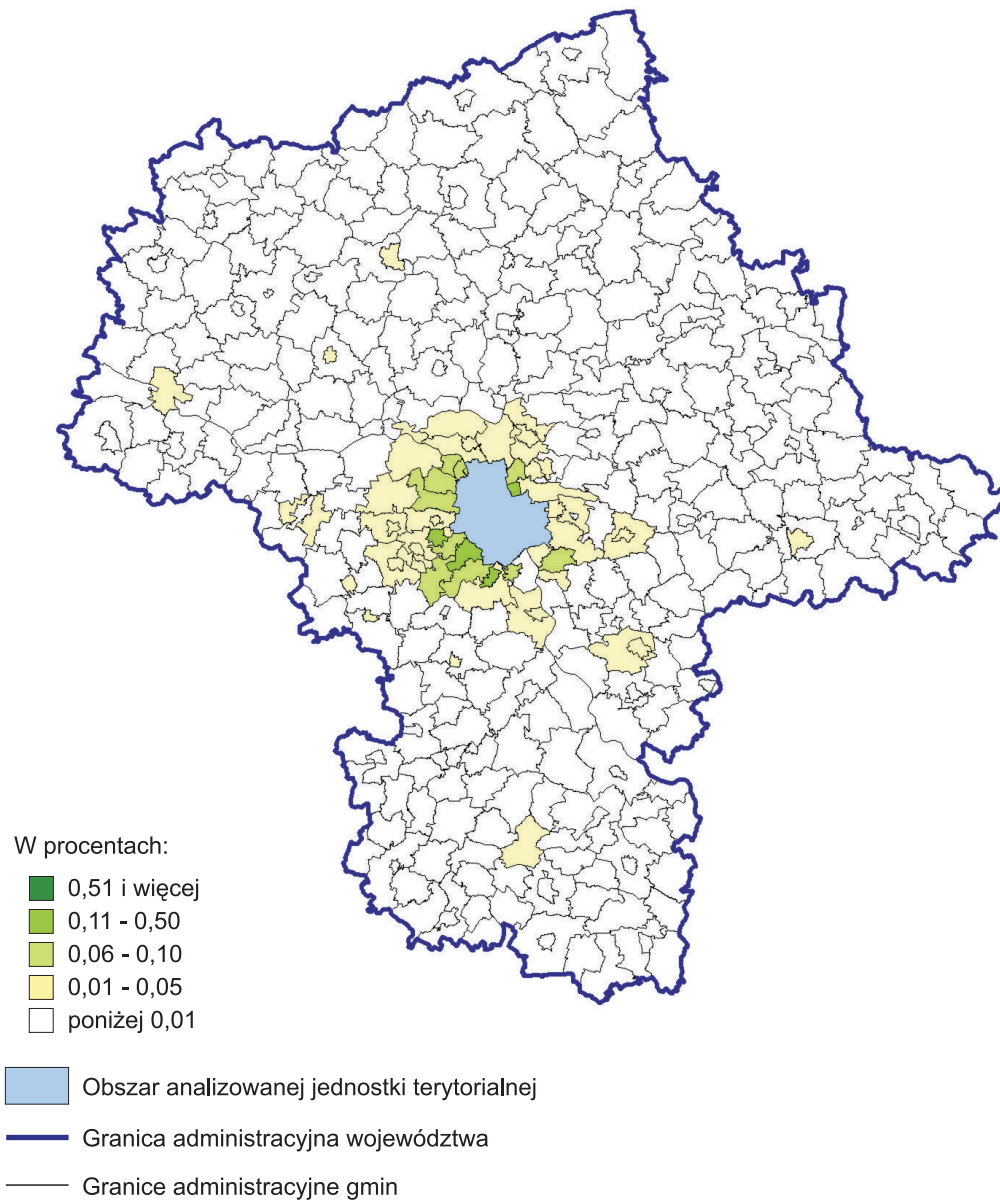
Wśród pracowników najemnych, którzy w 2006 r. mieszkali w Warszawie i wyjeżdżali z niej do pracy w innych gminach na terenie kraju, największy odsetek (u_w) stanowili ci, których miejsce pracy znajdowało się w województwie mazowieckim (zob. ryc. 15). Główne ich strumienie skierowane były do miejskiej części gminy Piaseczno, do Raszyna (gmina wiejska) oraz do Pruszkowa i Żabek (gminy miejskie).

Pracownicy najemni mieszkający w Warszawie w 2006 r. wyjeżdżali do pracy również poza województwo mazowieckie (do 302 gmin), a najczęściej na teren województwa łódzkiego (38 gmin, tj. 12,6% z liczby 302), śląskiego (37 gmin; 12,3%) i wielkopolskiego (36 gmin; 11,9%). Miastami wojewódzkimi, do których pracownicy najemni mieszkający w Warszawie najliczniej wyjeżdżali do pracy, były: Kraków, Łódź, Katowice, Poznań, Wrocław i Gdańsk (wskaźniki udziału od 0,11% do 0,50%).

Ryc. 15. **Udział wyjeżdżających do pracy z Warszawy w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 16. **Udział wyjeżdżających do pracy z Warszawy w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa mazowieckiego)**

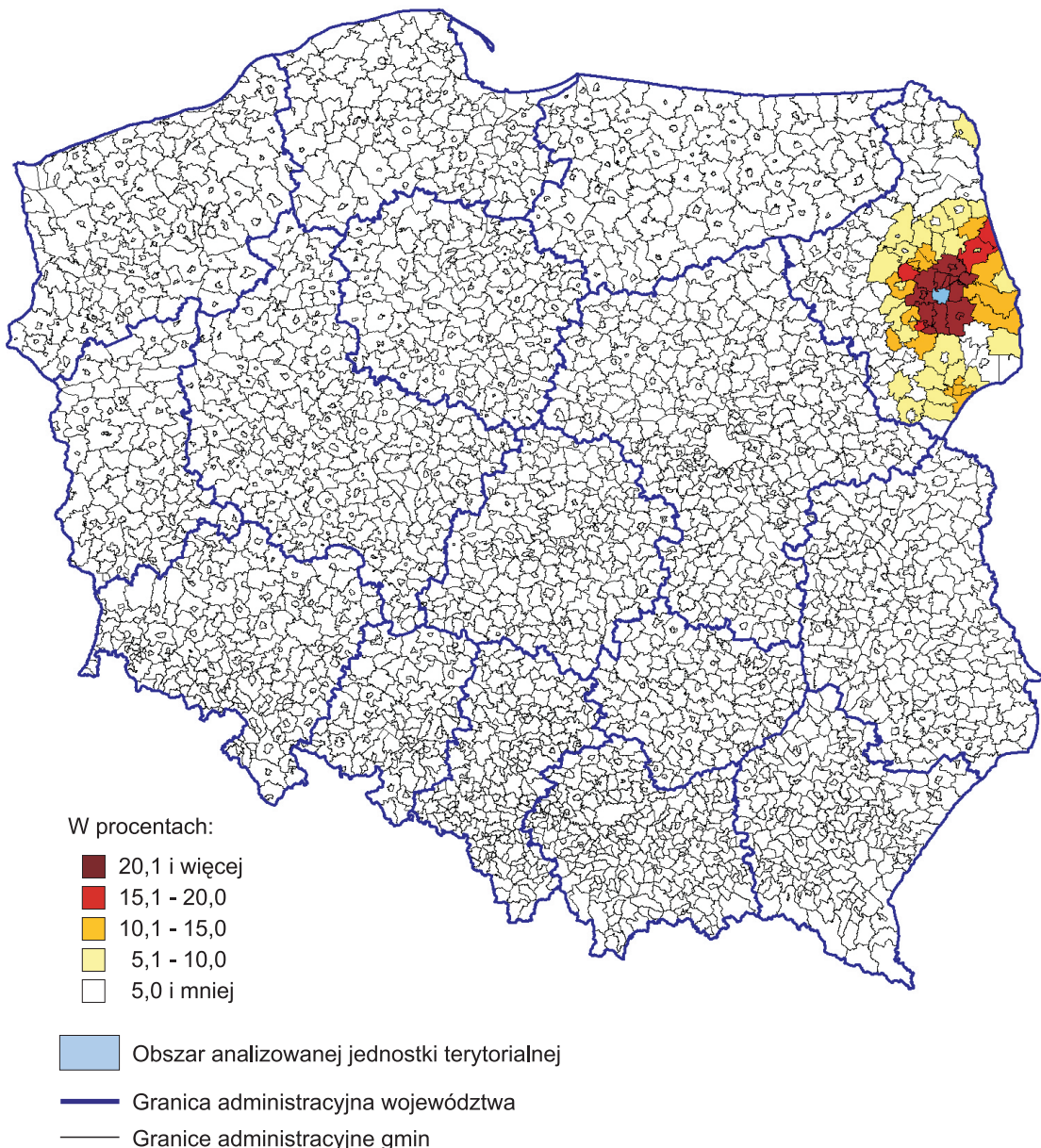
Uwzględniając tylko w skali województwa mazowieckiego relację pomiędzy liczbą pracowników najemnych wyjeżdżających do pracy z Warszawy a liczbą zatrudnionych w gminie zamieszkania (zob. ryc. 16), można stwierdzić, że najwyższą wartością tego wskaźnika (ponad 0,50%) cechowały się gminy z powiatów okalających stolicę kraju, tj. Piaseczno (miasto) oraz Raszyn, Pruszków i Żąbki. W przedziale między 0,06% i 0,10% były: Łomianki, Otwock, Konstancin-Jeziorna (miasto), Lesznowola, Michałowice, Marki, Izabelin, Nadarzyn i Stare Babice. Mniejszym udziałem charakteryzowały się gminy położone w większej odległości od Warszawy.

4.3. Białystok

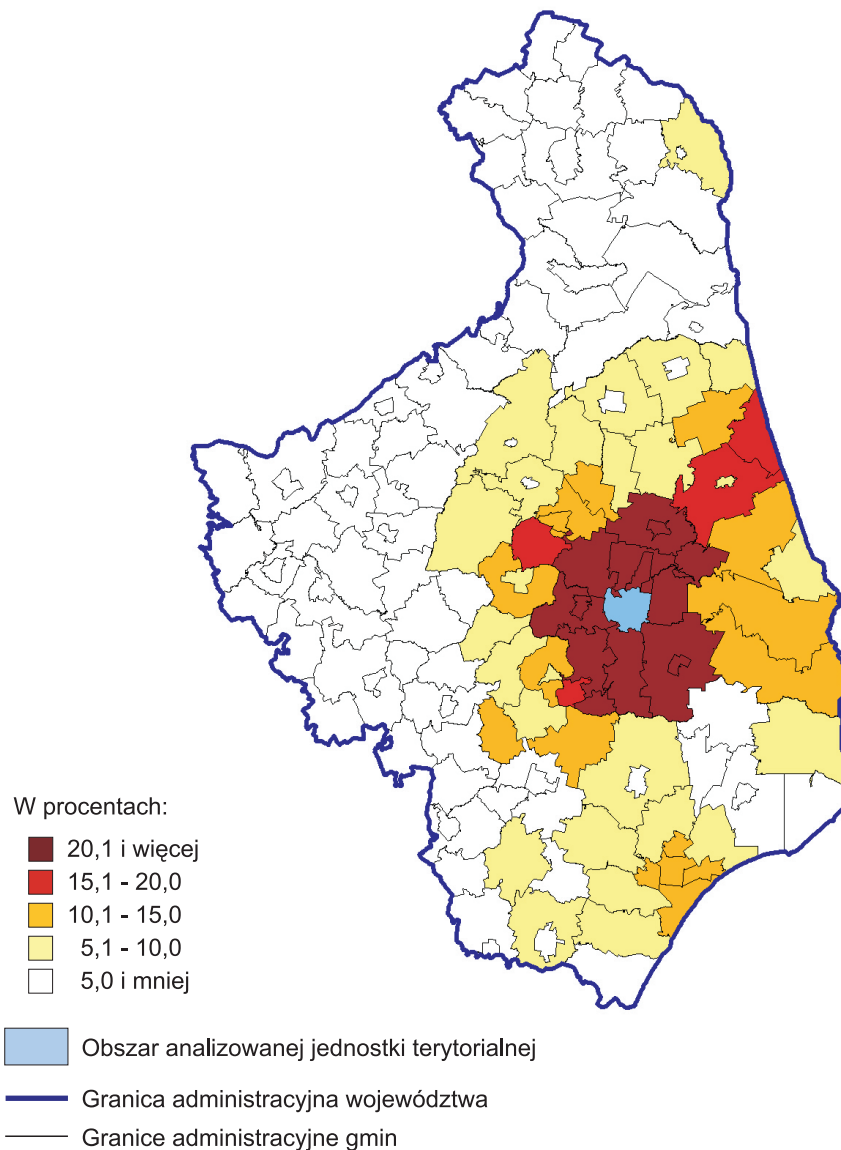
W 2006 r. wartości wskaźnika (u_p), obliczonego jako stosunek liczby przyjeżdżających do pracy w Białymstoku z danej gminy do liczby mieszkańców w niej pracowników najemnych były najwyższe w granicach województwa podlaskiego (zob. ryc. 17). Wspomniany iloraz dla gmin spoza tego obszaru nie przekraczał 5%, a najwyższy był w gminach: Rzekuń (3,9%), Troszyn, Szulborze Wielkie, Czerwin (gminy wiejskie w województwie mazowieckim) oraz Ełk (gmina wiejska w województwie warmińsko-mazurskim).

Do pracy w Białymstoku w 2006 r. spoza województwa podlaskiego przyjeżdżali pracownicy najemni z 337 gmin w Polsce, w których znajdowało się ich miejsce zamieszkania, co stanowiło 11,0% wszystkich gmin w kraju. Największa ich liczba (111 gmin; 32,9%) należała do województwa mazowieckiego, a dalsze pozycje zajmowały województwa: warmińsko-mazurskie (76 gmin; 22,3%) i lubelskie (41 gmin; 12,2%).

Ryc. 17. **Udział przyjeżdżających do pracy do Białegostoku w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 18. **Udział przyjeżdżających do pracy do Białegostoku w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa podlaskiego)**

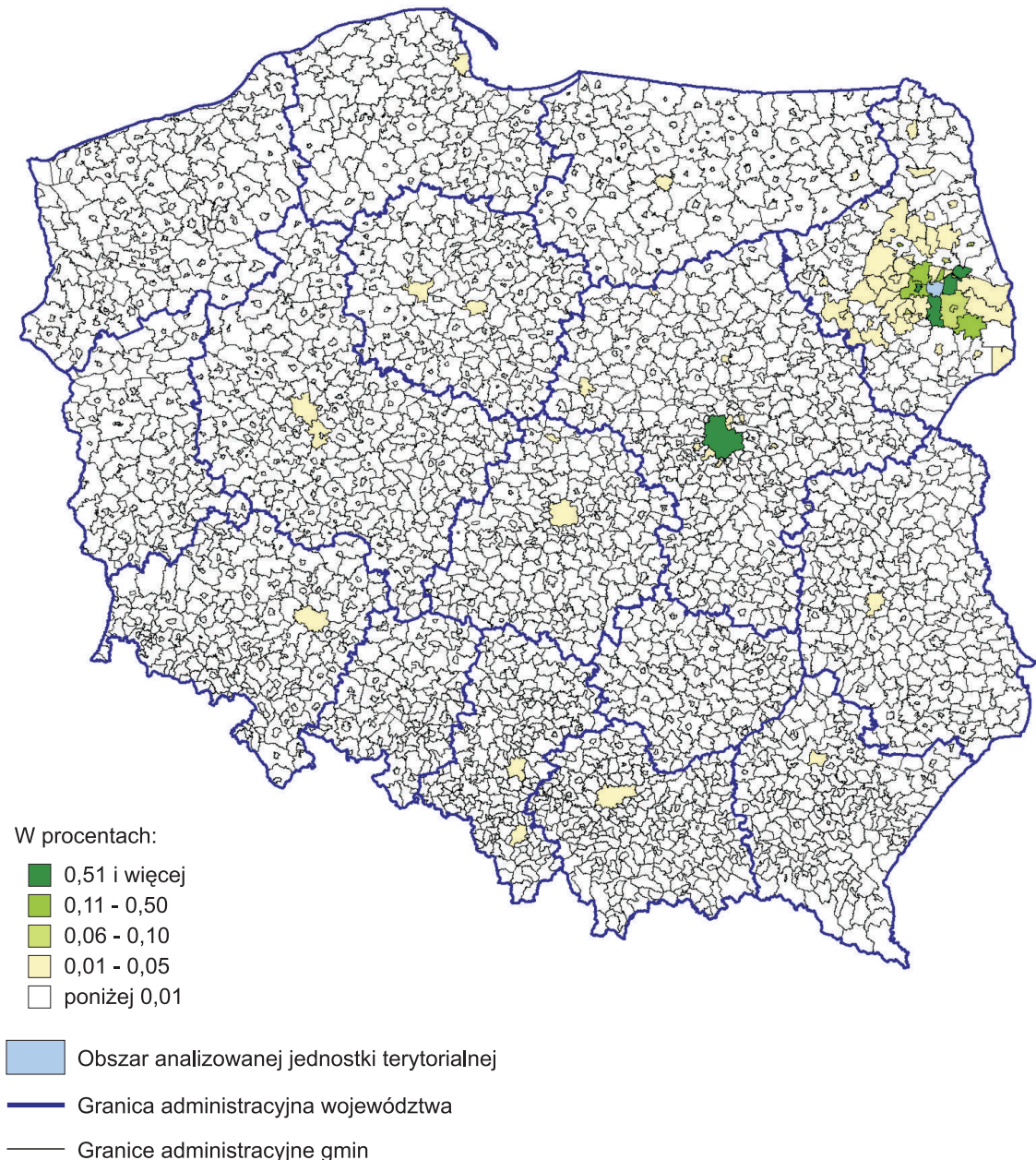

Biorąc pod uwagę tylko województwo podlaskie (zob. ryc. 18), można zanotować, że największym natężeniem przyjazdów do pracy w Białymstoku charakteryzowały się gminy okalające to miasto. Wyższy od 20% był stosunek liczby przyjeżdżających do pracy w Białymstoku do liczby pracowników najemnych mieszkających w następujących gminach: Dobrzyniewo Duże, Juchnowiec Kościelny i Turośń Kościelna (gminy wiejskie), Supraśl, Choroszcz, Wasilków, Zabłudów i Czarna Białostocka (gminy miejsko-wiejskie) oraz Suraż (część wiejska gminy miejsko-wiejskiej). Znaczący udział (od 15,1% do 20,0%) zanotowano również w Krypnie i Kuźnicy (gminy wiejskie), w Surażu (część miejska gminy miejsko-wiejskiej) oraz w Sokółce (obszar wiejski gminy miejsko-wiejskiej).

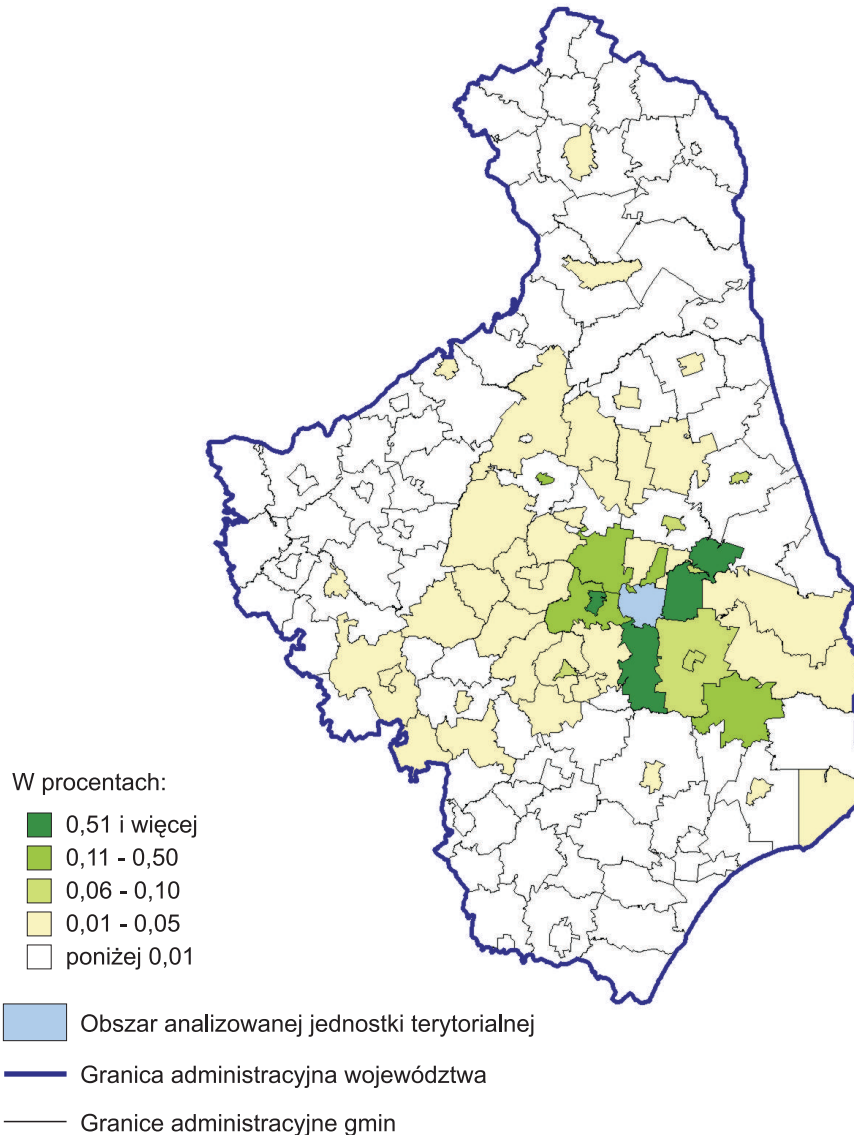
Pracownicy najemni mieszkający w Białymstoku, wyjeżdżając stąd do pracy, najczęściej kierowali się do gmin w pobliżu tego miasta (zob. ryc. 19). Relatywnie wysoki był także udział (u_w) wyjeżdżających do pracy w Warszawie, który przekraczał 0,50% liczby mieszkających w Białymstoku pracowników najemnych. Analogicznie obliczony wskaźnik wyjeżdżających do pracy w Poznaniu, Krakowie, Olsztynie, Wrocławiu czy Łodzi mieścił się w granicach 0,01%–0,05%.

Z Białegostoku mieszkający tu w 2006 r. pracownicy najemni poza województwo podlaskie wyjeżdżali do pracy w 175 gminach. Było w tym 58 gmin (tj. 33,1% liczby 175) z województwa mazowieckiego, 18 (10,3%) z województwa śląskiego, po 14 z województw warmińsko-mazurskiego i małopolskiego (po 8,0%) oraz 13 (7,4%) z województwa wielkopolskiego.

Ryc. 19. **Udział wyjeżdżających do pracy z Białegostoku w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 20. **Udział wyjeżdżających do pracy z Białegostoku w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa podlaskiego)**

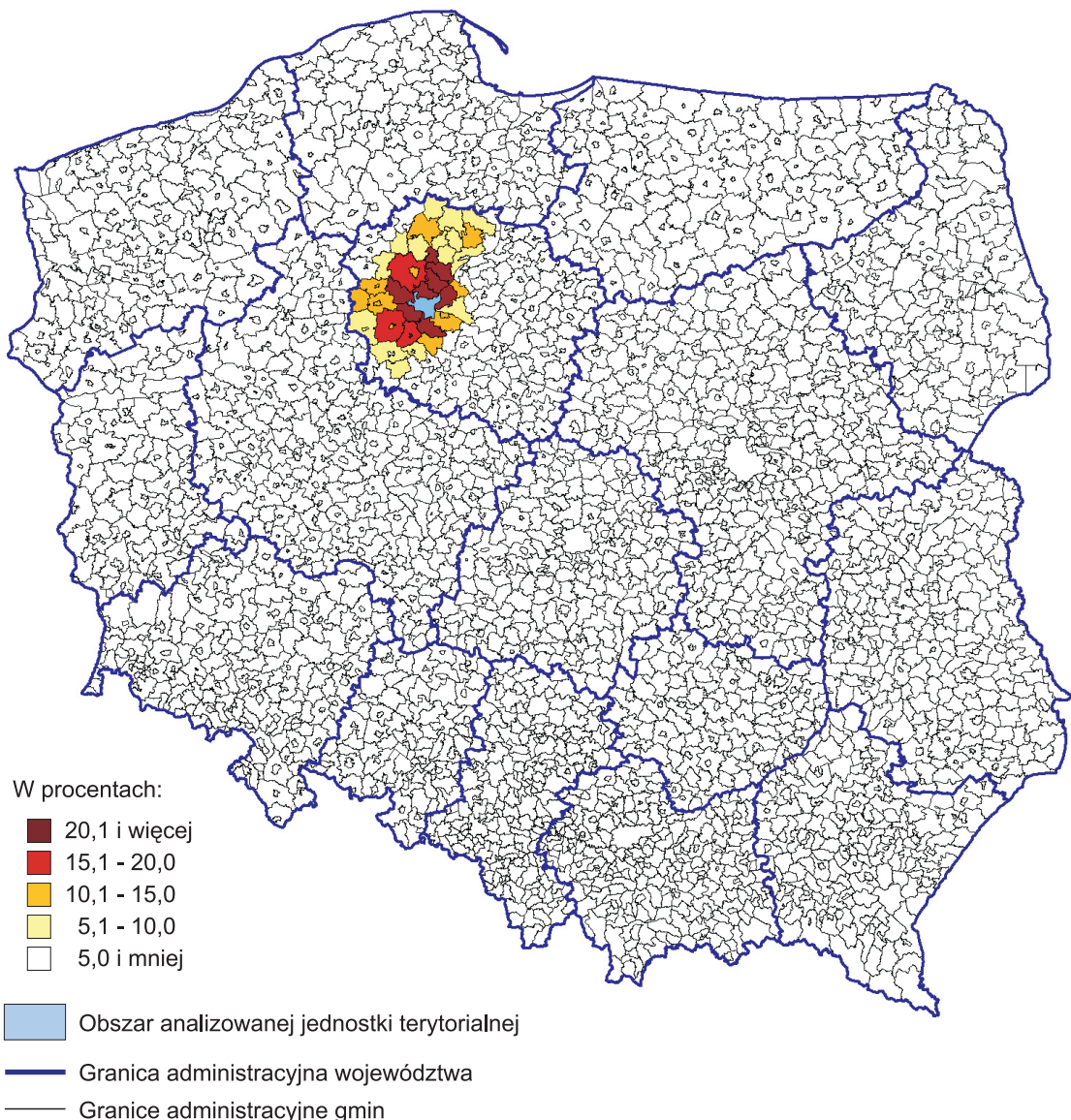
Uwzględniając tylko województwo podlaskie (zob. ryc. 20), można zauważyć, że ponad 0,50% ogółu pracowników najemnych mieszkających w Białymstoku w 2006 r. pracowało w miejscowościach położonych na terenie gminy wiejskiej Juchnowiec Kościelny, na obszarze wiejskim gminy Supraśl oraz w mieście Choroszcz. Mniejsze strumienie wyjeżdżających (od 0,11% do 0,50%) kierowały się do miejskich części gmin Wasilków i Mońki, do miejscowości położonych na obszarze wiejskim gminy Choroszcz oraz do gmin wiejskich Dobrzyniewo Duże i Narew.

4.4. Bydgoszcz

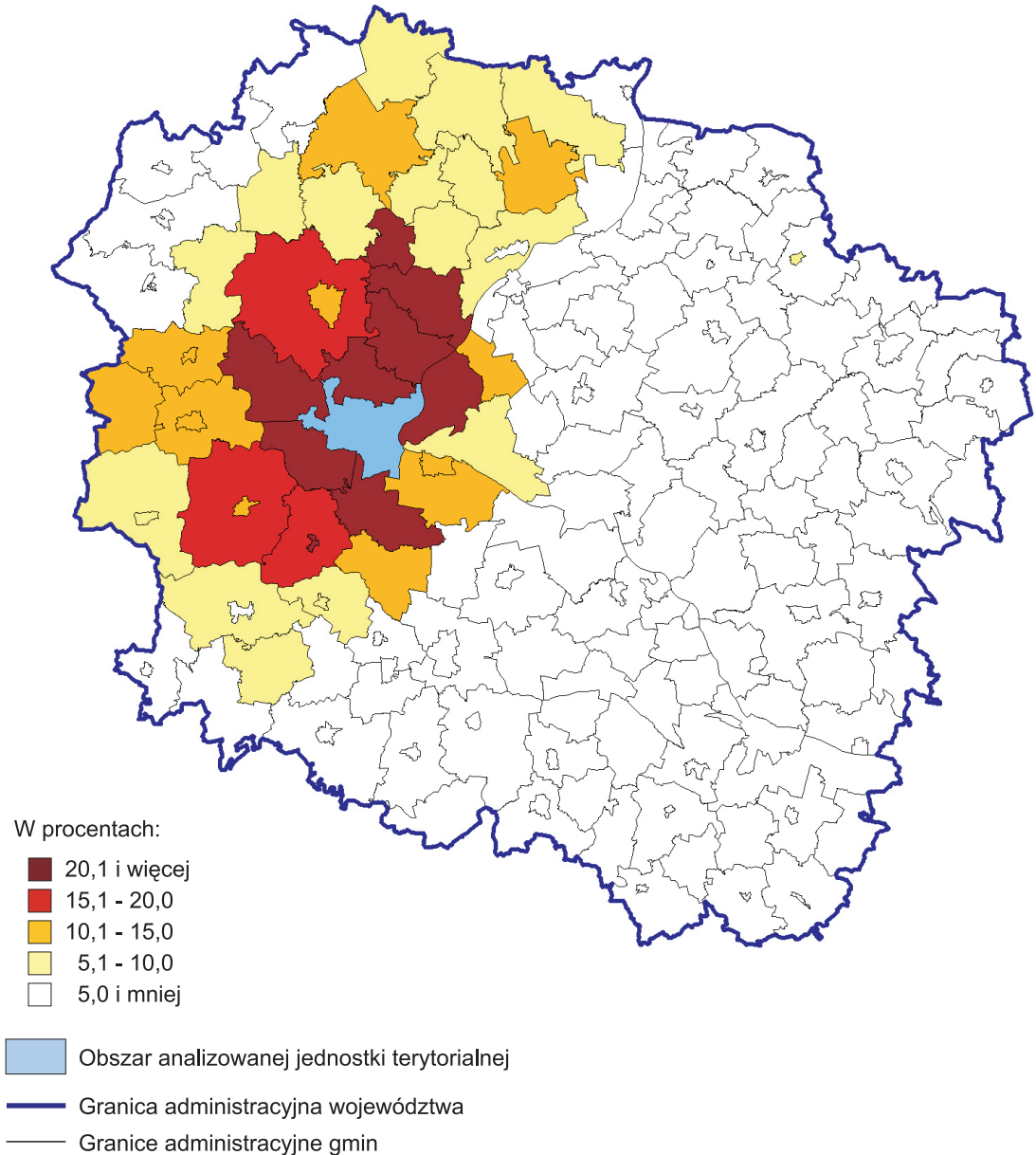
Największe wartości wskaźnika u_p (zob. ryc. 21) zanotowano w gminach należących do województwa kujawsko-pomorskiego. Udział przyjeżdżających do pracy w Bydgoszczy, a mieszkających na terenie jakiegokolwiek gminy innego województwa, nie przekroczył 3,7% ogólnej liczby pracowników najemnych w tej gminie. Wśród jednostek terytorialnych o największym udziale były w tej grupie obszary wiejskie gmin Przedbórz (województwo łódzkie) i Stąporków (województwo świętokrzyskie), a także gminy należące do województwa wielkopolskiego: Wyrzysk i Łobżenica (obszary wiejskie) oraz Babiak i Wierzbinek (gminy wiejskie).

W 2006 r. Bydgoszcz była miejscem pracy dla przyjeżdżających tu pracowników najemnych z 524 gmin (17,1% ogółu gmin w Polsce) położonych poza województwem kujawsko-pomorskim, w których mieszkali. Najwięcej z nich (123 gminy; 23,5%) znajdowało się w województwie wielkopolskim, 65 gmin (12,4%) należało do województwa pomorskiego, a 60 gmin (11,5%) – do województwa mazowieckiego.

Ryc. 21. **Udział przyjeżdżających do pracy do Bydgoszczy w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

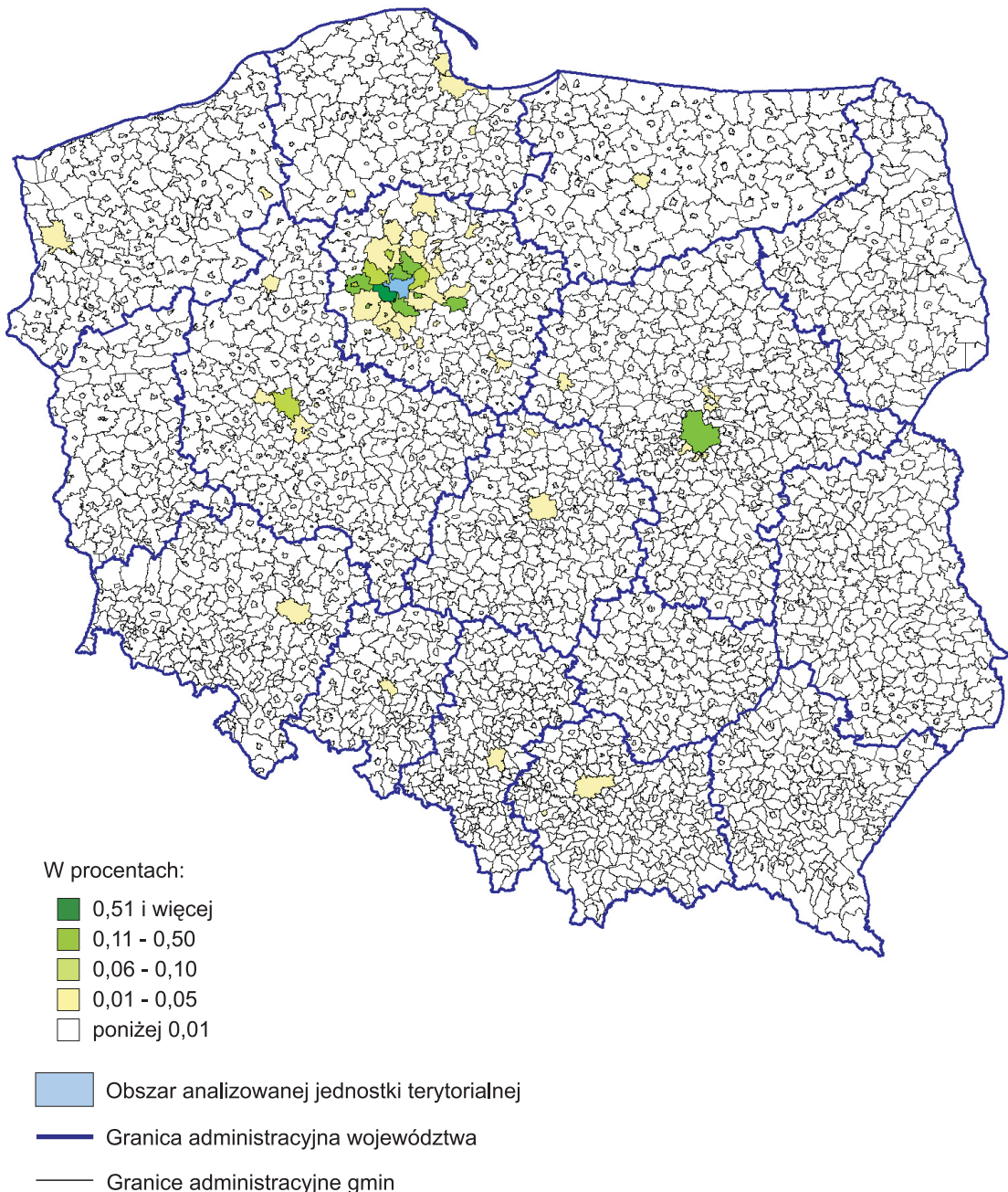
Ryc. 22. **Udział przyjeżdżających do pracy do Bydgoszczy w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa kujawsko-pomorskiego)**

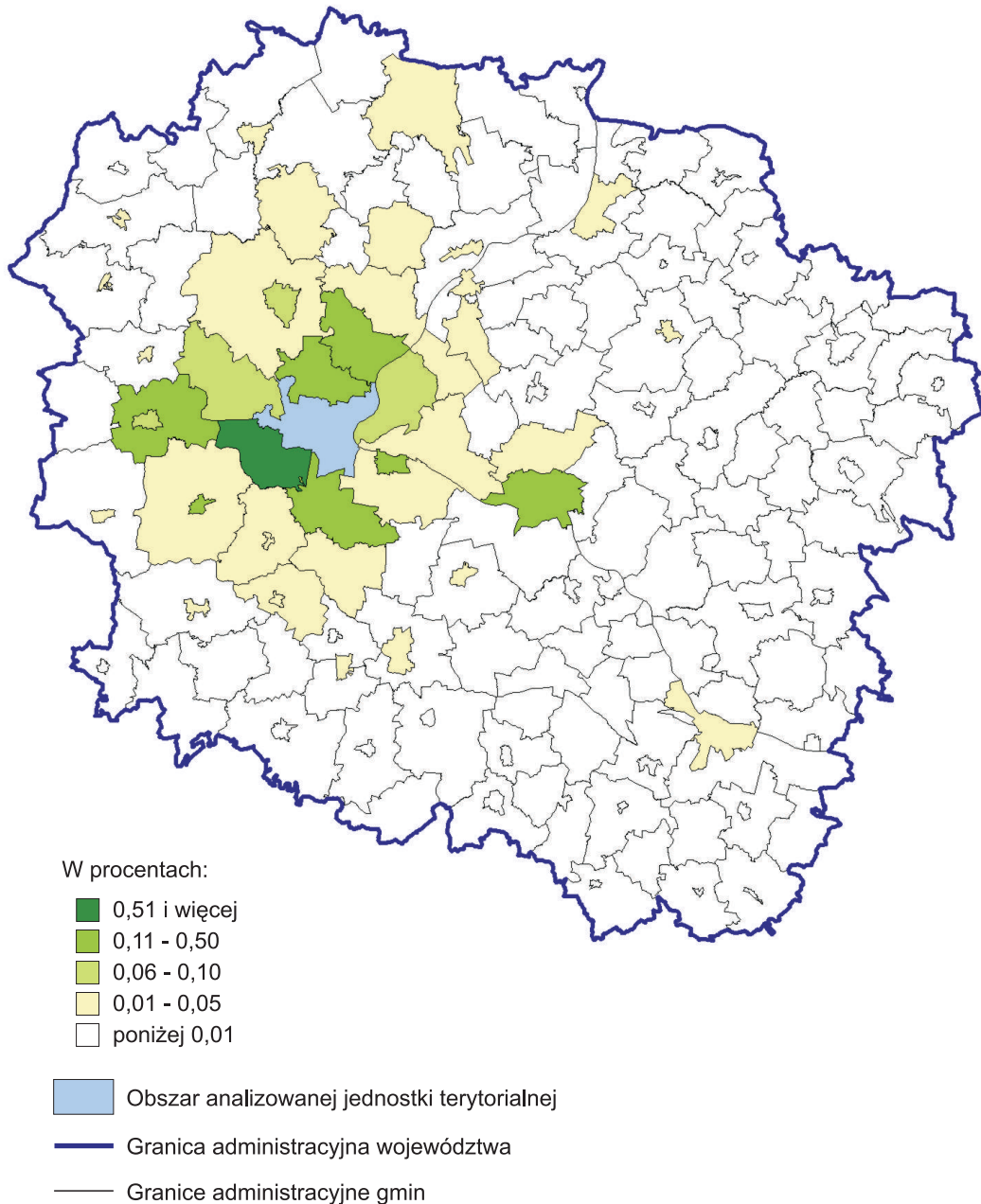
Uwzględniając dojazdy do pracy tylko w skali województwa kujawsko-pomorskiego (zob. ryc. 22), można zauważyć, że największy udział w liczbie pracowników najemnych na terenie gminy, w której mieszkają, mieli przyjeżdżający do pracy w Bydgoszczy z gmin bezpośrednio graniczących z tym miastem. Wartość wskaźnika u_p przekraczała 20% w Dąbrowie Chełmińskiej, Dobrczu, Sicienku, Białych Błotach, Świekatowie, Osielsku i Nowej Wsi Wielkiej (gminy wiejskie) oraz w miastach Łabiszyn i Pruszcz. W granicach od 15,1% do 20,0% znajdował się rozpatrywany tu udział w wiejskich częściach gmin Szubin, Łabiszyn i Koronowo.

Wśród pracowników najemnych mieszkających w Bydgoszczy i wyjeżdżających do pracy poza granice województwa kujawsko-pomorskiego (zob. ryc. 23) najczęściej było zatrudnionych w Warszawie (wskaźnik u_w dla tej grupy mieścił się w przedziale 0,11%–0,50%). Drugą co do liczności grupę (z udziałem od 0,06% do 0,10%) stanowili wyjeżdżający do pracy w Poznaniu, a trzecią (0,01%–0,05%) – pracujący w Gdańsku, Płocku, Wrocławiu i Krakowie.

Ryc. 23. **Udział wyjeżdżających do pracy z Bydgoszczy w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 24. **Udział wyjeżdżających do pracy z Bydgoszczy w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa kujawsko-pomorskiego)**

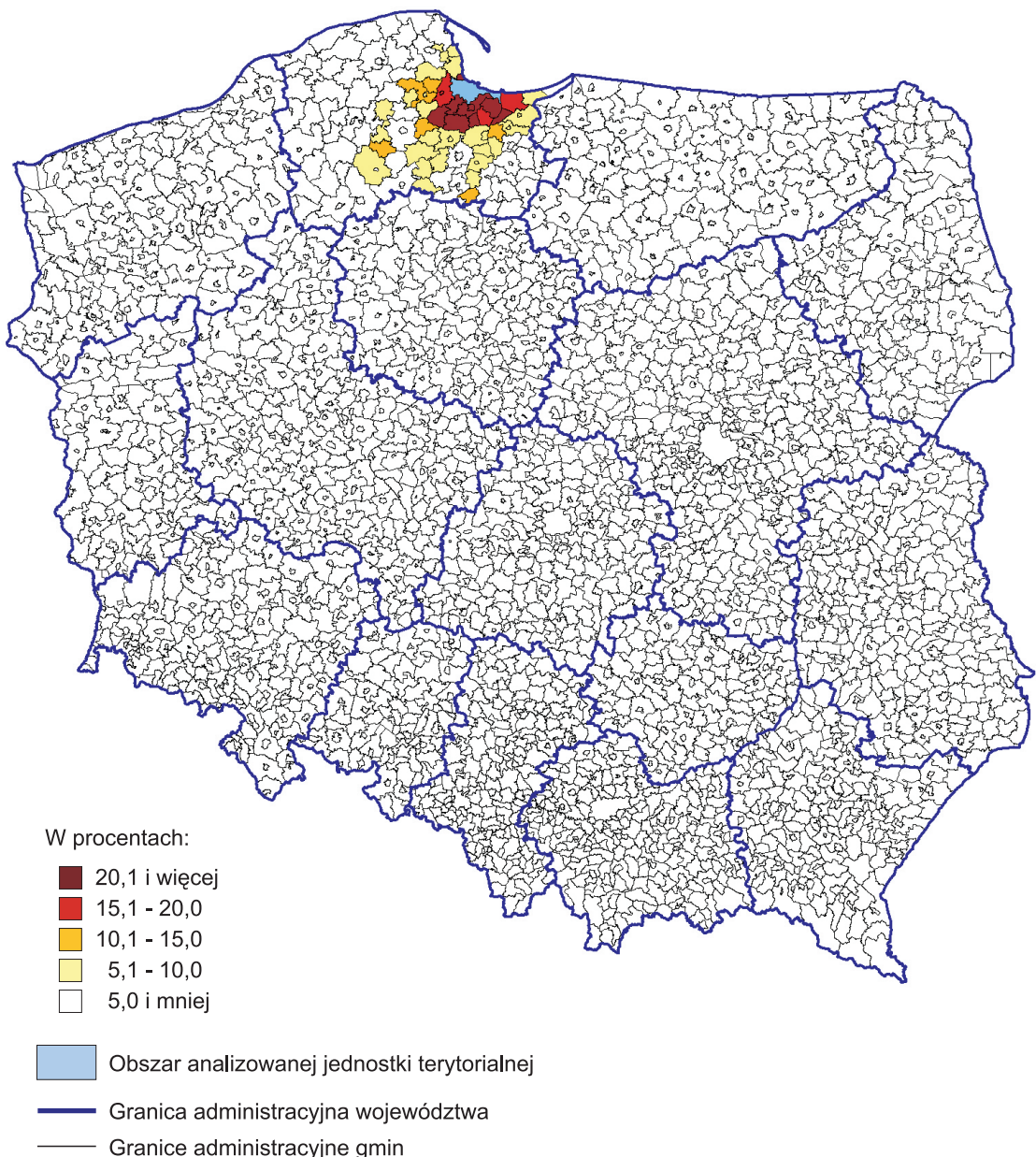

Rozpatrując wyjazdy do pracy tylko w granicach województwa kujawsko-pomorskiego (zob. ryc. 24), można zauważyć, że najwięcej pracowników najemnych zamieszkałych w Bydgoszczy (0,51% i więcej) wyjeżdżało do pracy w przylegającej do tego miasta gminie wiejskiej Biały Błota. Stosunkowo duża była też liczba wyjeżdżających do gmin wiejskich Osielsko, Nowa Wieś Wielka i Dobrcz, do Torunia oraz do miejskiej części gminy Solec Kujawski.

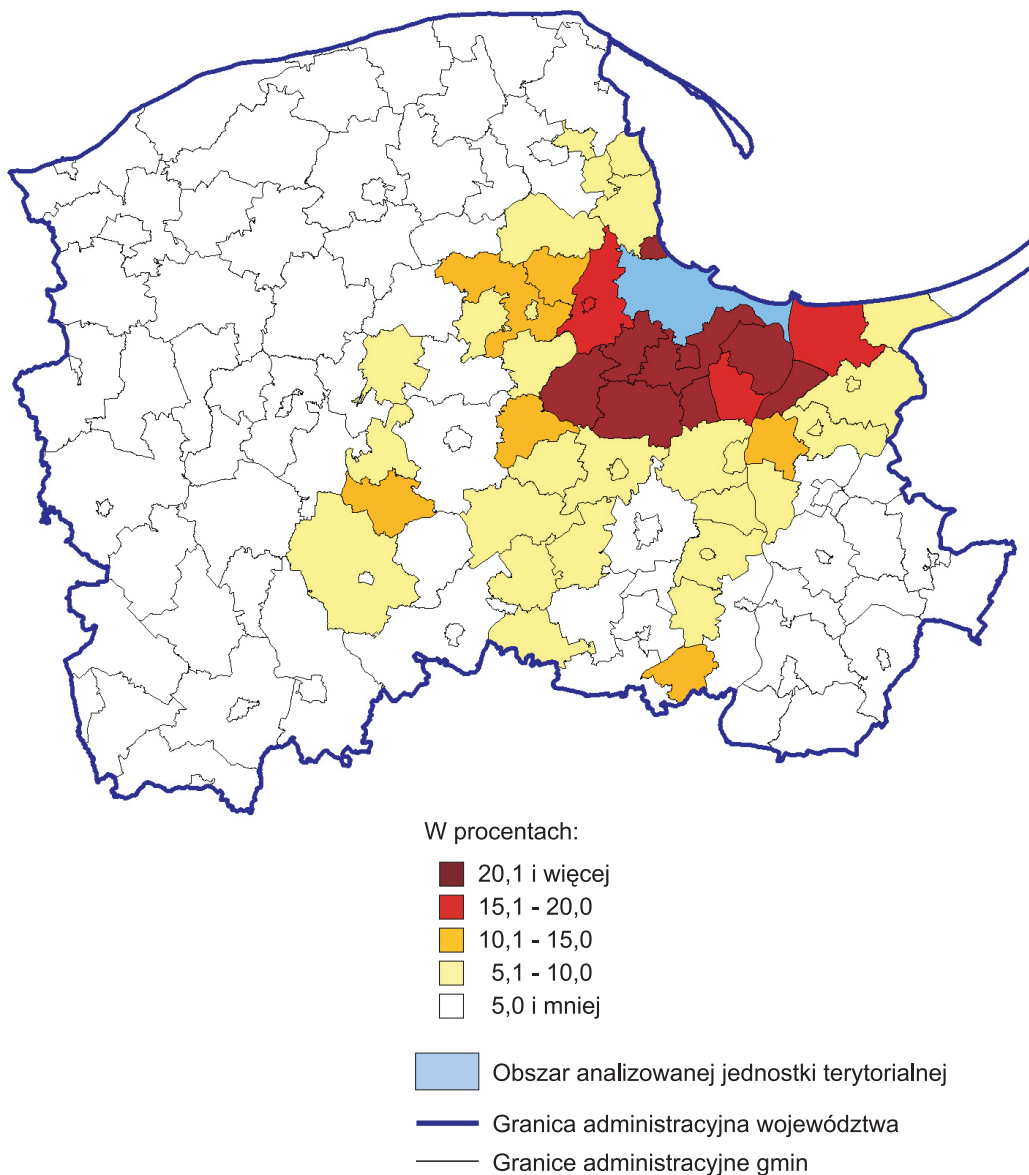
4.5. Gdańsk

Przyjeżdżający do pracy w Gdańsku spoza województwa pomorskiego (zob. ryc. 25) mieli w 2006 r. niewielkie udziały (nie większe niż 3,7%) w liczbie pracowników najemnych na terenie gmin swojego zamieszkania. Relatywnie znaczące były one w gminach wiejskich Pokój i Świerczów (województwo opolskie), a także w części wiejskiej gminy Młynary i części miejskiej gminy Korsze (województwo warmińsko-mazurskie). Wśród gmin spoza województwa pomorskiego, w których mieszkali pracownicy najemni przyjeżdżający do pracy w Gdańsku (952 gminy, tj. 31,1% ogółu gmin w Polsce), w 2006 r. najliczniej reprezentowane były jednostki terytorialne z województw: mazowieckiego (136 gmin, tj. 14,3% liczby 952), kujawsko-pomorskiego (124 gminy; 13,0%) i warmińsko-mazurskiego (121 gmin; 12,7%).

Ryc. 25. **Udział przyjeżdżających do pracy do Gdańska w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 26. **Udział przyjeżdżających do pracy do Gdańska w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa pomorskiego)**

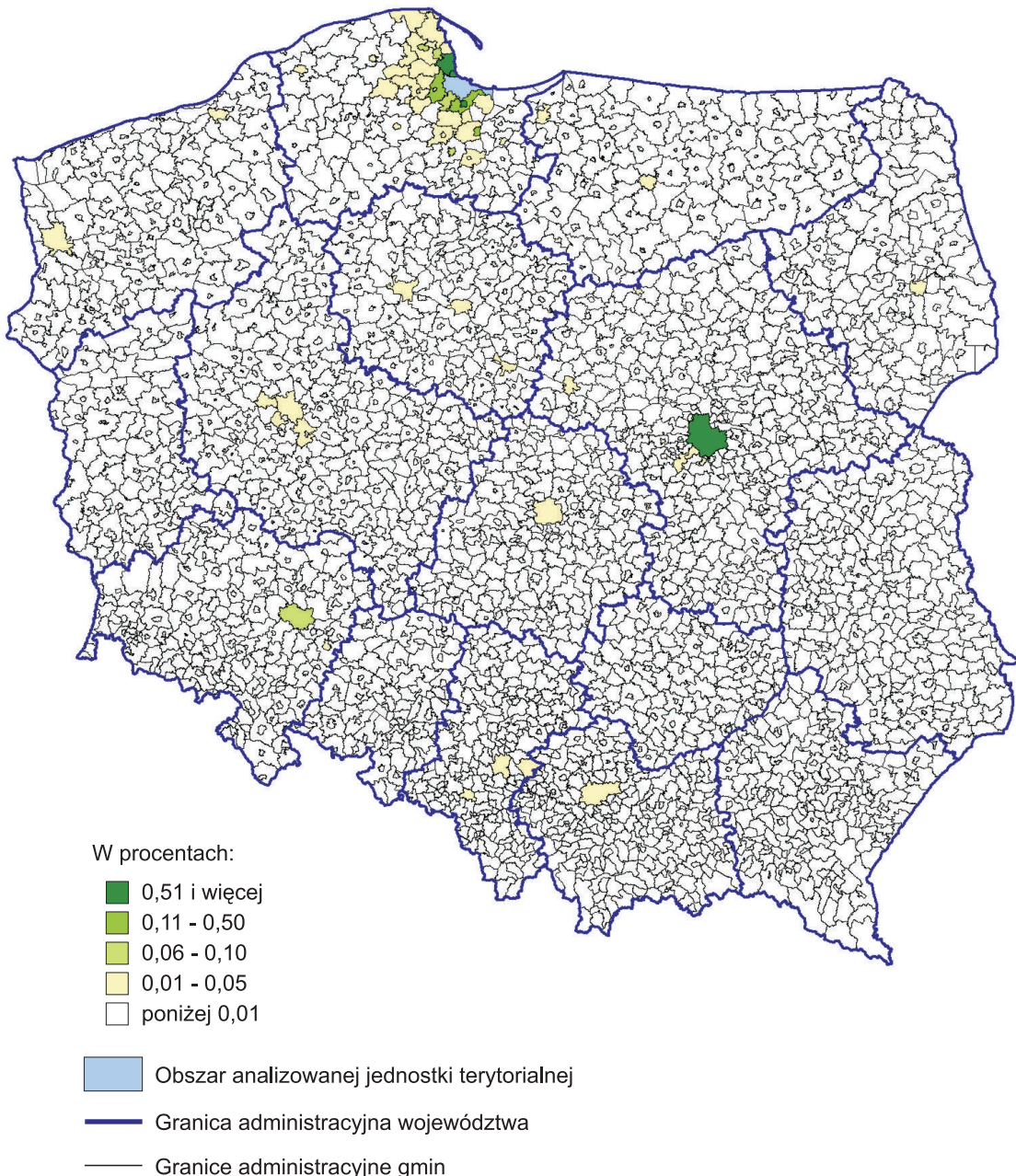

Największy w obrębie województwa pomorskiego (zob. ryc. 26) udział w liczbie pracowników najemnych na terenie gminy swojego zamieszkania (ponad 20%) mieli w 2006 r. przyjeżdżający do pracy w Gdańsku z miast Pruszcz Gdański i Sopot oraz z gmin wiejskich: Przywidz, Kolbudy, Cedry Wielkie, Pszczółki, Ostaszewo i Trąbki Wielkie. W drugiej grupie (udziały w granicach od 15,1% do 20,0%) znalazły się gminy wiejskie Stegny i Suchy Dąb oraz wiejska część gminy Żukowo. Dalsze pozycje zajmowały gminy wiejskie: Lichnowy, Smętowo Graniczne, Nowa Karczma, Przodkowo i Dziemiany oraz część wiejska gminy Kartuzy.

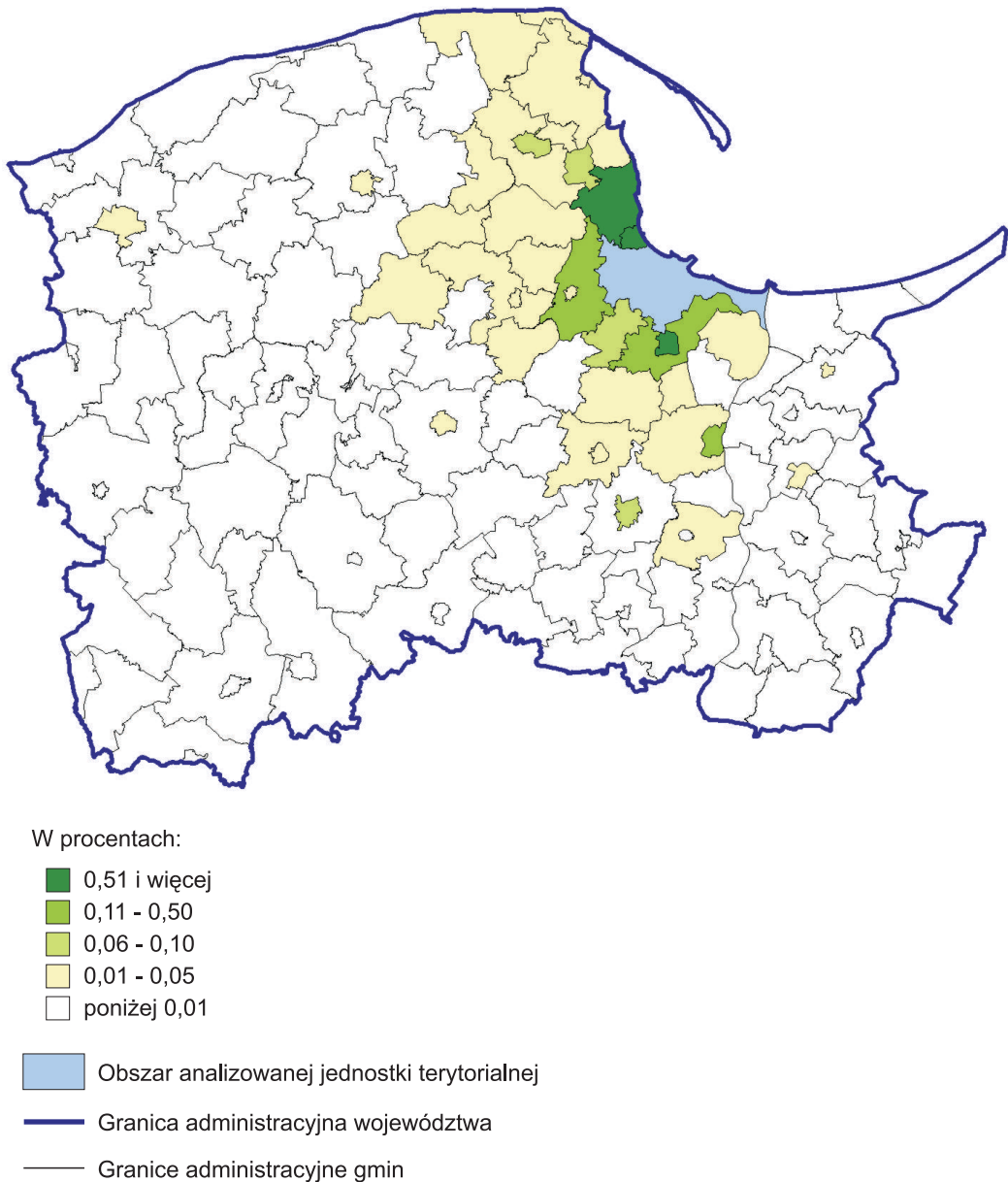
Wśród gmin, do których wyjeżdżało do pracy więcej niż 0,50% ogółu pracowników najemnych mieszkających w Gdańsku, znajdują się trzy miasta województwa pomorskiego (Gdynia, Sopot, Pruszcz Gdański) i m. st. Warszawa (zob. ryc. 27). Udział wyjeżdżających do Wrocławia w liczbie pracowników najemnych mieszkających w Gdańsku mieścił się w granicach od 0,06% do 0,10%. Mniejsze strumienie wyjeżdżających (udziały u_w z przedziału 0,01%–0,05%) kierowały się do Poznania, Krakowa, Łodzi i Katowic.

Pracownicy najemni mieszkający w Gdańsku i wyjeżdżający stąd do pracy poza województwo pomorskie, kierowali się do 240 gmin na terenie kraju. Najwięcej z nich (54 gminy, 22,5%) znajdowało się w województwie mazowieckim, po 28 gmin (po 11,7%) należało do województwa śląskiego i wielkopolskiego, 22 gminy (9,2%) wchodziły w skład województwa kujawsko-pomorskiego, a 21 gmin (8,8%) leżało w granicach województwa warmińsko-mazurskiego.

Ryc. 27. **Udział wyjeżdżających do pracy z Gdańska w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 28. **Udział wyjeżdżających do pracy z Gdańska w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa pomorskiego)**

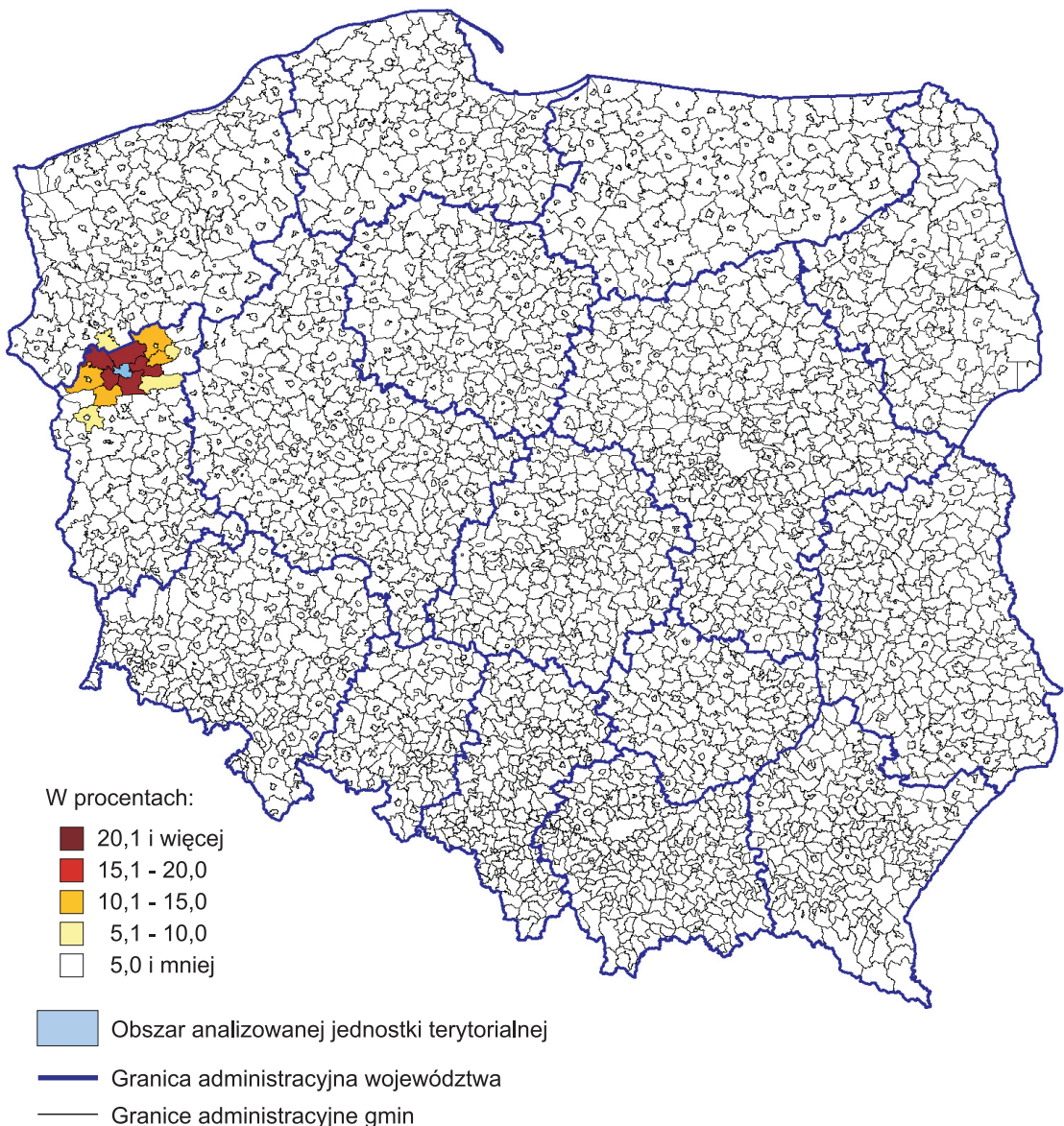

W granicach województwa pomorskiego (zob. ryc. 28) najczęściej pracowników najemnych mieszkających w Gdańsku wyjeżdżało w 2006 r. do pracy w gminach bezpośrednio przyległych do tego miasta. Miejsce pracy dla grupy stanowiącej więcej niż 0,50% zatrudnionych mieszkających w stolicy województwa pomorskiego znajdowało się w trzech miastach: w Gdyni, Sopocie i Pruszczu Gdańskim. Mniejsze strumienie wyjeżdżających z Gdańska (0,11% do 0,50%) skierowane były do miasta Tezewa, gminy wiejskiej Pruszcz Gdański oraz wiejskiej części gminy Żukowo. Zanotowano też dość liczne wyjazdy do pracy w miastach: Rumia, Wejherowo i Starogard Gdański. Wyjazdy do gmin położonych w większej odległości skierowane były głównie na wschód i południe od Gdańska.

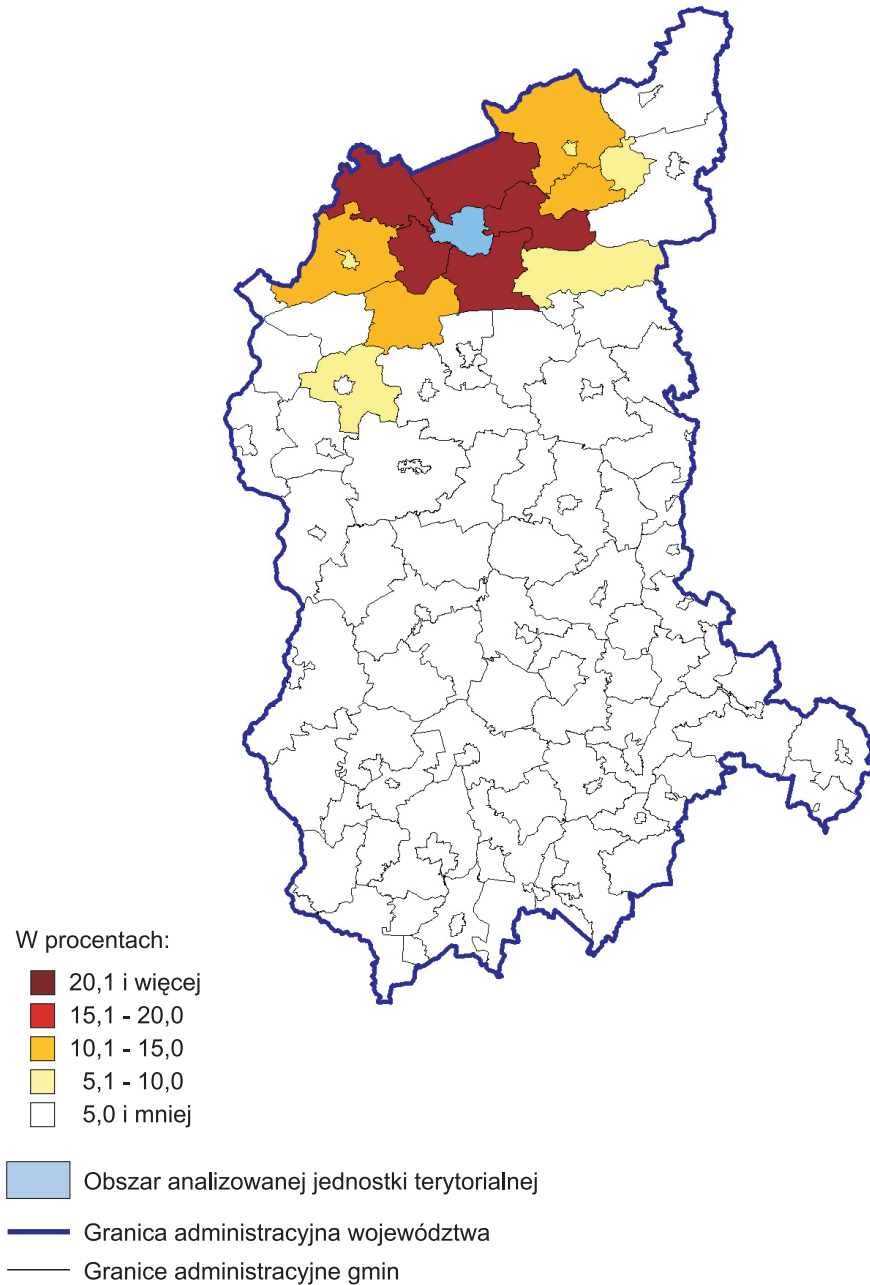
4.6. Gorzów Wielkopolski

Biorąc pod uwagę pracowników najemnych przyjeżdżających do pracy w Gorzowie Wielkopolskim z gmin leżących poza województwem lubuskim (208 gmin, tj. 6,8% wszystkich gmin w Polsce), stwierdzono, że w 2006 r. najczęściej miejsce ich zamieszkania znajdowało się w województwie wielkopolskim (65 gmin; 31,3% liczby 208), zachodnio-pomorskim (51 gmin, 24,5%) i dolnośląskim (40 gmin; 19,2%). Najwyższy wśród nich (zob. ryc. 29) wskaźnik u_p (w przedziale od 5,1% do 10,0%) zanotowano w Nowogrodzku Pomorskim (gmina wiejska w woj. zachodniopomorskim). Udział przyjeżdżających do pracy w Gorzowie Wielkopolskim z gminy miejsko-wiejskiej Pełczyce (woj. zachodniopomorskie) w liczbie zamieszkałych w niej pracowników najemnych był bliski 5% (zarówno z części miejskiej, jak i wiejskiej); podobną wartość wskaźnika u_p zanotowano w wiejskiej części gminy Barlinek (woj. zachodniopomorskie) oraz w części miejskiej gminy Krzyż Wielkopolski (woj. wielkopolskie).

Ryc. 29. **Udział przyjeżdżających do pracy do Gorzowa Wielkopolskiego w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

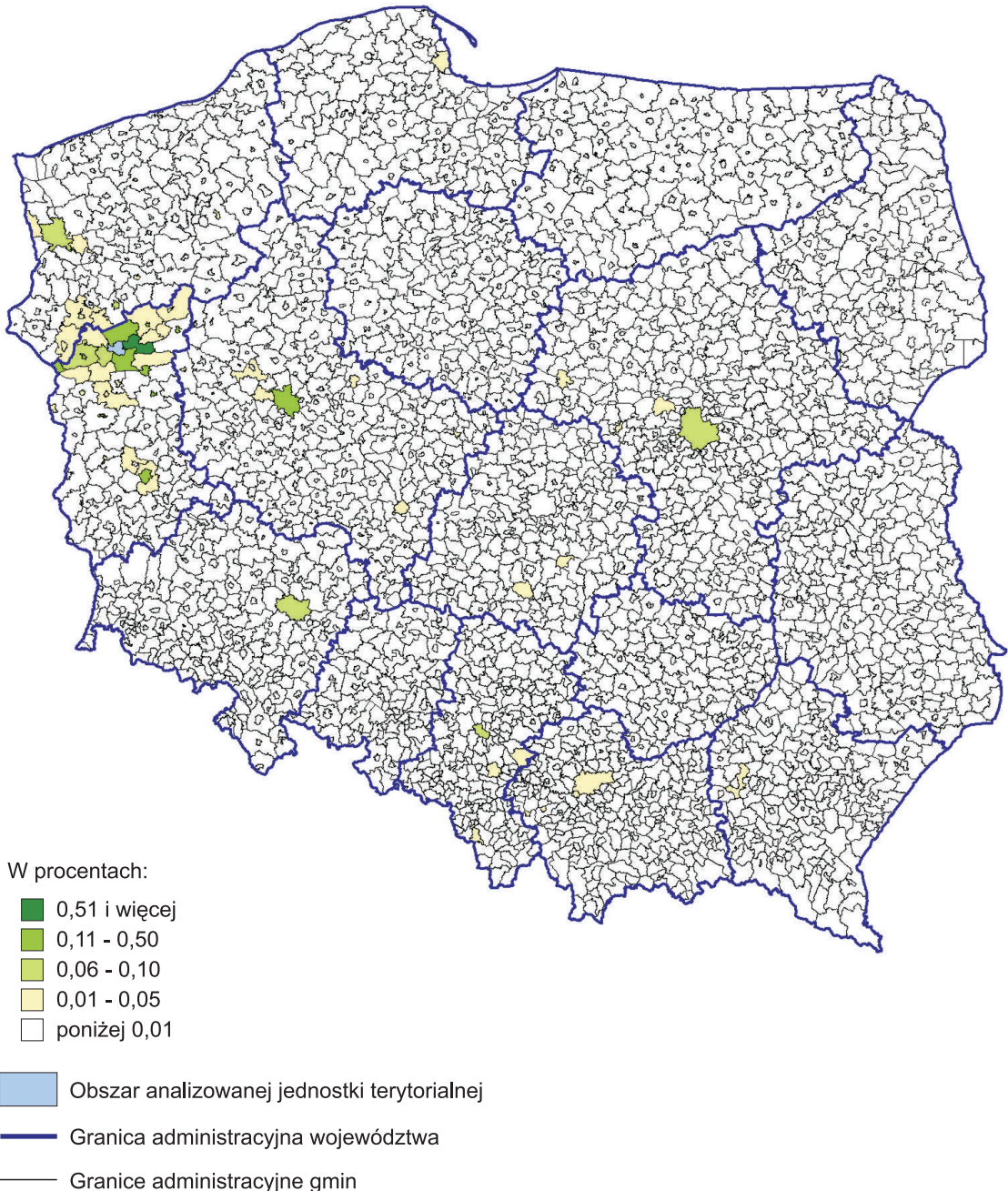
Ryc. 30. **Udział przyjeżdżających do pracy do Gorzowa Wielkopolskiego w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa lubuskiego)**

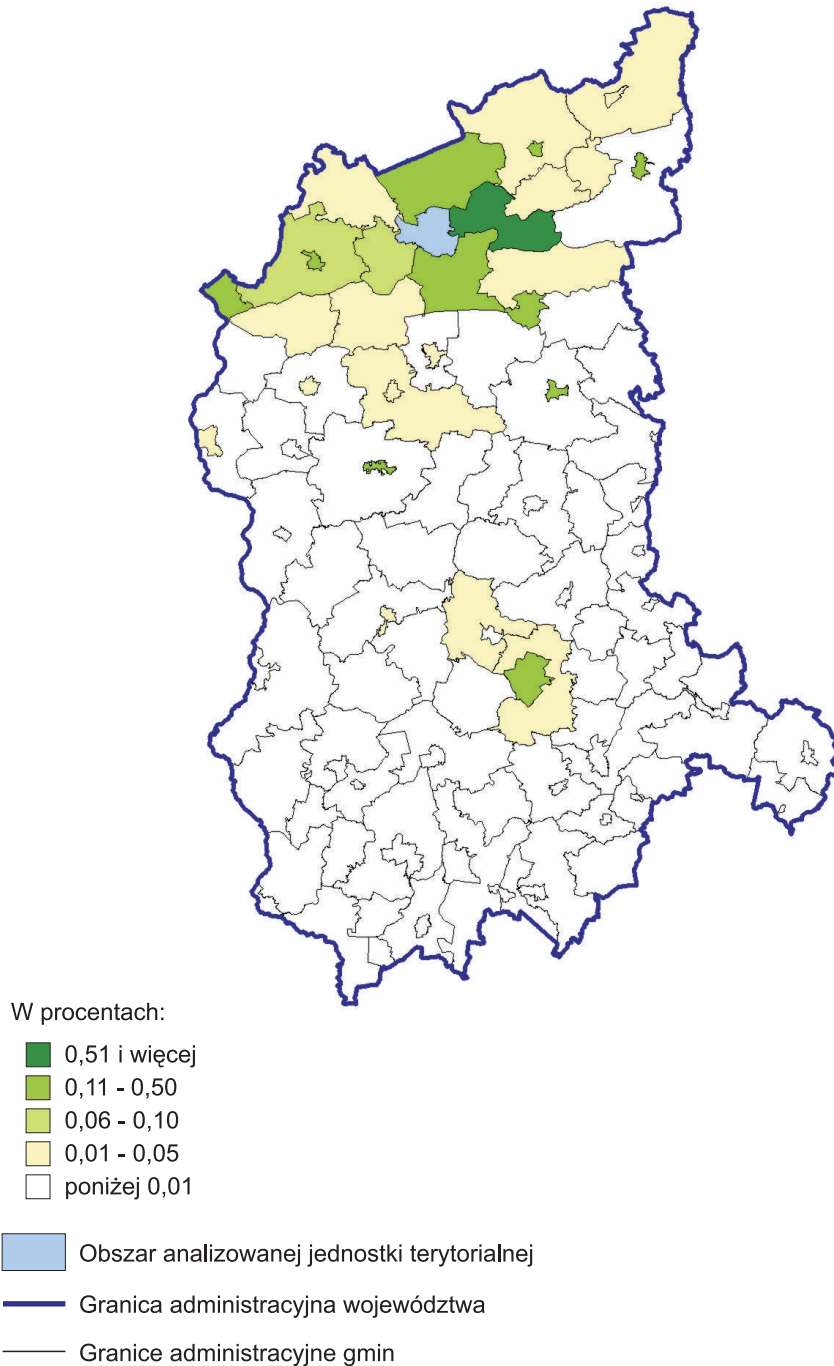
Największą liczbę przyjeżdżających do pracy w Gorzowie Wielkopolskim z terenu województwa lubuskiego w relacji do liczby pracowników najemnych w gminie ich zamieszkania (zob. ryc. 30) w 2006 r. zanotowano w gminach wiejskich: Bogdaniec, Lubiszyn, Kłodawa, Deszczno i Santok (udziały u_p były tu większe od 20,0%); przylegają one bezpośrednio do granic Gorzowa Wlkp. W przedziale z wartością wskaźnika u_p od 10,1% do 15,0% znalazły się gminy wiejskie Zwierzyn i Krzeszyce oraz obszary wiejskie gmin Strzelce Krajeńskie i Witnica.

Poza granice województwa lubuskiego pracownicy najemni mieszkający w Gorzowie Wielkopolskim w 2006 r. wyjeżdżali do pracy w 38 gminach. Najwięcej spośród nich (12 gmin) znajdowało się w województwie zachodniopomorskim, a 8 – w województwie wielkopolskim. Relatywnie najczęściej (zob. ryc. 31) kierowali się oni do Poznania (wskaźnik u_w w granicach od 0,11% do 0,50%), a na kolejnych 5 miejscach były miasta: Warszawa, Bytom, Barlinek, Szczecin i Wrocław (udziały u_w w przedziale od 0,06% do 0,10%).

Ryc. 31. **Udział wyjeżdżających do pracy z Gorzowa Wielkopolskiego w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 32. **Udział wyjeżdżających do pracy z Gorzowa Wielkopolskiego w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa lubuskiego)**

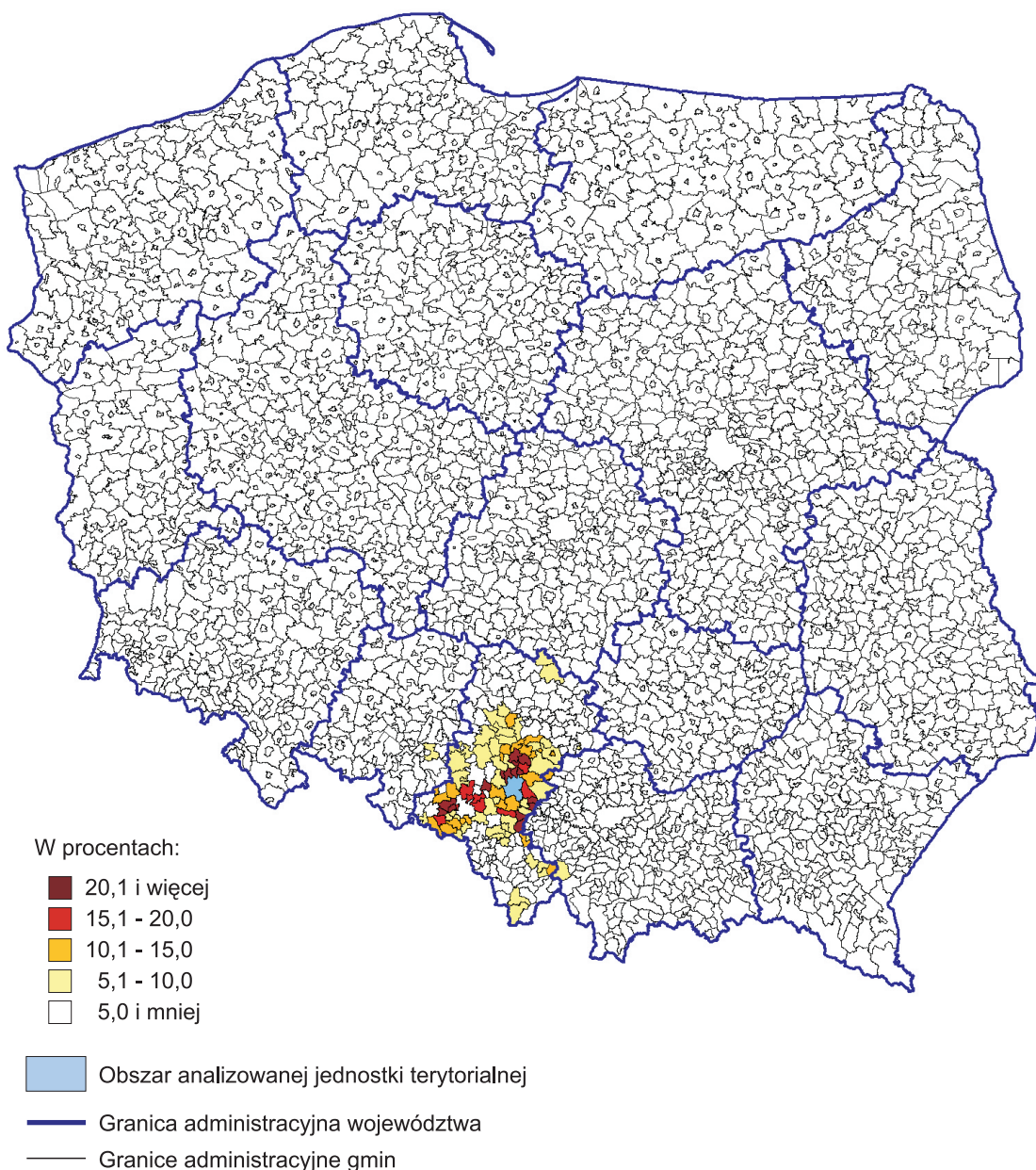
W skali województwa lubuskiego (zob. ryc. 32) największy udział w liczbie pracowników najemnych zamieszkałych w Gorzowie Wielkopolskim (z przedziału powyżej 0,50%) mieli wyjeżdżający do pracy w gminie wiejskiej Santok. W 11 innych gminach odpowiedni wskaźnik mieścił się w granicach od 0,11% do 0,50%. W tej grupie najwyższe wartości wskaźnika u_w zanotowano w gminie wiejskiej Deszczno oraz w miastach: Zielona Góra, Strzelce Krajeńskie i Kostrzyn nad Odrą.

4.7. Katowice

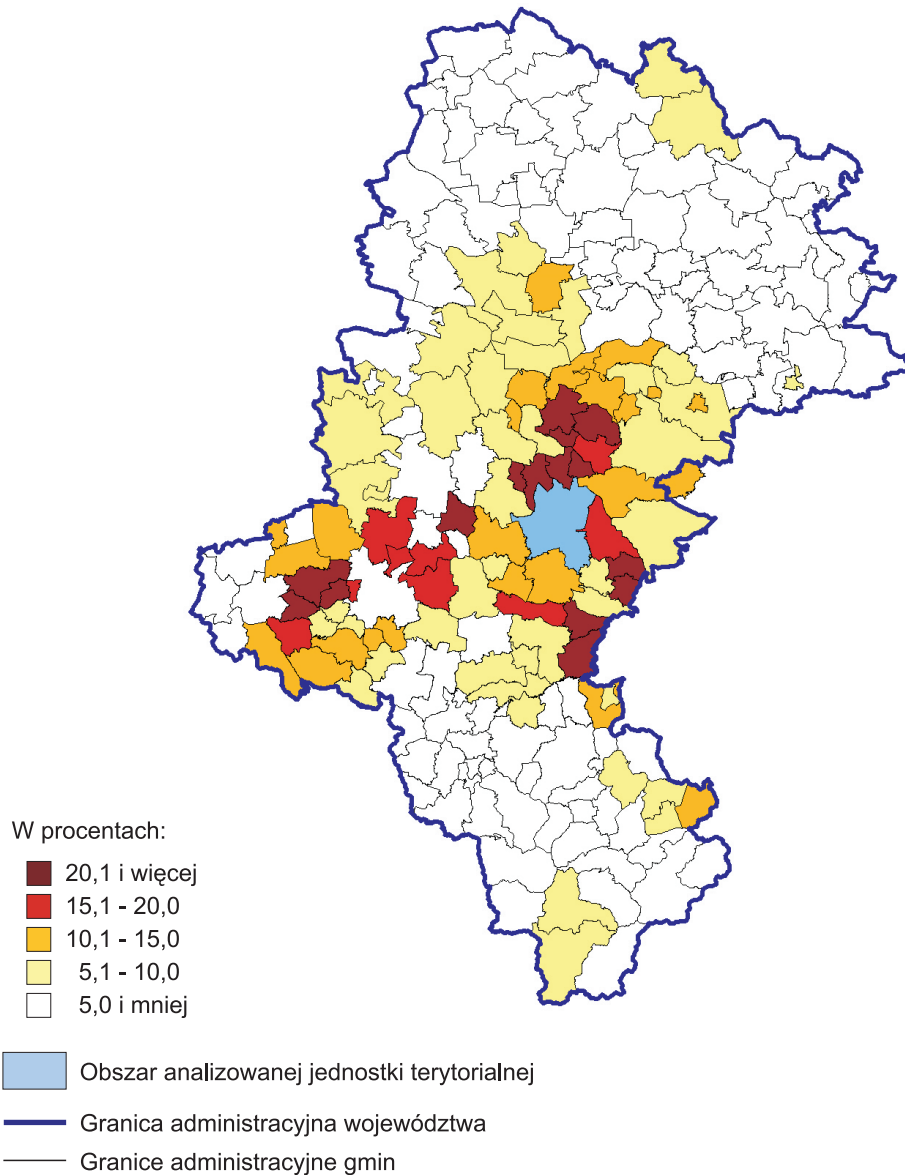
Do pracy w Katowicach w 2006 r. przyjeżdżali spoza województwa śląskiego pracownicy najemni mieszkający w 1046 gminach (tj. 34,5% wszystkich gmin w kraju). Najliczniej wśród nich reprezentowane były województwa: małopolskie (170 gmin; 16,3% liczby 1046), wielkopolskie (121 gmin; 11,6%) i dolnośląskie (113 gmin; 10,8%).

Najwyższe wartości wskaźnika udziału przyjeżdżających do pracy w Katowicach w liczbie pracowników najemnych zamieszkałych w gminach leżących poza województwem śląskim (między 5,1% a 10,0%) w 2006 r. odnotowano w gminach wiejskich Stryszawa i Kozłów (woj. małopolskie) oraz w wiejskiej części gminy Leśnica (woj. opolskie). Udział bliski 5,0% (zob. ryc. 33) wystąpił w części miejskiej gminy Brzeszcze (woj. małopolskie).

Ryc. 33. **Udział przyjeżdżających do pracy do Katowic w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

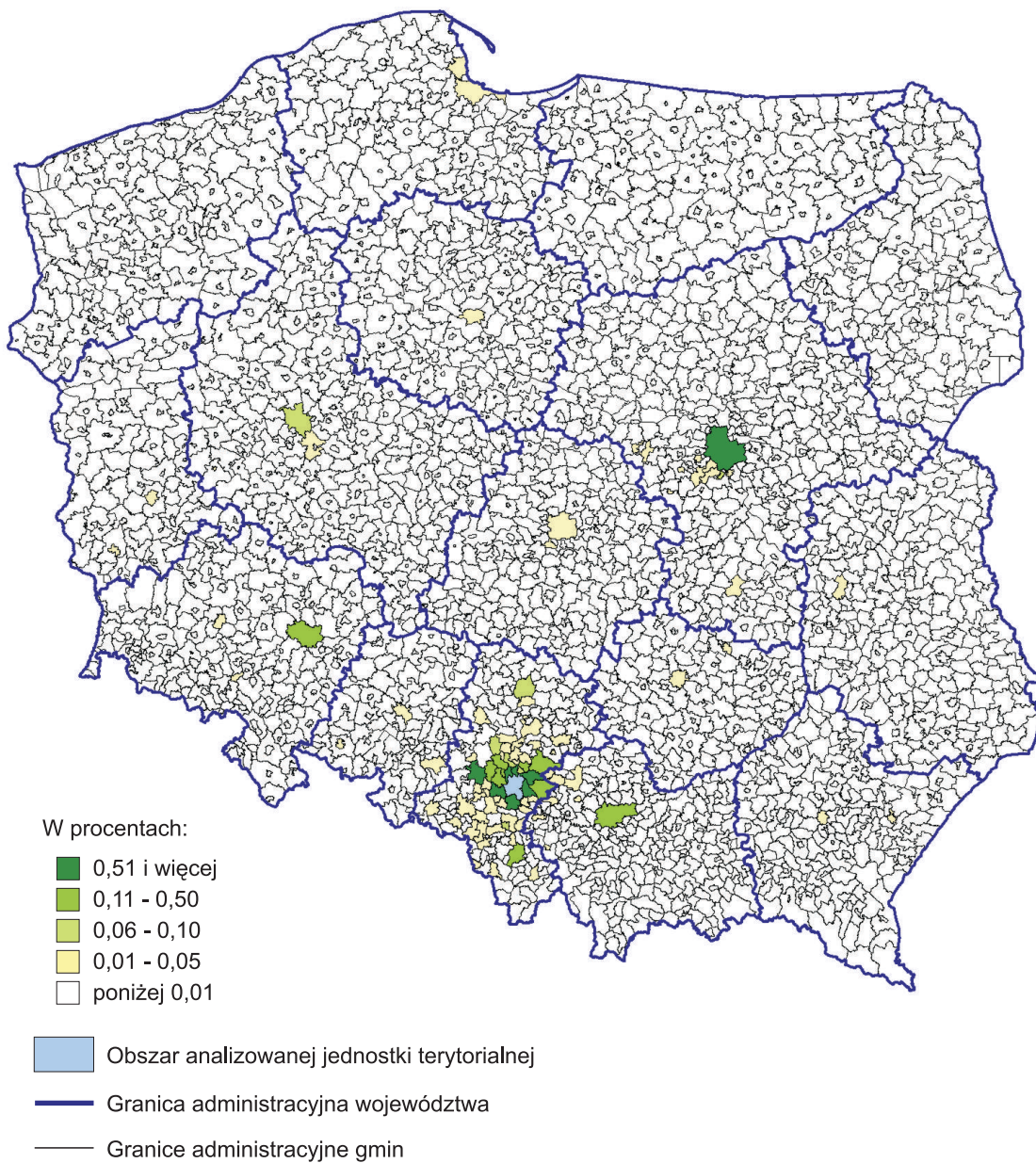

Ryc. 34. **Udział przyjeżdżających do pracy do Katowic w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa śląskiego)**

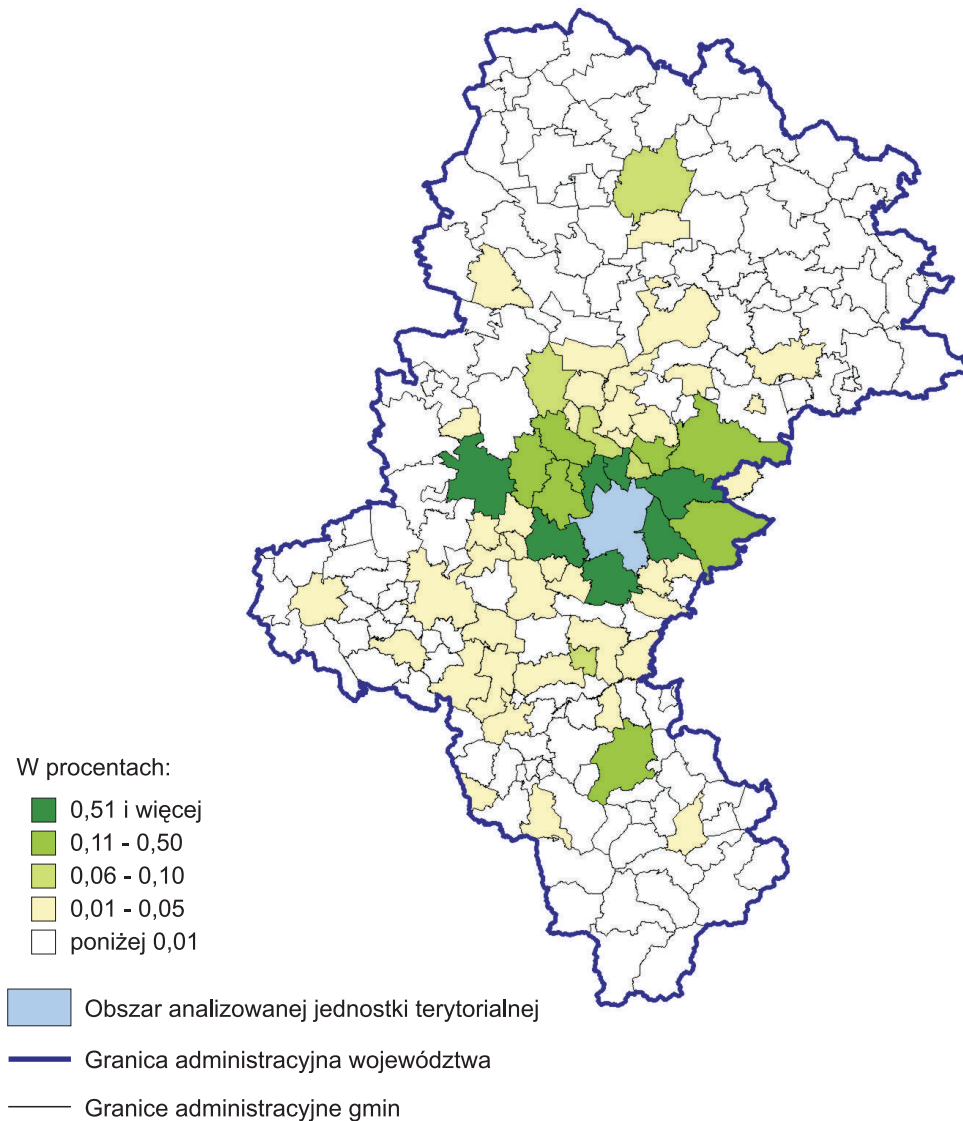

Biorąc pod uwagę tylko województwo śląskie (zob. ryc. 34), stwierdzono, że w 15 gminach przyjeżdżający do pracy w Katowicach stanowili 20,1% i więcej ogólnej liczby pracowników najemnych zamieszkałych w każdej z tych gmin. Najwyższe udziały zanotowano w gminach miejskich Siemianowice Śląskie oraz Imielin, a także w gminach wiejskich Chełm Śląski, Gierałtówice i Bojszowy.

Ryc. 35. **Udział wyjeżdżających do pracy z Katowic w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 36. **Udział wyjeżdżających do pracy z Katowic w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa śląskiego)**

Mieszkający w Katowicach pracownicy najemni w 2006 r. poza granice województwa śląskiego wyjeżdżali do pracy w 199 gminach. Najwięcej z nich (39 gmin; 19,6%) znajdowało się w województwie małopolskim, 36 gmin (18,1%) – w województwie mazowieckim, a 25 (12,6%) – w województwie wielkopolskim.

Spośród pracowników najemnych zamieszkałych w Katowicach poza województwo śląskie najczęściej osób (ponad 0,50%) w 2006 r. wyjeżdżało do pracy w Warszawie (zob. ryc. 35). Relatywnie wysoki był też udział zatrudnionych, którzy wyjeżdżali do pracy w Krakowie lub Wrocławiu (0,11%–0,50%), a także w Poznaniu i Piasecznie (0,06%–0,10%). Mniej znaczące strumienie wyjeżdżających do pracy z Katowic skierowane były do województw na terenie Polski północnej.

Strefę w ramach województwa śląskiego, do której w 2006 r. wyjeżdżało do pracy najczęściej mieszkańców Katowic, tworzyły gminy bezpośrednio graniczące z tym miastem, a zwłaszcza okoliczne duże ośrodki miejskie: Chorzów, Mysłowice, Tychy, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Mikołów i Gliwice. W każdym z nich pracowało powyżej 0,50% ogólnej liczby zatrudnionych mieszkających w Katowicach (zob. ryc. 36). Znaczny był też udział w tej liczbie (0,11%–0,50%) wyjeżdżających do pracy w Bytomiu, Zabrzju, Dąbrowie Górniczej, Rudzie Śląskiej, Świętochłowicach, Będzinie, Jaworznie i Bielsku-Białej.

4.8. Kielce

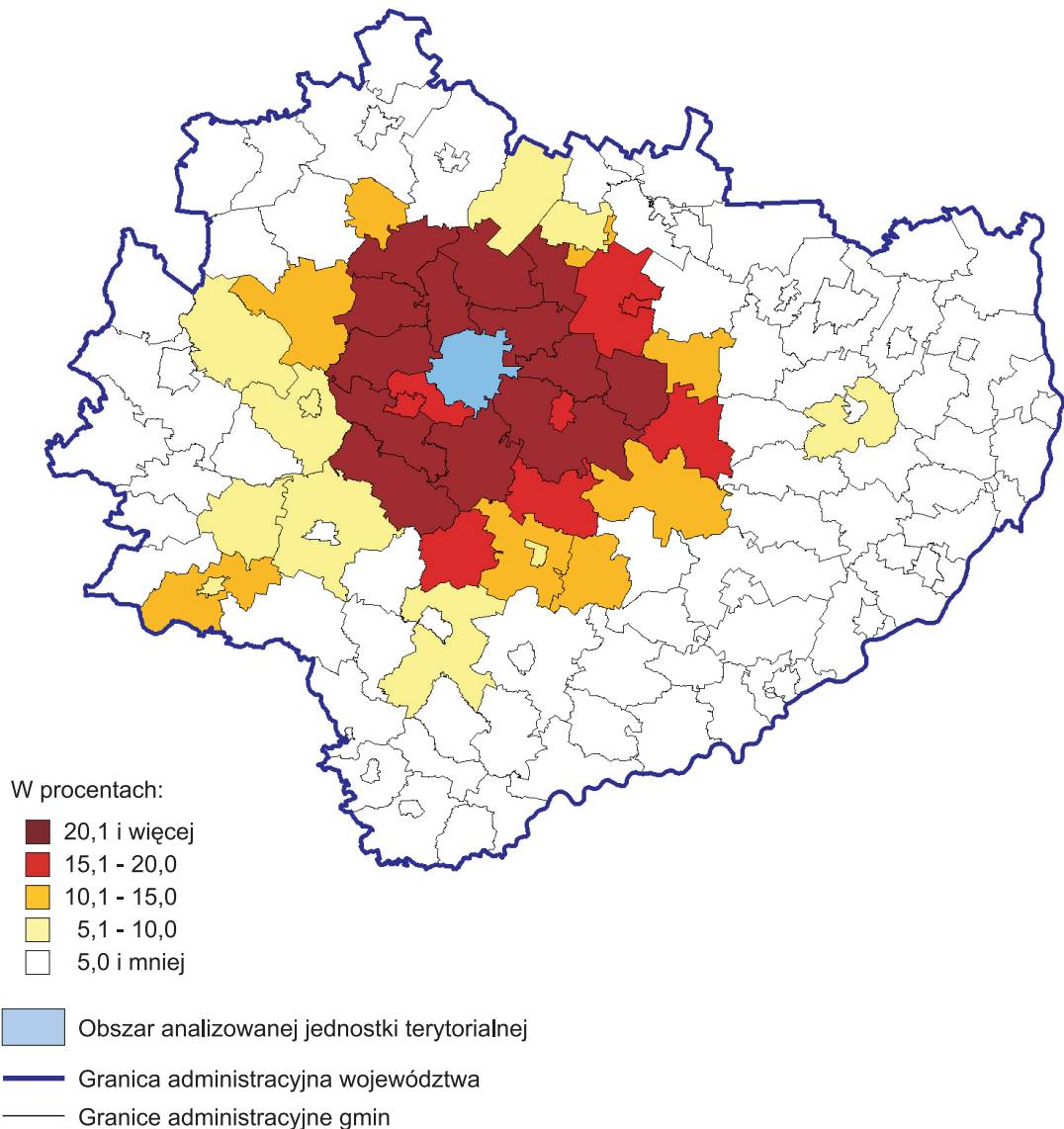
W 2006 r. Kielce były miejscem pracy dla przyjeżdżających tutaj pracowników najemnych, którzy mieszkali w jednej z 380 gmin poza województwem świętokrzyskim (stanowiło to 12,4% ogólnej liczby gmin w Polsce). Trzy najliczniejsze ich grupy były rozmieszczone następująco: 70 gmin (18,4% liczby 380) znajdowało się w województwie mazowieckim, 51 (13,4%) – w województwie małopolskim, a 44 gminy (11,6%) wchodziły w skład województwa łódzkiego.

Przyjeżdżający do pracy w Kielcach spoza województwa świętokrzyskiego (zob. ryc. 37) mieli największy (ale niższy od 5%) udział w liczbie pracowników najemnych zamieszkałych w następujących gminach: Wołczyn – obszar wiejski (województwo opolskie), Poświętne (gmina wiejska, województwo łódzkie), Sienno i Mirów (gminy wiejskie, województwo mazowieckie) oraz Kozłów (gmina wiejska, województwo małopolskie).

Ryc. 37. **Udział przyjeżdżających do pracy do Kielc w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 38. **Udział przyjeżdżających do pracy do Kielc w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa świętokrzyskiego)**

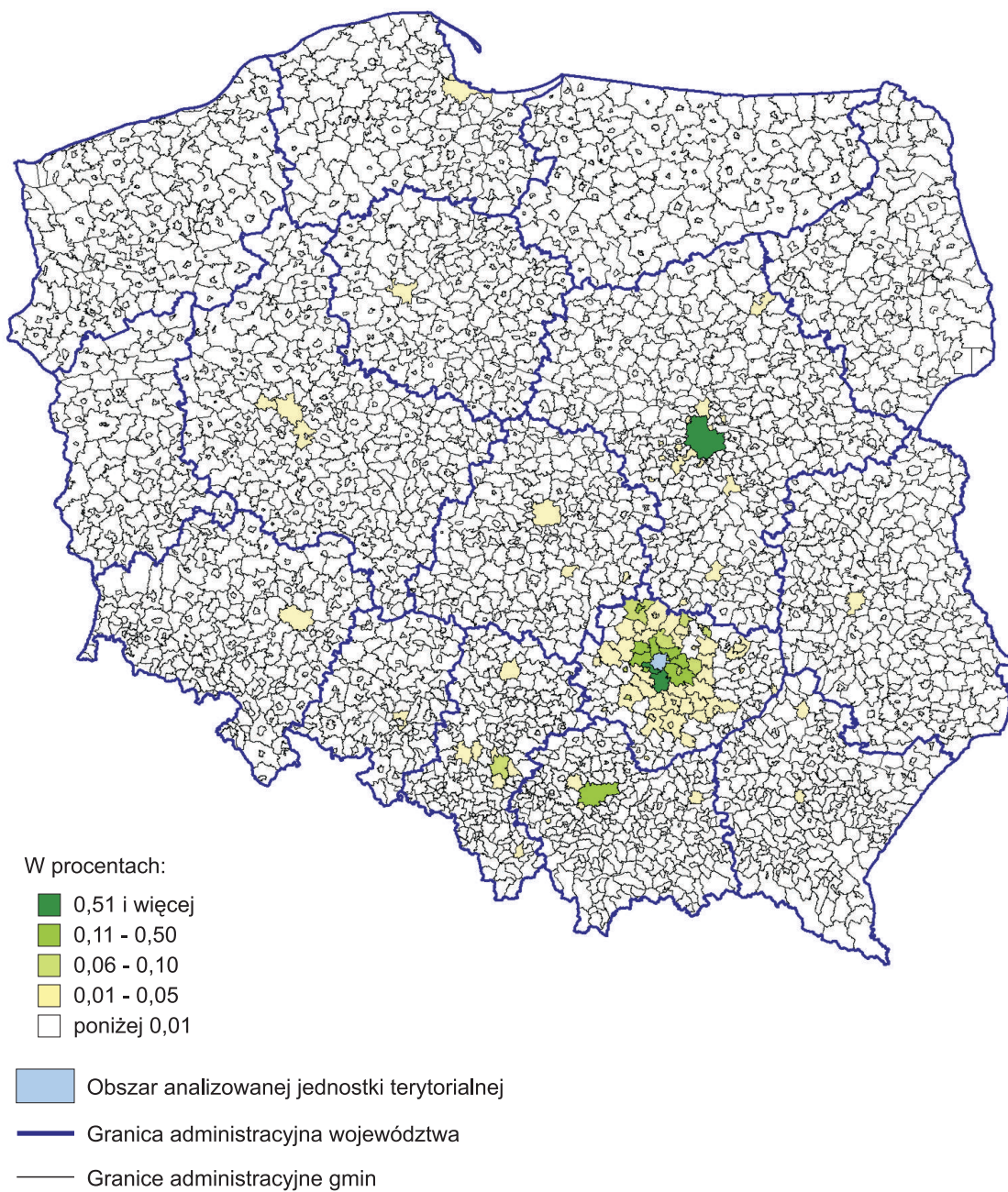

W 13 gminach województwa świętokrzyskiego liczba przyjeżdżających stąd do pracy w Kielcach stanowiła więcej niż 20,0% ogółu pracowników najemnych, którzy w nich mieszkają, a w 8 gminach odpowiedni udział u_p zamykał się w przedziale od 15,1% do 20,0% (zob. ryc. 38). Największe wartości tego wskaźnika zanotowano w gminach wiejskich: Miedziana Góra, Masłów, Górnio, Zagnańsk, Bieliny, Łączna, Piekoszów, Strawczyn, Mniów, Morawica i Sobków oraz w części wiejskiej gmin Daleszyce i Chęciny.

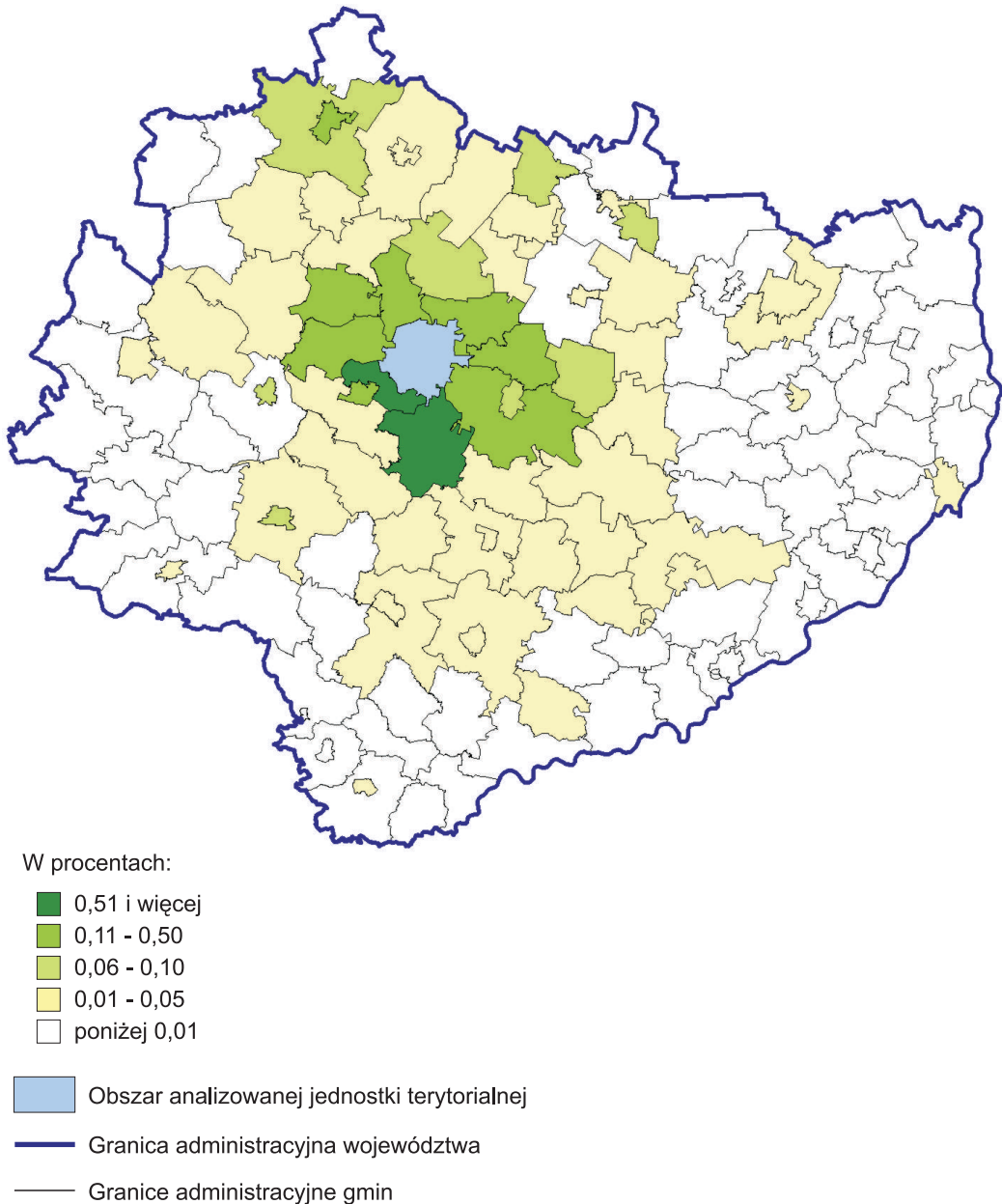
Poza województwo świętokrzyskie w 2006 r. pracownicy najemni mieszkający w Kielcach wyjeżdżali do pracy w 196 gminach. Najwięcej z nich (49 gmin; 25,0%) było w województwie mazowieckim, śląskim (28 gmin; 14,3%), wielkopolskim (19 gmin; 9,7%); łódzkim (18 gmin; 9,2%) i małopolskim (17 gmin; 8,7%).

Więcej niż 0,50% ogółu pracowników najemnych zamieszkałych w Kielcach w 2006 r. wyjeżdżało do pracy w Warszawie (zob. ryc. 39). Udział pracowników wyjeżdżających do Krakowa mieścił się w przedziale 0,11%–0,50%, a do Katowic – w granicach 0,06%–0,10%. Odpowiednie wskaźniki dla wyjeżdżających do Wrocławia, Łodzi czy Lublina zawierały się w przedziale od 0,01% do 0,05%.

Ryc. 39. **Udział wyjeżdżających do pracy z Kielc w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 40. **Udział wyjeżdżających do pracy z Kielc w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa świętokrzyskiego)**

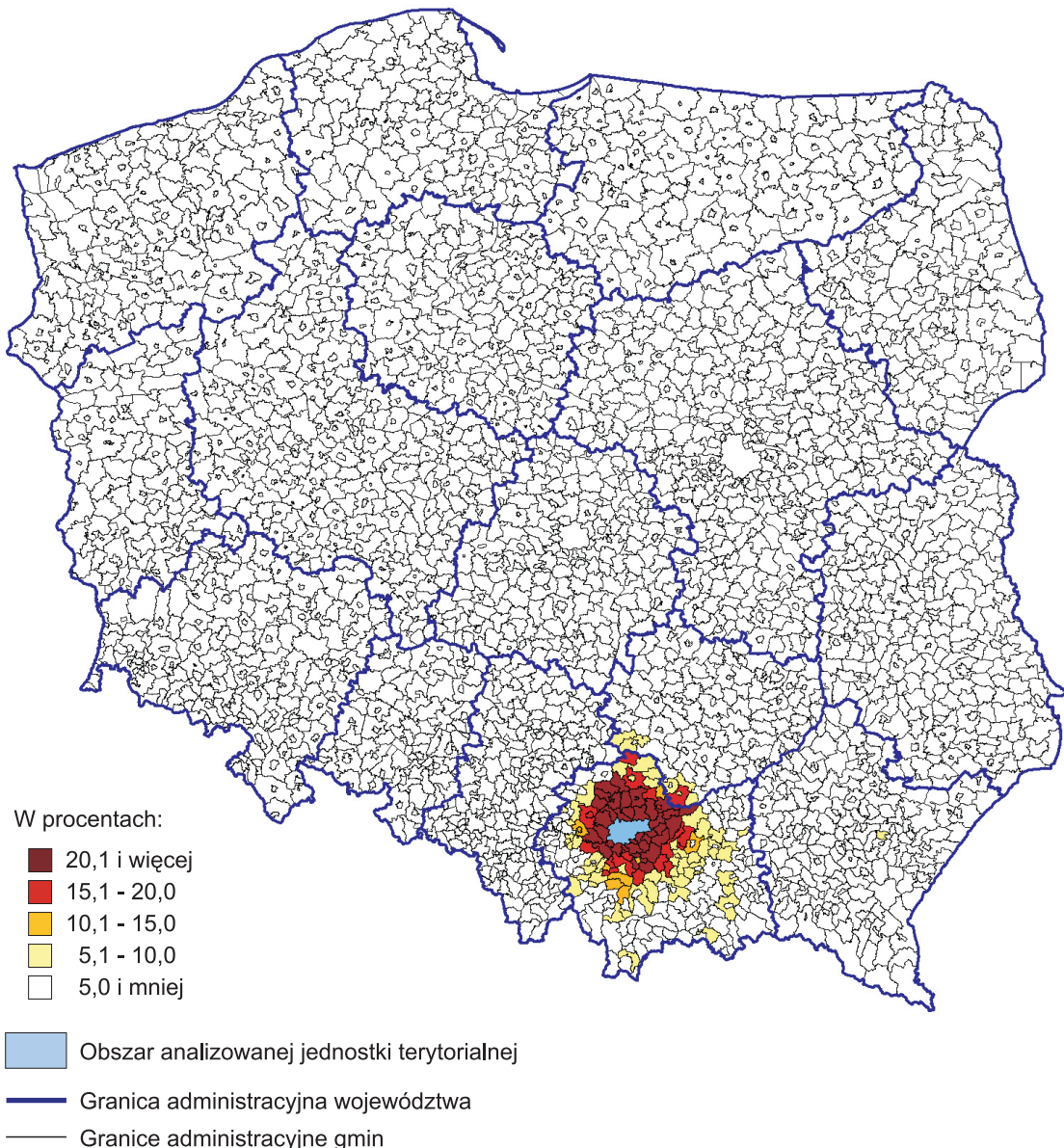
Uwzględniając tylko województwo świętokrzyskie (zob. ryc. 40), można zanotować, że wyjeżdżający z Kielc do pracy w gminach wiejskich Sitkówka-Nowiny i Morawica stanowili więcej niż 0,50% mieszkańców w nich pracowników najemnych. W ośmiu innych gminach rozpatrywany tu udział u_w zawierał się w granicach od 0,11% do 0,50%, a trzy pierwsze miejsca w tej grupie zajmowały gminy wiejskie Piekoszów i Masłów oraz miejska część w gminie Chęciny.

4.9. Kraków

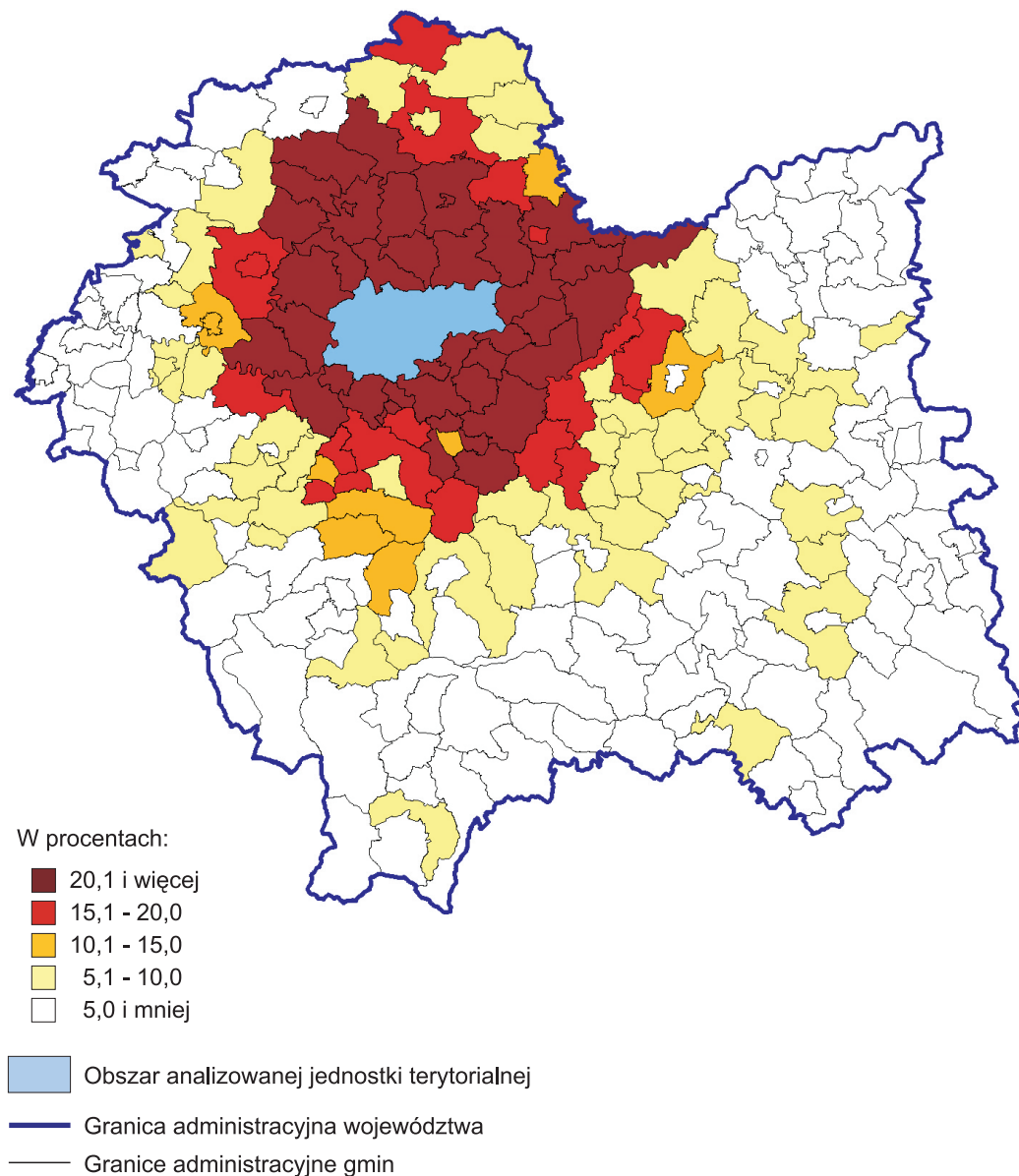
Do pracy w Krakowie w 2006 r. spoza województwa małopolskiego przyjeżdżali pracownicy najemni mieszkający w 1545 gminach, co stanowiło 50,5% ogólnej liczby gmin w Polsce. Najliczniej wśród nich reprezentowane były województwa: mazowieckie (200 gmin; 12,5% liczby 1545), śląskie (173 gminy; 11,2%) i podkarpackie (163 gminy; 10,6%). Znaczący był też udział województw: dolnośląskiego (135 gmin; 8,7%), lubelskiego (123 gminy; 8,1%), świętokrzyskiego (120 gmin; 7,8%), wielkopolskiego (110 gmin; 7,1%) i łódzkiego (109 gmin; 7,1%).

Pracownicy najemni przyjeżdżający w 2006 r. do pracy w Krakowie spoza województwa małopolskiego (zob. ryc. 41) mieli największy udział (wskaźnik u_p z przedziału 15,1%–20,0%) w ogólnej liczbie pracowników najemnych mieszkających w wiejskiej części gminy Kazimierza Wielka (woj. świętokrzyskie). W grupie 6 gmin ze wskaźnikiem u_p od 5,1% do 10,0% było 5 z województwa świętokrzyskiego i jedna z województwa małopolskiego.

Ryc. 41. Udział przyjeżdżających do pracy do Krakowa w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)

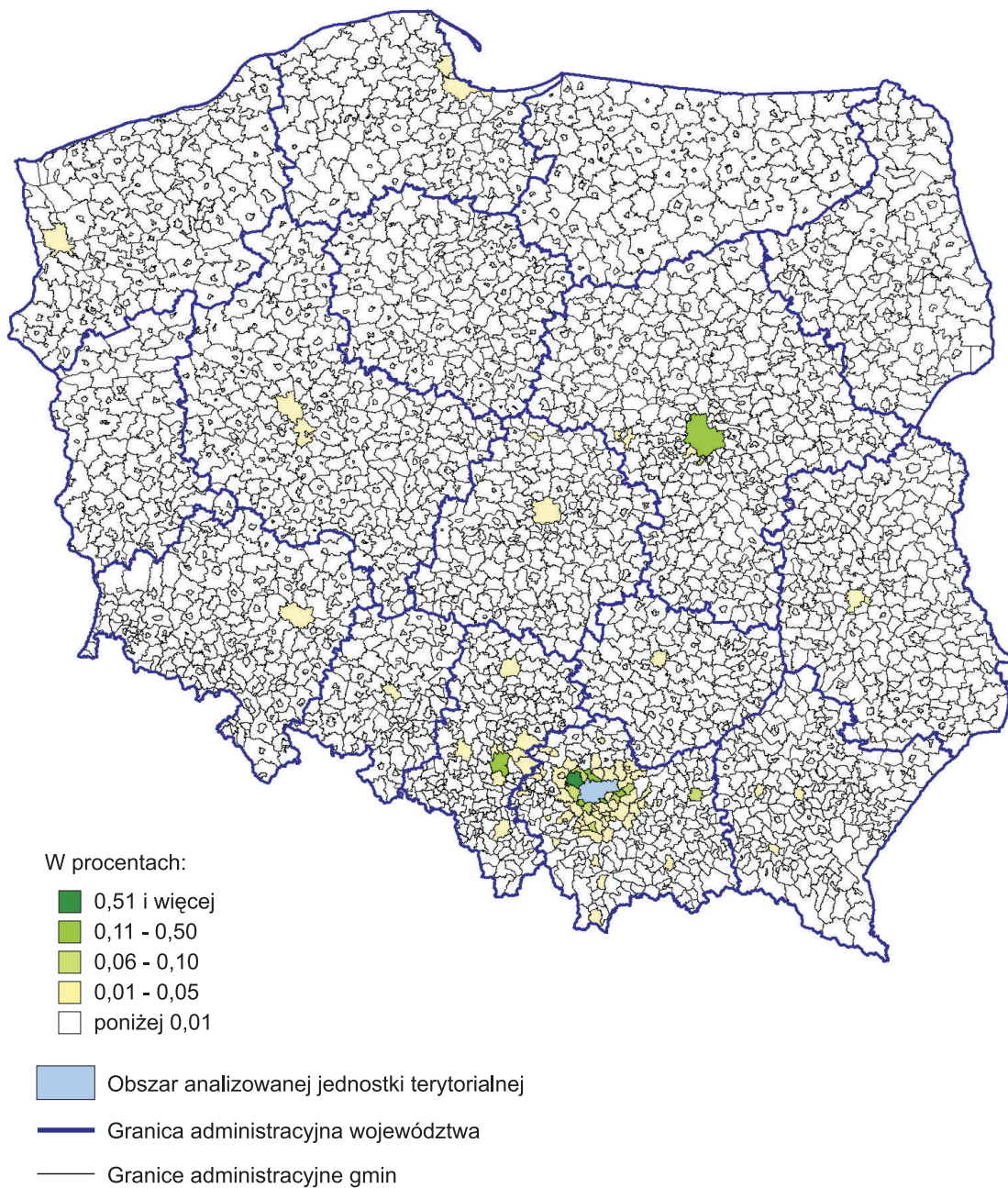
Ryc. 42. **Udział przyjeżdżających do pracy do Krakowa w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa małopolskiego)**

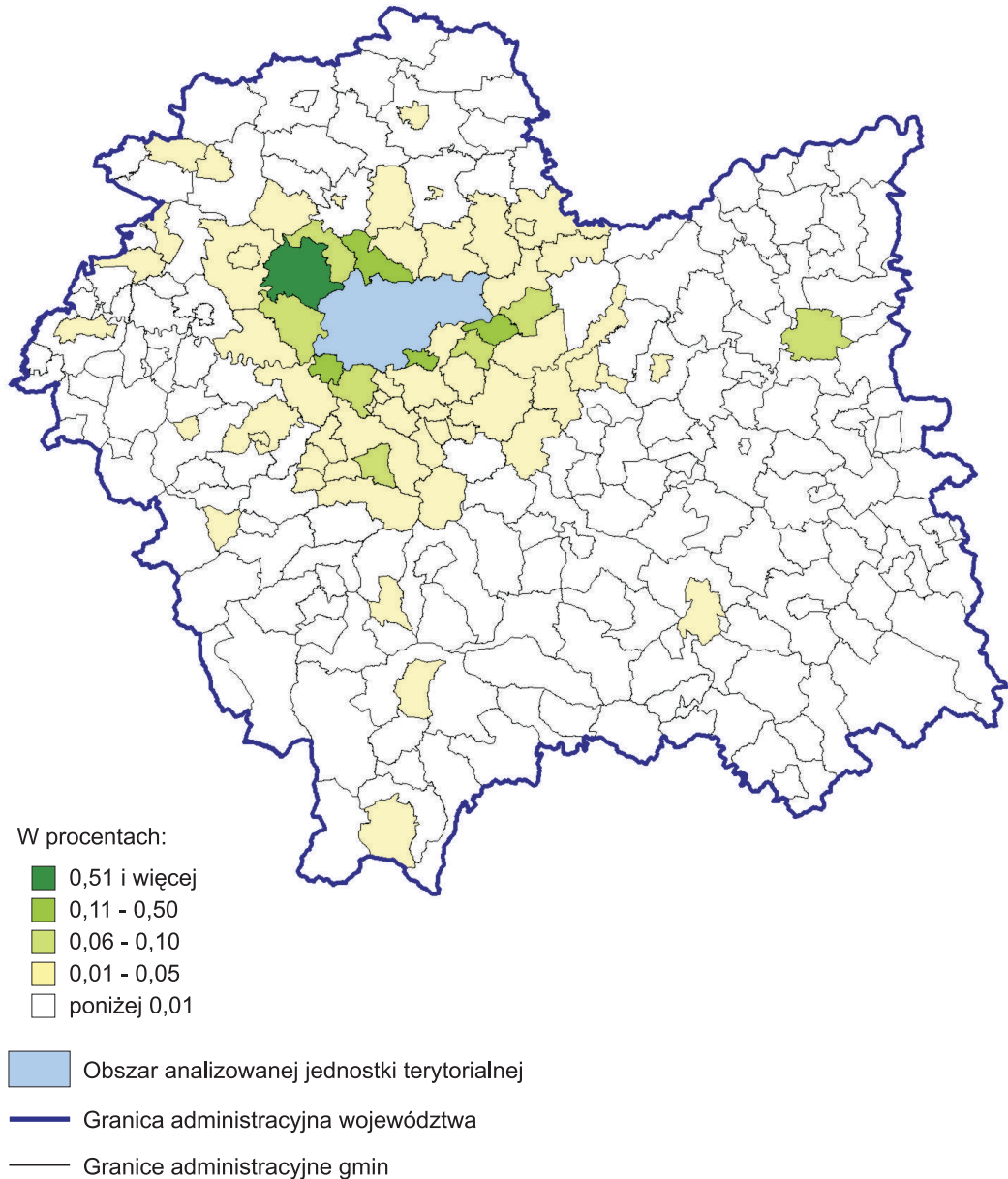
Biorąc pod uwagę tylko gminy województwa małopolskiego (zob. ryc. 42), należy zanotować, że w 30 spośród nich przyjeżdżający do pracy w Krakowie stanowili ponad 20% ogółu pracowników najemnych mieszkających na ich terenie. W tej liczbie było 16 gmin, gdzie iloraz u_p miał wartość przekraczającą 30%. Wśród 9 gmin o najwyższym poziomie wskaźnika u_p znajdowało się 7 gmin wiejskich (Wielka Wieś, Liszki, Iwanowice, Zielonki, Kocmyrzów-Luborzyca, Michałowice, Biskupice i Czernichów) oraz jedna gmina miejsko-wiejska (Skała) z powiatu krakowskiego. Najniższe wartości liczbowe wskaźnika u_p miały gminy znacznie oddalone od Krakowa (m.in. Nowy Sącz, Zakopane, Ochotnica Dolna, Gorlice i Kęty).

W 2006 r. poza województwo małopolskie pracownicy najemni mieszkający w Krakowie wyjeżdżali do pracy w 315 gminach. Najwięcej z nich (63 gminy; 20,0%) znajdowało się w województwie śląskim. Dość dużo było ich również w województwach: mazowieckim (45 gmin; 14,3%), podkarpackim (32 gminy; 10,2%), świętokrzyskim (30 gmin; 9,5%) i wielkopolskim (28 gmin; 8,9%).

Ryc. 43. **Udział wyjeżdżających do pracy z Krakowa w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 44. **Udział wyjeżdżających do pracy z Krakowa w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa małopolskiego)**

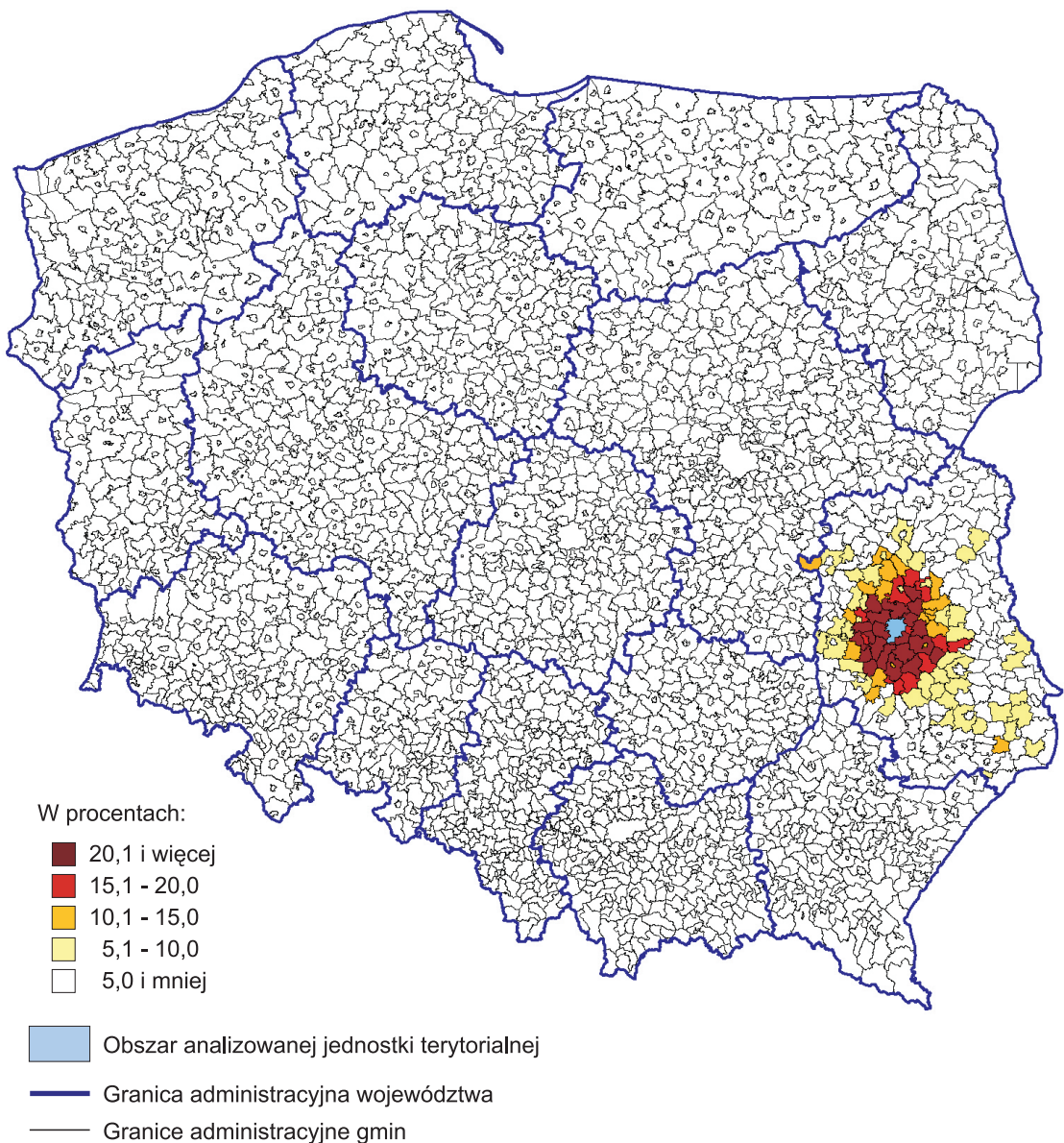
Poza województwo małopolskie mieszkający w Krakowie pracownicy najemni najliczniej wyjeżdżali do pracy w Warszawie i Katowicach. Ich udział w ogólnej liczbie pracowników najemnych zamieszkałych w Krakowie w 2006 r. mieścił się w granicach 0,11%–0,50% (zob. ryc. 43). Na kolejnych miejscach z udziałem u_w od 0,06% do 0,10% znalazło się Piaseczno (woj. mazowieckie), a Jaworzno (woj. śląskie) i Rzeszów miały udział z przedziału od 0,01% do 0,05%.

Relatywnie największe strumienie wyjeżdżających do pracy z Krakowa w 2006 r. kierowały się do gmin ościennych położonych przy północno-zachodniej granicy tego miasta, natomiast rozciągłość przestrzenna strefy wyjazdów była większa w kierunku południowym i południowo-wschodnim (zob. ryc. 44). Gminą w ramach województwa małopolskiego, do której najliczniej wyjeżdżali pracownicy najemni mieszkający w Krakowie (wskaźnik u_w powyżej 0,50%), był Zabierzów (gmina wiejska). W przedziale z udziałem od 0,11% do 0,50% znajdowały się miejskie części gmin Skawina, Wieliczka i Niepołomice oraz gmina wiejska Zielonki.

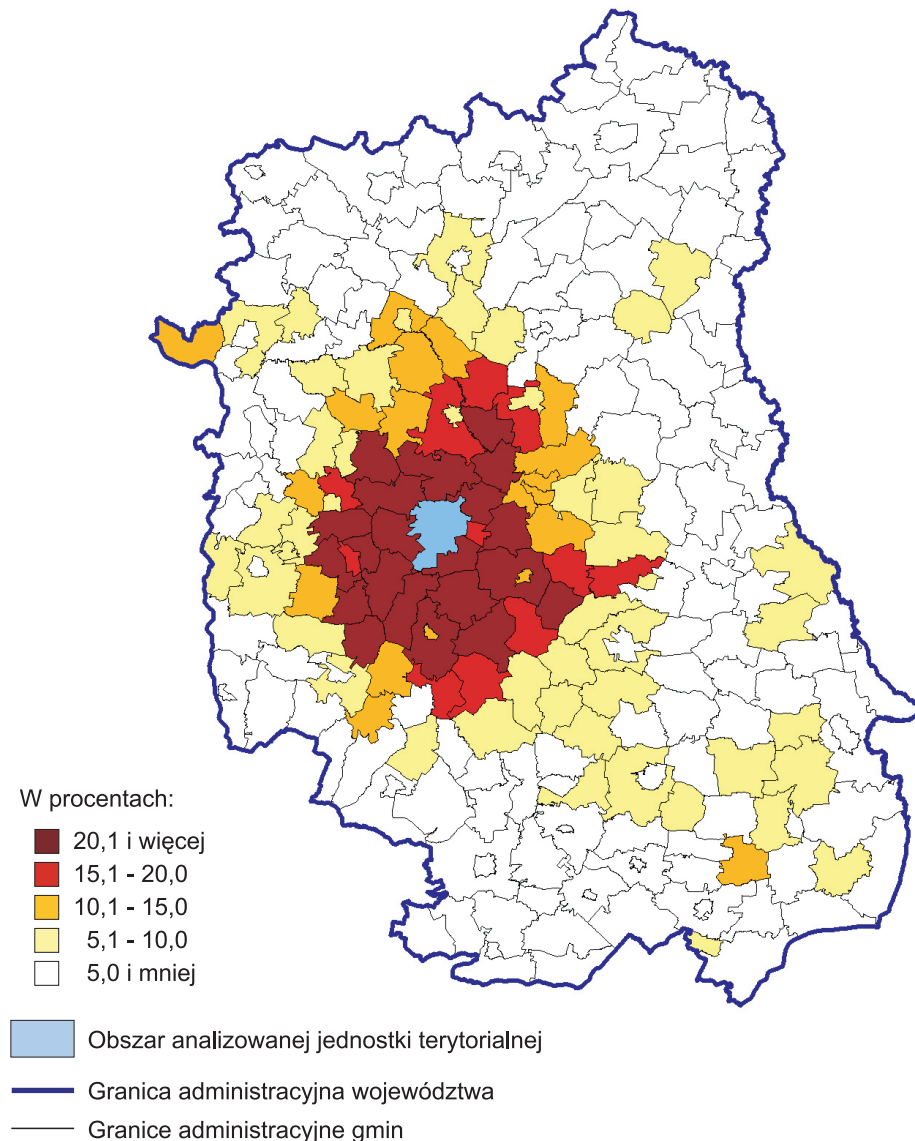
4.10. Lublin

Pracownicy najemni przyjeżdżający do pracy w Lublinie spoza województwa lubelskiego w 2006 r. mieli swoje miejsce zamieszkania w 622 gminach, co stanowiło 20,3% ogólnej liczby gmin w Polsce. Najwięcej z nich (163 gminy; 26,2%) znajdowało się w województwie mazowieckim, a dwa dalsze miejsca należały do województw: podkarpackiego (142 gminy; 22,8%) i świętokrzyskiego (61 gmin; 9,8%). W żadnej z tych 622 gmin udział przyjeżdżających do pracy w Lublinie nie przekroczył 5% ogólnej liczby mieszkających w nich pracowników najemnych (zob. ryc. 45), a najwyższe wartości tego wskaźnika zanotowano w trzech gminach wiejskich województwa mazowieckiego (Sieciechów, Garbatka-Letnisko i Gniewoszów) oraz w dwóch gminach wiejskich województwa podkarpackiego (Harasiuki i Zaklików).

Ryc. 45. **Udział przyjeżdżających do pracy do Lublina w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 46. **Udział przyjeżdżających do pracy do Lublina w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa lubelskiego)**

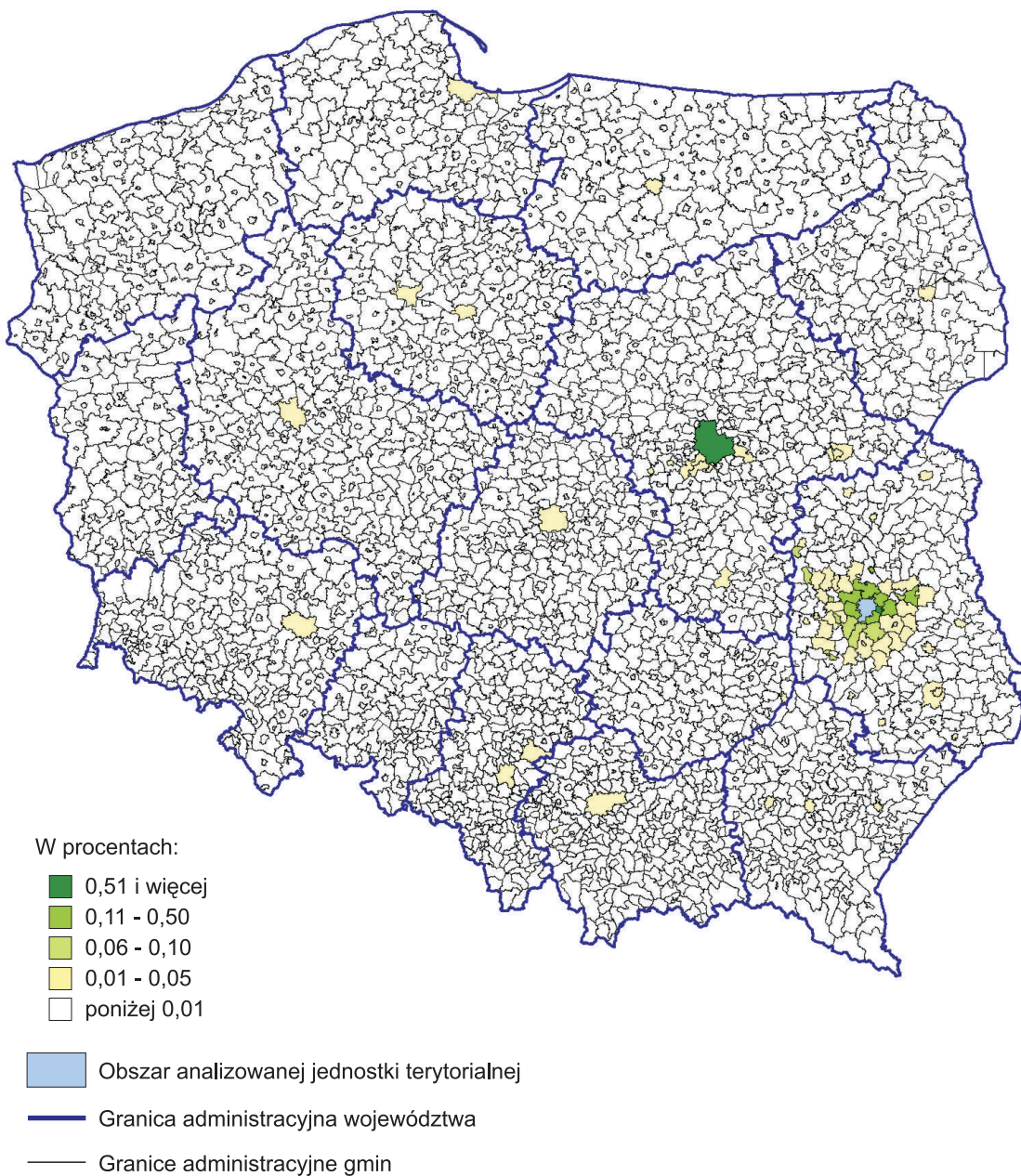

Rozpatrując przepływy ludności związane z zatrudnieniem tylko w skali województwa lubelskiego (zob. ryc. 46), można zauważyć, że w 2006 r. relatywnie najwięcej pracowników najemnych przyjeżdżało do pracy w Lublinie z gmin pierścieniowo otaczających to miasto. W 20 spośród nich wskaźnik u_p był wyższy od 20,0%, a przekraczał 30% w następujących gminach wiejskich: Jabłonna, Jastków, Głusk, Konopnica, Wólka, Niemce, Niedzwica Duża i Wojciechów.

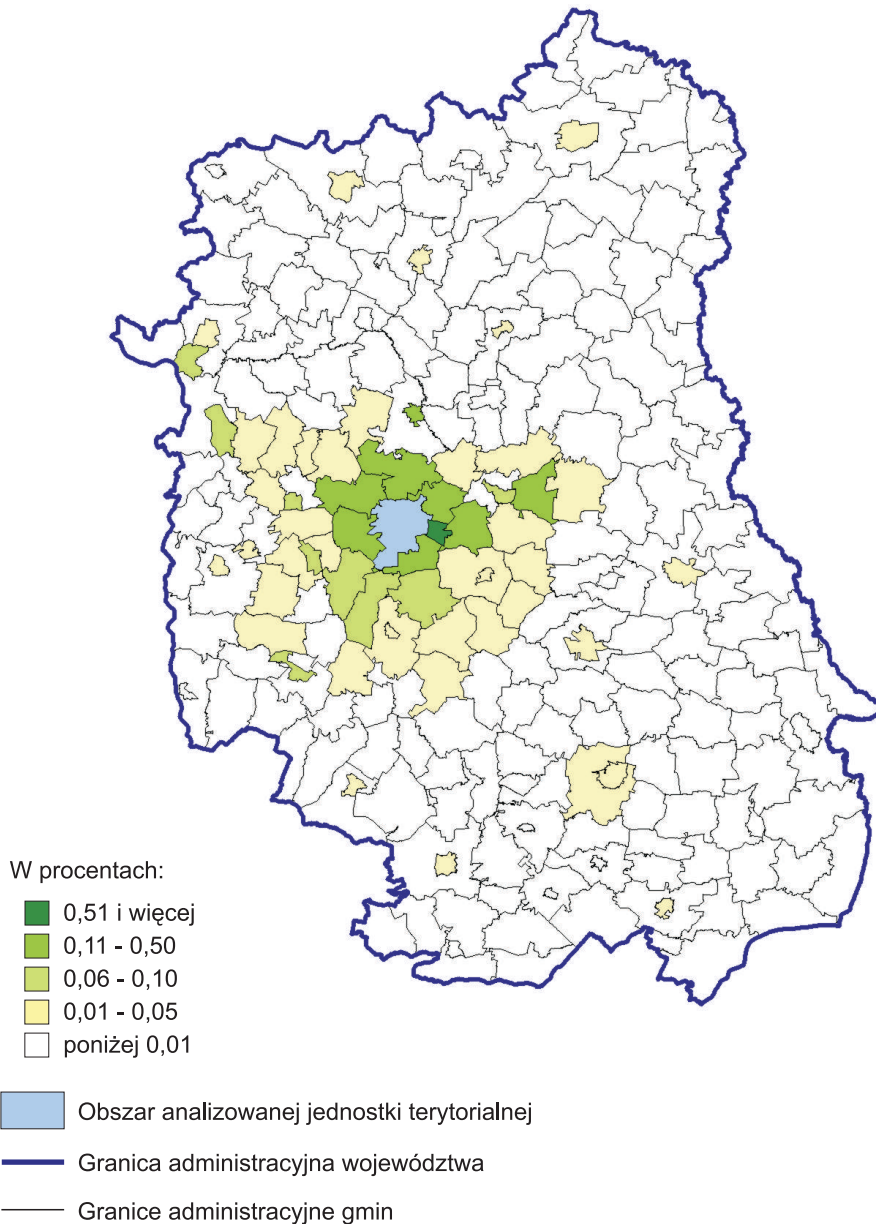
Pracownicy najemni mieszkający w Lublinie wyjeżdżali w 2006 r. do pracy w 250 gminach poza województwem lubelskim. Najwięcej spośród nich (72 gminy; 28,8%) znajdowało się w województwie mazowieckim, 30 gmin (12,0%) należało do województwa śląskiego, 27 (10,8%) – do województwa podkarpackiego, a 25 (10,0%) – do województwa wielkopolskiego.

W przedziale z najwyższymi wartościami wskaźnika u_w (0,51% i więcej) poza województwem lubelskim (zob. ryc. 47) znajdowała się Warszawa. Wyjeżdżający z Lublina do pracy w Łodzi, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Toruniu czy Gdańsku mieli swój udział w ogólnej liczbie pracowników najemnych mieszkających w Lublinie mieszczący się w przedziale 0,01%–0,05%.

Ryc. 47. **Udział wyjeżdżających do pracy z Lublina w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 48. **Udział wyjeżdżających do pracy z Lublina w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa lubelskiego)**

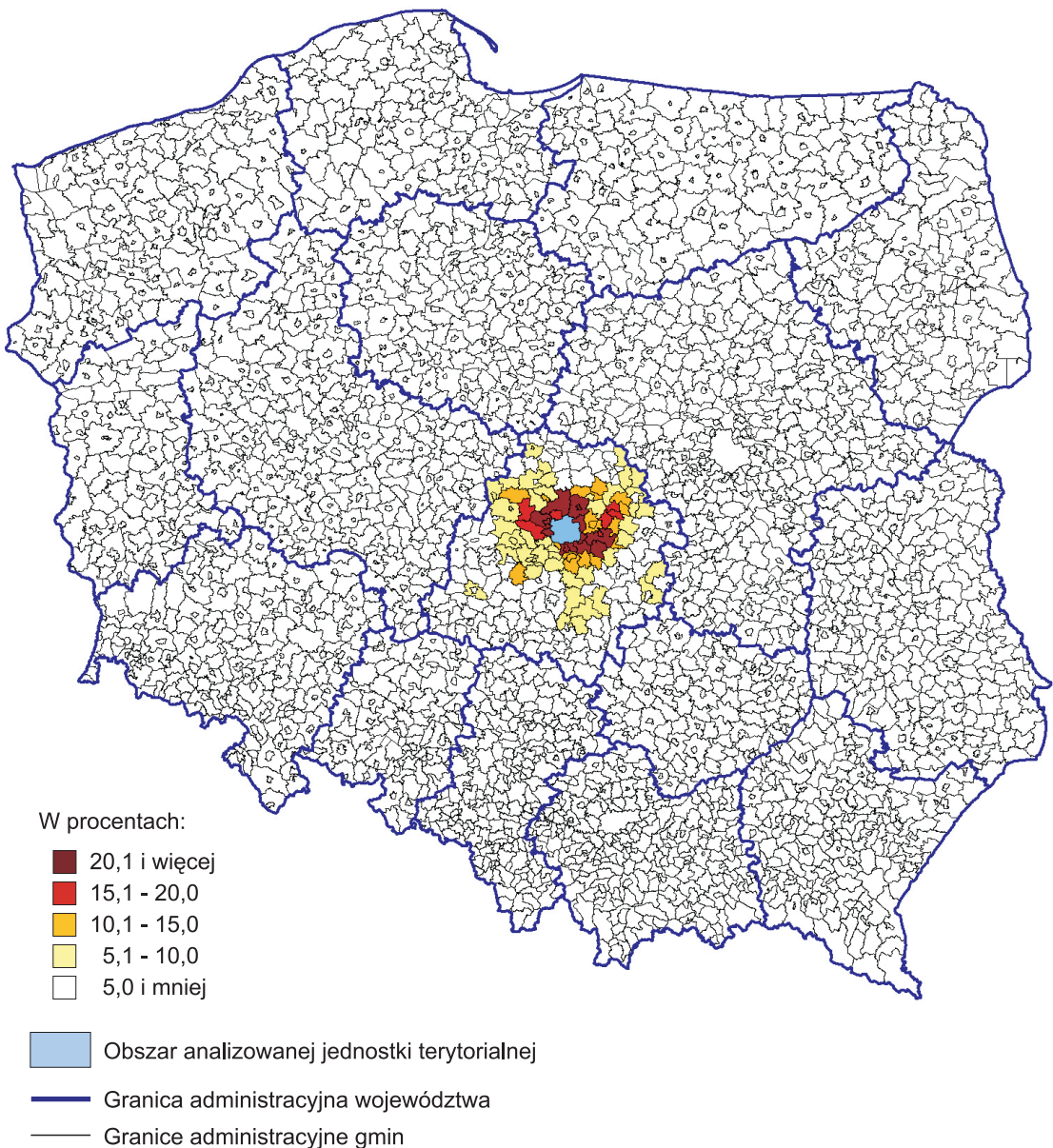
W ramach województwa lubelskiego (zob. ryc. 48) pracownicy najemni mieszkający w Lublinie stosunkowo najliczniej wyjeżdżali do pracy w gminach leżących wokół tego miasta. W mieście Świdnik wskaźnik u_w należał do najwyższej klasy (0,51% i więcej), a w 8 innych gminach (gminy wiejskie: Niemce, Puchaczów, Jastków, Konopnica, Głusk, Wólka i Mełgiew oraz miasto Lubartów) mieścił się w granicach od 0,11% do 0,50%.

4.11. Łódź

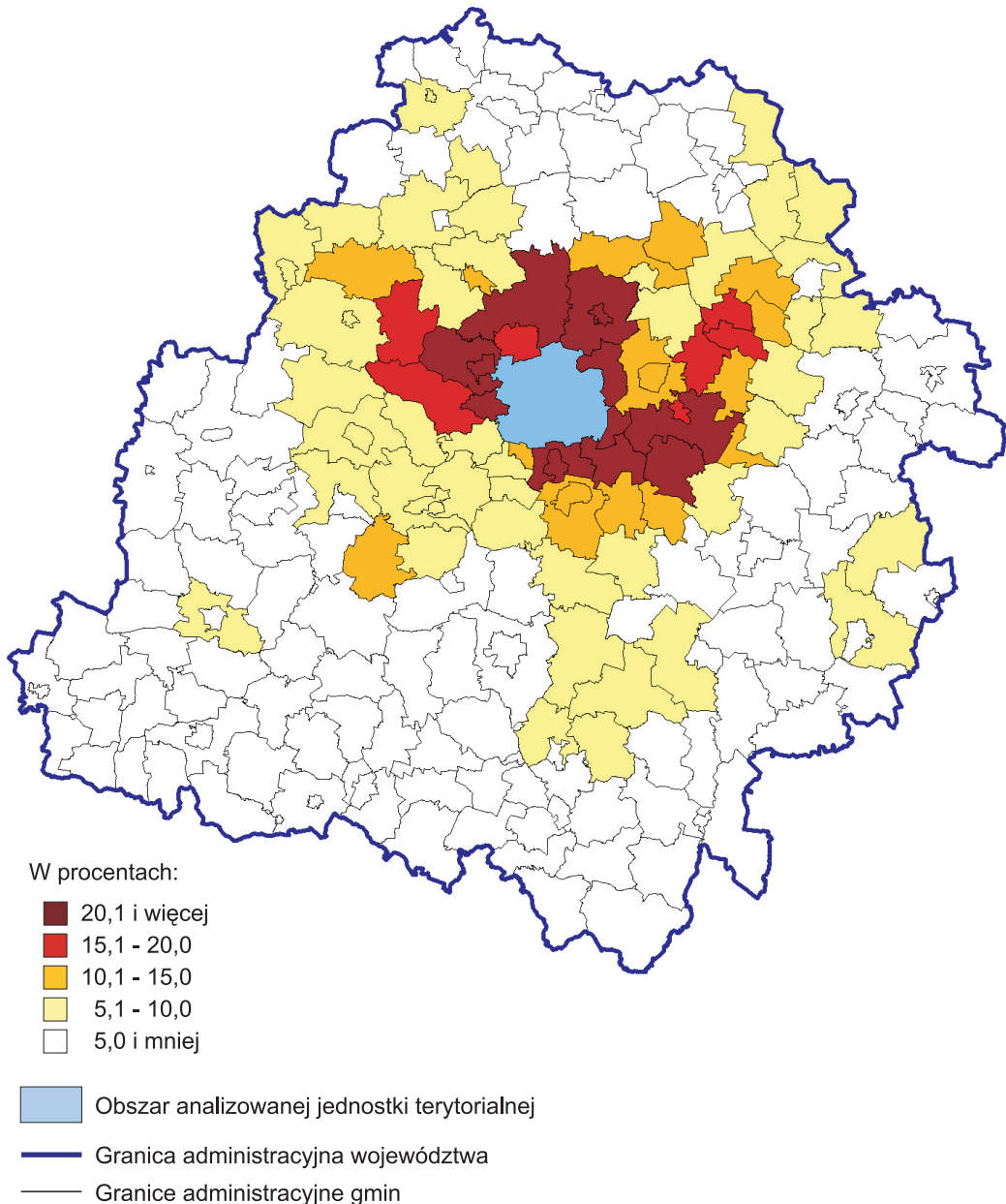
Pracownicy najemni spoza województwa łódzkiego w 2006 r. przyjeżdżali do pracy w jego stolicy z 1094 gmin, co stanowiło 35,7% wszystkich gmin w Polsce. Najczęściej ich miejsce zamieszkania znajdowało się w gminach województwa mazowieckiego (183 gminy; 16,7% liczby 1094), na drugim miejscu było województwo wielkopolskie (154 gminy; 14,1%), a na trzecim – dolnośląskie (112 gmin; 10,2%).

Udział przyjeżdżających do pracy w Łodzi spoza województwa łódzkiego nie przekraczał 5% ogółu pracowników najemnych w gminie zamieszkania tych osób (zob. ryc. 49), a najwyższe wartości wskaźnika u_p w 2006 r. zanotowano w gminie miejsko-wiejskiej Dobra (województwo wielkopolskie), w gminie wiejskiej Goszczyn (województwo mazowieckie) oraz w wiejskiej części gminy Biały Bór (województwo zachodniopomorskie).

Ryc. 49. Udział przyjeżdżających do pracy do Łodzi w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)

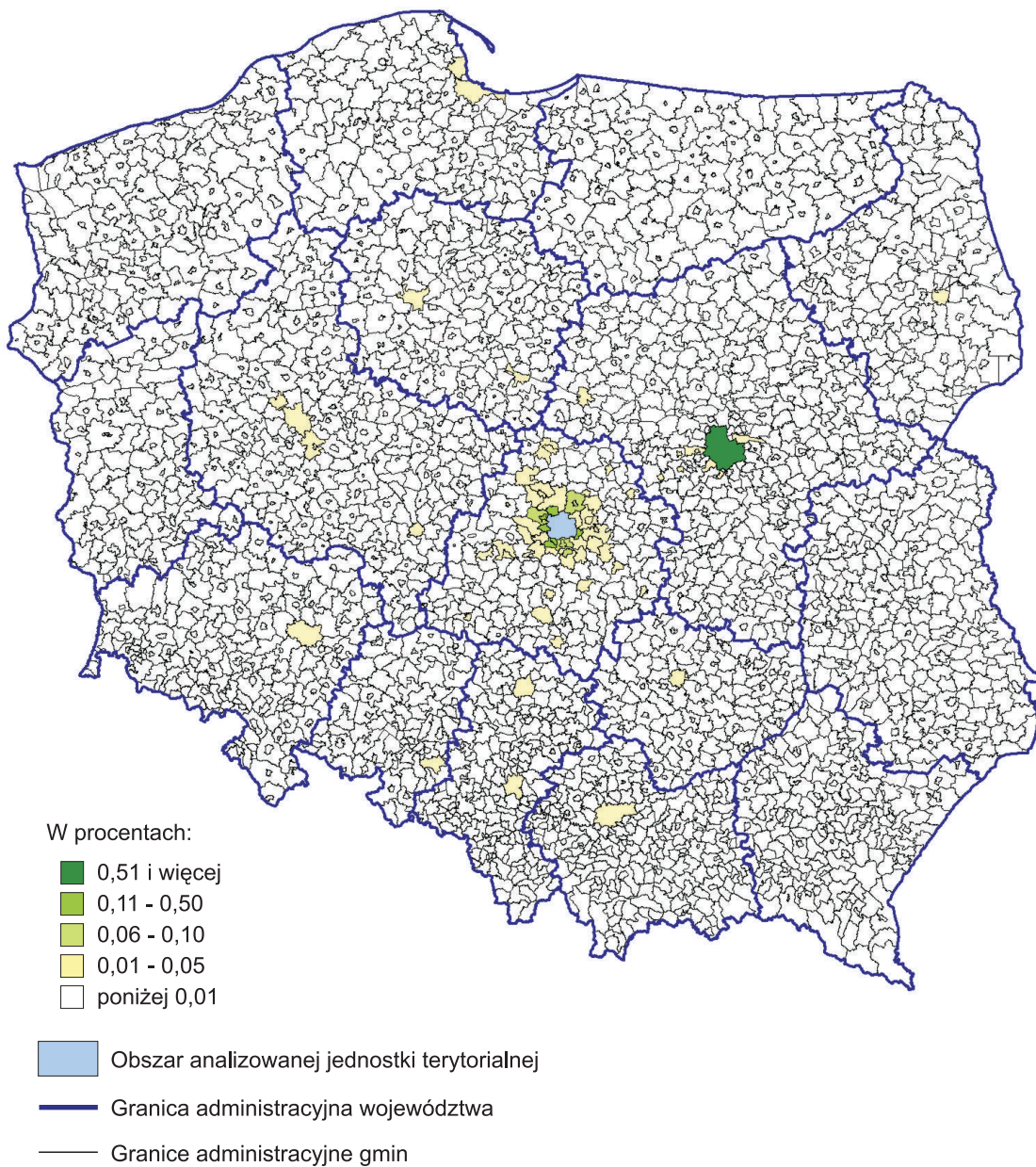
Ryc. 50. **Udział przyjeżdżających do pracy do Łodzi w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa łódzkiego)**

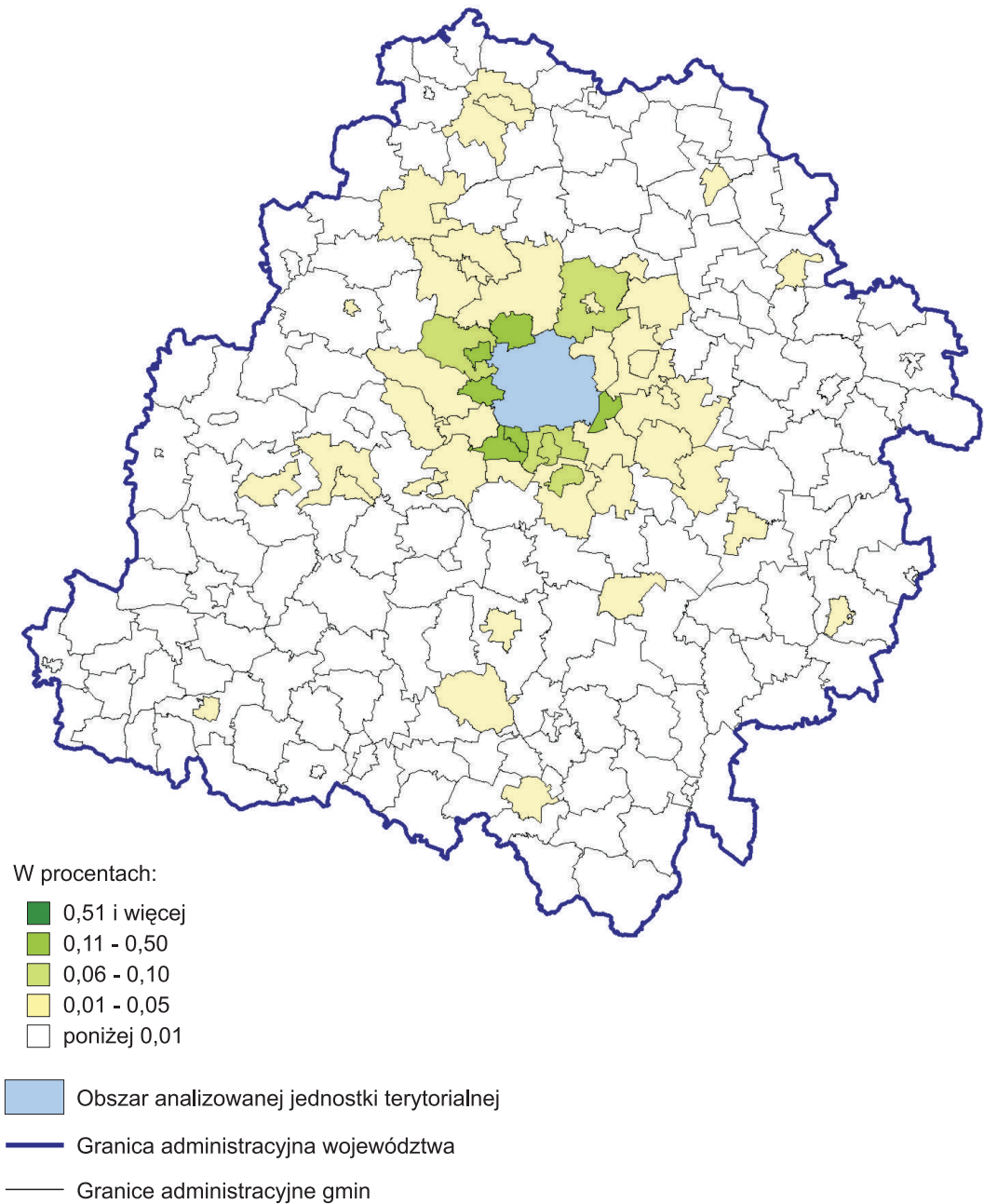
Stosunkowo największe było natężenie przyjazdów do pracy w Łodzi z gmin bezpośrednio graniczących z tym miastem (zob. ryc. 50). W 13 spośród nich zanotowano wartości wskaźnika u_p przekraczające 20,0%, a najwyższe w gminach wiejskich Andrespol i Nowosolna, w gminie miejsko-wiejskiej Stryków, w wiejskiej części gminy Koluszki oraz w części miejskiej gminy Aleksandrów Łódzki.

Poza województwo łódzkie pracownicy najemni mieszkający w jego stolicy wyjeżdżali do pracy w 290 gminach, położonych najczęściej w województwach: mazowieckim (80 gmin; 27,6%), wielkopolskim (38 gmin; 13,1%), śląskim (31 gmin; 10,7%) i dolnośląskim (26 gmin; 9,0%). Najwięcej spośród tych osób (w stosunku do ogólnej liczby pracowników najemnych zamieszkałych w Łodzi) wyjeżdżało do Warszawy (wartość wskaźnika u_w przekraczała 0,50%). Z udziałem w przedziale od 0,01% do 0,05% zanotowano m.in. Poznań, Kraków, Katowice i Wrocław (zob. ryc. 51).

Ryc. 51. **Udział wyjeżdżających do pracy z Łodzi w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 52. **Udział wyjeżdżających do pracy z Łodzi w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa łódzkiego)**

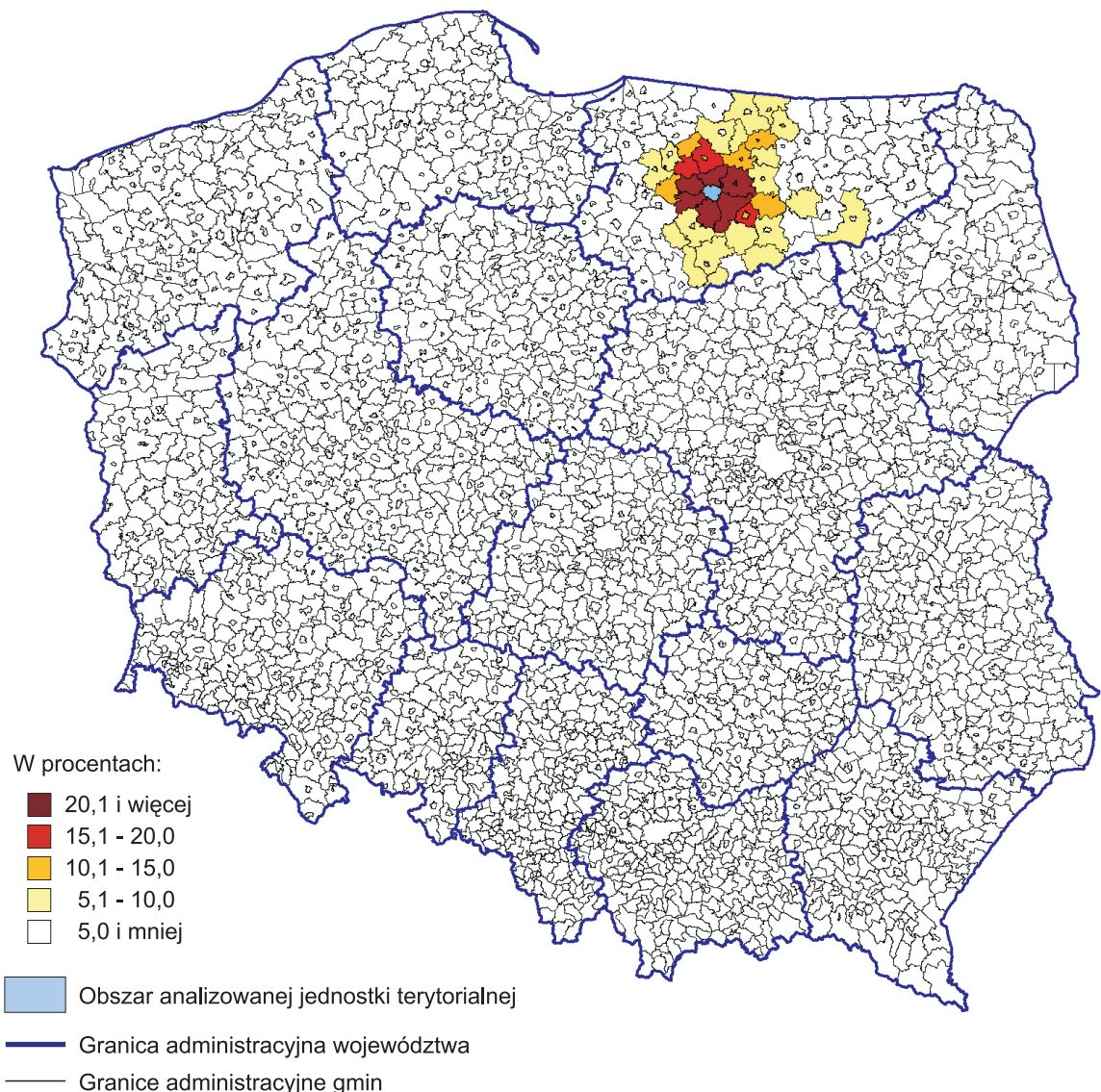
Gminami w województwie łódzkim (zob. ryc. 52), do których w 2006 r. najliczniej wyjeżdżali do pracy mieszkający w jego stolicy pracownicy najemni (udział od 0,11% do 0,50%), były ośrodki miejskie zlokalizowane wokół Łodzi (Zgierz, Konstantynów Łódzki, Pabianice, Aleksandrów Łódzki) oraz gmina wiejska Ksawerów. Mniejsze natężenie wyjazdów do pracy zanotowano m.in. w gminie wiejskiej Andrespol oraz w miejskiej części gmin Rzgów i Tuszyń (wartości wskaźnika u_w w przedziale 0,06%–0,10%).

4.12. Olsztyn

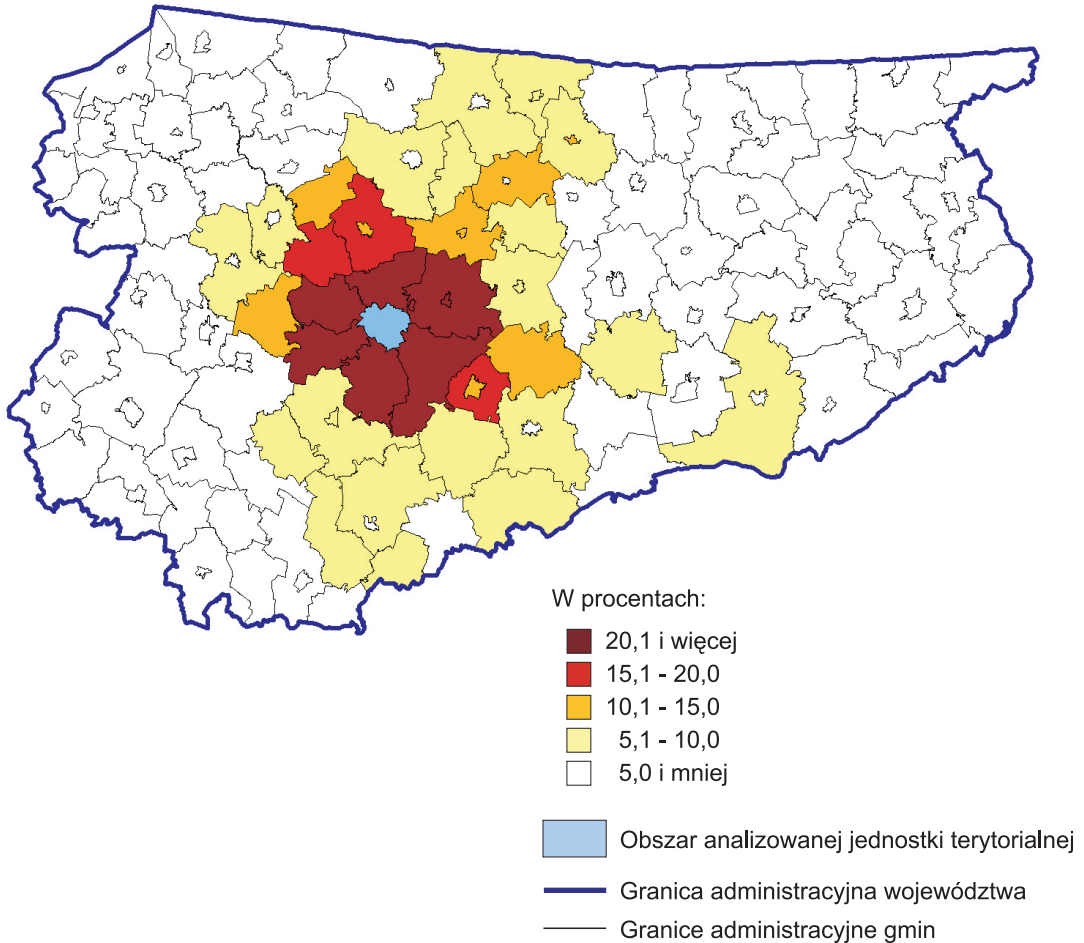
Badając przepływy ludności związane z zatrudnieniem, ustalono, że spoza województwa warmińsko-mazurskiego w 2006 r. do pracy w Olsztynie przyjeżdżali pracownicy najemni, których miejsce zamieszkania znajdowało się na terenie 266 gmin, co stanowiło 8,7% wszystkich gmin w Polsce. Najwięcej było ich w województwach: mazowieckim (61 gmin; 22,9% z 266), podlaskim (56 gmin; 21,0%) i pomorskim (41 gmin; 15,4%). Udział przyjeżdżających do pracy w Olsztynie nie przekroczył 5% ogólnej liczby pracowników najemnych w żadnej gminie poza województwem warmińsko-mazurskim, w której mieszkali (zob. ryc. 53). Najwyższe wartości wskaźnika u_p wśród nich zanotowano w gminach wiejskich Zbójna i Śniadowo (województwo podlaskie) oraz Czarnia (województwo mazowieckie).

Biorąc pod uwagę tylko województwo warmińsko-mazurskie (zob. ryc. 54), można zauważyć, że przyjeżdżający do pracy w Olsztynie mieli w 2006 r. największy udział w liczbie pracowników najemnych zamieszkałych w 6 gminach bezpośrednio otaczających to miasto (wartość wskaźnika u_p przekraczała w nich 20,0%). Były to gminy wiejskie: Purda, Dywity, Stawiguda, Jonkowo i Gietrzwałd, a także gmina miejsko-wiejska Barczewo. Wskaźnik u_p w granicach 15,1%–20,0% miały leżące nieco dalej gminy miejsko-wiejskie Pasym i Dobre Miasto oraz gmina wiejska Świątki.

Ryc. 53. Udział przyjeżdżających do pracy do Olsztyna w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)

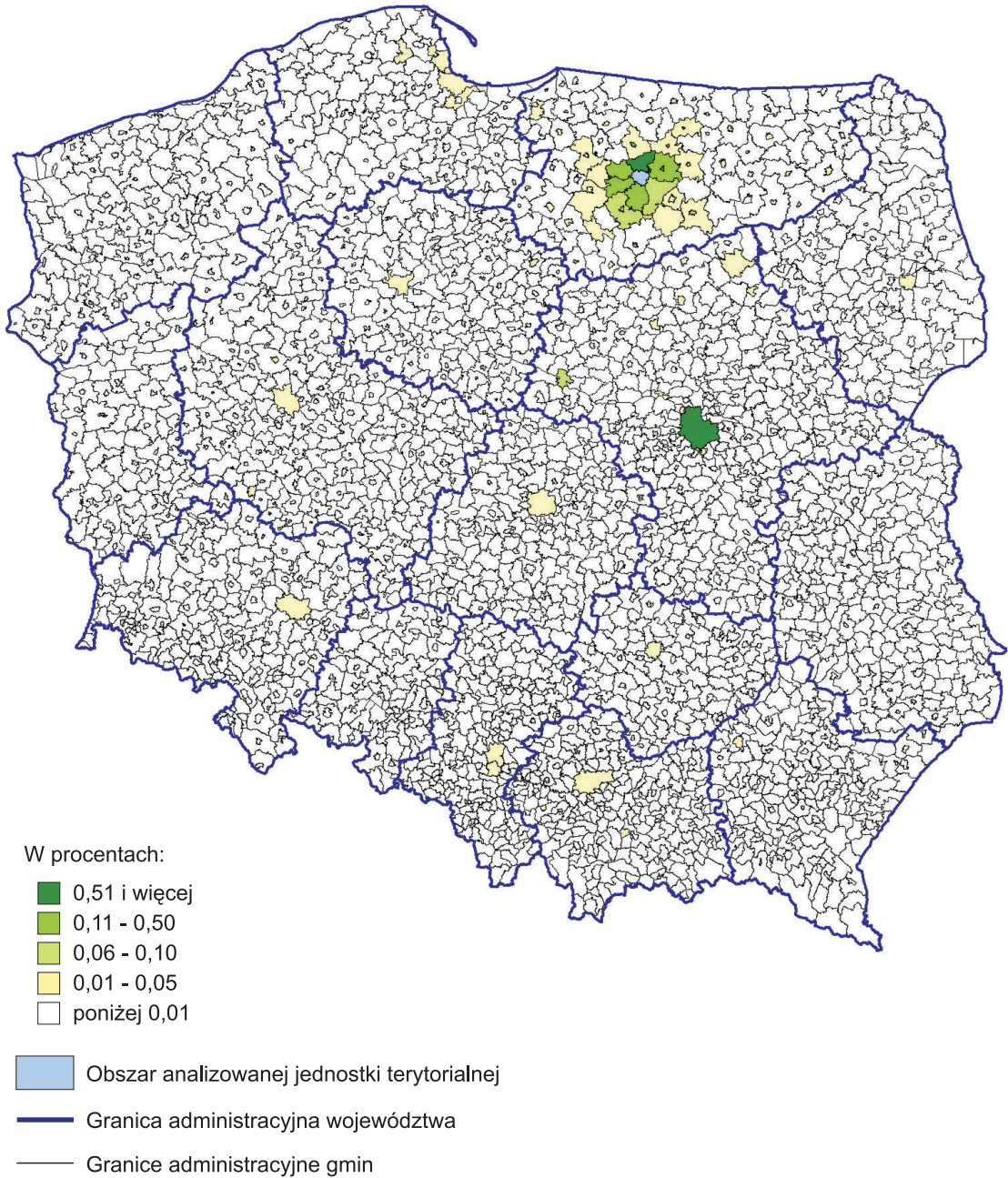

Ryc. 54. **Udział przyjeżdżających do pracy do Olsztyna w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa warmińsko-mazurskiego)**

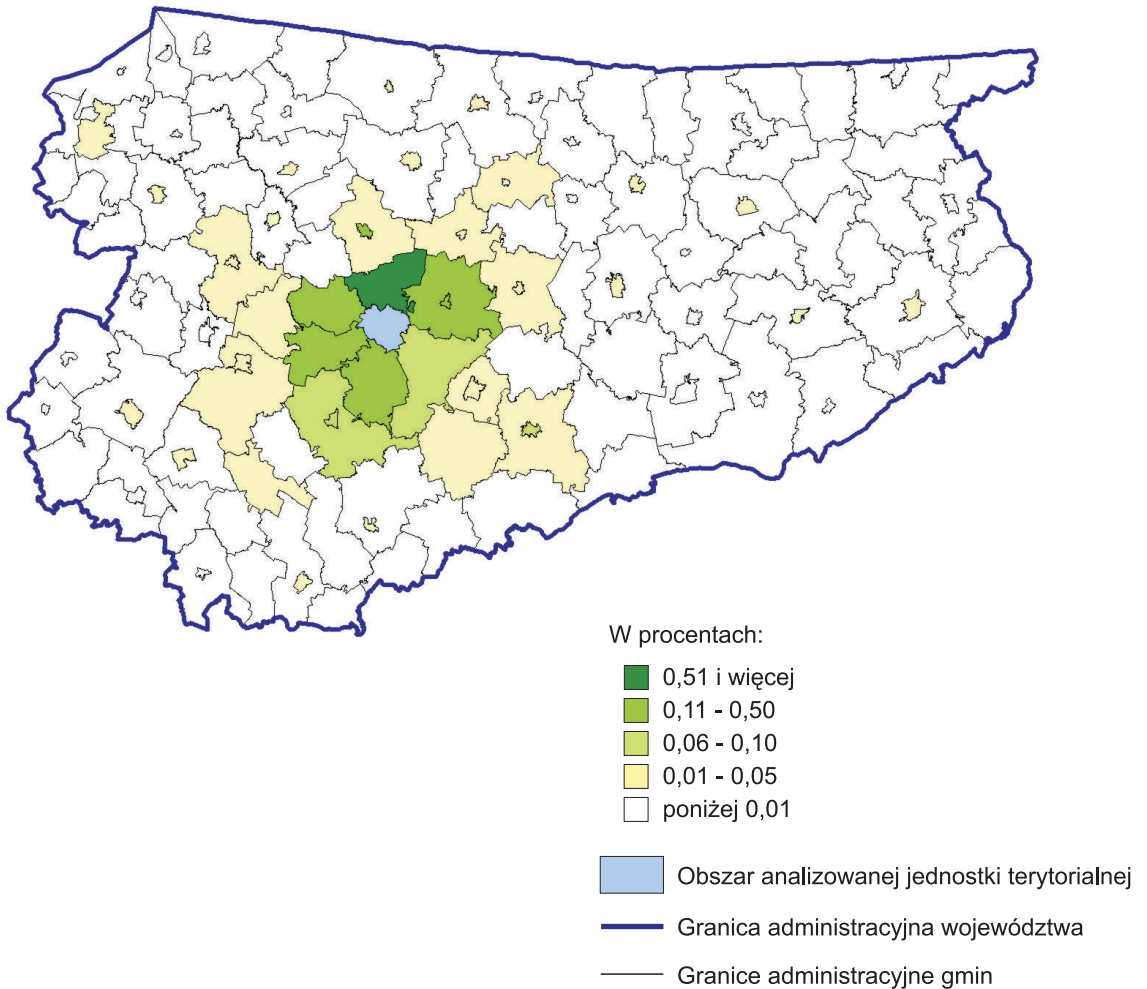

Pracownicy najemni mieszkający w Olsztynie wyjeżdżali do pracy poza województwo warmińsko-mazurskie do 128 gmin, z których najczęściej znajdowało się w województwach: mazowieckim (40 gmin; 31,3%), pomorskim (13 gmin; 10,2%), wielkopolskim i śląskim (po 12 gmin; po 9,4%) oraz łódzkim (10 gmin; 7,8%). Największa grupa tych pracowników (w odniesieniu do ogólnej liczby pracowników najemnych mieszkających w Olsztynie) wyjeżdżała do pracy w Warszawie (wskaźnik u_w w przedziale 0,51% i więcej). Relatywnie znaczący był także udział (zob. ryc. 55) wyjeżdżających do Płocka (w przedziale 0,06%–0,10%) oraz do Gdańska, Wrocławia, Poznania czy Katowic (w przedziale 0,01%–0,05%).

Ryc. 55. **Udział wyjeżdżających do pracy z Olsztyna w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 56. **Udział wyjeżdżających do pracy z Olsztyna w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa warmińsko-mazurskiego)**

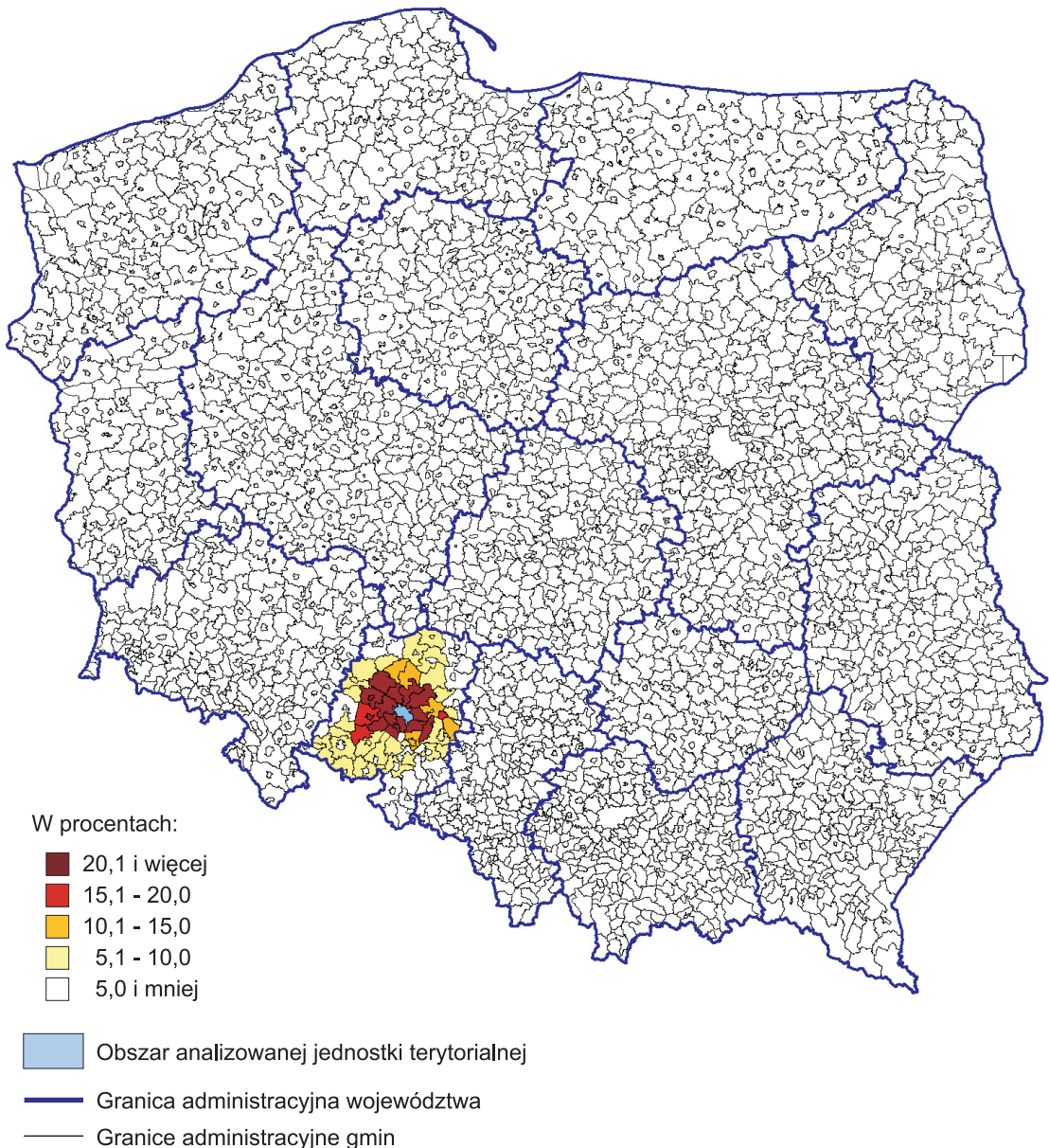

W granicach województwa warmińsko-mazurskiego znaczna koncentracja wyjazdów do pracy w 2006 r. występowała w najbliższym otoczeniu Olsztyna (zob. ryc. 56). Ponad 0,5% liczby pracowników najemnych mieszkających w tym mieście wyjeżdżało do pracy w gminie wiejskiej Dywity. Wartości wskaźnika u_w w przedziale 0,11%–0,50% zanotowano w części miejskiej gminy Dobre Miasto, w miejsko-wiejskiej gminie Barczewo, a także gminach wiejskich Jonkowo, Stawiguda i Gietrzwałd. Mniejszy był udział wyjeżdżających z Olsztyna do pracy w gminach Olsztynek i Szczytno (0,06%–0,10%).

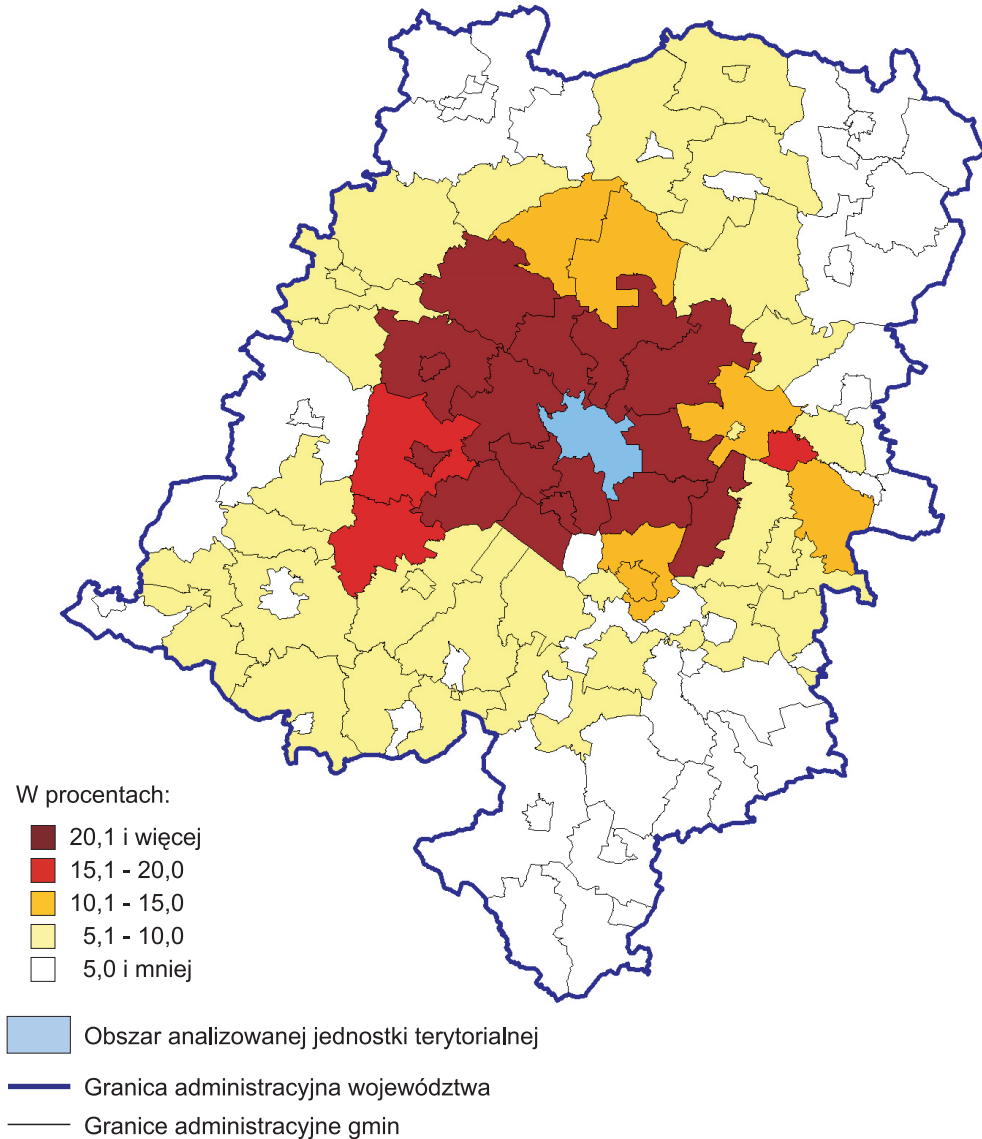
4.13. Opole

Spoza województwa opolskiego do pracy w jego stolicy w 2006 r. przyjeżdżali pracownicy najemni mieszkający w 546 gminach, co stanowiło 17,8% ogółu gmin w kraju. Najliczniej wśród nich reprezentowane były województwa: śląskie (116 gmin; 21,2% liczby 546), dolnośląskie (114 gmin; 20,9%) i wielkopolskie (52 gminy; 9,5%). Udział pracowników najemnych, którzy przyjeżdżali do pracy w Opolu, w ogólnej ich liczbie na terenie gminy zamieszkania (zob. ryc. 57) poza województwem opolskim był niewielki (poniżej 5%). Relatywnie największe jego rozmiary zanotowano w wiejskiej części gmin Łądek-Zdrój i Strzelin (woj. dolnośląskie) oraz w gminach wiejskich: Charsznica (woj. małopolskie) i Łubnice (woj. łódzkie).

Ryc. 57. **Udział przyjeżdżających do pracy do Opolu w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

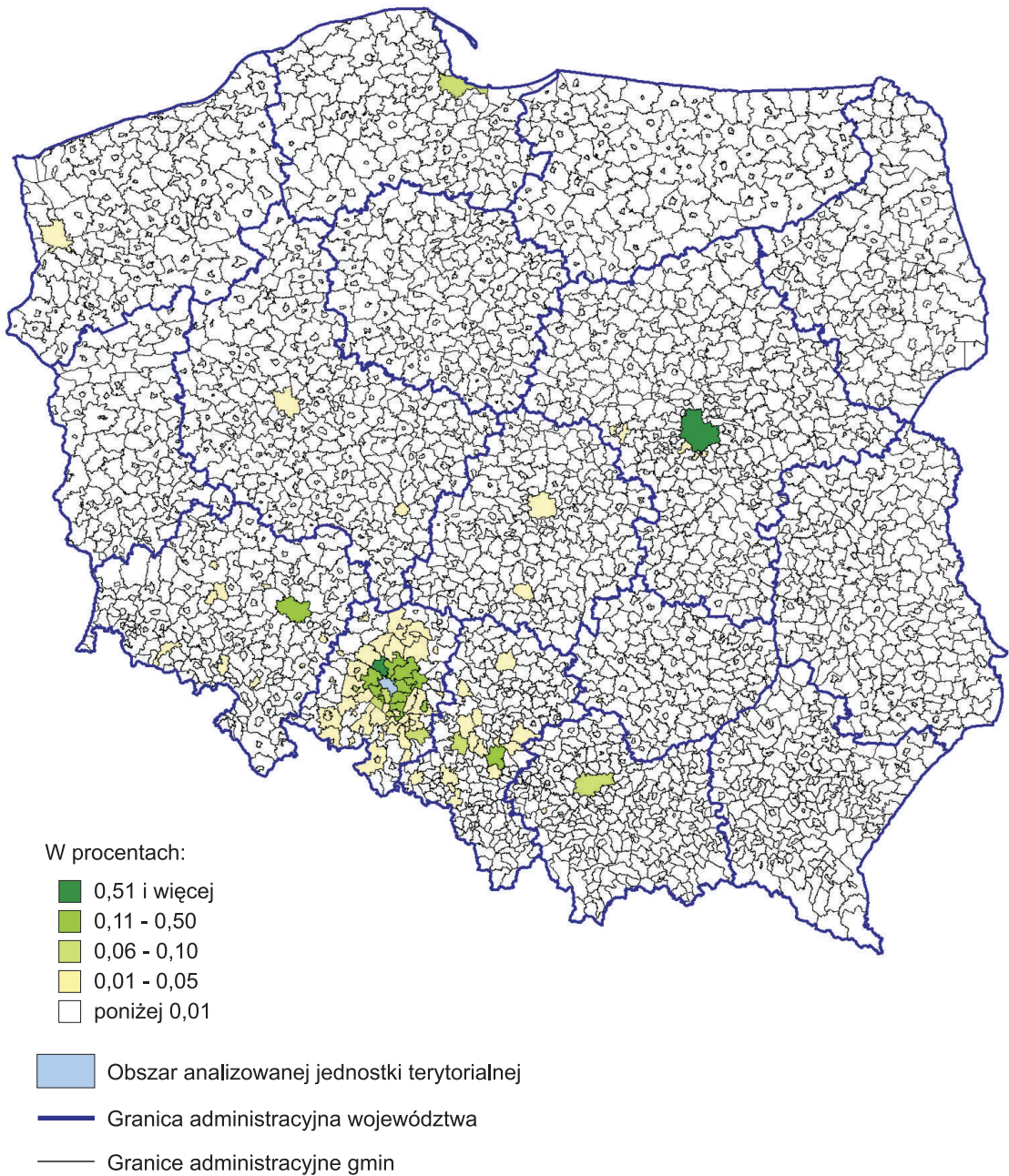

Ryc. 58. **Udział przyjeżdżających do pracy do Opola w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa opolskiego)**

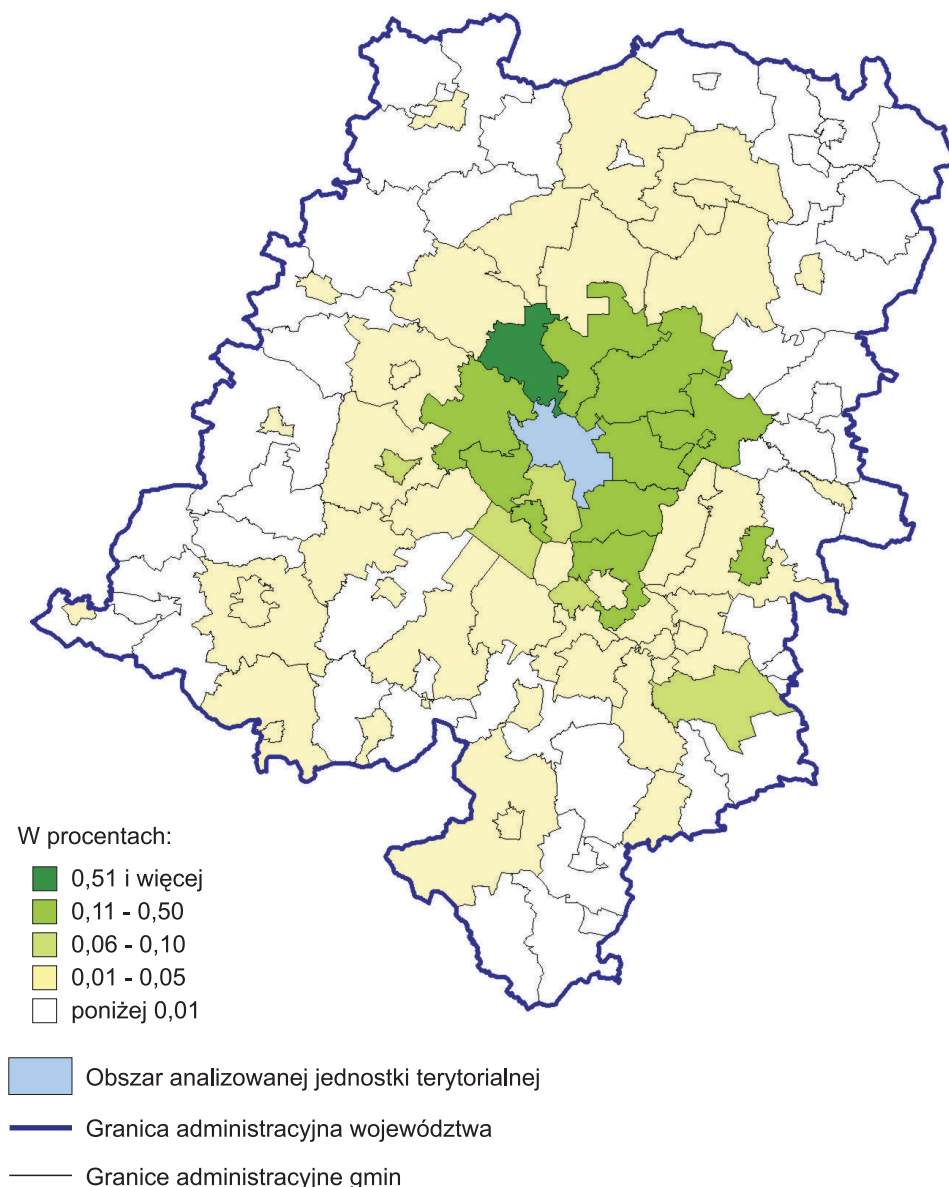

Stosunkowo najwięcej zatrudnionych (w relacji do liczby pracowników najemnych w gminie zamieszkania) w 2006 r. przyjeżdżało do pracy w Opolu z gmin bezpośrednio graniczących z tym miastem lub do nich przylegających (zob. ryc. 58). W 15 spośród nich (licząc oddzielnie miasto i obszar wiejski w gminach miejsko-wiejskich) wartość wskaźnika u_p przekraczała 20,0%, a najwyższą zanotowano w gminach wiejskich: Dąbrowa, Komprachcice, Chrzastowice, Łubniany, Turawa, Izbicko i Tarnów Opolski, w gminie miejsko-wiejskiej Lewin Brzeski oraz w części wiejskiej gminy Prószków. W trzech gminach (Kolonowskie, Niemodlin i Łambinowice) rozpatrywany tu udział mieścił się w przedziale 15,0%–20,0%, a w pięciu (Gogolin, Jemielnica, Murów, Pokój i część wiejska gminy Ozimek) wynosił od 10,1% do 15,0%.

Ryc. 59. **Udział wyjeżdżających do pracy z Opola w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 60. **Udział wyjeżdżających do pracy z Opola w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa opolskiego)**

Mieszkający w Opolu pracownicy najemni wyjeżdżali do pracy poza województwo opolskie do miejscowości położonych na terenie 137 gmin. Najczęściej należały one do województw: śląskiego (34 gminy; 24,8%), dolnośląskiego (28 gmin; 20,4%), mazowieckiego (20 gmin; 14,6%) i wielkopolskiego (17 gmin; 12,4%).

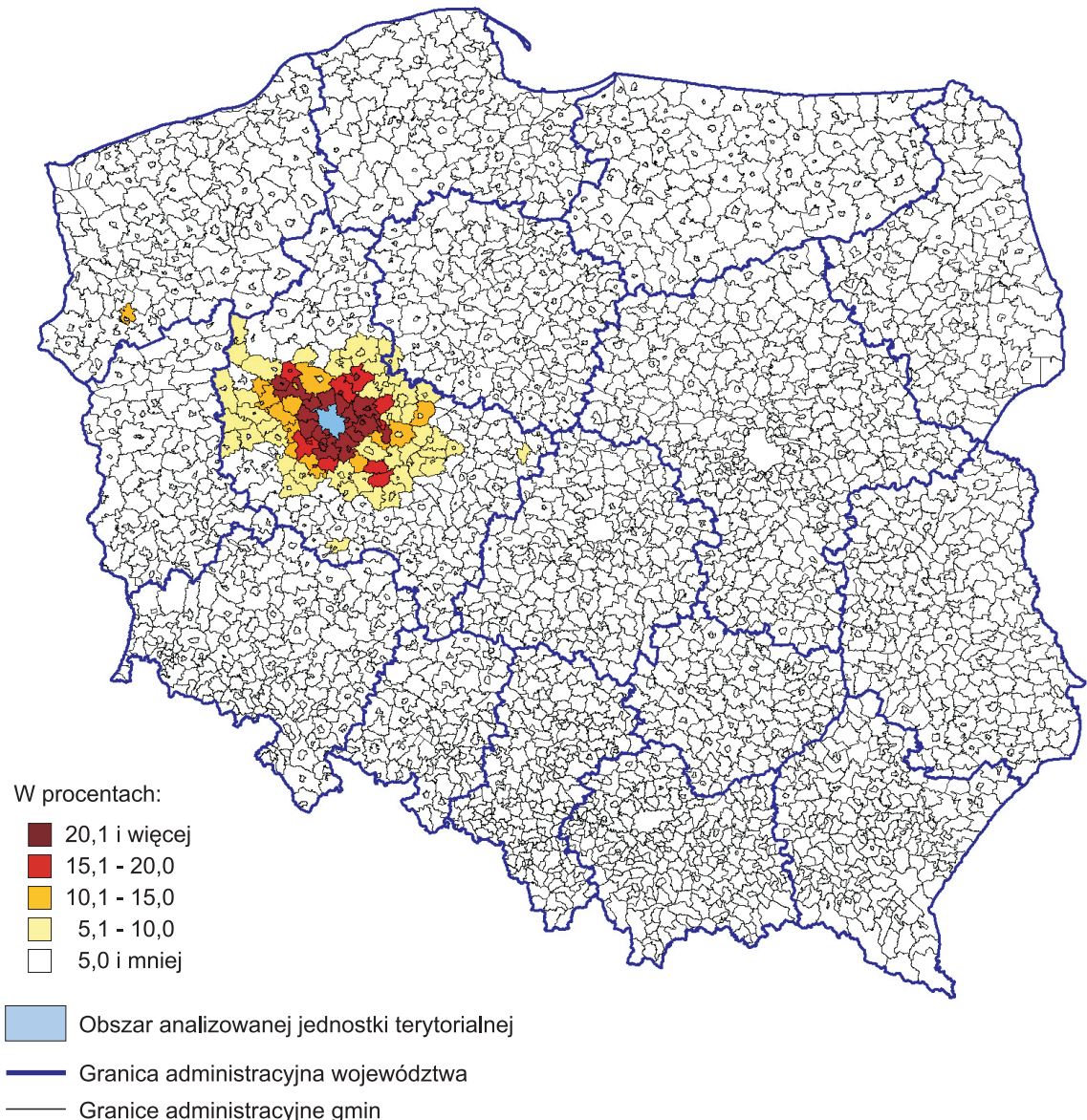
Spośród pracowników najemnych mieszkających w Opolu stosunkowo najczęściej (ponad 0,50%) w 2006 r. poza województwo opolskie wyjeżdżało do pracy w Warszawie (zob. ryc. 59). W granicach 0,11%–0,50% mieścił się udział wyjeżdżających do Wrocławia lub Katowic, a w przedziale 0,06%–0,10% znajdowały się Kraków i Gdańsk.

Ograniczając uwagę do gmin województwa opolskiego (zob. ryc. 60), należy zanotować najwyższą wartość wskaźnika u_w (ponad 0,50%) w gminie wiejskiej Dobrzeń Wielki. Relatywnie wysoki był też udział (0,11%–0,50%) w liczbie pracowników najemnych wyjeżdżających z Opola w 2006 r. do pracy w gminach wiejskich: Dąbrowa, Łubniany, Tarnów Opolski i Komprachcice oraz w wiejskiej części gminy Gogolin.

4.14. Poznań

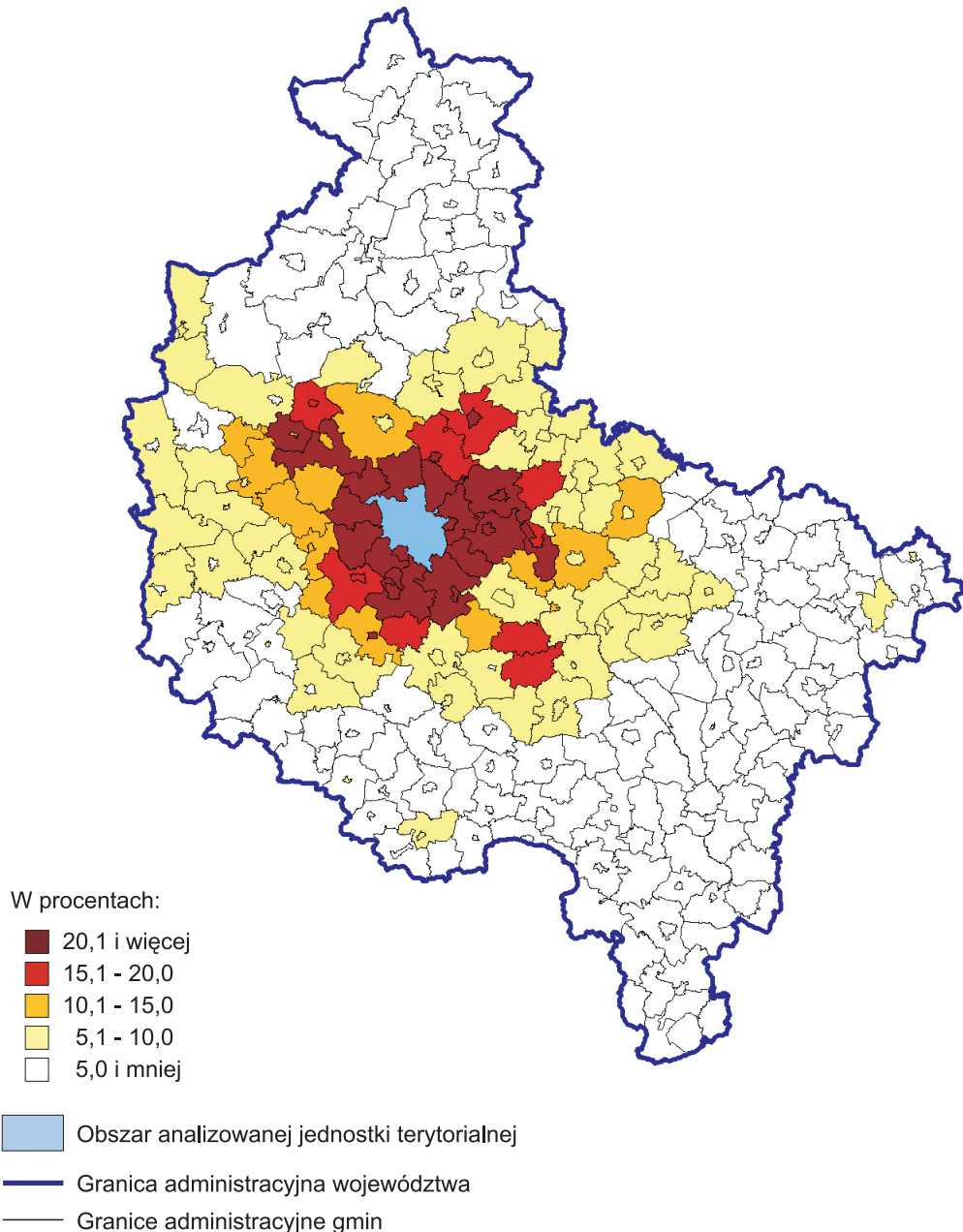
Do pracy w Poznaniu w 2006 r. spoza województwa wielkopolskiego przyjeżdżali pracownicy najemni z 1499 gmin, co daje 49,0% wszystkich gmin w Polsce. Największa ich liczba (187 gmin; 12,5%) administracyjnie należała do województwa mazowieckiego. Na kolejnych miejscach były województwa: dolnośląskie (156 gmin; 10,4%); kujawsko-pomorskie (145 gmin; 9,7%), śląskie (134 gminy; 8,9%), zachodniopomorskie (121 gmin; 8,1%), łódzkie (111 gmin; 7,4%) i lubuskie (103 gminy; 6,9%). Najwyższą, ale dopiero 53. pozycję wśród tych (1499) gmin uporządkowanych według wartości wskaźnika u_p zajmowała wiejska część gminy Lipiany (województwo zachodniopomorskie), gdzie udział przyjeżdżających do pracy w Poznaniu w ogólnej liczbie mieszkańców w niej pracowników najemnych mieścił się w przedziale 10,1%–15,0% (zob. ryc. 61). Dość znaczna była też wartość wskaźnika u_p (z przedziału 5,1%–10,0%) w wiejskiej części gminy Janowiec Wielkopolski (województwo kujawsko-pomorskie).

Ryc. 61. **Udział przyjeżdżających do pracy do Poznania w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

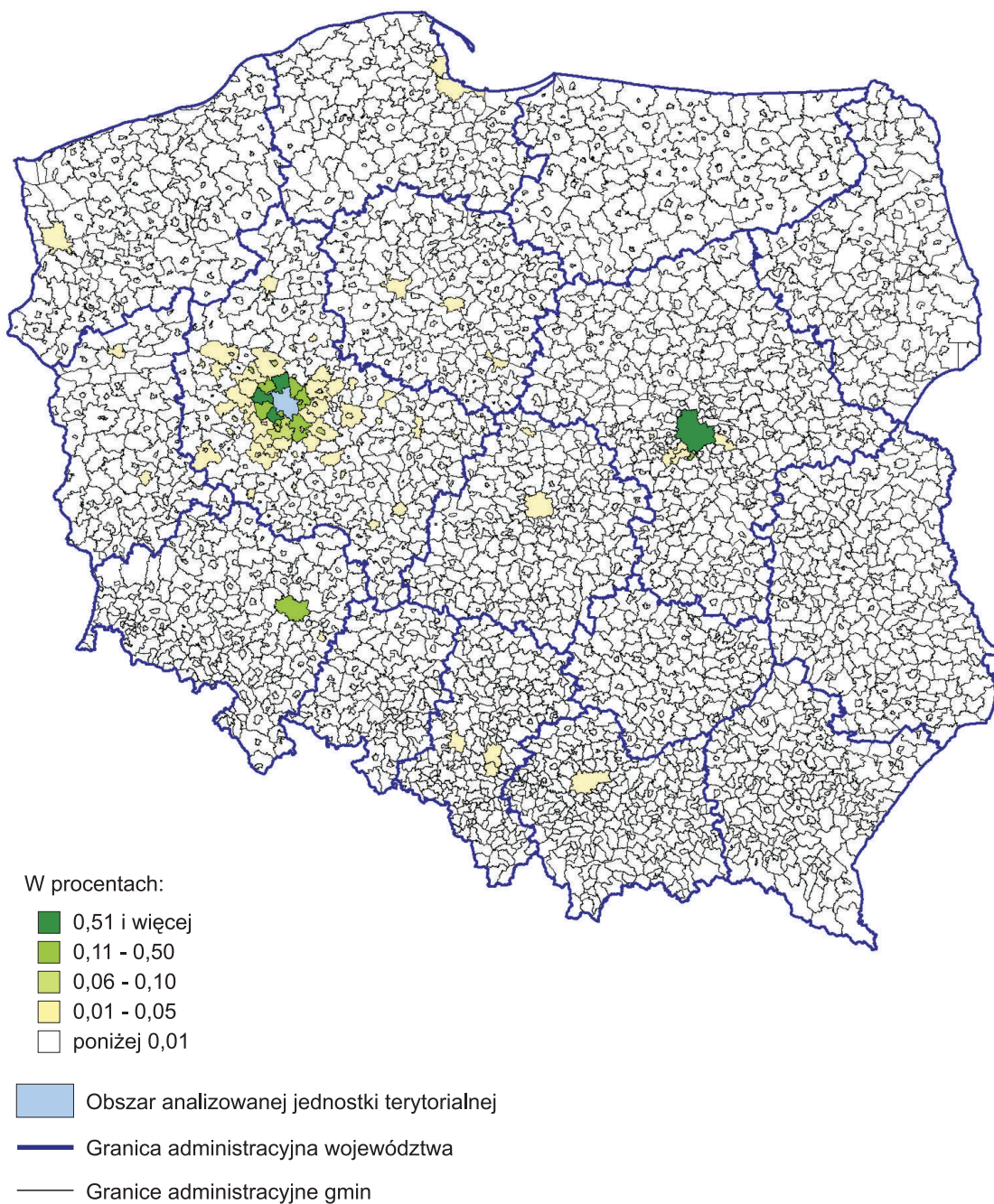
Większą intensywność przyjazdów do pracy w Poznaniu odnotowano w skali województwa wielkopolskiego (zob. ryc. 62), zwłaszcza w odniesieniu do gmin okalających stolicę tego województwa. Z każdej spośród 25 należących do tej grupy gmin przyjeżdżało w 2006 r. do pracy w Poznaniu nie mniej niż 20,1% mieszkańców w nich pracowników najemnych, a wskaźniki z wartością większą od 30% miały: gmina wiejska Czerwonak, miasto Luboń i miejska część gminy Swarzędz. Znaczący był również udział przyjeżdżających do pracy w Poznaniu z gmin wiejskich: Kleszczewo, Rokietnica, Suchy Las i Dopiewo, z miasta Puszczykowo, a także z gmin miejsko-wiejskich: Kostrzyn, Pobiedziska, Mosina, Kórnik czy Murowana Goślina.

Ryc. 62. **Udział przyjeżdżających do pracy do Poznania w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa wielkopolskiego)**

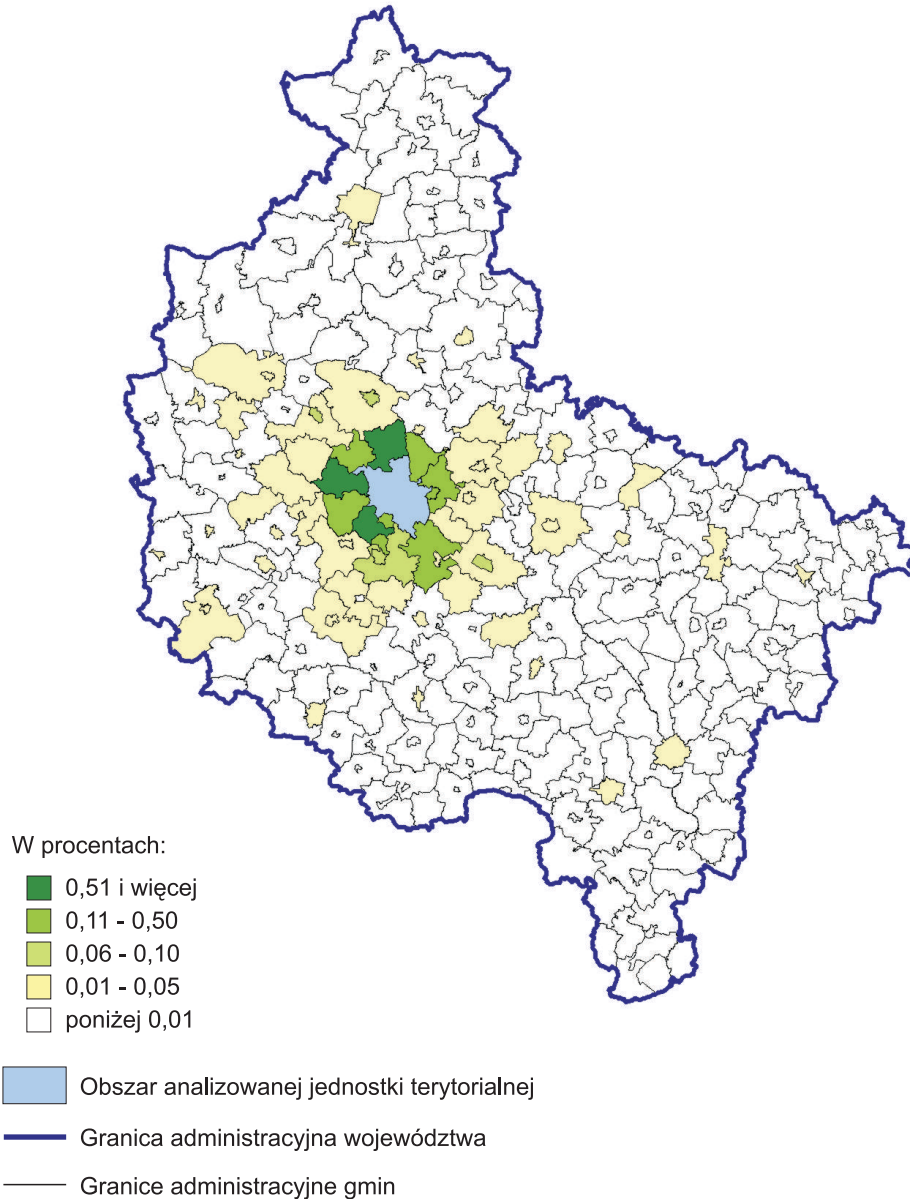

Poza województwo wielkopolskie w 2006 r. relatywnie najczęściej (ponad 0,50%) pracowników najemnych zamieszkałych w Poznaniu wyjeżdżało do pracy w Warszawie (zob. ryc. 63). Wśród miast wojewódzkich wartość wskaźnika u_p w granicach 0,11%–0,50% miał Wrocław, a w przedziale od 0,01% do 0,05% znalazły się: Kraków, Katowice i Zielona Góra.

Ryc. 63. **Udział wyjeżdżających do pracy z Poznania w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 64. **Udział wyjeżdżających do pracy z Poznania w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa wielkopolskiego)**

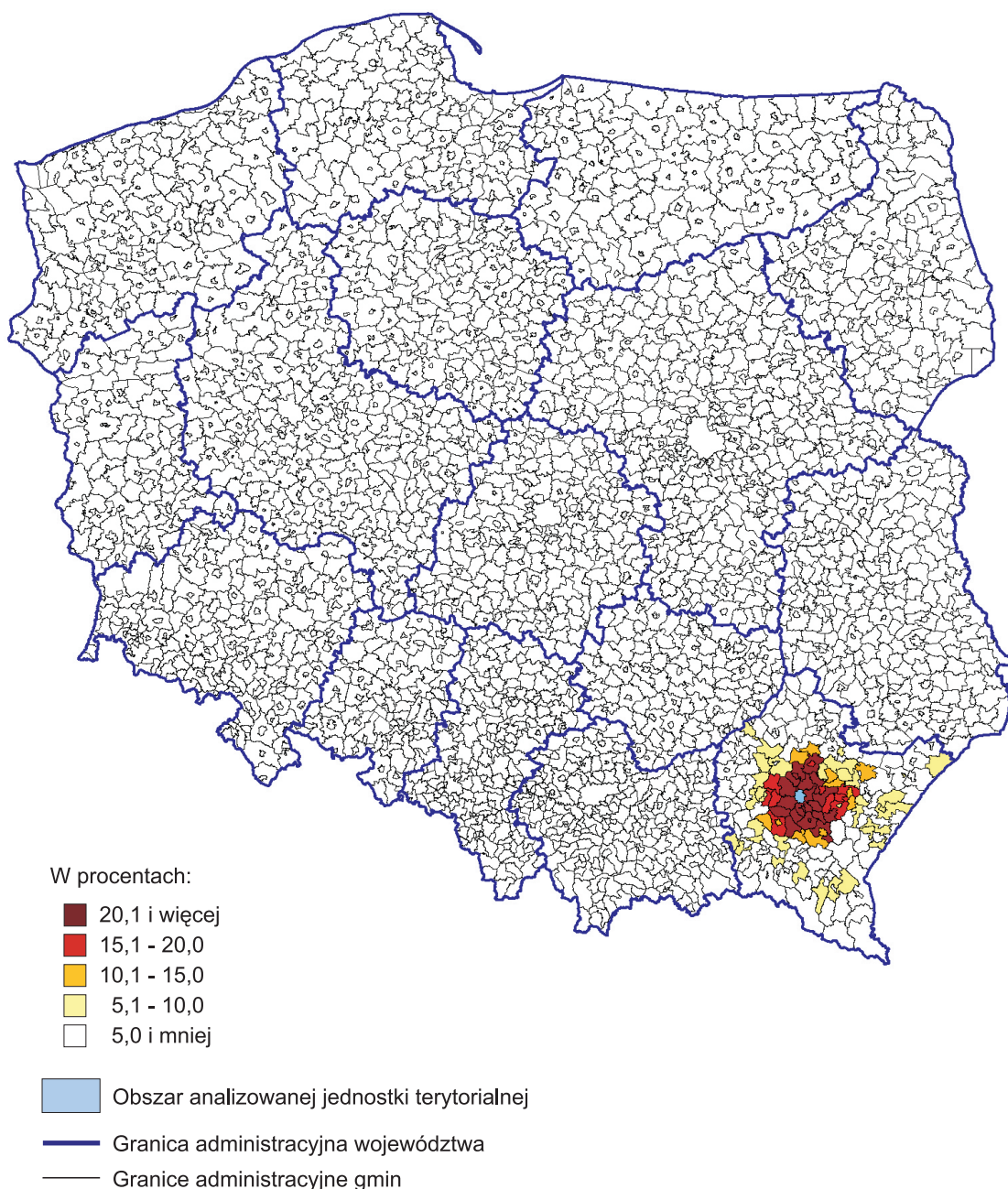

Biorąc pod uwagę tylko województwo wielkopolskie (zob. ryc. 64), należy zanotować, że największy udział (0,51% i więcej) w ogólnej liczbie zamieszkałych w Poznaniu pracowników najemnych mieli wyjeżdżający w 2006 r. do pracy w trzech graniczących bezpośrednio z tym miastem gminach wiejskich: Tarnowo Podgórne, Suchy Las i Komorniki. Mniejsze wartości wskaźnika u_w , ale najwyższe w przedziale od 0,11% do 0,50%, miały: miejska część gminy Swarzędz, gmina wiejska Czerwonak oraz miasto Luboń. W gminach leżących poza pierwszym pierścieniem okalającym Poznań wskaźnik u_w nie przekroczył wartości 0,05%.

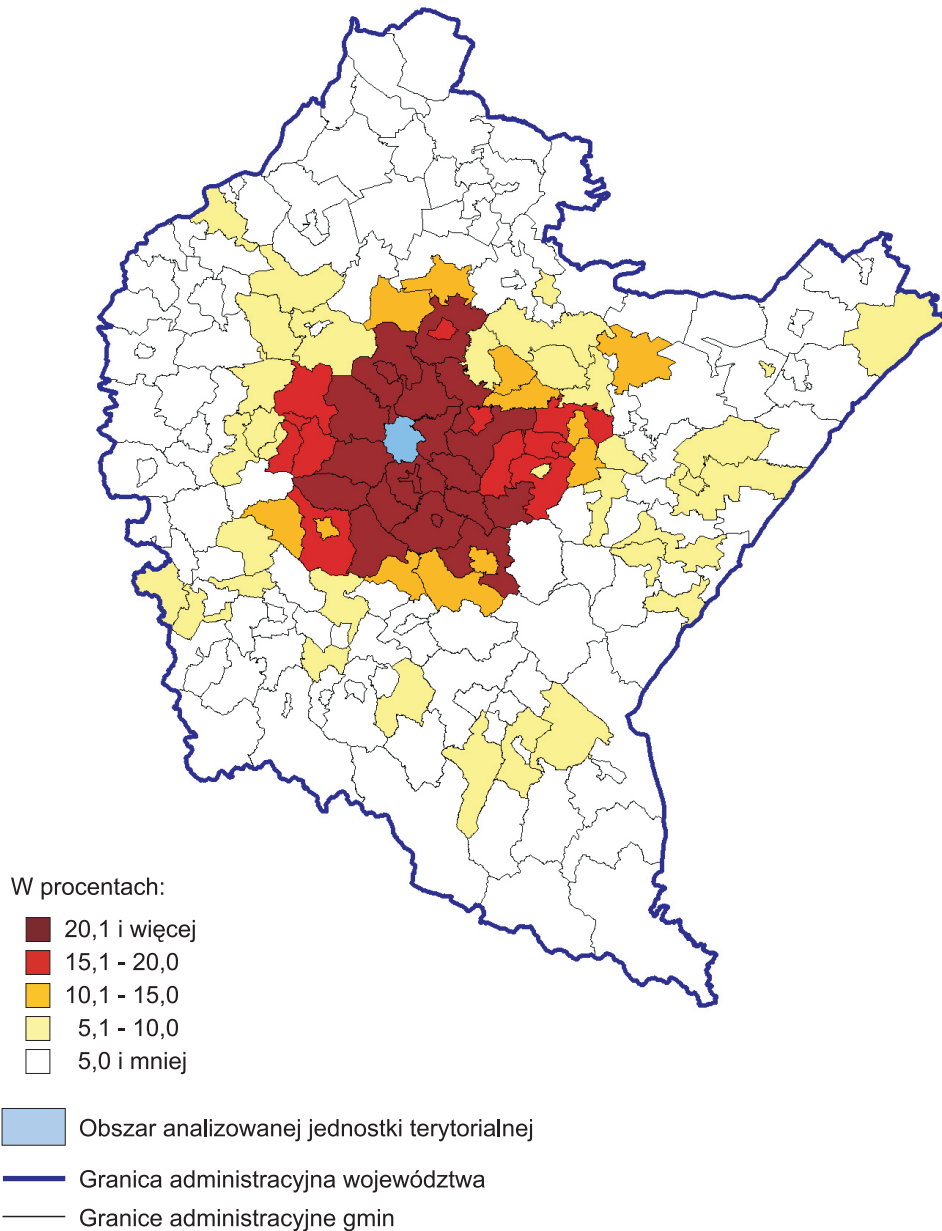
4.15. Rzeszów

Przyjeżdżający do pracy w Rzeszowie spoza województwa podkarpackiego pracownicy najemni w 2006 r. mieli swoje miejsce zamieszkania na terenie 348 gmin, co obejmowało 11,4% wszystkich gmin w Polsce. Najwięcej było ich w województwach: małopolskim (92 gminy; 26,4% liczby 348), lubelskim (79 gmin; 22,7%) i świętokrzyskim (50 gmin; 14,4%). W gminach poza województwem podkarpackim (zob. ryc. 65) wartość wskaźnika u_p nie przekroczyła 0,5%, a najwyższa była w gminie miejsko-wiejskiej Biecz oraz w gminach wiejskich Radłów i Moszczenica (województwo małopolskie), a także w gminie wiejskiej Łoniów (województwo świętokrzyskie).

Ryc. 65. **Udział przyjeżdżających do pracy do Rzeszowa w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

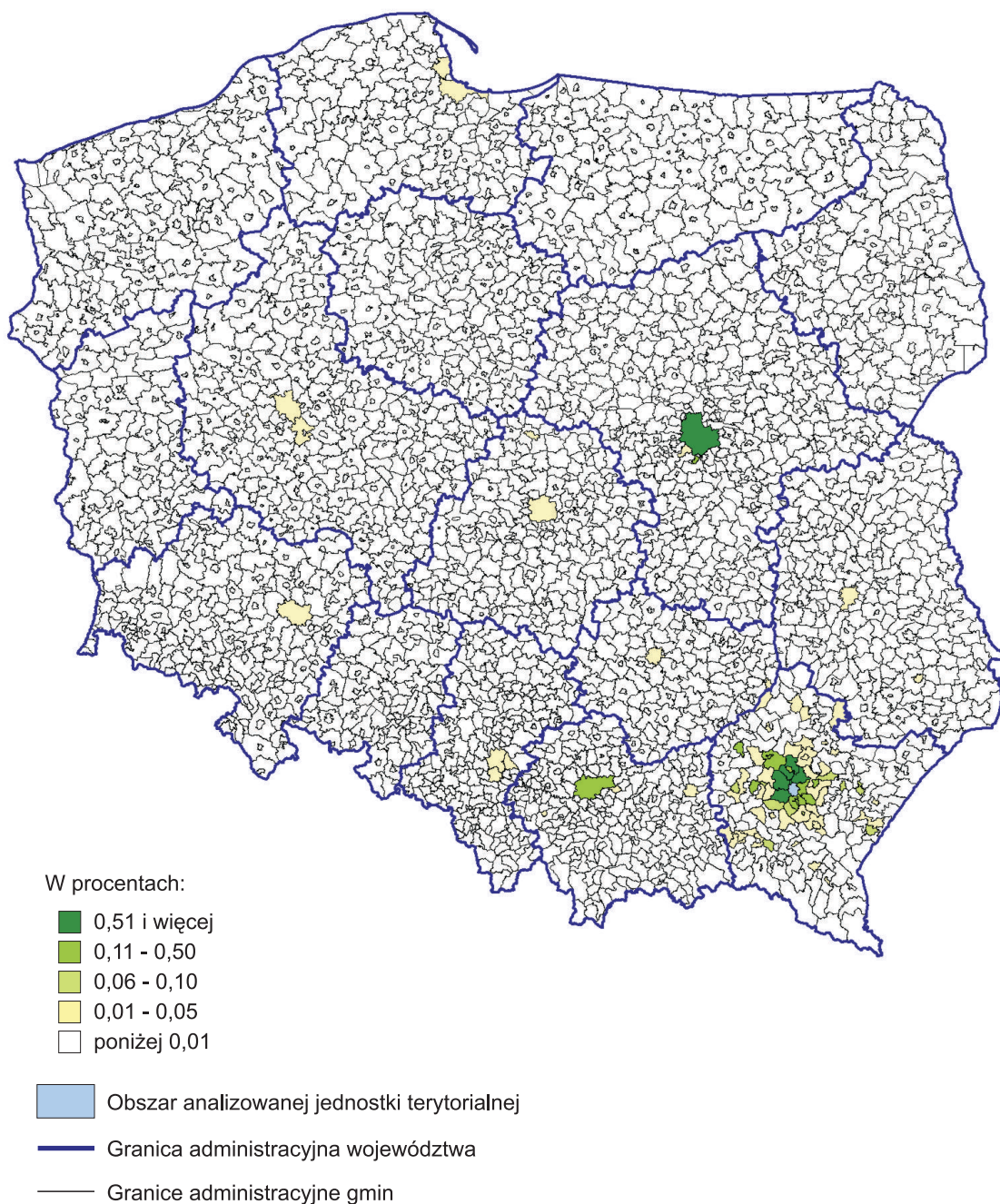
Ryc. 66. **Udział przyjeżdżających do pracy do Rzeszowa w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa podkarpackiego)**

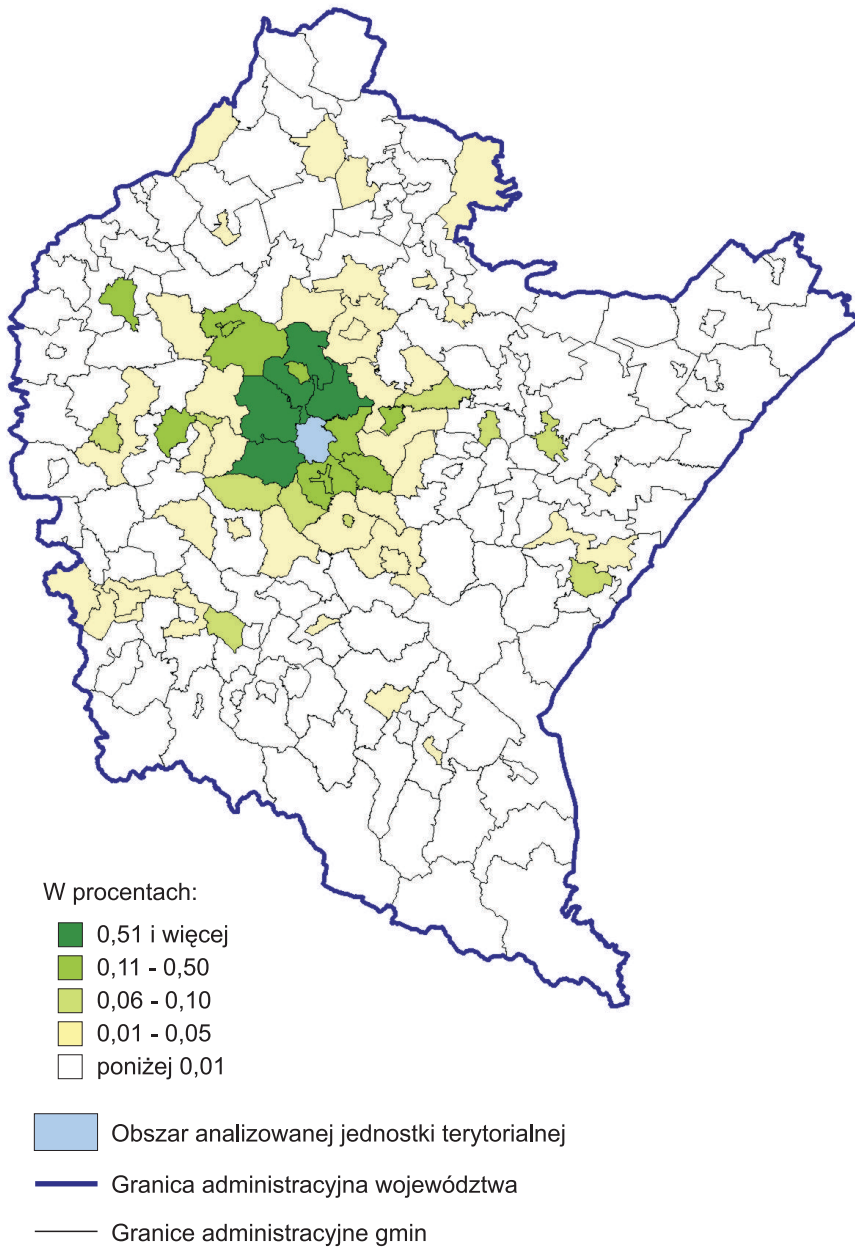
Pracownicy najemni w 2006 r. przyjeżdżali do pracy w Rzeszowie głównie z miejscowości położonych na terenie województwa podkarpackiego (zob. ryc. 66). W 20 gminach ich udział w ogólnej liczbie mieszkających tam pracowników najemnych (u_p) przekraczał 20%. Były to gminy leżące w pierścieniu otaczającym stolicę województwa, a najwyższe wartości wskaźnika u_p miały gminy wiejskie: Lubenia, Świlcza, Krasne, Boguchwała i Chmielnik, a także części wiejskie gmin Tyczyn i Błażowa.

Poza województwo podkarpackie pracownicy najemni mieszkający w Rzeszowie wyjeżdżali najliczniej do Warszawy (zob. ryc. 67). W 2006 r. udział tej grupy w ogólnej liczbie pracowników najemnych zamieszkałych w Rzeszowie (wskaźnik u_w) przekraczał 0,50%. Udział wyjeżdżających do pracy w Krakowie mieścił się w granicach od 0,11% do 0,50%. W przedziale 0,01%–0,05% znajdowały się miasta wojewódzkie: Poznań, Lublin, Wrocław, Łódź, Katowice i Gdańsk. Relatywnie liczne były też wyjazdy do mniejszych miast, a zwłaszcza do Piaseczna, Sandomierza, Tarnowa, Gdyni, Kórnik czy Wadowic.

Ryc. 67. **Udział wyjeżdżających do pracy z Rzeszowa w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 68. **Udział wyjeżdżających do pracy z Rzeszowa w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa podkarpackiego)**

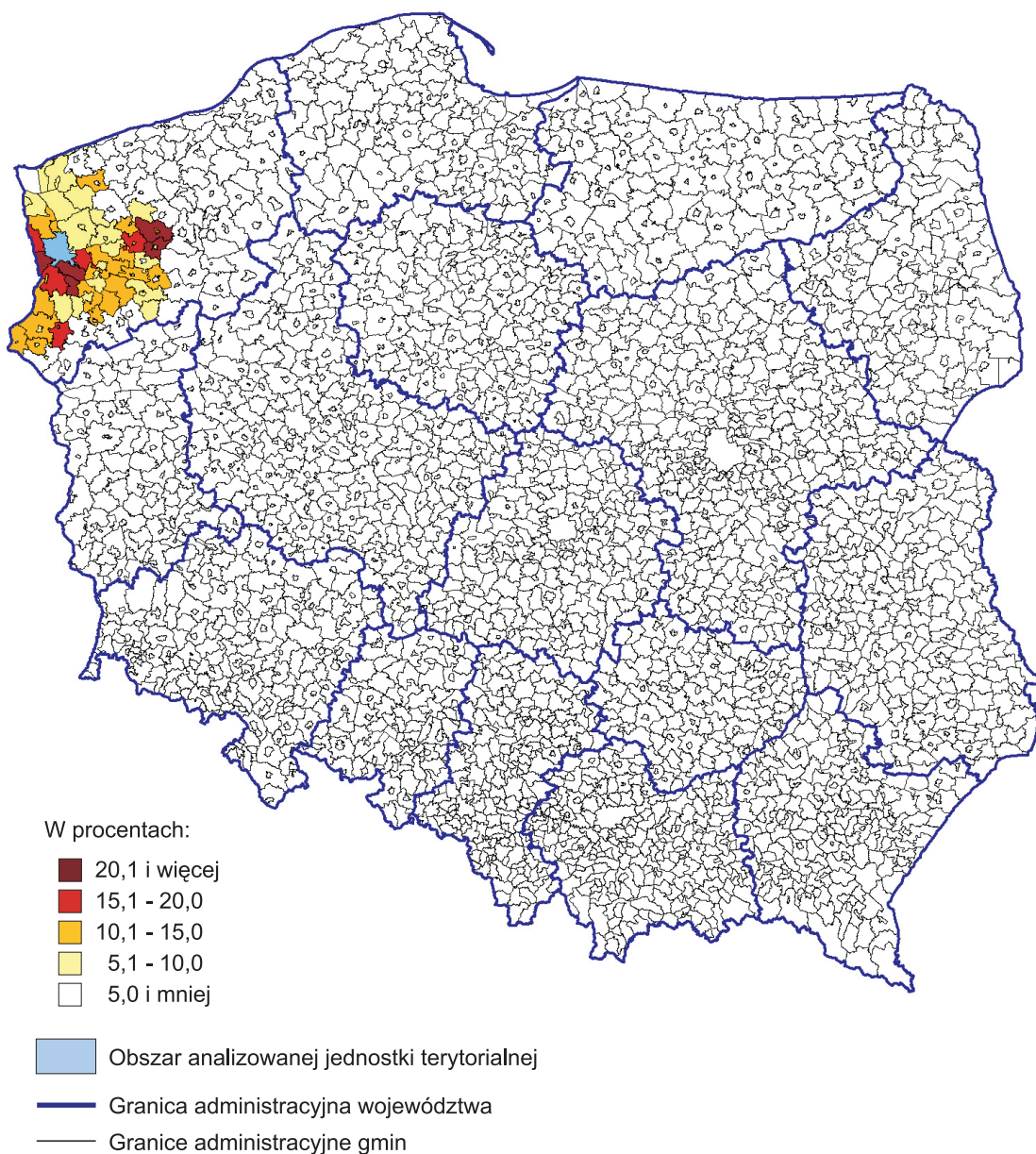
Pracownicy najemni wyjeżdżający z Rzeszowa do pracy w obrębie województwa podkarpackiego kierowali się głównie do gmin w pobliżu tego miasta (zob. ryc. 68). Najwyższe wartości wskaźnika u_w (powyżej 0,50%) w 2006 r. zanotowano w gminach powiatu rzeszowskiego: Głogów Małopolski (część wiejska) oraz Świlcza i Trzebownisko (gminy wiejskie), a nieco niższe (0,11%–0,50%) w gminie wiejskiej Krasne oraz w miejskiej części gminy Tyczyn. Poza powiatem rzeszowskim wskaźnik udziału w granicach 0,11%–0,50% miały miasta Łańcut i Mielec oraz gmina miejsko-wiejska Kolbuszowa i część miejska gminy Ropczyce.

4.16. Szczecin

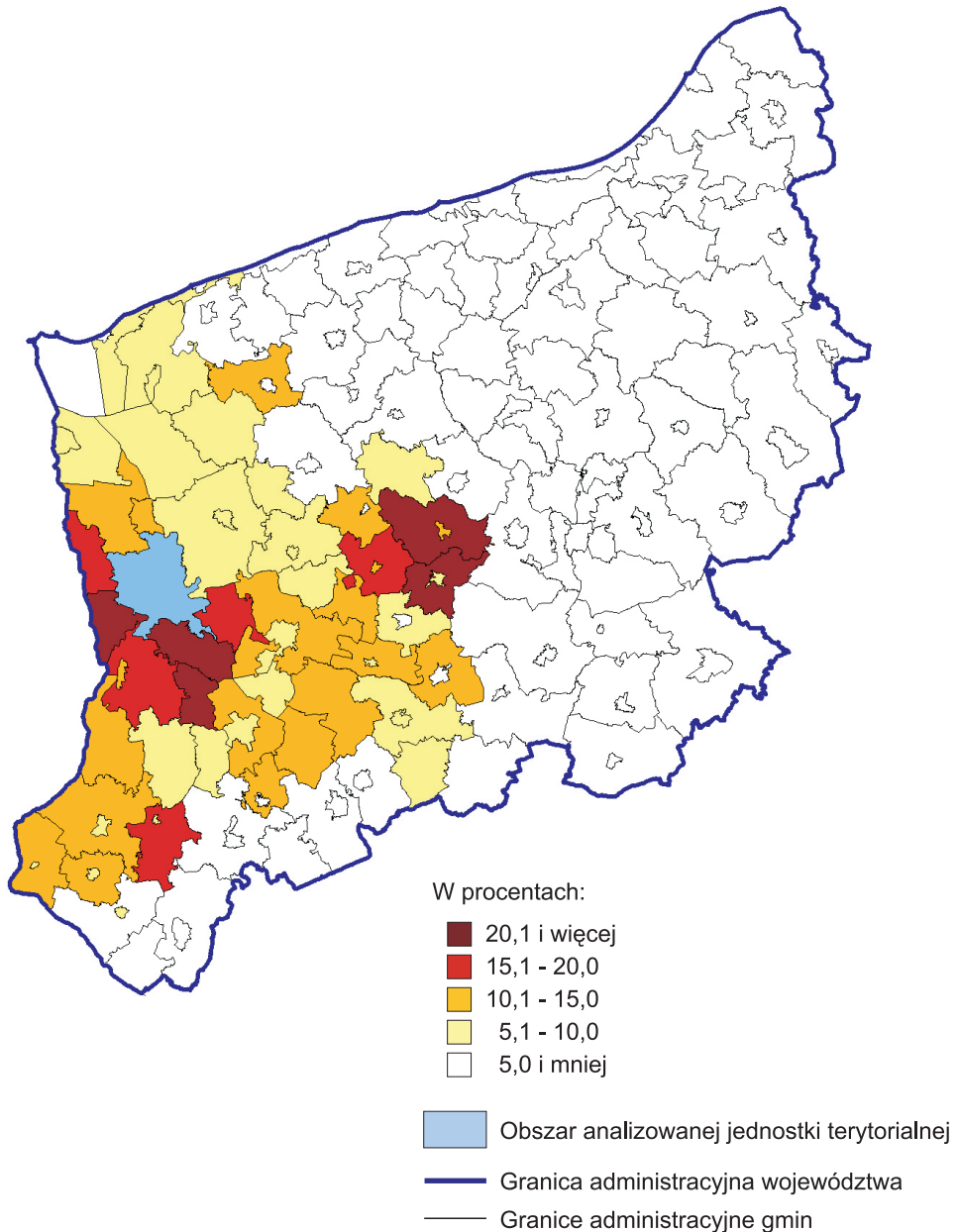
W 2006 r. do pracy w Szczecinie spoza województwa zachodniopomorskiego przyjeżdżali pracownicy najemni mieszkający w 442 gminach, co stanowiło 14,4% ogółu gmin w Polsce (przypomnijmy: z uwzględnieniem podziału gmin miejsko-wiejskich na część miejską i wiejską). Najliczniej były reprezentowane województwa: wielkopolskie (101 gmin; 22,9% z liczby 422), lubuskie (73 gminy; 16,5%) i pomorskie (63 gminy; 14,3%).

Wskaźnik udziału pracowników najemnych przyjeżdżających spoza województwa zachodniopomorskiego do pracy w Szczecinie w ogólnej liczbie pracowników najemnych w gminie zamieszkania nie przekroczył 5% (zob. ryc. 69). Najwyższe jego wartości (poniżej tej granicy) zanotowano w gminie wiejskiej Drawsko (województwo wielkopolskie) oraz w miejskiej części gminy Dobiegniew (województwo lubuskie).

Ryc. 69. **Udział przyjeżdżających do pracy do Szczecina w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

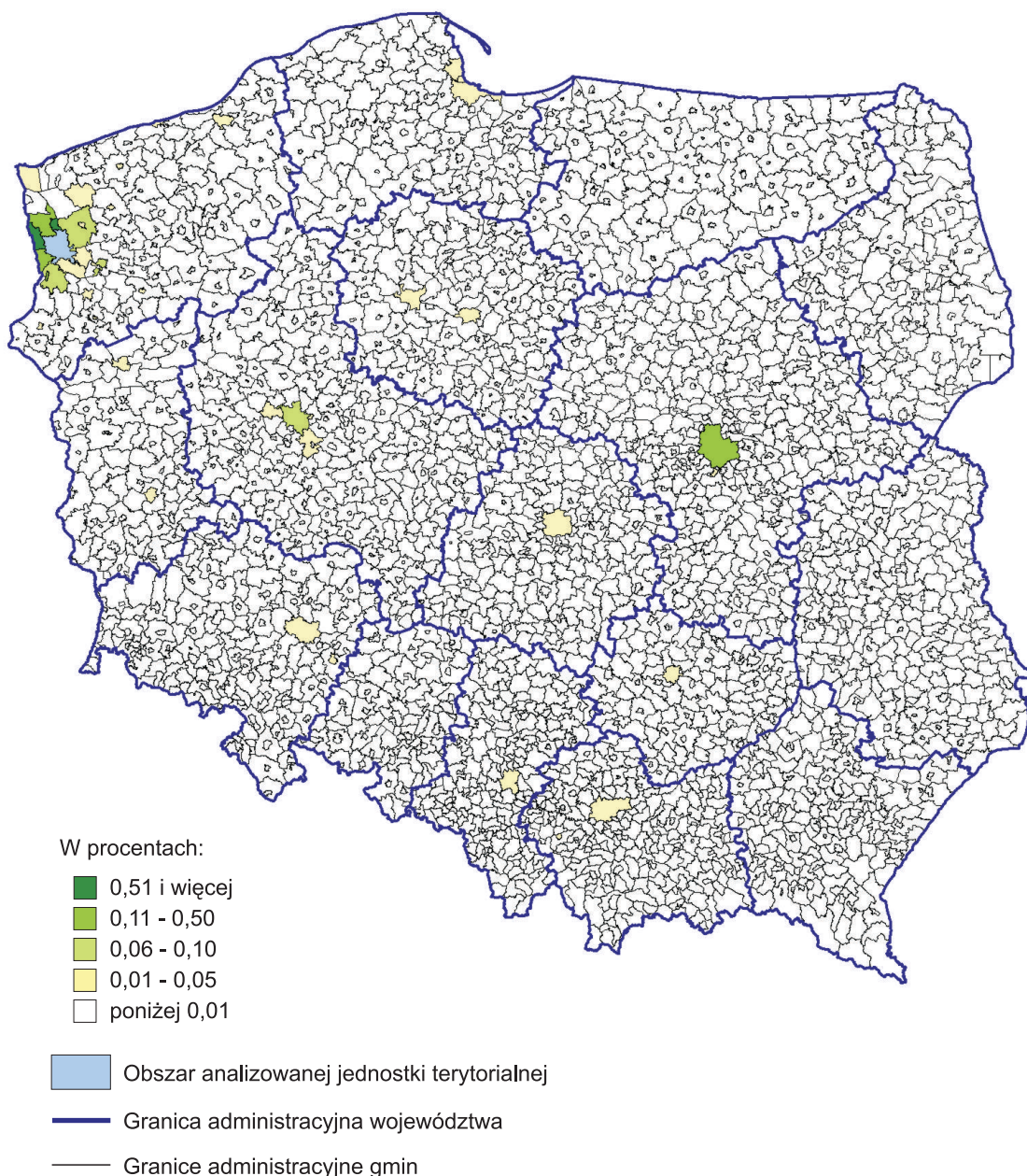
Ryc. 70. **Udział przyjeżdżających do pracy do Szczecina w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa zachodniopomorskiego)**

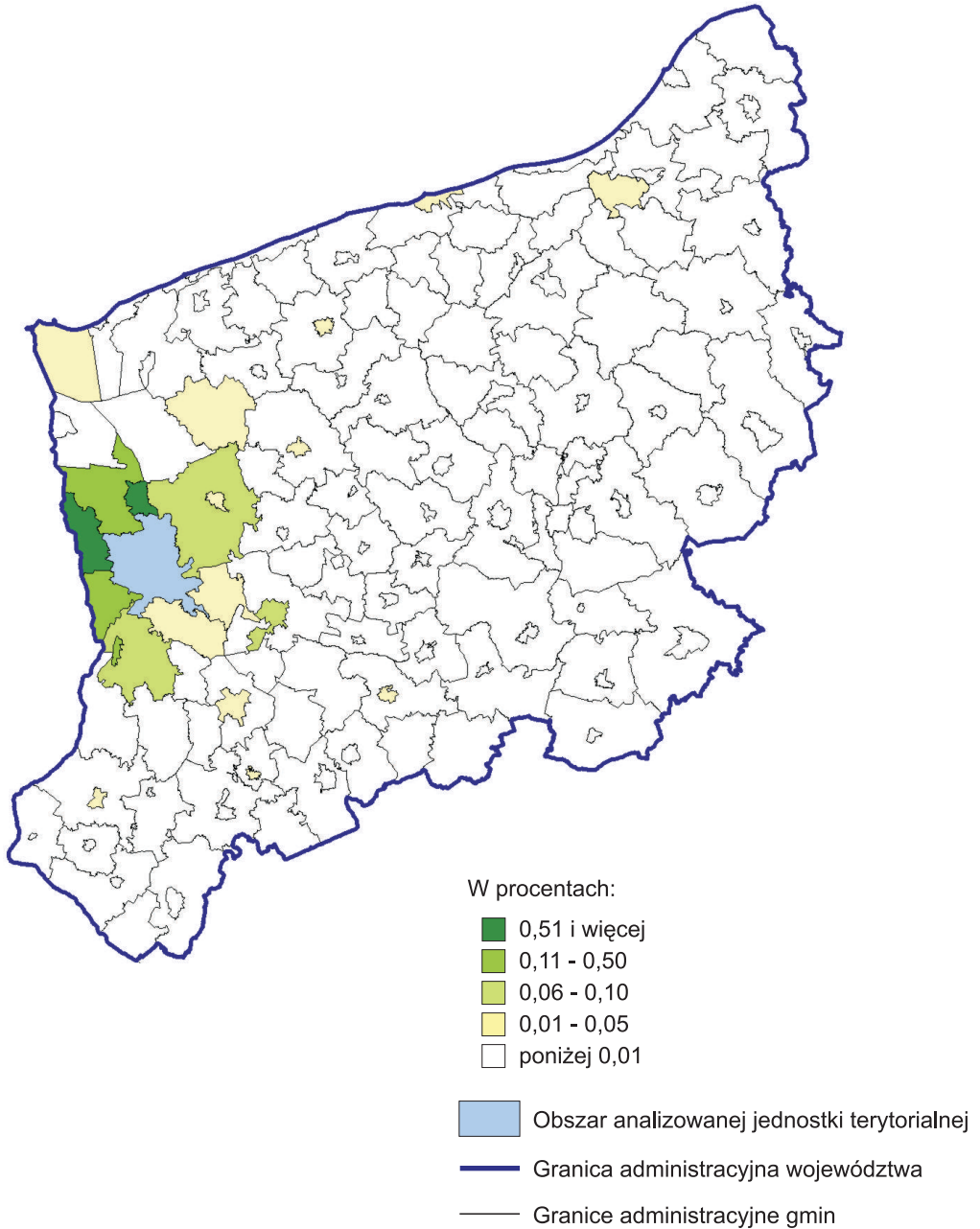
Uwzględniając przyjazdy do pracy w Szczecinie tylko z miejscowości położonych na terenie województwa zachodniopomorskiego (zob. ryc. 70), można zauważyć, że strefa największej ich intensywności nie układa się koncentrycznie (jak w większości miast wojewódzkich), lecz widoczne są dwa skupiska gmin o najwyższej wartości wskaźnika u_p (20,1% i więcej). W pierwszym z nich znalazły się trzy gminy wiejskie graniczące bezpośrednio z miastem, a mianowicie: Stare Czarnowo, Bielice i Kołbaskowo. Do drugiej grupy należały oddalone od Szczecina około 60 km wiejskie części gmin Ińsko i Węgorzyno. Do jednostek wymienionych w pierwszym skupisku przylegają gminy: Gryfino, Kobylanka i Dobra (Szczecińska), w których wartość wskaźnika u_p mieściła się w granicach 15,1%–20,0%, a z drugą grupą (też w przedziale 15,1%–20,0%) sąsiaduje gmina Chociwel. Relatywnie wysoki udział (15,1%–20,0%) również miała dość znacznie oddalona od Szczecina gmina Trzcianko-Zdrój (część wiejska).

Mieszkający w Szczecinie pracownicy najemni w 2006 r. poza województwo zachodniopomorskie wyjeżdżali do 168 gmin, wśród których najwięcej znajdowało się w województwach: mazowieckim i wielkopolskim (po 28 gmin; po 16,7%) oraz śląskim (22 gminy; 13,1%). Relatywnie najliczniejsza była grupa wyjeżdżających do pracy w Warszawie, której udział w ogólnej liczbie zamieszkałych w Szczecinie pracowników najemnych (wskaźnik u_w) znajdował się w przedziale 0,11%–0,50%. Udział wyjeżdżających do pracy w Poznaniu mieścił się w przedziale od 0,06% do 0,10%, a w grupie z udziałem od 0,01% do 0,05% były m.in. miasta wojewódzkie: Kraków, Kielce, Gorzów Wielkopolski, Katowice, Wrocław, Łódź, Bydgoszcz, Toruń i Gdańsk (zob. ryc. 71).

Ryc. 71. Udział wyjeżdżających do pracy ze Szczecina w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)

Ryc. 72. **Udział wyjeżdżających do pracy ze Szczecina w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa zachodniopomorskiego)**

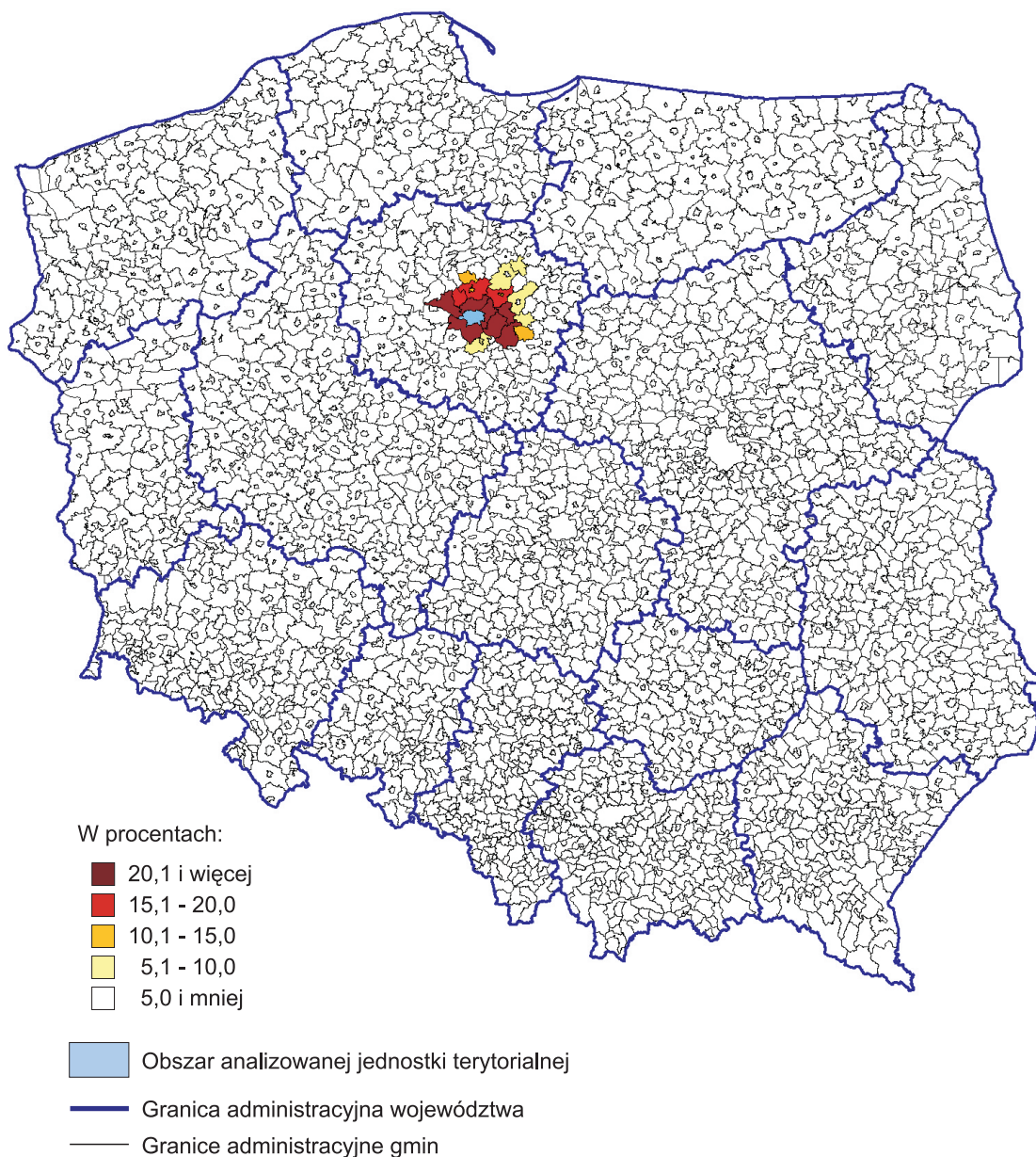

W ramach województwa zachodniopomorskiego (zob. ryc. 72) największe wartości wskaźnika u_w (udział wyjeżdżających powyżej 0,51%) miały: gmina Dobra (Szczecińska) i miejska część gminy Police. W granicach od 0,11% do 0,50% były: gmina Kołbaskowo, część wiejska gminy Police i część miejska gminy Gryfino, natomiast części wiejskie gmin Gryfino i Goleniów oraz część miasta Stargard Szczeciński należały do przedziału 0,06%–0,10%.

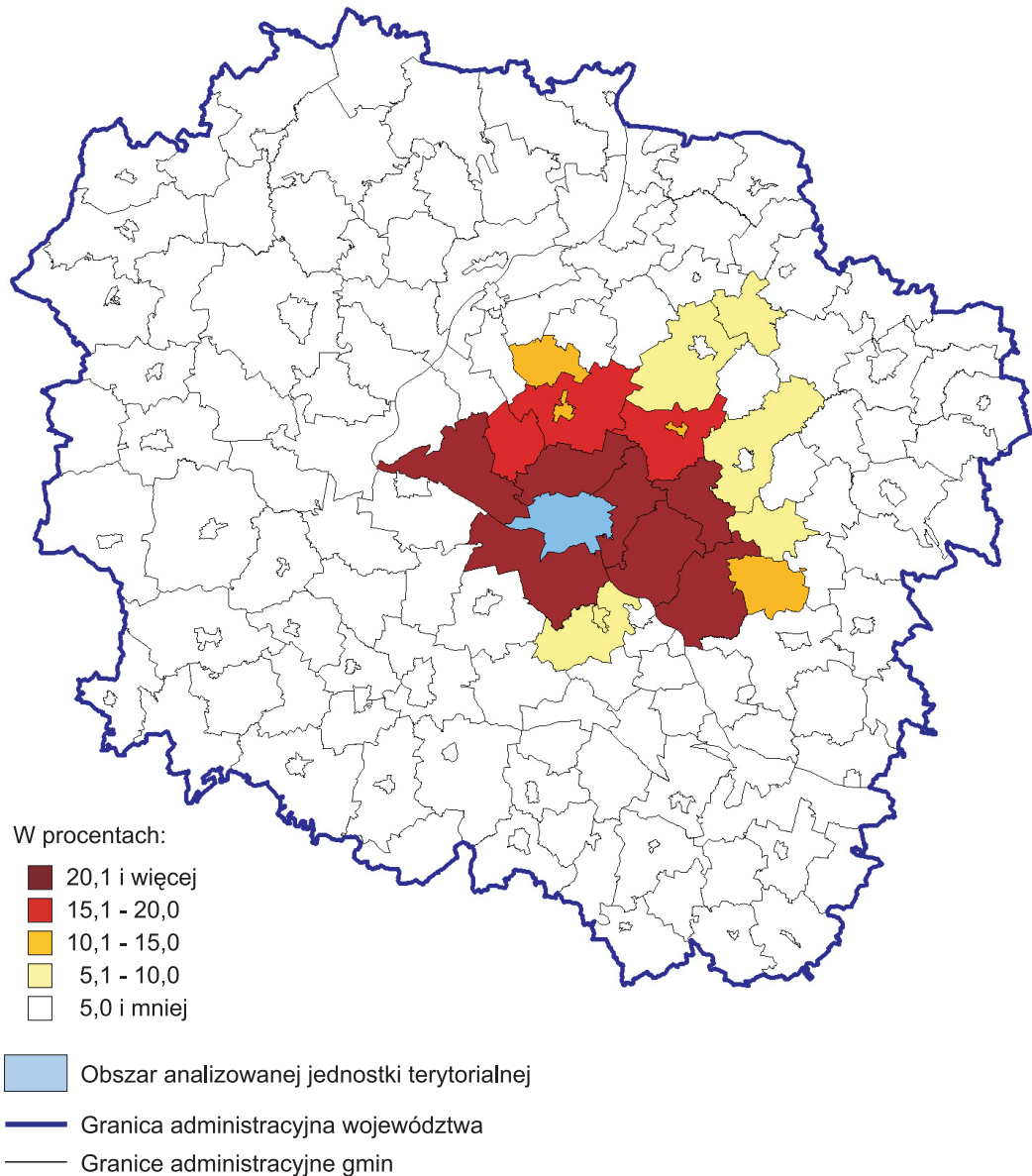
4.17. Toruń

Spoza województwa kujawsko-pomorskiego w 2006 r. do pracy w Toruniu przyjeżdżali pracownicy najemni z 362 gmin, co obejmowało 11,8% wszystkich gmin w Polsce. Najwięcej było ich w województwach: mazowieckim (73 gminy; 20,2% z 362), wielkopolskim (55 gmin; 15,2%) i śląskim (37 gmin; 10,2%). Przyjeżdżający do pracy w Toruniu (zob. ryc. 73) stanowili niewielki odsetek pracowników najemnych w gminie swojego zamieszkania (poniżej 5%), a największą wartość wskaźnika u_p zanotowano w gminie wiejskiej Nowe Ostrowy oraz w części wiejskiej gmin Żychlin i Drzewica (województwo łódzkie), a także w gminach wiejskich Szczutowo i Mała Wieś (województwo mazowieckie).

Ryc. 73. **Udział przyjeżdżających do pracy do Torunia w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

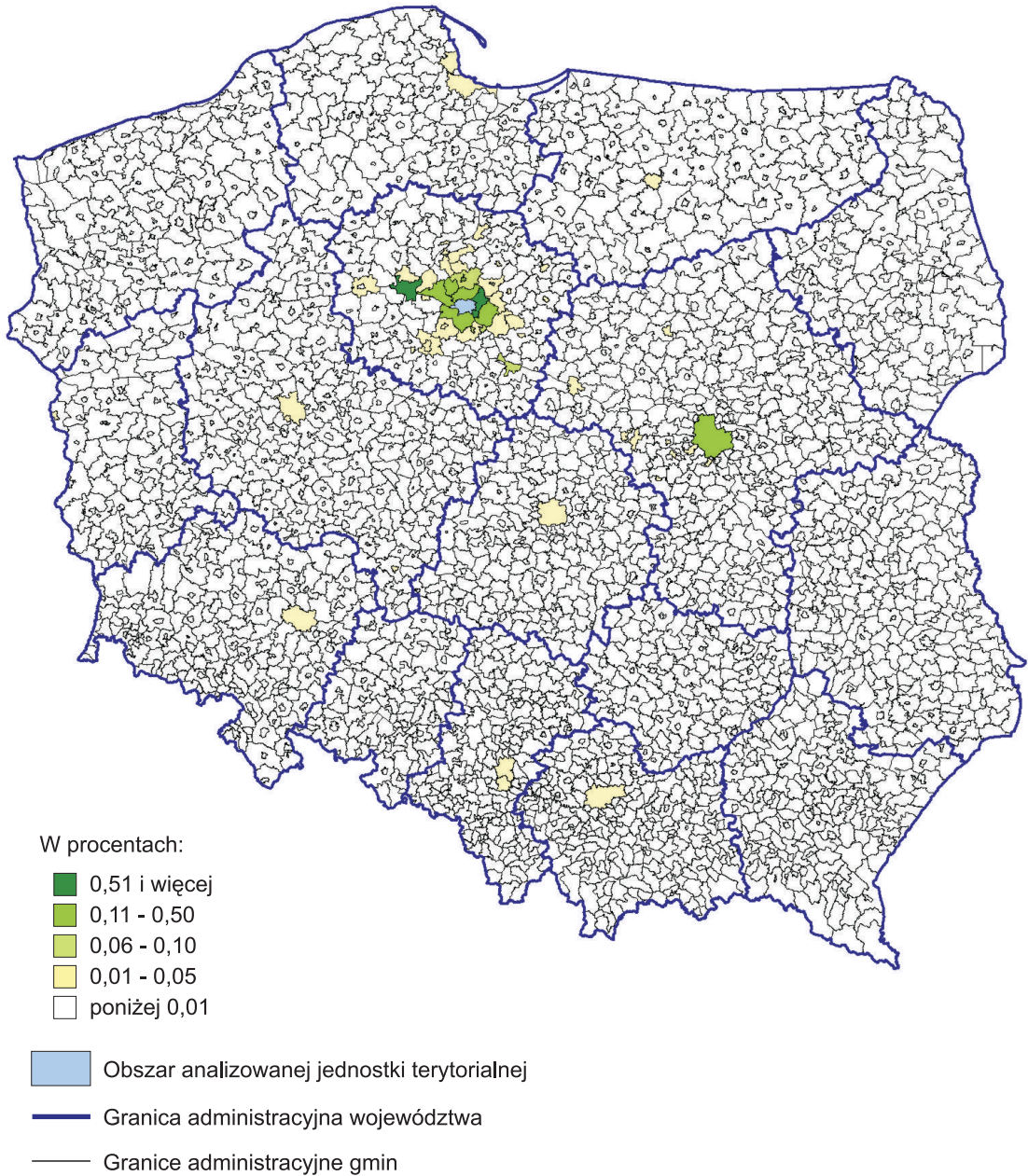
Ryc. 74. **Udział przyjeżdżających do pracy do Torunia w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa kujawsko-pomorskiego)**

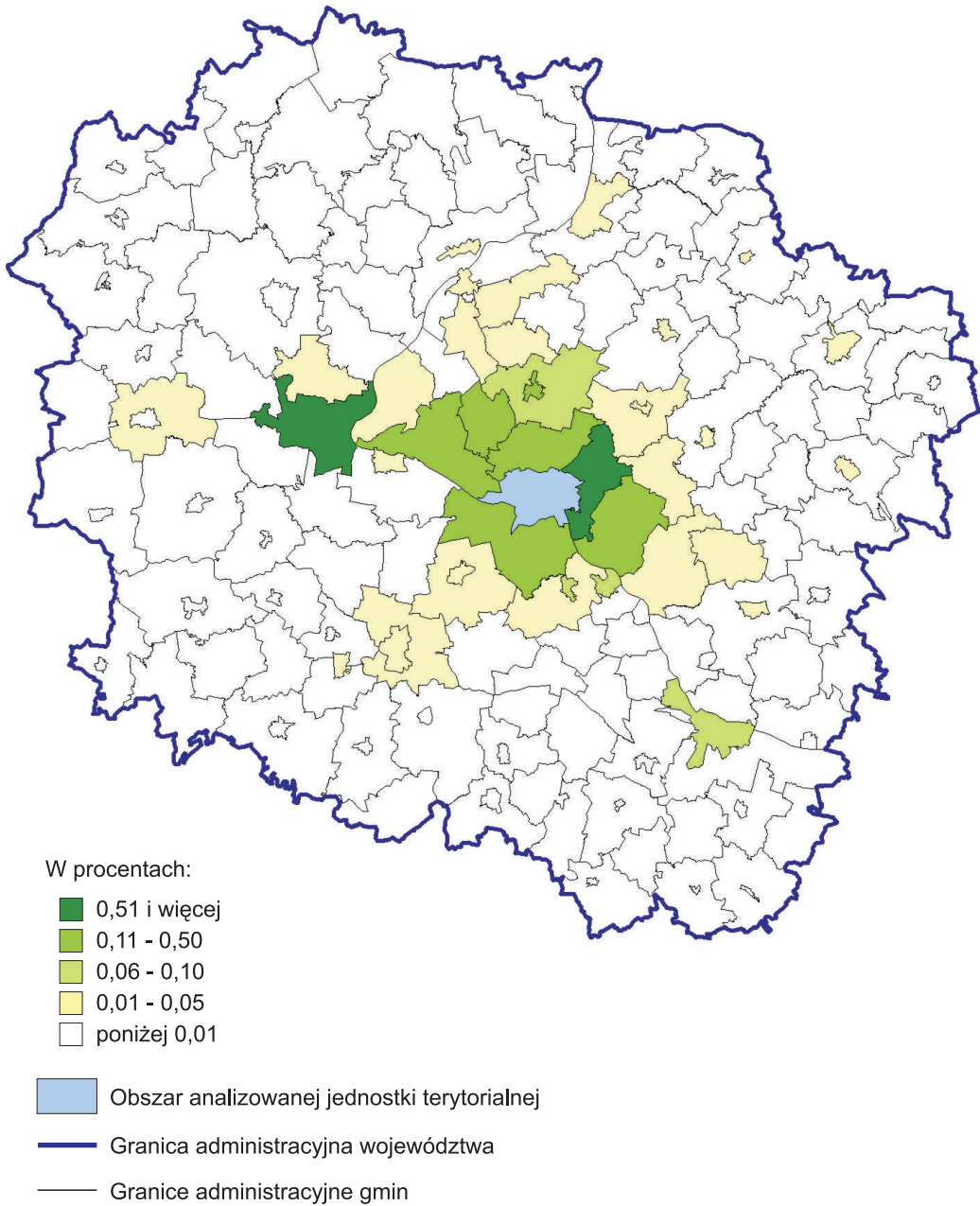
Do pracy w Toruniu w 2006 r. przyjeżdżali głównie pracownicy najemni mieszkający w najbliższym sąsiedztwie tego miasta oraz z gmin oddalonych od niego na południowy-wschód. Mniejszym udziałem zaznaczyły się przyjazdy z gmin położonych na północny-wschód od Torunia (zob. ryc. 74). Najwyższe wartości wskaźnika u_p (20,1% i więcej) zanotowano w 7 gminach wiejskich (Łysomice, Lubicz, Obrowo, Zławieś Wielka, Czernikowo, Wielka Nieszawka i Ciechocin), a w przedziale 15,1%–20,0% znalazły się: gmina wiejska Łubianka i Chełmża oraz wiejska część gminy Kowalewo Pomorskie.

Pracownicy najemni wyjeżdżający do pracy z Torunia poza województwo kujawsko-pomorskie w 2006 r. kierowali się do miejscowości położonych na terenie 155 gmin, a zwłaszcza do województwa mazowieckiego (33 gminy; 21,1%), wielkopolskiego (27 gmin; 17,4%) i pomorskiego (19 gmin; 12,3%). Stosunkowo najliczniej wyjeżdżali oni do Warszawy (zob. ryc. 73); ich udział w ogólnej liczbie pracowników najemnych zamieszkałych w Toruniu (wskaźnik u_w) mieścił się w przedziale 0,11%–0,50%. Odpowiednie udziały wyjeżdżających do Łodzi, Krakowa, Katowic, Wrocławia, Poznania czy Gdańska znajdowały się w przedziale 0,01%–0,05%.

Ryc. 75. **Udział wyjeżdżających do pracy z Torunia w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 76. **Udział wyjeżdżających do pracy z Torunia w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa kujawsko-pomorskiego)**

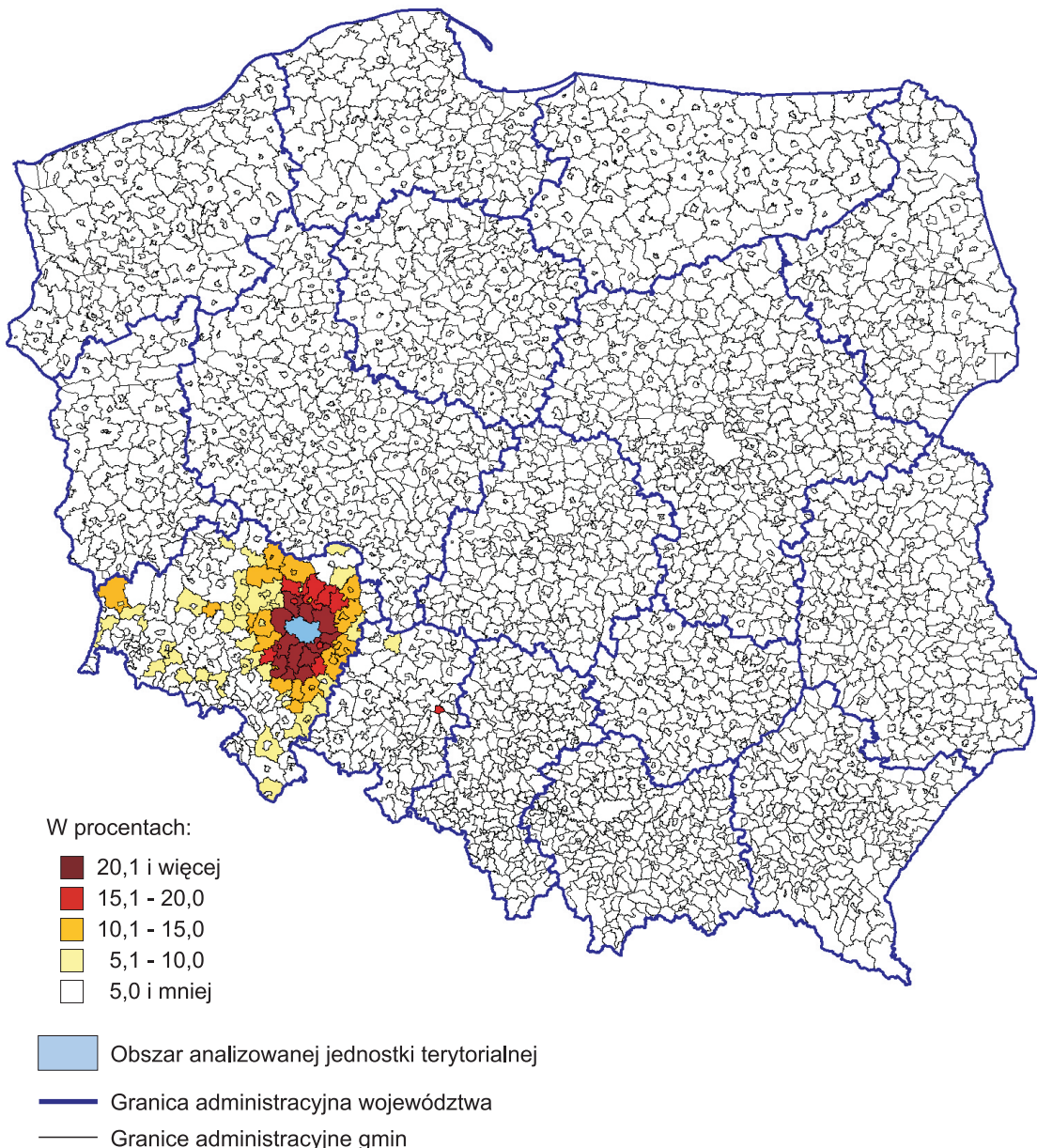

W ramach województwa kujawsko-pomorskiego (zob. ryc. 76) spośród pracowników najemnych zamieszkałych w Toruniu relatywnie największe grupy wyjeżdżały do Bydgoszczy i gminy Lubicz (wskaźnik u_w z wartością 0,51% i więcej). Mniejszą wartość wskaźnika udziału (0,11%–0,50%) zanotowano dla wyjeżdżających do gmin wiejskich: Wielka Nieszawka, Łysomice, Obrowo, Zławieś Wielka, Łubianka, a także do miasta Chełmża, natomiast w przedziale 0,06%–0,10% były: gmina wiejska Chełmża oraz miasta Ciecchocinek, Aleksandrów Kujawski i Włocławek.

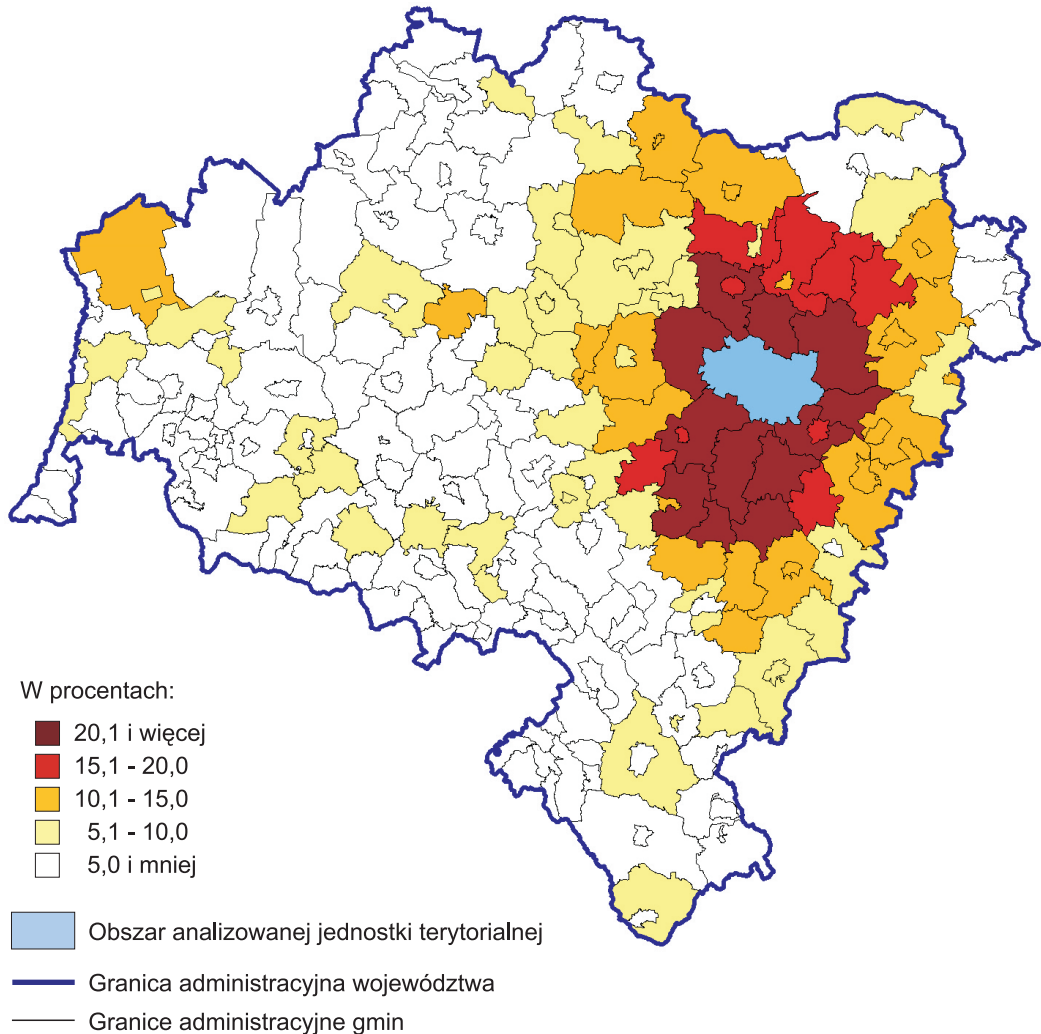
4.18. Wrocław

Do pracy we Wrocławiu w 2006 r. przyjeżdżali pracownicy najemni mieszkający poza województwem dolnośląskim w 1600 gmin, co stanowi 52,3% ogólnej liczby tych jednostek terytorialnych w Polsce. Najwięcej było ich w województwach: wielkopolskim (255 gmin; 15,9% liczby 1600), mazowieckim (186 gmin; 11,6%), śląskim (131 gmin; 8,2%), małopolskim (119 gmin; 7,4%), łódzkim (115 gmin; 7,2%) i podkarpackim (103 gminy; 6,4%). W każdej z tych 1600 jednostek terytorialnych udział przyjeżdżających do pracy we Wrocławiu w ogólnej liczbie mieszkańców w danej gminie pracowników najemnych nie przekroczył 20% (zob. ryc. 77), a najwyższe wartości tego wskaźnika stwierdzono w województwie opolskim (w przedziale 15,1%–20,0% największy udział u_p miała wiejska część gminy Kolonowskie, w granicach od 5,1% do 10,0% – gmina wiejska Domaszowice, a poniżej 5% – wiejska część gminy Namysłów).

Ryc. 77. **Udział przyjeżdżających do pracy do Wrocławia w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

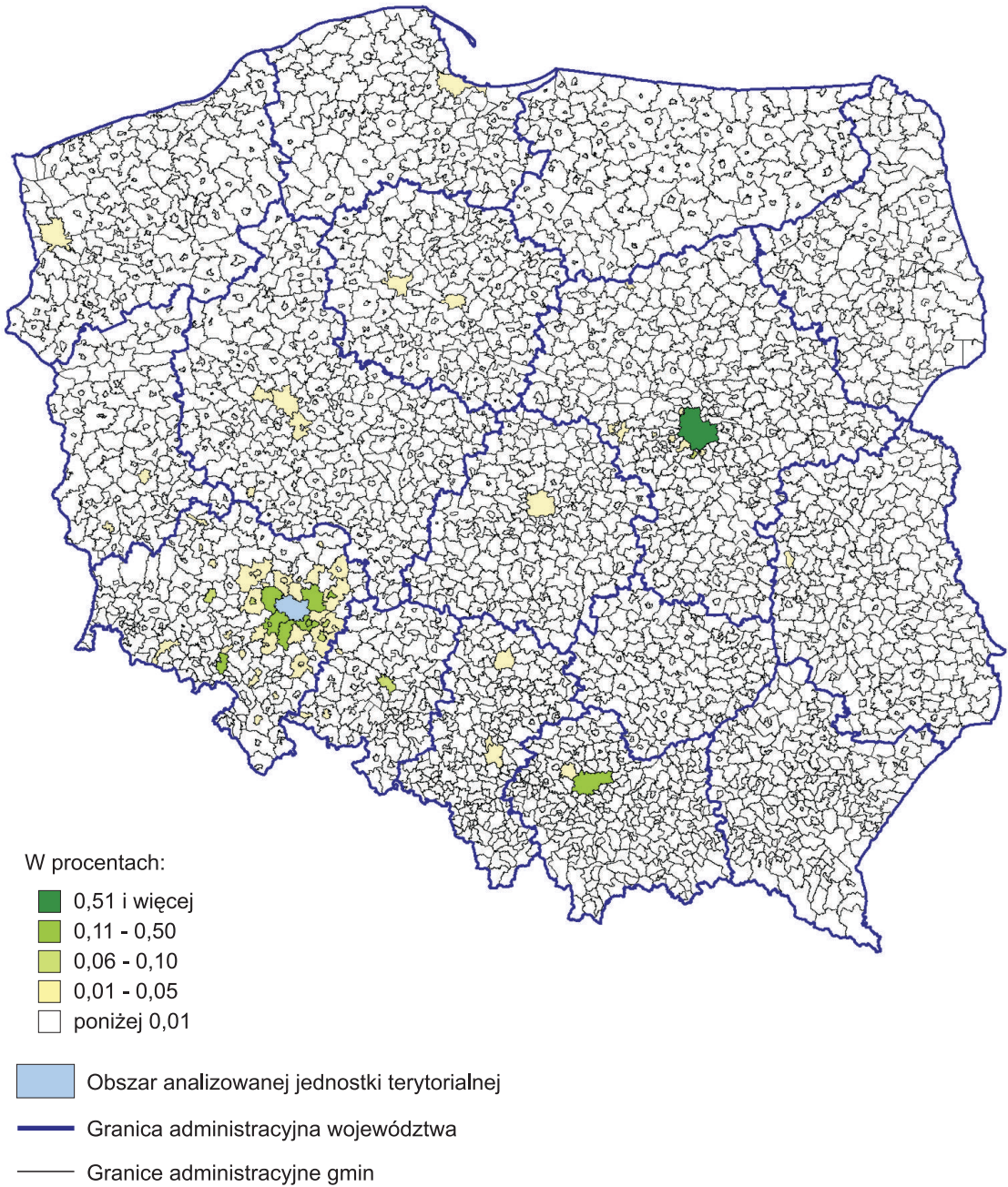
Ryc. 78. **Udział przyjeżdżających do pracy do Wrocławia w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa dolnośląskiego)**

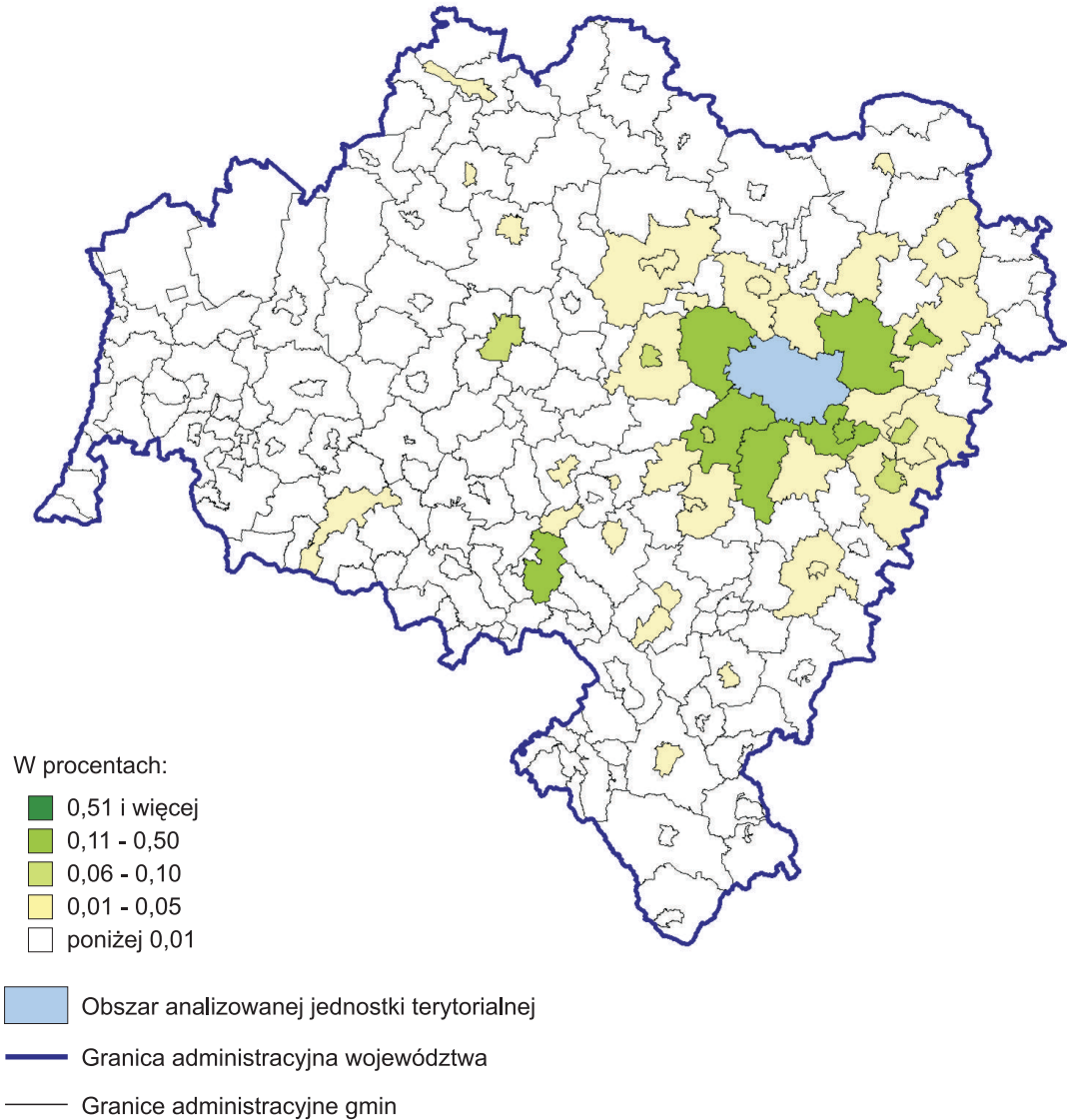
Gminy, z których w 2006 r. do pracy we Wrocławiu przyjeżdżał największy odsetek zamieszkałych w nich pracowników najemnych, koncentrują się wokół granic tego miasta z rozszerzającą się strefą w kierunku południowym i północnym (zob. ryc.78). W dwunastu gminach tej strefy wskaźnik udziału u_p znajdował się powyżej 20,0%, a najwyższe jego wartości wystąpiły w następujących jednostkach terytorialnych: Długołęka i Wisznia Mała (gminy wiejskie; ponad 30%), część wiejska gminy Święta Katarzyna (od 1 stycznia 2010 r. jest to gmina Siechnice) oraz Czernica i Żórawina (gminy wiejskie).

Pracownicy najemni mieszkający we Wrocławiu w 2006 r. poza województwo dolnośląskie wyjeżdżali do pracy w 278 gminach, z których najczęściej znajdowało się w województwach: wielkopolskim (49 gmin; 17,6%), śląskim (40 gmin; 14,4 %) oraz mazowieckim i opolskim (po 38 gmin; po 13,7%). Miejsce pracy najliczniejszej grupy tych osób znajdowało się w Warszawie (zob. ryc. 79), a wartość wskaźnika u_w przekraczała tu 0,51%. W trzech przedziałach poniżej tej wartości znajdowały się: Kraków (0,11%–0,50%), Opole (0,06%–0,10%), Poznań i Łódź (0,01%–0,05%).

Ryc. 79. **Udział wyjeżdżających do pracy z Wrocławia w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 80. **Udział wyjeżdżających do pracy z Wrocławia w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa dolnośląskiego)**

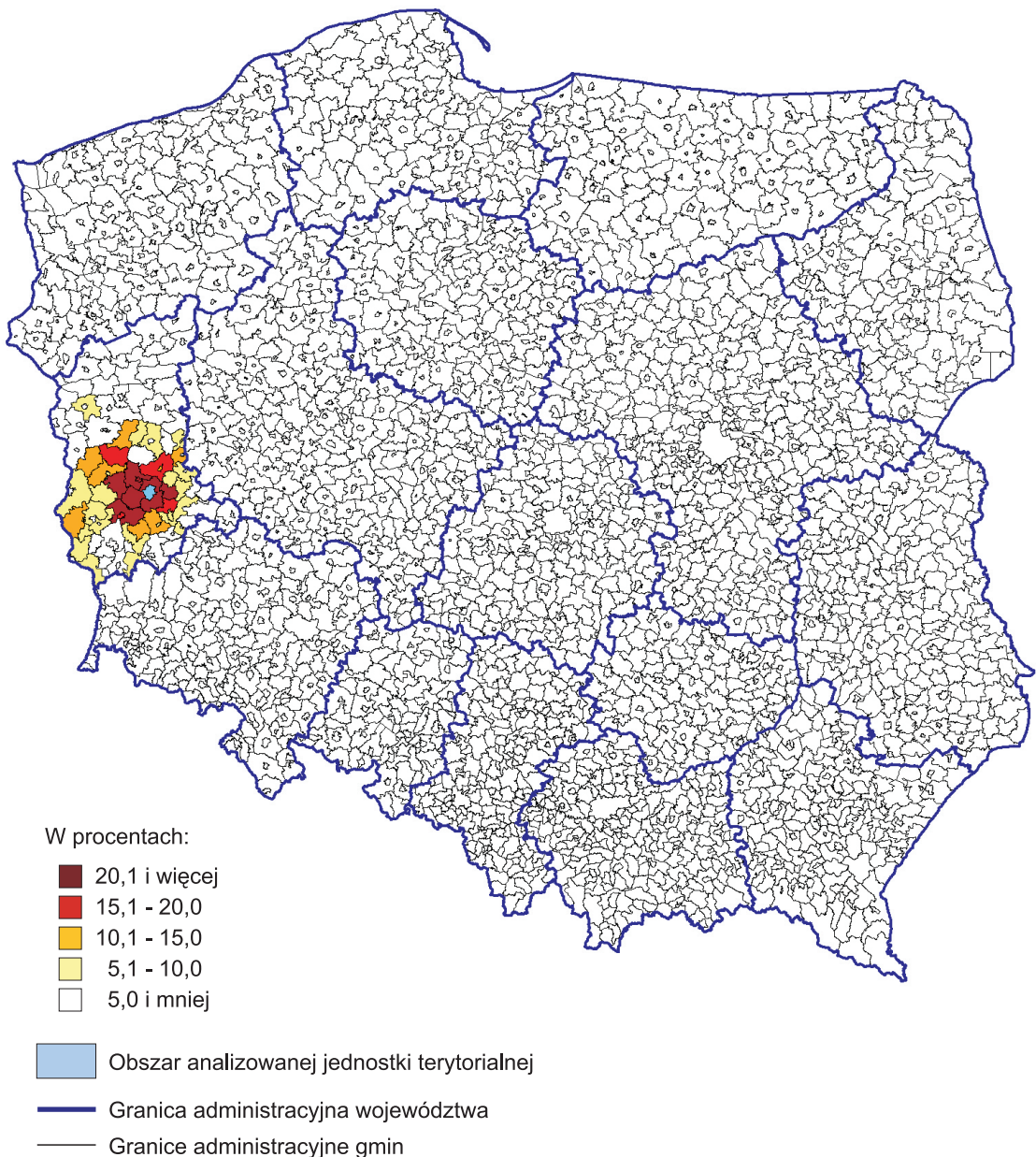

Wyjazdy z Wrocławia do pracy na terenie województwa dolnośląskiego w 2006 r. koncentrowały się głównie w gminach otaczających to miasto (zob. ryc. 80), nigdzie jednak udział osób wyjeżdżających z Wrocławia w ogólnej liczbie mieszkających tu pracowników najemnych (wskaźnik u_w) nie przekroczył 0,50%. W przedziale z udziałem 0,11%–0,50% znajdowały się gminy: Długołęka, Miękinia, Kobierzyce, Kąty Wrocławskie (część wiejska) i Święta Katarzyna (obecnie Siechnice), a także miasta Wałbrzych i Oleśnica, natomiast w granicach 0,06%–0,10% zanotowano miasta: Legnica, Środa Śląska, Oława i Jelcz-Laskowice.

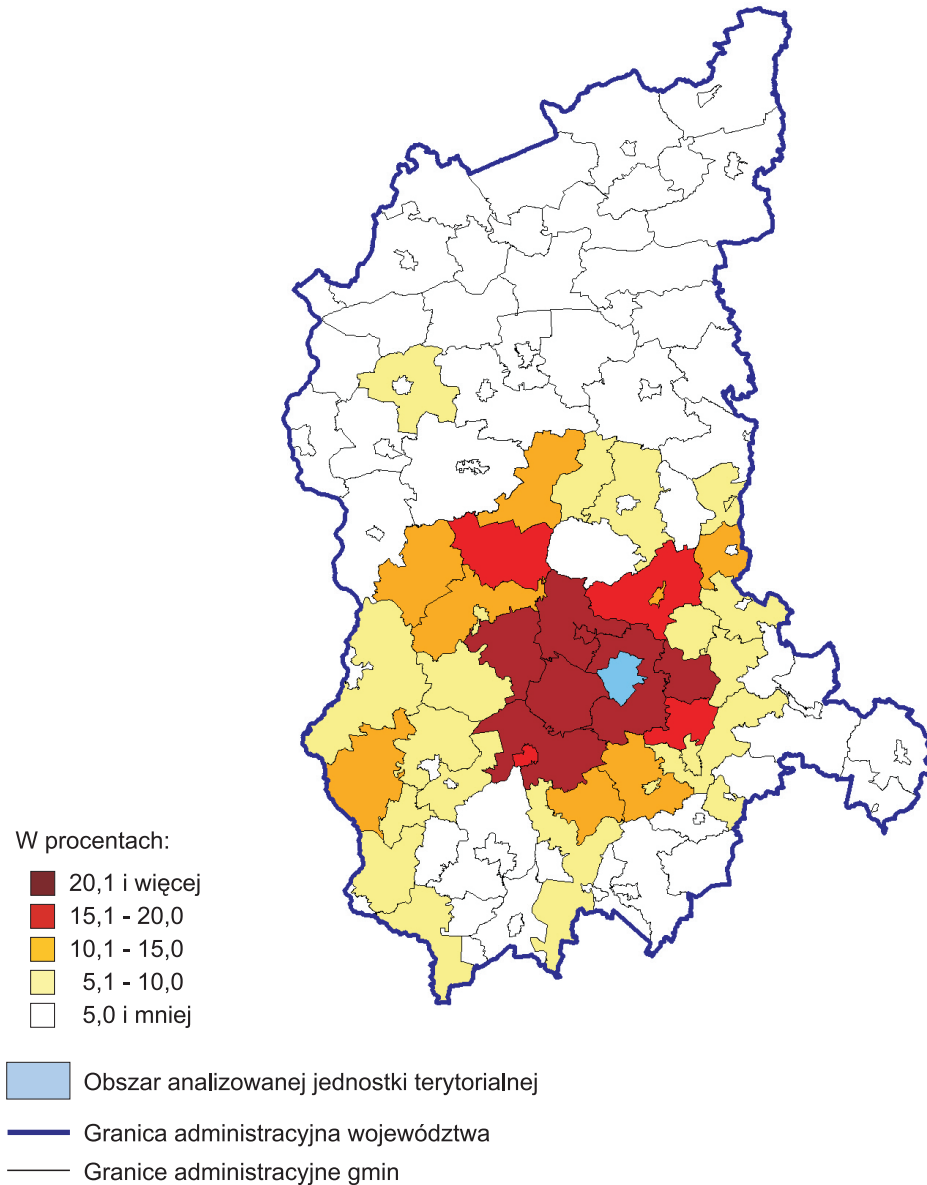
4.19. Zielona Góra

Pracownicy spoza województwa lubuskiego w 2006 r. przyjeżdżali do pracy w Zielonej Górze z 383 gmin, co stanowi 12,4% wszystkich gmin w kraju. Najliczniej były wśród nich reprezentowane województwa: wielkopolskie (124 gminy; 32,4% z 383), dolnośląskie (84 gminy; 21,9%) i śląskie (31 gmin; 8,1%). W żadnej z tych gmin leżących poza województwem lubuskim udział przyjeżdżających do pracy w Zielonej Górze w ogólnej liczbie mieszkańców w nich pracowników najemnych (wskaźnik u_p) nie przekroczył 5% (zob. ryc. 81), a najwyższy jego poziom zanotowano w Zbąszyniu, Grodzisku Wielkopolskim i gminie wiejskiej Granowo (województwo wielkopolskie) oraz w miejskiej części gminy Góra (województwo dolnośląskie).

Ryc. 81. **Udział przyjeżdżających do pracy do Zielonej Góry w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

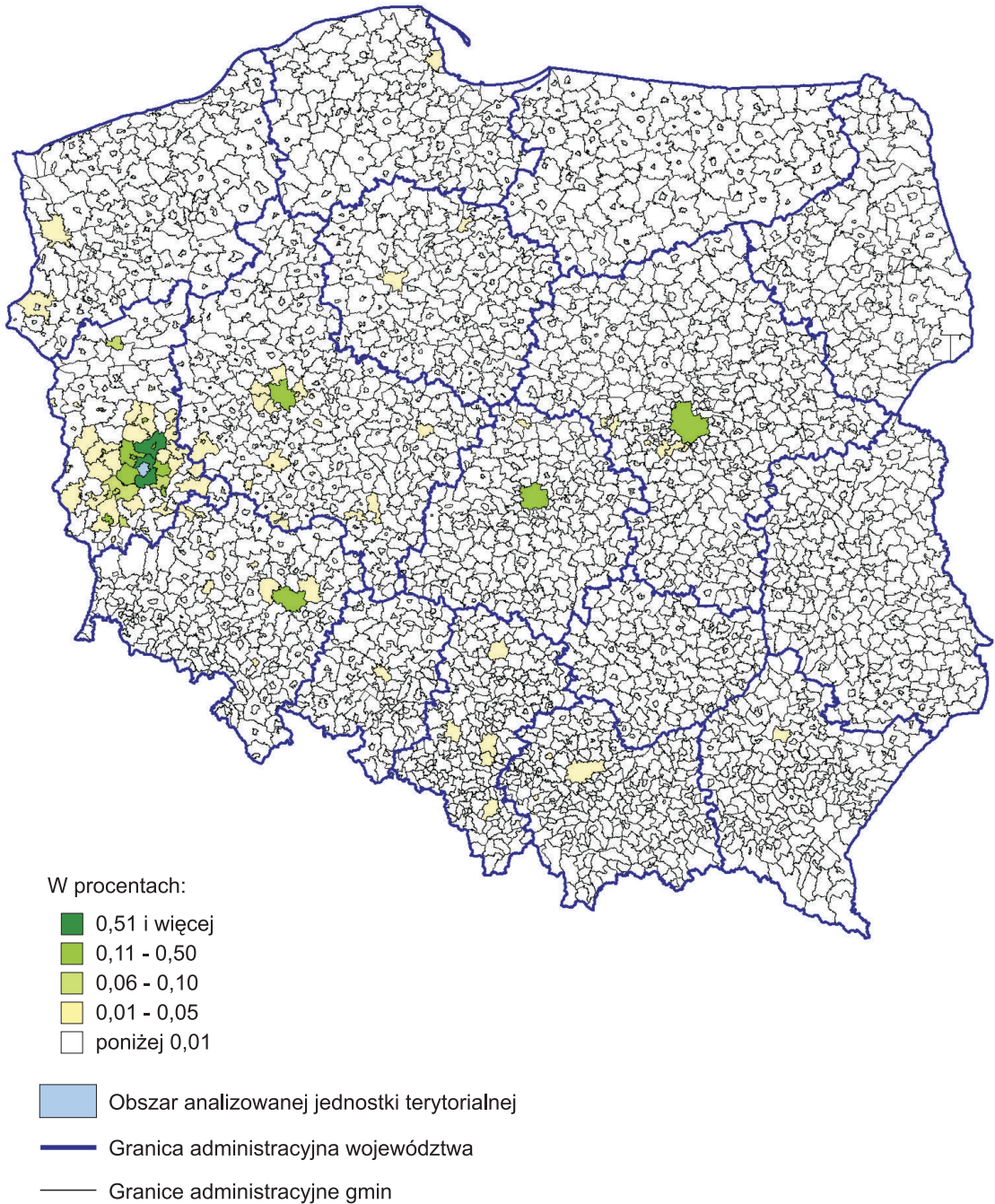
Ryc. 82. **Udział przyjeżdżających do pracy do Zielonej Góry w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa lubuskiego)**

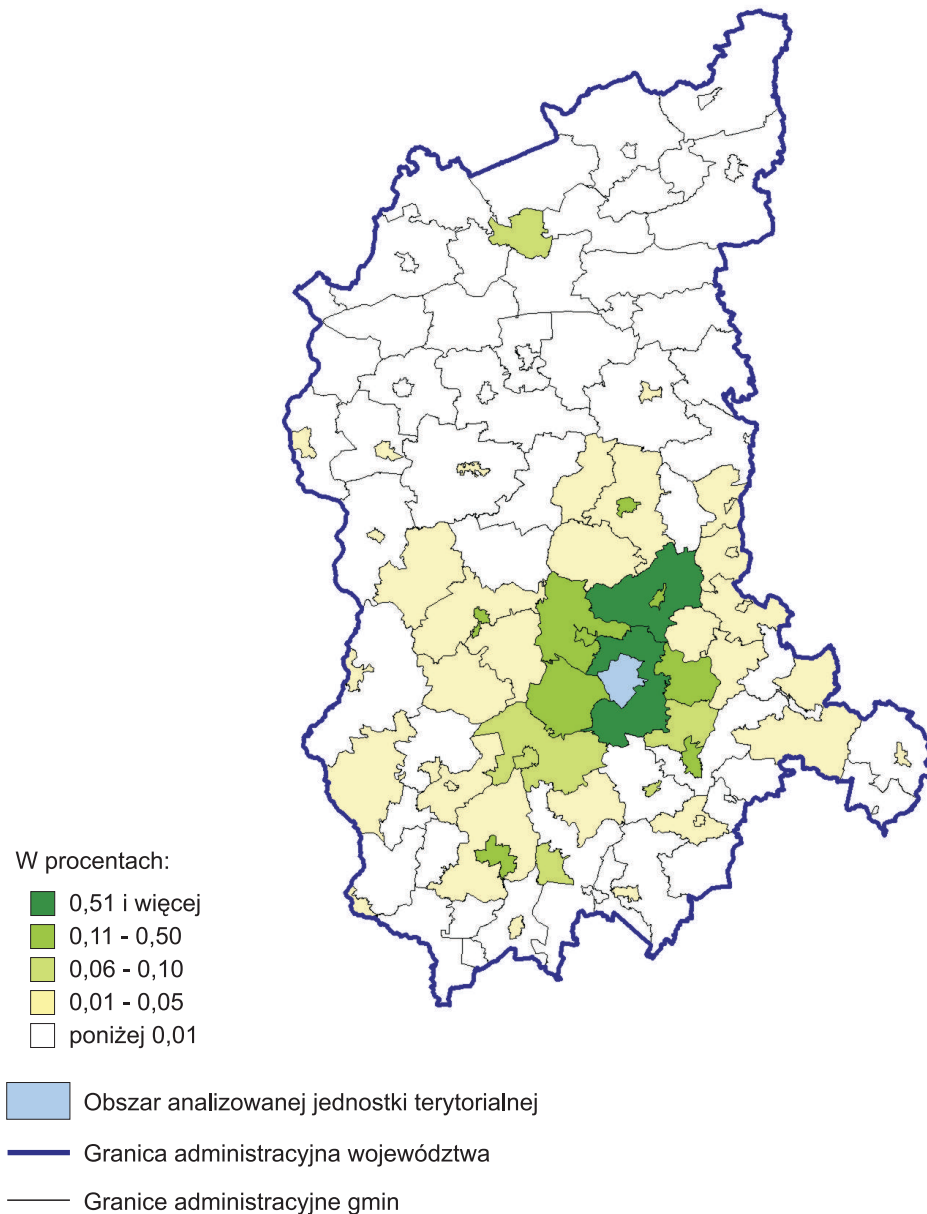
Strefa gmin w obrębie województwa lubuskiego, z których w 2006 r. do pracy w Zielonej Górze przyjeżdżał największy odsetek zamieszkałych tam pracowników najemnych, jest rozległa przestrzennie (zob. ryc. 82). Najwyższe wartości wskaźnika u_p (powyżej 20%) zanotowano w otaczającej miasto gminie wiejskiej Zielona Góra, w gminie miejsko-wiejskiej Czerwieńsk, w części wiejskiej gminy Nowogród Bobrzański oraz w gminach wiejskich: Zabór, Świdnica i Dąbie. W przedziale 15,1%–20,0% były gminy wiejskie Bytnica i Otyń oraz wiejska część gminy Sulechów i część miejska gminy Nowogród Bobrzański.

Mieszkający w Zielonej Górze pracownicy najemni w 2006 r. poza województwo lubuskie wyjeżdżali do pracy w 114 gminach. Najwięcej z nich znajdowało się w województwach: wielkopolskim (42 gminy; 36,8%), mazowieckim (16 gmin; 14,0%) i dolnośląskim (15 gmin; 13,2%). Najliczniejsze (w relacji do ogólnej liczby pracowników najemnych zamieszkałych w Zielonej Górze) były grupy wyjeżdżających do pracy w Warszawie (zob. ryc. 83), Łodzi, Poznaniu i Wrocławiu (wartości wskaźnika u_w w przedziale 0,11%–0,50%).

Ryc. 83. **Udział wyjeżdżających do pracy z Zielonej Góry w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)**

Ryc. 84. **Udział wyjeżdżających do pracy z Zielonej Góry w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa lubuskiego)**

W granicach województwa lubuskiego widoczna jest koncentracja wyjazdów do gmin położonych w bliskiej odległości od Zielonej Góry (zob. ryc. 84). W 2006 r. zdecydowanie największe strumienie wyjeżdżających (wartości wskaźnika u_w w przedziale powyżej 0,50%) kierowały się do gminy wiejskiej Zielona Góra i wiejskiej części gminy Sulechów. Mniej liczne (w relacji do ogólnej liczby pracowników najemnych zamieszkałych w Zielonej Górze) były grupy wyjeżdżających do miejskiej części gmin Czerwieńsk i Sulechów, do gminy wiejskiej Świdnica oraz do miast Nowa Sól i Żary (udziały w granicach 0,11%–0,50%).

4.20. Podsumowanie

Przedstawiona dotąd charakterystyka dojazdów do pracy w każdym z miast wojewódzkich potwierdza wcześniejsze spostrzeżenia o bardzo ważnej roli tych miast w kształtowaniu rynku pracy, tak w ujęciu krajowym, jak i w skali poszczególnych województw. Uzupełniając dotychczasowe ustalenia, zanotujemy poniżej dalsze konstatacje odnoszące się do wyników analizy sytuacji w 2006 r.

1. Każde z miast wojewódzkich charakteryzuje się dużą, ale zróżnicowaną „siłą przyciągania” pracowników najemnych. Wszędzie była ona większa w obrębie województwa, którego dane miasto jest stolicą, a mniejsze jej oddziaływanie notowano w skali kraju.

2. Stopień „powiązania” danego miasta z otoczeniem (poza województwem, którego jest stolicą) można określać liczbą gmin, z których pracownicy przyjeżdżają do pracy w tym mieście, albo z którego do nich wyjeżdżają. Sytuację pod tym względem w odniesieniu do badanych miast ilustrują dane w tab. 84. Wynika z nich m.in., że liczba gmin, skąd pracownicy najemni przyjeżdżali do danego miasta wojewódzkiego kilkakrotnie przewyższała liczbę gmin, do których takie osoby wyjeżdżały. Podkreślić przy tym należy szczególną pozycję m. st. Warszawy, zwłaszcza w zakresie przyjazdów do pracy. Wyróżniającą się pozycję zajmują również: Wrocław, Kraków, Poznań, Łódź i Katowice.

3. Biorąc pod uwagę natężenie dojazdów do pracy w danym mieście wojewódzkim, można zauważyć, że z reguły w obrębie województwa jest ono większe niż w skali kraju. Jest również prawidłowością, że w miarę oddalania się od miasta wojewódzkiego maleje (przeciętnie) intensywność przyjazdów i wyjazdów do pracy.

Tab. 84. Powiązania miast wojewódzkich z gminami^a w zakresie dojazdów do pracy

MIASTA	Liczba gmin	
	skąd przyjeżdżają	dokąd wyjeżdżają
	pracownicy najemni	
M. st. Warszawa	2529	302
Białystok	337	175
Bydgoszcz	524	227
Gdańsk	952	240
Gorzów Wielkopolski	208	38
Katowice	1046	199
Kielce	380	196
Kraków	1545	315
Lublin	622	250
Łódź	1094	290
Olsztyn	266	128
Opole	546	137
Poznań	1499	260
Rzeszów	348	92
Szczecin	442	168
Toruń	362	155
Wrocław	1600	278
Zielona Góra	383	114

^a Poza województwem, którego miasto jest stolicą; z uwzględnieniem podziału gmin miejsko-wiejskich na część miejską i wiejską.

4. Rozpatrując konfigurację gmin w danym województwie według natężenia przyjazdów do pracy w jego stolicy, dostrzega się cztery zasadnicze typy układów przestrzennych:

- a) układ koncentryczny, występujący najczęściej (Warszawa, Białystok, Gorzów Wielkopolski, Kielce, Kraków, Lublin, Olsztyn, Opole, Poznań, Rzeszów, Toruń i Zielona Góra). Charakteryzuje się tym, że gminy z największymi odsetkami przyjeżdżających do pracy układają się pierścieniowo w strefę okalającą miasto wojewódzkie, a w miarę oddalania się od niego maleje (przeciętnie) intensywność przyjazdów do pracy. W konkretnych przypadkach bywa, że taka strefa wykazuje pewne „rozciągnięcia” w jakimś kierunku;
- b) układ równoleżnikowy (Gdańsk i Szczecin), wynikający ze specyficznego położenia miasta (nad morzem, przy granicy państwowej). Tutaj gminy z największymi odsetkami przyjeżdżających do pracy w mieście wojewódzkim układają się względem niego wzdłuż osi „wschód-zachód” w pasmo poszerzające się w kierunku południowo-zachodnim (Gdańsk) lub południowo-wschodnim (Szczecin), a intensywność przyjazdów maleje w miarę zwiększania się odległości od miasta wojewódzkiego;
- c) układ południkowy (Bydgoszcz, Łódź i Wrocław), w którym gminy z największymi odsetkami przyjeżdżających do pracy w mieście wojewódzkim układają się względem niego wzdłuż osi „północ-południe”, a intensywność przyjazdów maleje w miarę zwiększania się odległości od tego miasta;
- d) układ rozproszony (Katowice), w którym zgrupowanie gmin oraz intensywność przyjazdów do pracy nie wykazują wyraźnej tendencji.

5. W przypadku wyjazdów do pracy konfiguracja strefy okalającej każde miasto wojewódzkie jest w zasadzie podobna i zbliżona do układu koncentrycznego. Najczęściej jednak w pierścieniu gmin bezpośrednio przylegających do danego miasta natężenie wyjazdów do pracy jest znacznie zróżnicowane. Regułą jest, że gminy znajdujące się w tym pierścieniu należą do kilku klas wartości opisujących natężenie wyjazdów do pracy, co również można zauważyć w odniesieniu do gmin położonych w kolejnych warstwach strefy.

Strefowy układ dojazdów do pracy w miastach wojewódzkich sugeruje, że jednym z istotnych czynników różnicujących przepływy ludności związane z zatrudnieniem jest odległość między miejscem zamieszkania i miejscem pracy. Analizie tej kwestii na przykładzie dwóch miast poświęcona jest następna część niniejszej publikacji.

III. STREFY DOJAZDÓW DO PRACY W DUŻYCH MIASTACH (na przykładzie Poznania i Krakowa w 2006 r.)

Struktura dojeżdżających do pracy może być analizowana w wielu aspektach. W tej części publikacji wzięto pod uwagę odległość między miejscem (gminą) zamieszkania i miejscem (gminą) pracy zatrudnionych. Ten dystans umownie podzielono na 5 stref (pierścieni)¹ z odległościami (w promieniu od miejsca pracy) podanymi w tab. 85. Postawiono przy tym pytanie, czy odległość między miejscem pracy i miejscem zamieszkania determinuje natężenie przepływu ludności związanego z zatrudnieniem. Odpowiedzi poszukiwano na przykładzie Poznania i Krakowa. Wyniki odpowiednich szacunków dla 2006 r. podano poniżej. Dla porządku należy przypomnieć, że terminy: dojeżdżający, przyjeżdżający i wyjeżdżający do pracy odnoszą się w tej publikacji wyłącznie do pracowników najemnych (zatrudnionych).

1. Przyjeżdżający do pracy w Poznaniu według odległości od miejsca zamieszkania

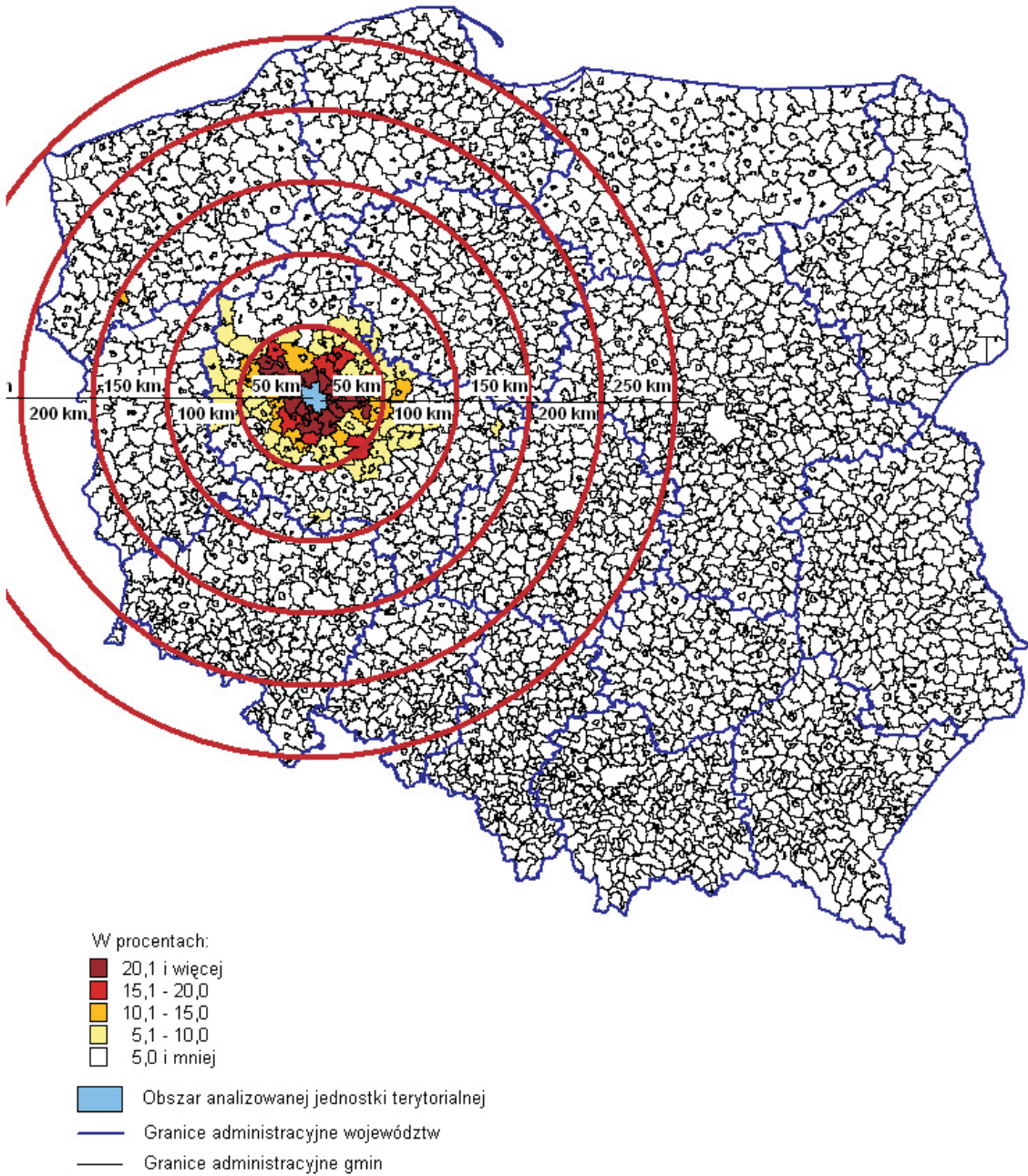
Wśród przyjeżdżających do pracy w Poznaniu najwyższy udział (ponad 65%) miały osoby zamieszkałe w gminach zlokalizowanych w pierwszym pierścieniu, czyli w odległości do 50 km od tego miasta. Pracownicy przyjeżdżający z tej strefy mieli do pokonania przeciętnie około 33 km, a z jednej gminy przyjeżdżało średnio ok. 454 osób. Z drugiego pierścienia (zawierającego się w przedziale 50–100 km) pochodziło niemal 20% ogólnej liczby przyjeżdżających do pracy w Poznaniu (zob. tab. 85). Z ogółu przyjeżdżających do pracy w stolicy Wielkopolski ok. 87% to zatrudnieni zamieszkujący w województwie wielkopolskim (zob. ryc. 85).

Tab. 85. Przyjeżdżający do pracy w Poznaniu

Przedziały odległości (w km)	Liczba gmin	Liczba osób przyjeżdżających do pracy	Przyjeżdżający do pracy w przeliczeniu na 1 gminę	Średnia odległość dojazdu (w km)	Udział w ogólnej liczbie przyjeżdżających do pracy (w %)
0–50	88	39974	454	33,8	65,0
51–100	221	12253	55	77,2	19,9
101–150	309	4490	15	125,9	7,3
151–200	292	1178	4	174,7	1,9
201–250	215	899	4	222,3	1,5
powyżej 250	689	2694	4	345,5	4,4

¹ Odległość mierzona jest pomiędzy centroidami jednostek terytorialnych, dla których występuje zjawisko dojazdów do pracy.

Ryc. 85. Przyjeżdżający do pracy w Poznaniu w 2006 r. według stref odległości

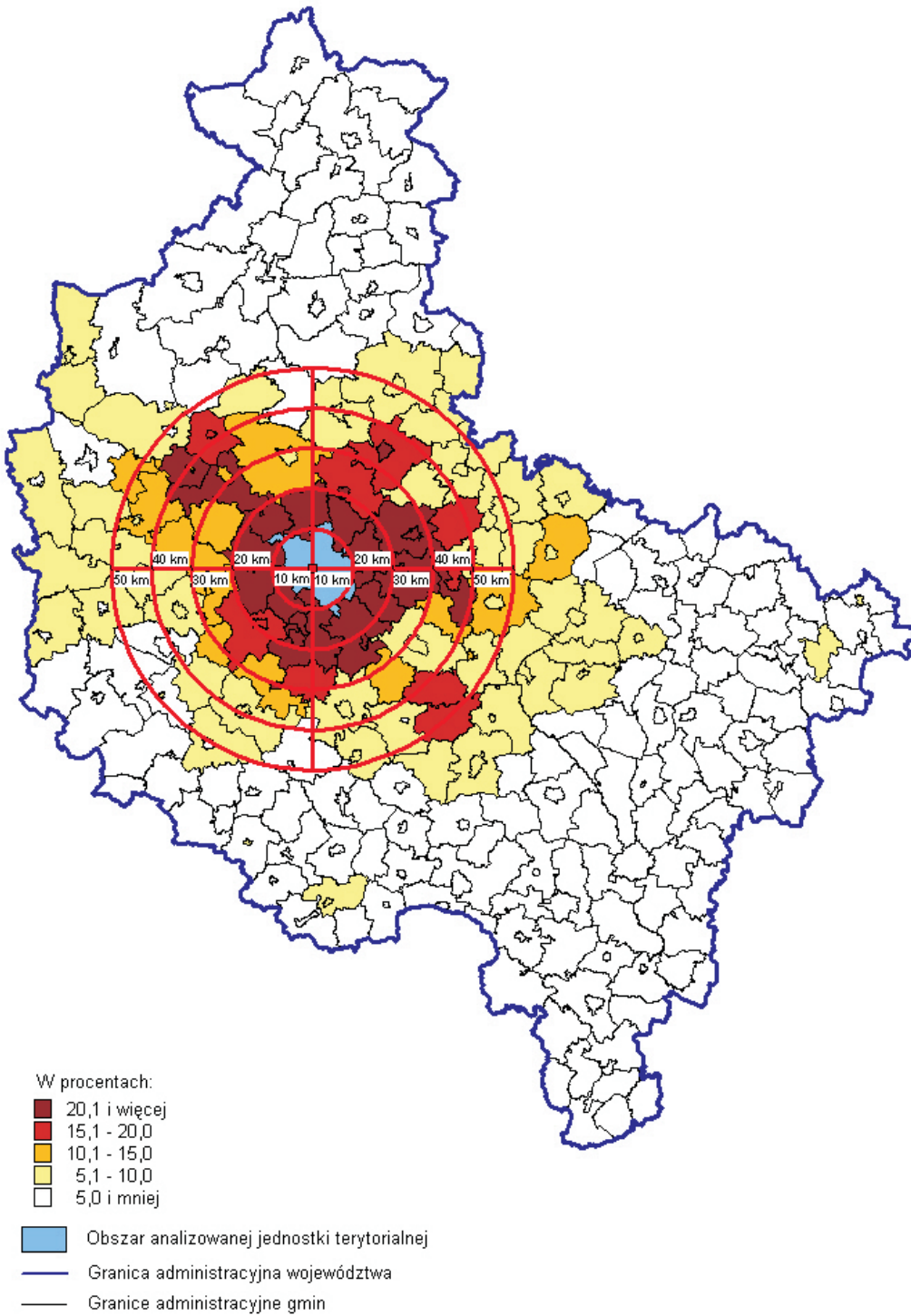

Najwięcej przyjeżdżających do pracy w Poznaniu mieszkało w odległości do 50 km. Dominowały w tej grupie osoby zamieszkujące w promieniu od 11 km do 20 km. Stanowiły one 25% ogółu przyjeżdżających do pracy w Poznaniu i 40% osób przyjeżdżających do tego miasta, a zamieszkujących w gminach leżących w odległości do 50 km. Udział mieszkających w odległości 21–30 km i 31–40 km kształtował się na poziomie około 12% (zob. tab. 86 i ryc. 86).

Tab. 86. Przyjeżdżający do pracy w Poznaniu z odległości do 50 km

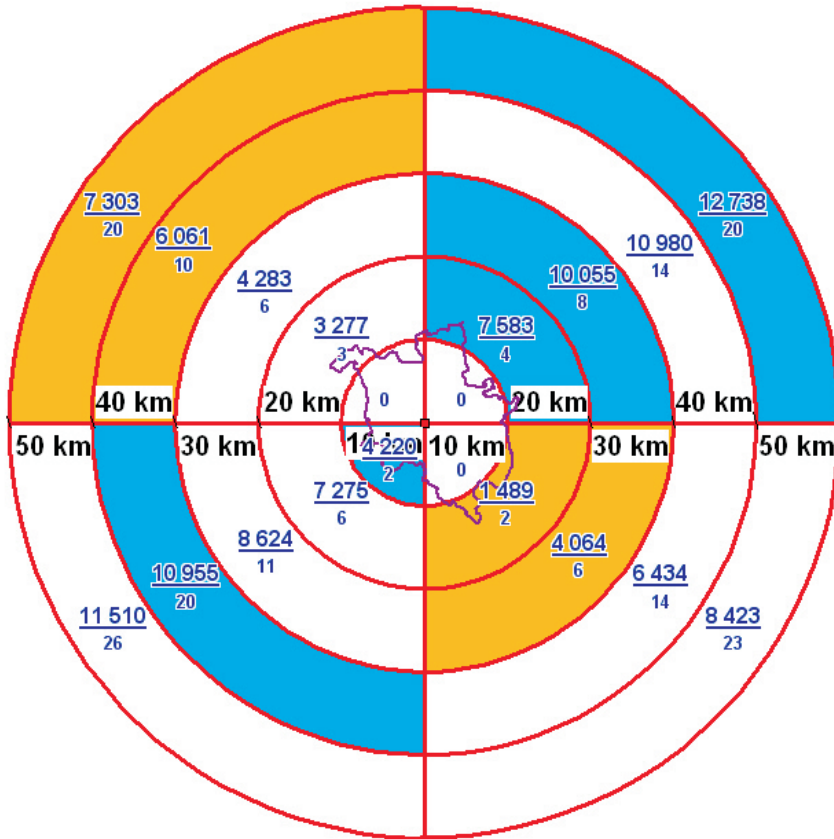
Przedziały odległości (w km)	Liczba gmin	Liczba osób przyjeżdżających do pracy	Przyjeżdżający do pracy w przeliczeniu na 1 gminę	Średnia odległość dojazdu (w km)	Udział w ogólnej liczbie przyjeżdżających do pracy (w %)
0–10	2	4220	2110	8,4	6,9
11–20	12	15404	1284	15,8	25,1
21–30	16	7402	463	25,2	12,0
31–40	27	7406	274	35,2	12,0
41–50	31	5542	179	45,6	9,0

Ryc. 86. Przyjeżdżający do pracy w Poznaniu w 2006 r. z odległości do 50 km

Rozpatrując przyjazdy do pracy w Poznaniu w układzie geograficznym, można zauważyć, że dominował w nich kierunek północno-wschodni oraz południowo-zachodni (zob. ryc. 87).

Ryc. 87. Natężenie i kierunki przyjazdów do pracy w Poznaniu

Jednostka centralna

11111 Liczba przyjeżdżających do pracy do jednostki centralnej

20 Liczba jednostek, z których następują dojazdy do pracy do jednostki centralnej

 Dominujący kierunek dojazdu do pracy do jednostki centralnej w danym pierścieniu

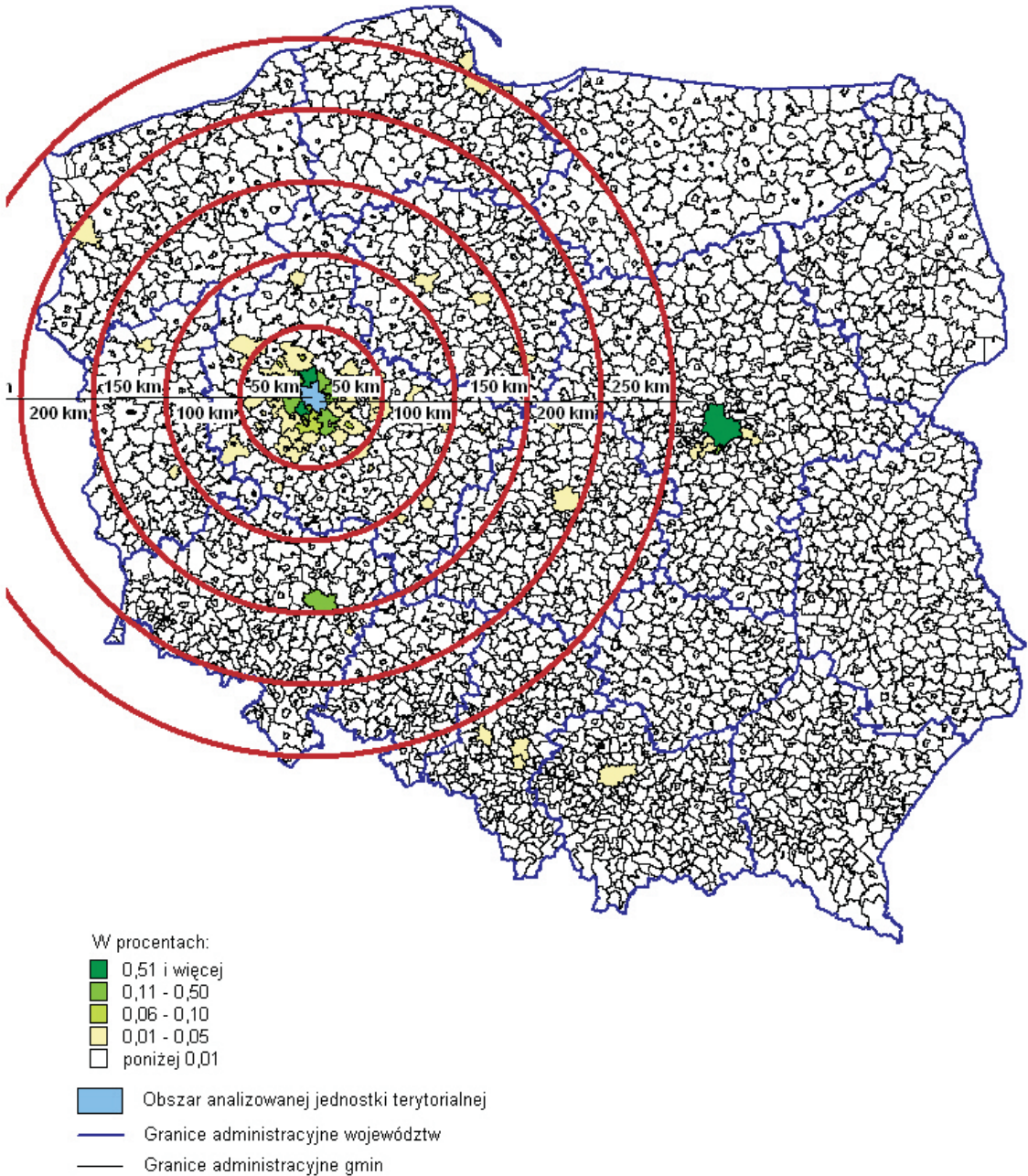
 Kierunek z najmniejszą liczbą przyjeżdżających do pracy do jednostki centralnej w danym pierścieniu

2. Wyjeżdżający do pracy z Poznania według odległości do miejsca pracy

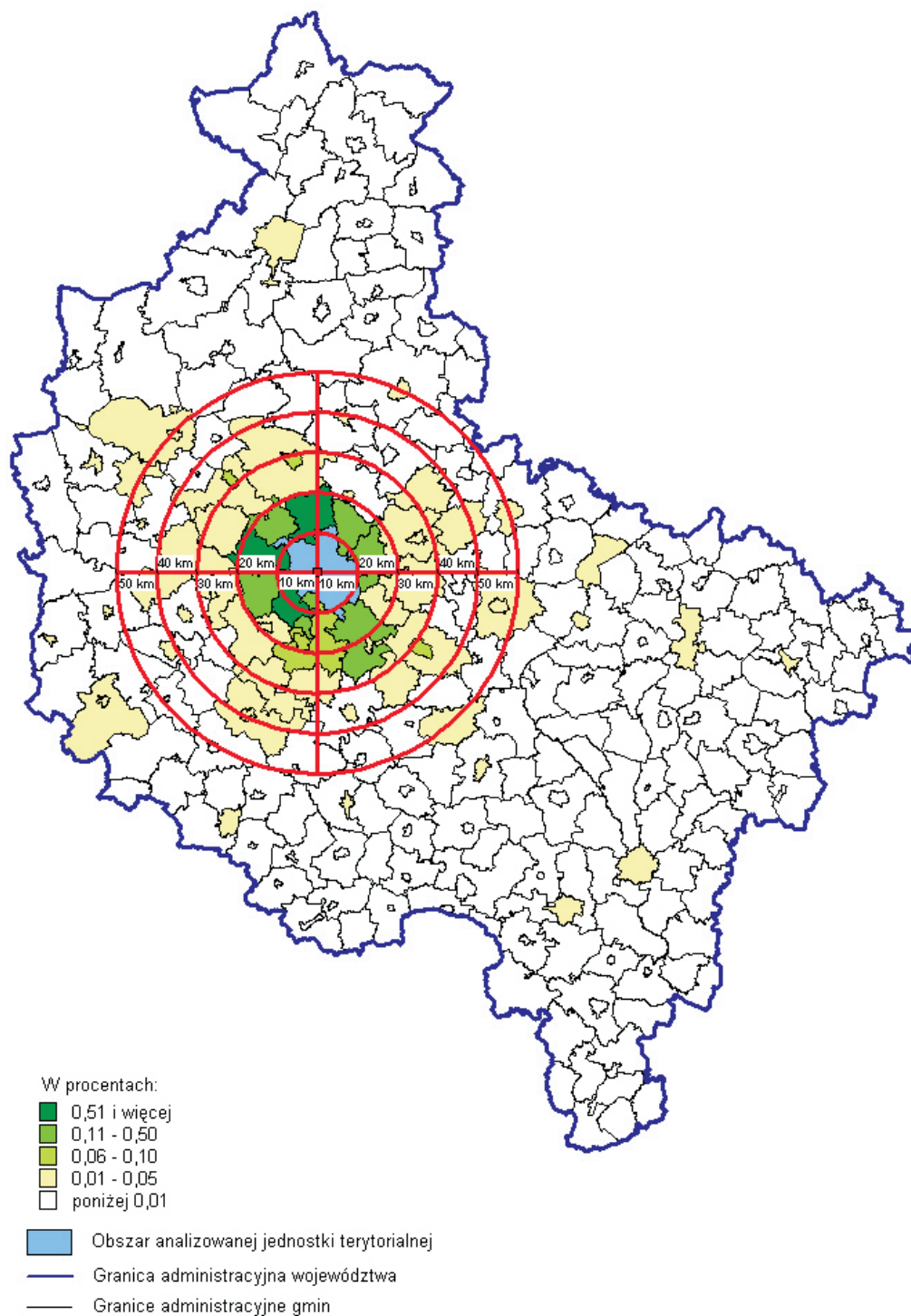
Analizie poddane zostały główne kierunki i natężenie wyjazdu osób zamieszkałych w Poznaniu do innych gmin na terenie kraju. Z tab. 87 wynika, że najwyższy udział wyjeżdżających do pracy z Poznania miała grupa zatrudnionych w odległości do 50 km od miasta (78% ogółu wyjeżdżających). Średnio do jednej z 79 gmin znajdujących się w tym pierścieniu² wyjeżdżało 140 osób.

² Liczba gmin w promieniu 50 km od miasta, do których wyjeżdżały osoby zamieszkałe w Poznaniu.

Ryc. 88. Wyjeżdżający do pracy z Poznania w 2006 r. według stref odległości

Ryc. 89. Wyjeżdżający do pracy z Poznania w 2006 r. na odległość do 50 km

Tab. 87. Wyjeżdżający do pracy z Poznania

Przedziały odległości (w km)	Liczba gmin	Liczba osób wyjeżdżających do pracy	Wyjeżdżający do pracy w przeliczeniu na 1 gminę	Średnia odległość dojazdu (w km)	Udział w ogólnej liczbie wyjeżdżających do pracy (w %)
0–50	79	11067	140	32,6	77,9
51–100	108	517	5	71,8	3,6
101–150	58	478	8	122,9	3,4
151–200	43	140	3	173,0	1,0
201–250	40	97	2	222,0	0,7
powyżej 250	114	1910	17	308,1	13,4

Drugim najczęstszym kierunkiem wyjazdów do pracy były gminy oddalone od Poznania o ponad 250 km, głównie największe miasta, tj. Warszawa, Kraków, Katowice czy Gdańsk. Do obszaru oddalonego od Poznania w granicach od 50 km do 250 km wyjeżdżało około 10% ogółu dojeżdżających do pracy poza miejsce zamieszkania.

Bardziej szczegółowa analiza w interwałach 10-kilometrowych pierwszego pierścienia (do 50 km od Poznania) wskazuje, że ponad 50% ogólnej liczby wyjeżdżających do pracy z Poznania przypadało na zatrudnionych w gminach odległych o 11 km do 20 km od miejsca zamieszkania. Około 11% pracowników wyjeżdżało z Poznania do pracy w gminach położonych w przedziale od 0 km do 10 km. Na odległość od 21 km do 50 km wyjeżdżało 14% ogółu wyjeżdżających do pracy. Sytuację w poszczególnych pierścieniach obrazuje tabela 88.

Tab. 88. Wyjeżdżający do pracy z Poznania na odległość do 50 km

Przedziały odległości (w km)	Liczba gmin	Liczba osób wyjeżdżających do pracy	Wyjeżdżający do pracy w przeliczeniu na 1 gminę	Średnia odległość dojazdu (w km)	Udział w ogólnej liczbie wyjeżdżających do pracy (w %)
0–10	2	1600	800	8,4	11,3
11–20	12	7486	624	15,8	52,7
21–30	16	1125	70	25,2	7,9
31–40	26	537	21	35,2	3,8
41–50	23	319	14	45,7	2,3

3. Przyjeżdżający do pracy w Krakowie według odległości od miejsca zamieszkania

W Krakowie, podobnie jak w Poznaniu, najwięcej osób przyjeżdżających do pracy w tym mieście mieszkało w gminach oddalonych od niego do 50 km (ponad 70% ogółu przyjeżdżających). Pracownicy przyjeżdżający z tego pierścienia mieli do pokonania przeciętnie 34 km, a z jednej gminy przyjeżdżało średnio około 347 osób. Z drugiego pierścienia (zawierającego się w przedziale 50–100 km) pochodziło około 18% ogólnej liczby przyjeżdżających do pracy w Krakowie. Na przyjazd do pracy w Krakowie z odległości ponad 100 km decydowało się 11% ogółu przyjeżdżających (por. tab. 89). Około 83% przyjeżdżających do pracy w stolicy Małopolski zamieszkiwało teren województwa małopolskiego (zob. ryc. 90).

Tab. 89. **Przyjeżdżający do pracy w Krakowie**

Przedziały odległości (w km)	Liczba gmin	Liczba osób przyjeżdżających do pracy	Przyjeżdżający do pracy w przeliczeniu na 1 gminę	Średnia odległość dojazdu (w km)	Udział w ogólnej liczbie przyjeżdżających do pracy (w %)
0–50	127	44064	347	33,8	71,2
51–100	273	11071	41	75,3	17,9
101–150	244	2167	9	125,5	3,5
151–200	206	1181	6	175,7	1,9
201–250	223	1102	5	227,0	1,8
powyżej 250	695	2278	3	367,6	3,7

Najwięcej osób przyjeżdżających do pracy w Krakowie mieszkało w odległości 0–50 km. W tej grupie dominowały osoby zamieszkujące w promieniu od 11 km do 20 km oraz w strefie od 21 km do 30 km. Stanowiły one, odpowiednio, 22% i 21% ogółu przyjeżdżających do pracy w Krakowie i łącznie ponad 60% liczby osób przyjeżdżających do pracy w tym mieście, a zamieszkujących w gminach leżących w odległości do 50 km. Liczba zamieszkujących w odległości 31–50 km kształtowała się na poziomie około 21%. Zróżnicowanie w poszczególnych pierścieniach obrazują tab. 90 i ryc. 91.

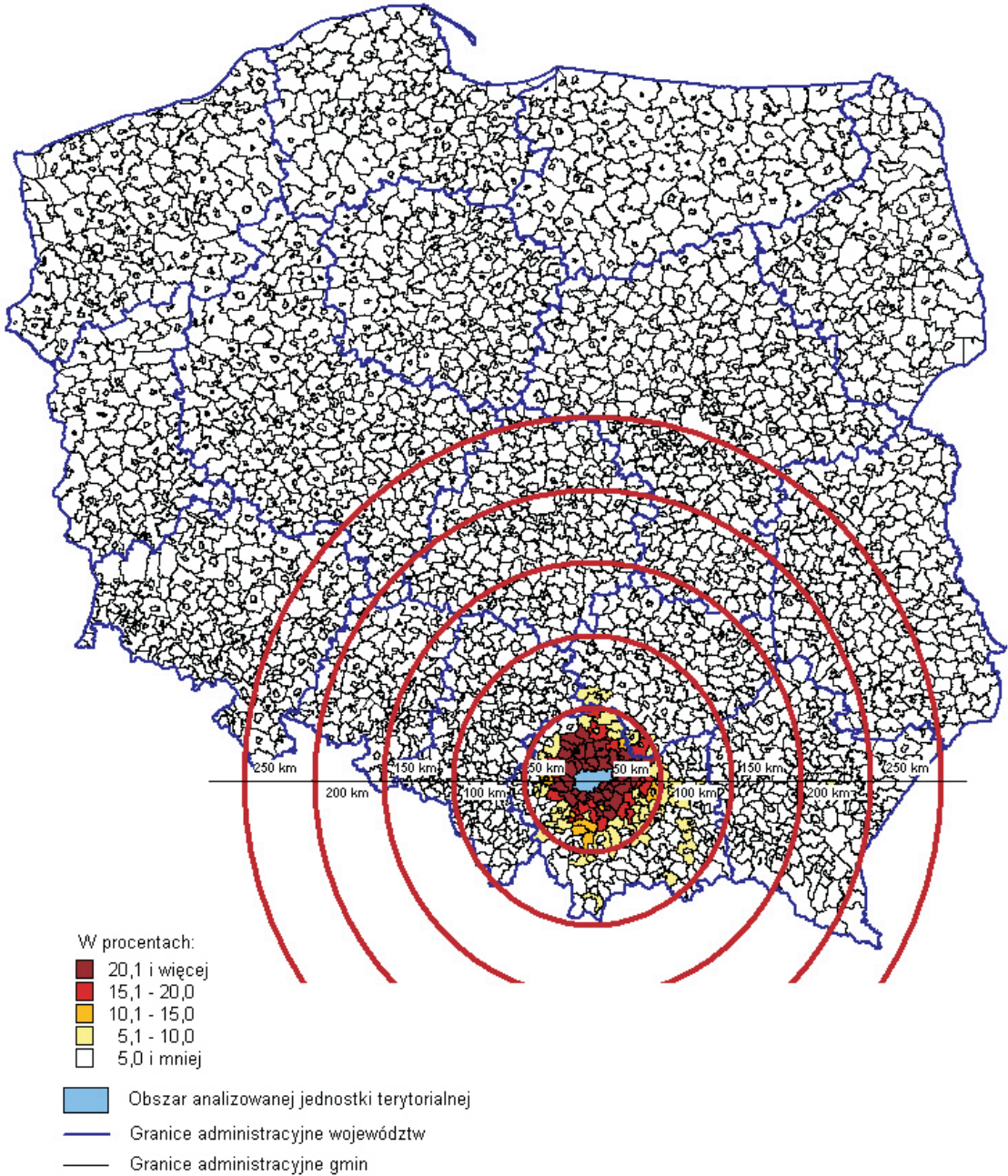
Tab. 90. **Przyjeżdżający do pracy w Krakowie z odległości do 50 km**

Przedziały odległości (w km)	Liczba gmin	Liczba osób przyjeżdżających do pracy	Przyjeżdżający do pracy w przeliczeniu na 1 gminę	Średnia odległość dojazdu (w km)	Udział w ogólnej liczbie przyjeżdżających do pracy (w %)
0–10	2	4240	2120	8,0	6,9
11–20	15	13667	911	15,0	22,1
21–30	28	13222	472	24,8	21,4
31–40	29	6747	233	34,4	10,9
41–50	53	6188	117	44,6	10,0

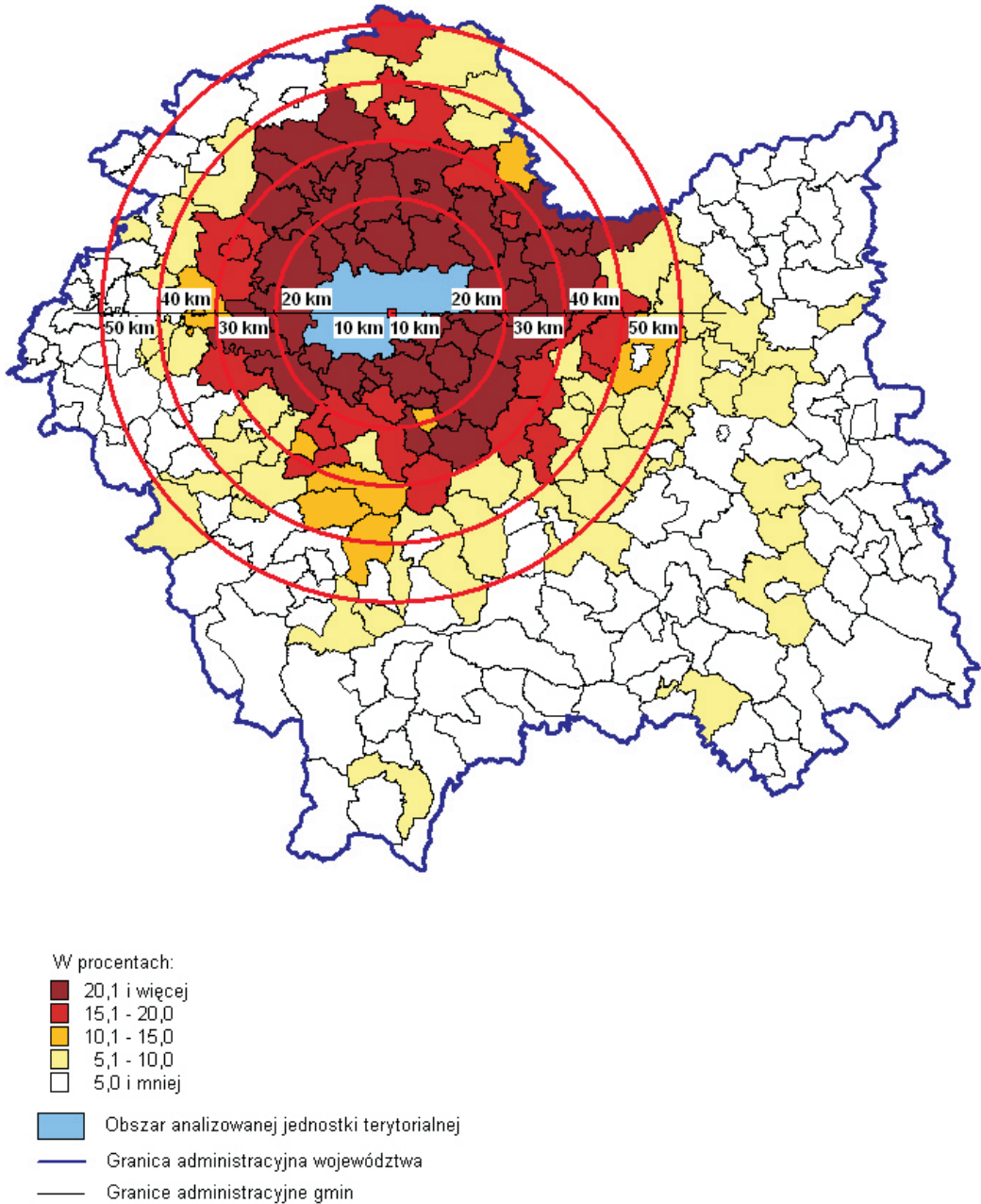
4. Wyjeżdżający do pracy z Krakowa według stref odległości do miejsca pracy

Najwyższy odsetek wyjeżdżających do pracy z Krakowa stanowiła grupa zatrudnionych w odległości do 50 km od tego miasta (68% ogółu wyjeżdżających). Średnio do jednej ze 115 gmin znajdujących się w tym pierścieniu dojeżdżały 54 osoby. Ponad 11% ogółu wyjeżdżających do pracy z Krakowa zatrudnionych było w gminach drugiego pierścienia (odległych od 51 km do 100 km). Znaczący udział (ok. 13%) miały również wyjazdy do gmin oddalonych od Krakowa o ponad 250 km, głównie do największych miast, tj. Warszawy, Poznania, Szczecina czy Gdańska. Różnice między poszczególnymi strefami odległościowymi obrazują tab. 91 i ryc. 92.

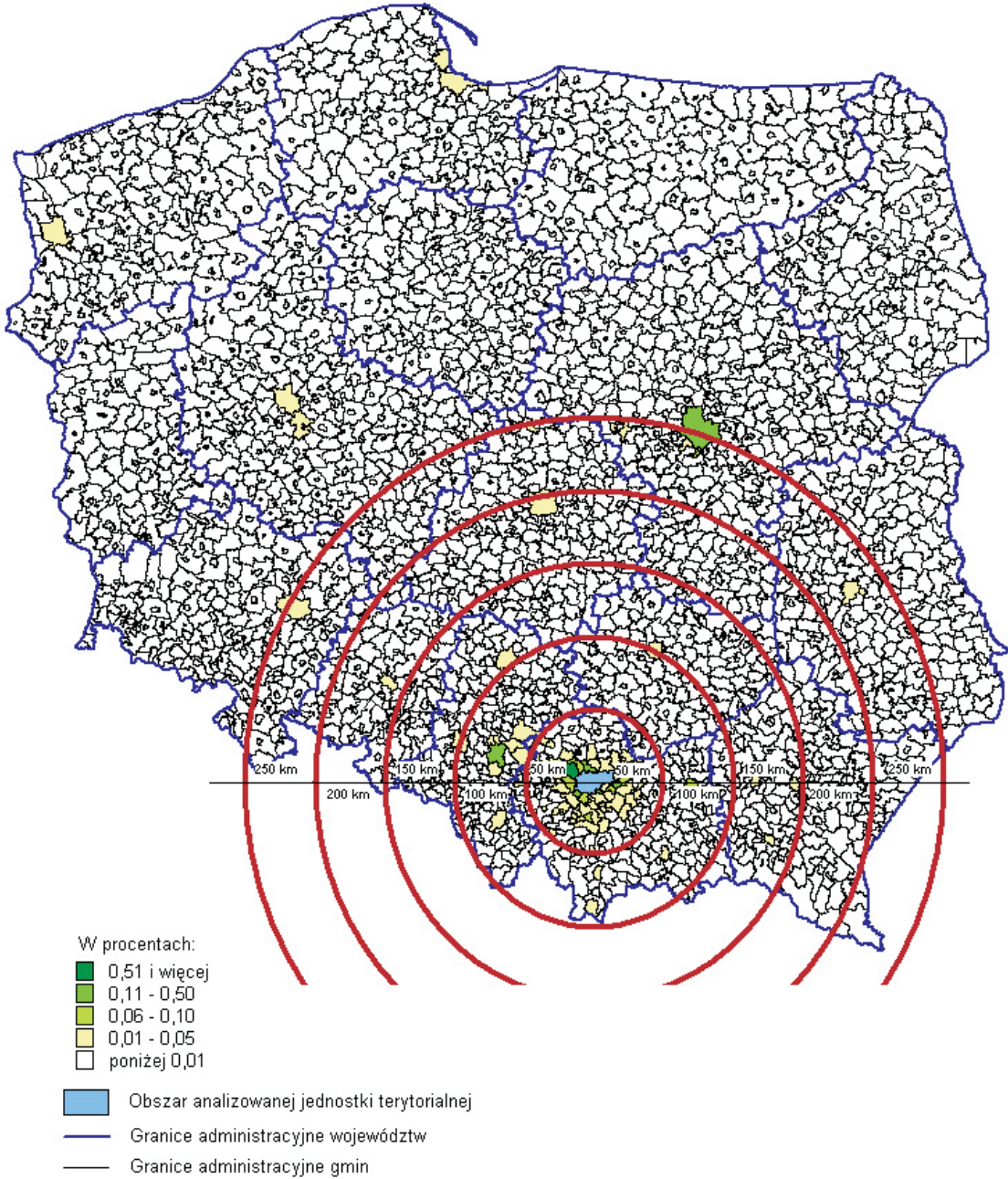
Ryc. 90. Przyjeżdżający do pracy w Krakowie w 2006 r. według stref odległości

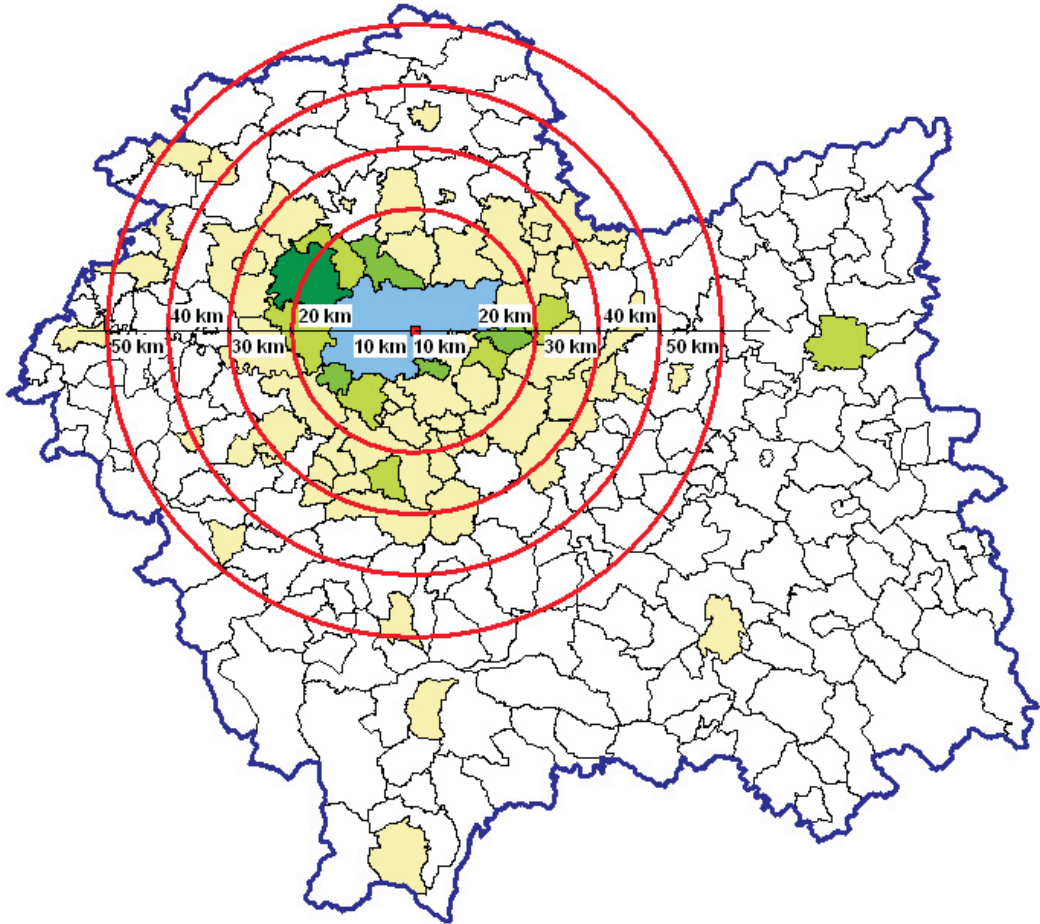
Ryc. 91. Przyjeżdżający do pracy w Krakowie w 2006 r. z odległości do 50 km

Ryc. 92. Wyjeżdżający do pracy z Krakowa w 2006 r. według stref odległości

Ryc. 93. Wyjeżdżający do pracy z Krakowa w 2006 r. na odległość do 50 km

W procentach:

- 0,51 i więcej
- 0,11 - 0,50
- 0,06 - 0,10
- 0,01 - 0,05
- poniżej 0,01

- Obszar analizowanej jednostki terytorialnej
- Granica administracyjna województwa
- Granice administracyjne gmin

Tab. 91. Wyjeżdżający do pracy z Krakowa

Przedziały odległości (w km)	Liczba gmin	Liczba osób wyjeżdżających do pracy	Wyjeżdżający do pracy w przeliczeniu na 1 gminę	Średnia odległość dojazdu (w km)	Udział w ogólnej liczbie wyjeżdżających do pracy (w %)
0–50	115	6036	52	33,0	68,2
51–100	110	987	9	71,7	11,2
101–150	57	277	5	124,1	3,1
151–200	29	99	3	174,2	1,1
201–250	48	340	7	230,2	3,8
powyżej 250	117	1116	10	352,8	12,6

Analiza w interwałach 10-kilometrowych pierwszego pierścienia (zob. tab. 92 i ryc. 93) wskazuje, że ponad 40% ogólnej liczby wyjeżdżających do pracy z Krakowa miało zatrudnienie w gminach odległych o 11 km do 20 km od miejsca zamieszkania. Niemal 13% pracowników wyjeżdżało z Krakowa do gmin odległych o 21 do 30 km.

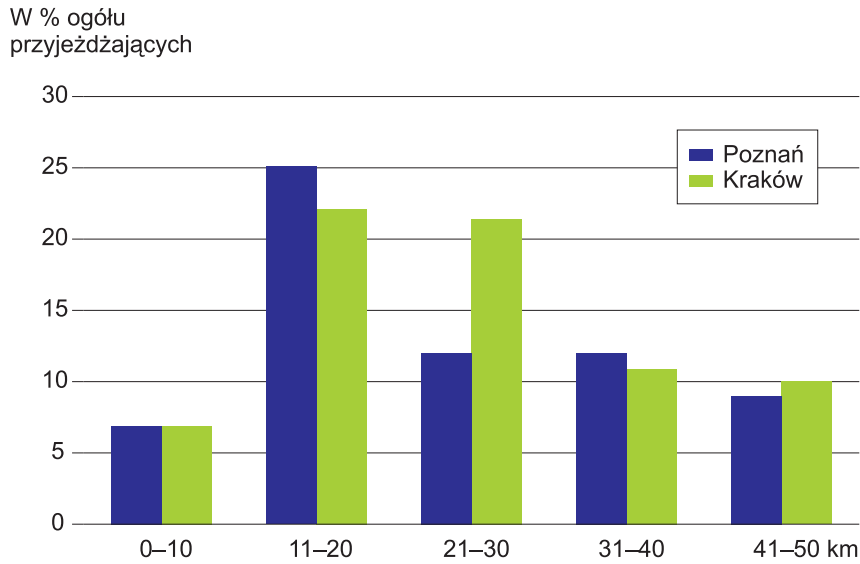
Tab. 92. Wyjeżdżający do pracy z Krakowa na odległość do 50 km

Przedziały odległości (w km)	Liczba gmin	Liczba osób wyjeżdżających do pracy	Wyjeżdżający do pracy w przeliczeniu na 1 gminę	Średnia odległość dojazdu (w km)	Udział w ogólnej liczbie wyjeżdżających do pracy (w %)
0–10	2	634	317	8,0	7,2
11–20	15	3555	237	15,0	40,2
21–30	27	1128	42	24,6	12,7
31–40	26	267	10	34,1	3,0
41–50	45	452	10	44,6	5,1

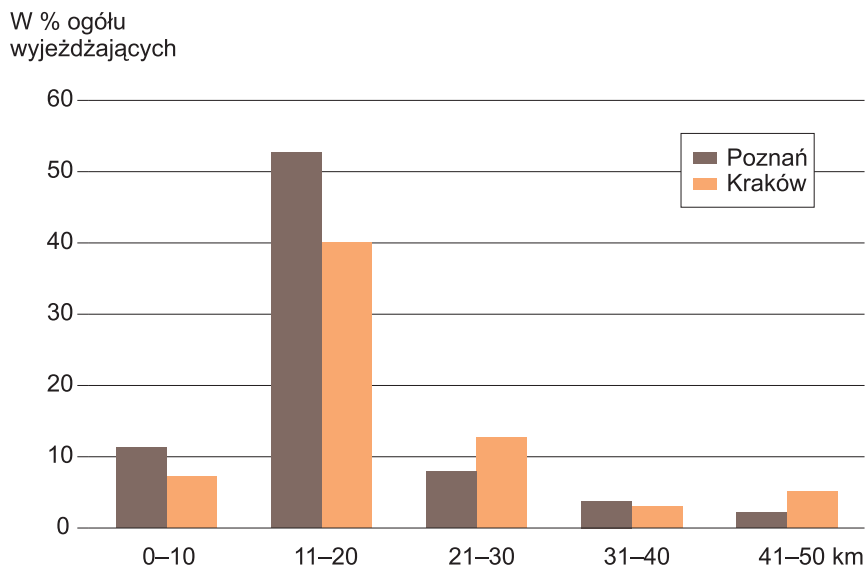
5. Porównanie sytuacji w Poznaniu i Krakowie

Zestawienie wyników analizy przeprowadzonej dla Poznania i Krakowa w odniesieniu do stref odległości między miejscem pracy i miejscem zamieszkania pokazuje, że struktura przyjeżdżających i wyjeżdżających do pracy rozpatrywana w przedziałach wzrastających o 50 km była w tych miastach podobna. Nieco odmiennie kształtował się natomiast rozkład dojeżdżających w strefie oddalonej od miasta centralnego do 50 km. Zarówno w przypadku Poznania jak i Krakowa dominowały przyjazdy z gmin położonych w odległości od 11 km do 20 km (odpowiednio: 25% i 22% ogółu przyjeżdżających do miasta). Zbliżona pod względem liczebności grupa przyjeżdżających zamieszkiwała w gminach zlokalizowanych w przedziale 21–30 km od Krakowa. Stanowiła ona ponad 21% ogólnej liczby przyjeżdżających do pracy w Krakowie (w Poznaniu, odpowiednio: 12%). Porównanie poszczególnych stref odległościowych w promieniu do 50 km przedstawia ryc. 94.

Ryc. 94. **Struktura przyjeżdżających do pracy w Krakowie i Poznaniu według stref odległości od miejsca zamieszkania**

Ryc. 95. **Struktura wyjeżdżających do pracy z Krakowa i Poznania według stref odległości do miejsca pracy**

Na podstawie ryc. 95 można zauważyć, że mieszkańcy Poznania byli mniej skłonni do wyjazdów do pracy na większą odległość, gdyż 63% ogółu wyjeżdżających z tego miasta miało miejsce pracy oddalone do 20 km. W przypadku Krakowa analogiczny wskaźnik wynosił 47%. Natomiast udział wyjeżdżających do pracy na odległość 21–30 km oraz 41–50 km był w Krakowie wyższy niż w Poznaniu.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Badanie przepływów ludności związanych z zatrudnieniem w Polsce w 2006 r. pozwoliło zgromadzić dane opisujące powiązania między miejscem zamieszkania i miejscem pracy dla ponad 2,3 mln pracowników najemnych, u których stwierdzono fakt przemieszczania się między gminami, gdzie te miejsca były zlokalizowane. Utworzona na ich podstawie macierz takich przepływów stała się podstawą do określenia ich kierunków i natężenia w ujęciu terytorialnym. W niniejszej publikacji, po scharakteryzowaniu źródła danych i metodyki ich opracowania, starano się przybliżyć wyniki przeprowadzonej analizy tego rodzaju migracji wahadłowych, które skrótowo nazywa się dojazdami do pracy. W ich prezentacji wykorzystano trzy wzajemnie dopełniające się sposoby przekazu informacji, jakimi są wykresy, tabele i komentarze werbalne. Każdy z nich pozwalał uwypuklić, naświetlić czy podkreślić różne aspekty analizowanego procesu, a szczególne znaczenie dla jego wizualizacji miało zastosowanie licznych kartogramów.

Zasadniczą część niniejszej publikacji poświęcono charakterystyce terytorialnego zróżnicowania dojazdów do pracy w Polsce w 2006 r. Zastosowano w niej taką konstrukcję wywodu, by umożliwić dokonanie porównań strukturalnych w wybranych przekrojach i układach. W ujęciu ogólnopolskim uwzględniony został przekrój wojewódzki, powiatowy i gminny. W ramach poszczególnych województw wprowadzono pewne elementy rankingu gmin według wybranych kryteriów związanych z dojazdami do pracy. Ze względu na szczególną rolę, jaką pełnią miasta wojewódzkie w przepływach ludności związanych z zatrudnieniem, scharakteryzowano każde z nich zarówno w skali kraju, jak i w ramach województwa, którego jest stolicą. Ponadto dwa z nich (Poznań i Kraków) posłużyły jako egzemplifikacja zastosowania centroidów w określaniu stref dojazdów do pracy.

We wszystkich układach analitycznych porównania prowadzono z uwzględnieniem liczebności przyjeżdżających i wyjeżdżających do pracy, a bardzo często również z wykorzystaniem miar struktury i natężenia w odniesieniu do tych kategorii pracowników najemnych. Uzyskano w ten sposób płaszczyznę do wnioskowania nie tylko o rozmiarach zjawiska dojazdów do pracy, ale również o jego strukturze przestrzennej i relacjach w tym zakresie pomiędzy jednostkami podziału terytorialnego.

Można sądzić, że wyniki badania przepływów ludności związanych z zatrudnieniem w 2006 r. w znacznym stopniu wypełniają lukę informacyjną, która występowała w Polsce od końca lat osiemdziesiątych XX wieku. W granicach określonych źródłem danych (źródło administracyjne) i zastosowaną metodyką ich opracowania, otrzymano bowiem spory zasób wiedzy o tych przepływach, co można nazwać „korzyścią bezpośrednią”. Ważne są jednak również inne walory tego zasobu (korzyści pośrednie), gdyż zgromadzone w nim informacje mogą być przydatne do prowadzenia wielu zabiegów delimitacyjnych (np. przy wyznaczaniu granic obszarów metropolitalnych, w ustalaniu strefy oddziaływania miast itp.), do badania rynku pracy, powiązań międzyregionalnych, związków komunikacyjnych itp. Stanowiąc też mogą dobry punkt wyjścia w poszukiwaniu odpowiedzi na pytania o przyczyny i skutki dojazdów do pracy, tak w ujęciu krajowym, jak i międzynarodowym.

Badanie, którego wyniki w dużej części zawiera niniejsza publikacja, powinno być kontynuowane i rozszerzane. Dojazdy do pracy charakteryzują się znaczną zmiennością przestrzenną, a jej dynamika różni się w czasie, więc zachodzi potrzeba statystycznego uchwycenia tych przemian w trakcie obserwacji powtarzanej po upływie

pewnego okresu. Należy również powiększyć pole badawcze i zwrócić uwagę na aspekty dotąd pominięte. Jeśli poprzestać na dotychczasowym źródle danych (rejstry podatkowe), to w szczególności możliwe jest zwiększenie precyzji identyfikacji terytorialnej miejsca pracy i zamieszkania pracowników najemnych (bez ujawniania danych osobowych i jednostkowych), co stworzyłoby warunki do uchwycenia dojazdów do pracy w ramach gmin, a zwłaszcza w dużych miastach. Pochodzące z tego źródła dane, odpowiednio pozyskane i zagregowane dla celów statystycznych, mogłyby również rozszerzyć wiedzę o dojeżdżających do pracy, umożliwiając ich charakterystykę według płci, wieku, klas dochodów i rodzaju zatrudnienia.

Nie można na podstawie aktualnych rejestrów podatkowych ustalić bezpośrednio częstotliwości dojazdów do pracy, odległości między miejscem pracy i zamieszkania dojeżdżających czy sposobu pokonywania tego dystansu (środków lokomocji). Te informacje, ważne dla całokształtu wiedzy o dojazdach do pracy, należałoby gromadzić innymi sposobami, najczęściej poprzez badania specjalne. Doprowadzenie do systemowego ujęcia przedsięwzięć badawczych w rozpatrywanym tu zakresie pozwoliłoby w dużym stopniu zautomatyzować proces gromadzenia i przetwarzania danych o dojazdach do pracy z uwzględnieniem analizy oraz interpretacji wyników, również w powiązaniu z innymi dziedzinami obserwacji statystycznej.

SPIS TABLIC

<u>Tab.</u>	<u>Str.</u>
1. Dojeżdżający do pracy według województw w 2006 r.	15
2. Przyjeżdżający do pracy według województw w 2006 r. (przeptywy międzywojewódzkie)	18
3. Wyjeżdżający do pracy według województw w 2006 r. (przeptywy międzywojewódzkie)	20
4. Liczba osób przyjeżdżających do pracy przypadająca na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy według województw w 2006 r.	21
5. Powiaty z największą liczbą dojeżdżających do pracy w 2006 r.	23
6. Powiaty z najmniejszą liczbą dojeżdżających do pracy w 2006 r.	23
7. Powiaty z największą liczbą osób przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	26
8. Powiaty z najmniejszą liczbą osób przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	26
9. Powiaty z największą liczbą osób wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	28
10. Powiaty z najmniejszą liczbą osób wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	28
11. Powiaty z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	29
12. Powiaty z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	30
13. Gminy w Polsce z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	32
14. Gminy w Polsce z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	34
15. Gminy w Polsce z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	37
16. Gminy w Polsce z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	37
17. Gminy województwa dolnośląskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	39
18. Gminy województwa dolnośląskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	39
19. Gminy województwa dolnośląskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	39
20. Gminy województwa dolnośląskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	39
21. Gminy województwa kujawsko-pomorskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	40
22. Gminy województwa kujawsko-pomorskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	40
23. Gminy województwa kujawsko-pomorskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	40
24. Gminy województwa kujawsko-pomorskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	40
25. Gminy województwa lubelskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r. . . .	41
26. Gminy województwa lubelskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r. . . .	41
27. Gminy województwa lubelskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	41
28. Gminy województwa lubelskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	41
29. Gminy województwa lubuskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r. . . .	42
30. Gminy województwa lubuskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r. . . .	42
31. Gminy województwa lubuskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	42

<u>Tab.</u>	<u>Str.</u>
32. Gminy województwa lubuskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	42
33. Gminy województwa łódzkiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	43
34. Gminy województwa łódzkiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	43
35. Gminy województwa łódzkiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	44
36. Gminy województwa łódzkiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	44
37. Gminy województwa małopolskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	44
38. Gminy województwa małopolskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	44
39. Gminy województwa małopolskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	45
40. Gminy województwa małopolskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	45
41. Gminy województwa mazowieckiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	46
42. Gminy województwa mazowieckiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	46
43. Gminy województwa mazowieckiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	46
44. Gminy województwa mazowieckiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	46
45. Gminy województwa opolskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r. ...	47
46. Gminy województwa opolskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	47
47. Gminy województwa opolskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	47
48. Gminy województwa opolskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	47
49. Gminy województwa podkarpackiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	48
50. Gminy województwa podkarpackiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	48
51. Gminy województwa podkarpackiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	48
52. Gminy województwa podkarpackiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	48
53. Gminy województwa podlaskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r. ...	49
54. Gminy województwa podlaskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r. ...	49
55. Gminy województwa podlaskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	49
56. Gminy województwa podlaskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	49
57. Gminy województwa pomorskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	50
58. Gminy województwa pomorskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r. ...	50
59. Gminy województwa pomorskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	51
60. Gminy województwa pomorskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	51
61. Gminy województwa śląskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	51

<u>Tab.</u>	<u>Str.</u>
62. Gminy województwa śląskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	51
63. Gminy województwa śląskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	52
64. Gminy województwa śląskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	52
65. Gminy województwa świętokrzyskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	53
66. Gminy województwa świętokrzyskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	53
67. Gminy województwa świętokrzyskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	53
68. Gminy województwa świętokrzyskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	53
69. Gminy województwa warmińsko-mazurskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	54
70. Gminy województwa warmińsko-mazurskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	54
71. Gminy województwa warmińsko-mazurskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	54
72. Gminy województwa warmińsko-mazurskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	54
73. Gminy województwa wielkopolskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	55
74. Gminy województwa wielkopolskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	55
75. Gminy województwa wielkopolskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	56
76. Gminy województwa wielkopolskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	56
77. Gminy województwa zachodniopomorskiego z największą liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	56
78. Gminy województwa zachodniopomorskiego z największą liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	56
79. Gminy województwa zachodniopomorskiego z największą przewagą liczby przyjeżdżających do pracy nad liczbą wyjeżdżających do pracy w 2006 r.	57
80. Gminy województwa zachodniopomorskiego z największą przewagą liczby wyjeżdżających do pracy nad liczbą przyjeżdżających do pracy w 2006 r.	57
81. Przyjeżdżający do pracy w miastach wojewódzkich w 2006 r.	58
82. Wyjeżdżający do pracy z miast wojewódzkich w 2006 r.	59
83. Stosunek liczby przyjeżdżających i wyjeżdżających do pracy w miastach wojewódzkich w 2006 r.	59
84. Powiązania miast wojewódzkich z gminami w zakresie dojazdów do pracy	133
85. Przyjeżdżający do pracy w Poznaniu	135
86. Przyjeżdżający do pracy w Poznaniu z odległości do 50 km	137
87. Wyjeżdżający do pracy z Poznania	142
88. Wyjeżdżający do pracy z Poznania na odległość do 50 km	142
89. Przyjeżdżający do pracy w Krakowie	143
90. Przyjeżdżający do pracy w Krakowie z odległości do 50 km	143
91. Wyjeżdżający do pracy z Krakowa	148
92. Wyjeżdżający do pracy z Krakowa na odległość do 50 km	148

SPIS WYKRESÓW

<u>Ryc.</u>	<u>Str.</u>
1. Polska – Dojeżdżający do pracy według województw w 2006 r.	14
2. Polska – Udział dojeżdżających do pracy w liczbie zatrudnionych w 2006 r. według województw	16
3. Polska – Przyjeżdżający do pracy według województw w 2006 r. (przeływy międzywojewódzkie)	17
4. Polska – Wyjeżdżający do pracy według województw w 2006 r. (przeływy międzywojewódzkie)	19
5. Polska – Dojeżdżający do pracy według powiatów w 2006 r.	22
6. Polska – Udział dojeżdżających do pracy w liczbie zatrudnionych w 2006 r. według powiatów	24
7. Polska – Przyjeżdżający do pracy według powiatów w 2006 r. (przeływy międzypowiatowe)	25
8. Polska – Wyjeżdżający do pracy według powiatów w 2006 r. (przeływy międzypowiatowe)	27
9. Polska – Przyjeżdżający do pracy według gmin w 2006 r.	31
10. Polska – Wyjeżdżający do pracy według gmin w 2006 r.	33
11. Polska – Udział wyjeżdżających do pracy w liczbie zatrudnionych w 2006 r. według gmin ...	35
12. Polska – Iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem w 2006 r. według gmin	36
13. Udział przyjeżdżających do pracy do Warszawy w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	61
14. Udział przyjeżdżających do pracy do Warszawy w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa mazowieckiego)	62
15. Udział wyjeżdżających do pracy z Warszawy w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	63
16. Udział wyjeżdżających do pracy z Warszawy w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa mazowieckiego)	64
17. Udział przyjeżdżających do pracy do Białegostoku w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	65
18. Udział przyjeżdżających do pracy do Białegostoku w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa podlaskiego)	66
19. Udział wyjeżdżających do pracy z Białegostoku w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	67
20. Udział wyjeżdżających do pracy z Białegostoku w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa podlaskiego)	68
21. Udział przyjeżdżających do pracy do Bydgoszczy w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	69
22. Udział przyjeżdżających do pracy do Bydgoszczy w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa kujawsko-pomorskiego)	70
23. Udział wyjeżdżających do pracy z Bydgoszczy w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	71
24. Udział wyjeżdżających do pracy z Bydgoszczy w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa kujawsko-pomorskiego)	72
25. Udział przyjeżdżających do pracy do Gdańska w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	73

<u>Ryc.</u>	<u>Str.</u>
26. Udział przyjeżdżających do pracy do Gdańska w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa pomorskiego)	74
27. Udział wyjeżdżających do pracy z Gdańska w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	75
28. Udział wyjeżdżających do pracy z Gdańska w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa pomorskiego)	76
29. Udział przyjeżdżających do pracy do Gorzowa Wielkopolskiego w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	77
30. Udział przyjeżdżających do pracy do Gorzowa Wielkopolskiego w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa lubuskiego)	78
31. Udział wyjeżdżających do pracy z Gorzowa Wielkopolskiego w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	79
32. Udział wyjeżdżających do pracy z Gorzowa Wielkopolskiego w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa lubuskiego)	80
33. Udział przyjeżdżających do pracy do Katowic w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	81
34. Udział przyjeżdżających do pracy do Katowic w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa śląskiego)	82
35. Udział wyjeżdżających do pracy z Katowic w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	83
36. Udział wyjeżdżających do pracy z Katowic w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa śląskiego)	84
37. Udział przyjeżdżających do pracy do Kielc w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	85
38. Udział przyjeżdżających do pracy do Kielc w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa świętokrzyskiego)	86
39. Udział wyjeżdżających do pracy z Kielc w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	87
40. Udział wyjeżdżających do pracy z Kielc w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa świętokrzyskiego)	88
41. Udział przyjeżdżających do pracy do Krakowa w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	89
42. Udział przyjeżdżających do pracy do Krakowa w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa małopolskiego)	90
43. Udział wyjeżdżających do pracy z Krakowa w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	91
44. Udział wyjeżdżających do pracy z Krakowa w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa małopolskiego)	92
45. Udział przyjeżdżających do pracy do Lublina w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	93
46. Udział przyjeżdżających do pracy do Lublina w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa lubelskiego)	94
47. Udział wyjeżdżających do pracy z Lublina w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	95
48. Udział wyjeżdżających do pracy z Lublina w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa lubelskiego)	96

<u>Ryc.</u>	<u>Str.</u>
49. Udział przyjeżdżających do pracy do Łodzi w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	97
50. Udział przyjeżdżających do pracy do Łodzi w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa łódzkiego)	98
51. Udział wyjeżdżających do pracy z Łodzi w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	99
52. Udział wyjeżdżających do pracy z Łodzi w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa łódzkiego)	100
53. Udział przyjeżdżających do pracy do Olsztyna w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	101
54. Udział przyjeżdżających do pracy do Olsztyna w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa warmińsko-mazurskiego)	102
55. Udział wyjeżdżających do pracy z Olsztyna w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	103
56. Udział wyjeżdżających do pracy z Olsztyna w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa warmińsko-mazurskiego)	104
57. Udział przyjeżdżających do pracy do Opola w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	105
58. Udział przyjeżdżających do pracy do Opola w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa opolskiego)	106
59. Udział wyjeżdżających do pracy z Opola w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	107
60. Udział wyjeżdżających do pracy z Opola w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa opolskiego)	108
61. Udział przyjeżdżających do pracy do Poznania w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	109
62. Udział przyjeżdżających do pracy do Poznania w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa wielkopolskiego)	110
63. Udział wyjeżdżających do pracy z Poznania w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	111
64. Udział wyjeżdżających do pracy z Poznania w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa wielkopolskiego)	112
65. Udział przyjeżdżających do pracy do Rzeszowa w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	113
66. Udział przyjeżdżających do pracy do Rzeszowa w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa podkarpackiego)	114
67. Udział wyjeżdżających do pracy z Rzeszowa w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	115
68. Udział wyjeżdżających do pracy z Rzeszowa w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa podkarpackiego)	116
69. Udział przyjeżdżających do pracy do Szczecina w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	117
70. Udział przyjeżdżających do pracy do Szczecina w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa zachodniopomorskiego)	118
71. Udział wyjeżdżających do pracy ze Szczecina w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	119

<u>Ryc.</u>	<u>Str.</u>
72. Udział wyjeżdżających do pracy ze Szczecina w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa zachodniopomorskiego)	120
73. Udział przyjeżdżających do pracy do Torunia w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	121
74. Udział przyjeżdżających do pracy do Torunia w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa kujawsko-pomorskiego)	122
75. Udział wyjeżdżających do pracy z Torunia w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	123
76. Udział wyjeżdżających do pracy z Torunia w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa kujawsko-pomorskiego)	124
77. Udział przyjeżdżających do pracy do Wrocławia w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	125
78. Udział przyjeżdżających do pracy do Wrocławia w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa dolnośląskiego)	126
79. Udział wyjeżdżających do pracy z Wrocławia w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	127
80. Udział wyjeżdżających do pracy z Wrocławia w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa dolnośląskiego)	128
81. Udział przyjeżdżających do pracy do Zielonej Góry w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	129
82. Udział przyjeżdżających do pracy do Zielonej Góry w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa lubuskiego)	130
83. Udział wyjeżdżających do pracy z Zielonej Góry w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali kraju)	131
84. Udział wyjeżdżających do pracy z Zielonej Góry w liczbie zatrudnionych w gminie zamieszkania w 2006 r. (w skali województwa lubuskiego)	132
85. Przyjeżdżający do pracy w Poznaniu w 2006 r. według stref odległości	136
86. Przyjeżdżający do pracy w Poznaniu w 2006 r. z odległości do 50 km	138
87. Natężenie i kierunki przyjazdów do pracy w Poznaniu	139
88. Wyjeżdżający do pracy z Poznania w 2006 r. według stref odległości	140
89. Wyjeżdżający do pracy z Poznania w 2006 r. na odległość do 50 km	141
90. Przyjeżdżający do pracy w Krakowie w 2006 r. według stref odległości	144
91. Przyjeżdżający do pracy w Krakowie w 2006 r. z odległości do 50 km	145
92. Wyjeżdżający do pracy z Krakowa w 2006 r. według stref odległości	146
93. Wyjeżdżający do pracy z Krakowa w 2006 r. na odległość do 50 km	147
94. Struktura przyjeżdżających do pracy w Krakowie i Poznaniu według stref odległości od miejsca zamieszkania	149
95. Struktura wyjeżdżających do pracy z Krakowa i Poznania według stref odległości do miejsca pracy	149